

Raftul
Denisei

Care Santos

Poftă de ciocolată

roman distins cu
PREMIUL RAMON LLULL 2014

HUMANITAS
fiction

Sara, Aurora, Marianna – trei femei din trei secole, unite de pasiunea pentru ciocolată, cărora destinul le-a scos în cale aceeași ciocolatieră fină, din porțelan alb, produsă în Secolul Luminilor în manufacturile de la Sevres. Un triptic fascinant, care reface, în sens invers, în scriituri și pe tonalități diferite, dincolo de captivantele istorii personale, povestea parfumatei băuturi coborând în timp din prezent până în secolul al XVIII-lea, de la sofisticata ciocolată cu condimente de astăzi la cea artizanală. „Aerul pe care îl respiră“ personajele – reale și imagine –, îmbibat de aromele ciocolatei și de magia ariilor celebre, le îmbibă, la rândul lui, toate trăirile – dragoste, trădare, dorințe, ambiții – în orașul dulciurilor și al operei, Barcelona.

Fotografia de pe copertă

© Vladimirkulin | Dreamstime.com

Woman With Cup Of Tea

ISBN 978-606-779-007-8

9 786067 790078

Care Santos s-a născut în 1970, în orașul Mataro din apropierea Barcelonei. A scris de la vârsta de opt ani, câștigând prima competiție literară la 14 ani. A studiat mai întâi dreptul, urmând tradiția familiei, iar apoi filologia la Universitatea Autonomă din Barcelona. Și-a început cariera jurnalistică la *Diari de Barcelona*, lucrând ulterior în redacțiile cotidienele *ABC* și *El Mundo*. În prezent, este critic literar la suplimentul *El Cultural* al ziarului *El Mundo* și coordonează site-ul dedicat literaturii spaniole *La Tormenta en un Vaso*. Este fondatoarea Asociației Tinerilor Scriitori Spanioli, a cărei președintă a fost timp de opt ani. A debutat în 1995 cu volumul *Cuentos cítricos*. Este autoarea a 11 romane, șase volume de proză scurtă, două volume de poezii, precum și a numeroase cărți pentru copii și adolescenți, pentru care a primit o serie de premii importante: Ciudad de Alcalá, Ana Maria Matute, Alfonso Cossío, Gran Angular, Edebé. Printre volumele publicate de Care Santos se numără *Intemperie* (1996, povestiri), *Aprender a huir* (2002, roman), *El dueño de las sombras* (2006, roman), *La muerte de Venus* (2007, roman), *Los que rugen* (2009, povestiri). Roman ambițios și scris admirabil, în castiliană, *Încăperi ferecate* (*Habitaciones cerradas*; Humanitas Fiction, 2013) a apărut în 2011, având o carieră internațională spectaculoasă. *Aerul pe care îl respiri* (*El aire que respiras*, 2013; Humanitas Fiction, 2014) pendulează între prezent și trecut, consemnând istoria unei librării barceloneze care o reflectă deopotrivă pe cea a familiei, dar și pe cea a marelui oraș. În 2014, Care Santos publică, în catalană, romanul *Poftă de ciocolată* (*Desig de xocolata*), devenit imediat bestseller și recompensat cu Premio Ramon Llull, iar în 2015, romanul *Diamant blau*.

Care Santos este autoarea bestsellerurilor *Incăperi ferecate*, *Aerul pe care îl respiri* și *Poftă de ciocolată*. Cărțile sale sunt traduse în peste 20 de țări. În 2014, romanul *Poftă de ciocolată* a fost distins cu Premio Ramon Llull, cel mai important premiu literar catalan.

„Îmi place să construiesc o poveste pornind de la lucruri mărunte, iar ciocolata este unul dintre lucrurile mărunte care îmi oferă pretextul de a vorbi despre istoria mare.“

Care Santos

O „operă“ în trei acte, cu trei protagoniste seducătoare, și o ciocolatieră fabricată special pentru *Madame* Adelaïde, fiica regelui Franței Ludovic XV. Încap în ea trei ceșcuțe de ciocolată, ispititoarea băutură dulce-amăruie asemenea întâmplărilor trăite de Sara, Aurora și Marianna în inima Barcelonei.

„Un roman polifonic, ingenios construit de o autoare obișnuită să reînvie personajele istorice și să le dea viață celor fictive. În această aventură temporală, toate acționează împinse de aceeași pasiune pentru ciocolată.“

Sílvia Tarragó Castrillon

„Această nouă carte confirmă talentul și forța imaginativă ale lui Care Santos.“

El País

„Care Santos a construit o carte multifățetată, cu nenumărate chipuri și arome, care vor satisface toate gusturile.“

David Fajardo

„Un roman pasionant, care unește cu măiestrie personajele reale cu figurile picarești, rod al imaginației autoarei: n-aveți cum să nu fiți captivați.“

Manila Tortorella

**Raftul
Denisei**

Colecție coordonată de
DENISA COMĂNESCU

Care Santos

Poftă
de ciocolată

Traducere din catalană de
JANA BALACCIU MATEI

HUMANITAS
fiction

*Lui Deni Olmedo,
pentru tot che dirsi
mal può dalla parola.¹*

¹ *Ce cu greu poate fi pus în cuvinte*, vers (în italiană) din libretul
operei *Trubadurul* de Verdi. (N. tr.)

PRELUDIU
ÎNVIEREA

Șaisprezece cioburi de porțelan alb de diferite mărimi și forme și un tub de adeziv „de-ăla care lipește tot“. Max se dăruiește total jocului, deloc amuzant, de a le potrivi între ele, de parcă ar asambla un puzzle. E trecut de trei și jumătate, ar trebui să fie în pat, căci peste câteva ore trebuie să se scoale, dar i-a promis Sarei că o s-o facă și nu vrea să renunțe.

Ia, unul câte unul, cioburile, și le caută un posibil tovarăș. Cu cât găsește mai mulți, cu atât mai puține sunt posibilitățile de eroare rămase pe masă. Le unge pe margini și le alătură, presând ușor cât își face adezivul efectul. Privește mulțumit rezultatul. La unele, cicatricea aproape că nu se vede. La altele e mai greu, marginea nu e atât de netedă, au sărit așchii mici. Încet-încet, Max reconstruiește ce părea pierdut pe vecie. Merită să mori de somn după o petrecere atât de lungă, ca în noaptea asta. Sara o să aibă o mare surpriză când o să intre de dimineață în bucătărie și o să vadă cât s-a chinuit.

A fost o noapte fantastică. Întâi, confidențele dintre doi prieteni de-o viață care se regăsesc într-un moment bun. Pe urmă Sara, șarmantă, frumoasă, decisă. Ce se petrece cu femeile spre patruzeci de ani? Un soi de proces de concentrare a calităților le face mai pline de viață, mai inteligente, mai senine, mai atrăgătoare decât cu douăzeci de ani în urmă. Așa și-a văzut soția noaptea asta și a fost mândru. Mândru că e a lui, ce sentiment primitiv, anormal, străin lui, își zice Max, dar, trebuie să recunoască, sentimentul ăsta i-a luminat noaptea.

După ce a plecat Oriol, el și Sara au mai stat un timp, să strângă totul și să comenteze. El spăla vasele, ea aranja lucrurile, perfecta distribuție a sarcinilor, de atâtea ori repetată. Bine că,

în sfârșit, prietenului i-a venit mintea la cap, deși putea să-și caute o femeie mai de pe-aproape, au căzut de acord. „Să n-ai în casă pricini, ia-ți nevastă din vecini“, a șoptit Sara, refrenul pe care-l folosea și mama ei, în timp ce punea salata rămasă într-un vas de plastic transparent. „Cum crezi că o să fie ca tată?“ întrebuse Max. „Un dezastru, răspunsese ea, ca-n toate.“ „Omule, vorbea aici prietenul devotat sărind în apărare, în toate, nu, dă-o-ncolo! că s-a descurcat foarte bine.“ Dar Sara n-a răspuns. Arăta obosită, somnoroasă. Mâhnită de porțelanul spart. Se uitase la cioburi cu o resemnare dezolată. „Nu te amări, o s-o lipim“, îi zisese, încercând s-o mai încurajeze. „Chiar dacă o s-o lipești, fusese răspunsul, abătut, eu o să știu mereu că e spartă.“ A stivuit vasele transparente în frigider într-o ordine perfect rațională și-a zis: „Te deranjează dacă te-aștept în pat?“

Pe Max nu l-a deranjat. Dimpotrivă. Știe că Sara are nevoie de singurătate și de timp să se acomodeze. Noaptea asta e doar începutul unui drum. Poate cicatricile n-o să se șteargă nici odată de tot, ca pe pielea obiectului care începe să se refacă în mâinile lui, dar va trebui să învețe să le admire semnificația.

E o frumusețe indiscutabilă, aparte, în ceea ce am putut noi salva.

Inscripția cu litere albastre de la bază – ce păcat! – s-a rupt la mijloc. „*Je suis à madame Ad...*“ spune în mâna dreaptă a lui Max, și „... *elaïde de France*“ – în stânga. Din fericire, nu lipsește nici o așchiuță, cele două părți se potrivesc milimetric, iar doamna Adélaïde din Franța, oricine-o fi, poate răsufla ușurată.

„În obiecte trăiesc întâmplări și voci care le povestesc, zicea Sara, cu ani în urmă. Uneori, când ating ciocolatiera de porțelan alb, am impresia că le ascult.“ „Și-s multe?“ o întrebuse el. „Sunt ceva, nu vezi că e foarte veche, că a trecut prin multe mâini?“ Iar el, cu interesul științific dintotdeauna, aprofunda subiectul: „Dar ce spui tu e ca și cum ai admite că toate obiectele sunt pline de fantasmе, ca locuințele din filmele de groază“. Ea dădea din cap că nu: „Tocmai, Max. Oamenii cred în case vrăjite, dar se pare că spiritele preferă să trăiască în obiecte mici,

aproape insignifiante“. „O fi ca să nu trebuiască să ștergă praful“, adăugase Max, amuzat de ce-i trece prin cap nevastei lui.

Când reconstruiește ciocul spart în trei bucăți și-l lipește de corpul în formă de pară, începe să-i fie clar. Pe masă mai rămân doar două piese, ale toartei. Când o să le pună la locul lor și-o să aibă din nou aerul acela elegant, ca de panglică, puzzle-ul va fi gata. „Iată ciocolatiera dumneavoastră, *madame*. Fie să vă însoțească mulți ani! Peste câteva ore, o puteți deja umple“, aude o voce în capul lui și zâmbește la gândul venit nu știe de unde. Lipește bucățile rapid, ca un chirurg care termină o operație delicată. Șterge apoi cu alcool și vată resturile de soluție de pe crăpături.

Ciocolatiera îi evocă un veteran de război, dintre cei întorși acasă mutilați. Când o cumpăraseră Sara, într-o noapte, la o oră curioasă, avea deja ciobitura asta pe cioc, își pierduse capacul și morișca și totuși era o piesă frumoasă. Ea nu-i spusese niciodată ce-i povestise despre proveniența ei anticarul care i-o vânduse. Știe doar că era un tip bătrân, guraliv, ciudat, care-i scăzuse prețul văzând-o atât de tânără și atât de interesată. Pe atunci ciobitura strica efectul armonios al ansamblului. Acum, în schimb, nu distonează deloc. Max își plimbă vârful degetului peste rana veche. Are asprimea ceramicii proaspăt arse. Asprimea pe care o au probabil toate lucrurile frumoase văzute din interior. Asprimea trecerii anilor. Deși cârpită de sus până jos, poate fi încă folosită. Încap în ea trei cești de ciocolată. Nu poate să evite gândul că acum, că Oriol nu mai e aici, una va fi în plus. Mereu va fi una în plus.

Apoi lasă totul în ordine. Ciocolatiera, tocmai readusă la viață după un accident mortal, în mijlocul mesei. Smulge o filă din blocnotesul pentru cumpărături. Scrie: „*Voilà!*“ și pune nota peste opera lui. Stinge lumina.

I-e teamă să nu dea de Sara trează, întorcând pe toate fețele tot ce se întâmplase. Dar nu. Sara doarme ca o fetiță. Când se vâra sub cearșaf, descoperă că e goală. Știe că e o invitație de nerefuzat, dar și că nu e momentul. Odată analizate cauzele și consecințele, dă ceasul înainte cu jumătate de oră și închide ochii. Inima-i merge cu o mie pe oră.

ACTUL ÎNTÂI
ARDEI IUTE, GHIMBIR, LEVĂNȚICĂ

Rănile sufletești sunt prețul pe care îl plătim ca să fim independenți¹.

HARUKI MURAKAMI

¹ *Autoportretul scriitorului ca alergător de cursă lungă*, traducere de Iuliana Oprina, Polirom, Iași, 2009, p. 32. (N. tr.)

Comportamentul polimorfilor

Noi, oamenii, ne plictisim de toate, e în firea noastră. De obiecte, de distracții, de familie, chiar și de noi înșine. Chiar dacă avem tot ce dorim, chiar dacă ne place viața sau ne împărțim zilele cu cel mai bun om din lume. Noi, oamenii, mai devreme sau mai târziu, totdeauna ne plictisim.

Se întâmplă așa: într-o seară oarecare dintr-o lună oarecare, ne îndepărtăm ochii de ecranul televizorului ca să privim o secundă în cealaltă parte a camerei, unde, ca în fiecare seară între cină și ora culcării, stă soțul. Nimic din ce vedem nu ne surprinde. Pe măsuța din colț se odihnește teancul cu cărțile de rigoare, citite, de citit sau amestecate, iar Max stă în același loc seară de seară de când s-au terminat reformele în apartament: adâncit în fotoliul pentru citit (singura piesă aleasă de el), cu picioarele pe taburet, ochelarii pe vârful nasului uscățiv și îngust, lampa aruncând direct pe pagini o lumină ca de stea de cabaret și în mâini o carte care-l distrage total de la orice se poate întâmpla lângă el.

Max e dintre cei care, ca să citească, n-au nevoie de liniște și de nimic altceva în afară de recuzita amintită: fotoliul, taburetul, lampa și ochelarii. Și, evident, cartea. Prezența lui constantă în acest colț al camerei e ca a unui blajin animal de companie. Nu face zgomot, nu deranjează pe nimeni; doar în răstimpuri, când scoate vreun oftat, când își schimbă ușor poziția sau dă paginile, știi că e încă viu și e aici. Deși, își zice Sara chiar în clipa când își îndepărtează privirea de ecranul televizorului și dă de soț la locul dintotdeauna, făcând ce face întotdeauna, dacă n-ar fi aici mi-ar lipsi mult, fiindcă s-a obișnuit cu prezența lui tăcută, așa cum se obișnuiesc oamenii să vadă mobilele

acolo unde sunt. E certitudinea, siguranța, echilibrul ei, tot ce are pe lume. Dar nimic din toate astea n-o împiedică să se întrebe imediat:

„De ce-s măritată cu bărbatul ăsta?“

E una dintre întrebările pe care conștiința le scapă într-o secundă de neatenție și de care, firește, imediat se jenează. Una dintre întrebările pe care nu le-ar pune niciodată cu voce tare, în fața nimănui, fiindcă, într-un fel, lovește în ceea ce crede mai invulnerabil în viața ei, și pentru care conștiința pregătește o întreagă baterie de răspunsuri, ca niște piese de artilerie. „Ce noimă are chestia asta acum? Nu ai tot ce poți avea (și nu vorbim de lucruri materiale, ci de cele dificil de obținut)? N-ai ales tu singură, în deplină libertate, când ai avut ocazia s-o faci, cu cine vrei să rămâi? Ți-a lipsit vreodată ceva? Nu te-ai felicitat de mii de ori că ai știut să alegi cea mai bună opțiune? Și nu ești ultrasigură, fără nici o umbră de dubiu, că efectiv Max a fost nu doar o soluție bună, ci soluția ta, cea care-ți convenea, cea care, într-un fel, îți era menită? Nu ai doi copii superbi, inteligenți, înalți ca brazii, care te adoră, care au luat de la amândoi ce-i mai bun? Nu te simți, în secret, mândră că felul tău de a fi și al lui Max s-au întâlnit în caracterele aproape perfecte – clar! – ale copiilor tăi?“

În clipa asta Max își ridică privirea de pe carte, își scoate ochelarii și zice:

— A, mamă, era să uit! Știi cine m-a sunat azi? N-o să-ți vină să crezi. Pairot. Zice că e la Barcelona și poimâine seară e liber. I-am spus să vină la cină. Nu-ți dorești să-l vezi? De când nu ne-am mai văzut!

Max își scoate ochelarii doar când ce are de spus e important. Cum ăsta e cazul, așteaptă o clipă reacția soției, dar Sara nu are nici o reacție.

Bărbatul își pune din nou ochelarii și se întoarce la cartea lui, *Frequent Risks in Polimorphic Transformations of Cocoa Butter*¹, de parcă n-ar fi zis nimic important.

¹ *Riscuri frecvente în transformările polimorfe ale untului de cacao.* (N. ed. orig.)

— Ți-a spus de ce n-a dat nici un semn de viață în tot timpul ăsta? întrebă ea.

— E un om ultraocupat. Am fi putut și noi să-l sunăm, nu contează. Când a fost ultima oară, ți-aduci aminte? Cumva noaptea aia de la hotelul Arts, când i s-a dat premiul?

— Exact.

— Câți ani să fie? Șase sau șapte, cel puțin.

— Nouă, corectează ea.

— Nouă? Mamăăă! Ești sigură? Chiar că zboară timpul. Cu-atât mai mult. Nu cred că nu-ți dorești să-l vezi. Mereu ți-a plăcut să te-ntâlnești cu Pairot.

Max își pune iarăși ochelarii și se întoarce la cartea lui în engleză.

Sara se întreabă cum de este în stare bărbatul ei să citească un tratat despre proprietățile untului de cacao cu același interes cu care ar citi un roman cu Sherlock Holmes, dar, dacă se gândește bine, n-ar trebui acum s-o surprindă. Mult mai mult o surprinde ce tocmai a auzit, și asta din mai multe motive: că Oriol e la Barcelona (nu la Canberra, în Qatar, Shanghai, Lituania sau în vreun alt loc îndepărtat unde se pot deschide magazine) și că, în plus, și-a adus aminte că în acest orașel din vestul Mediteranei trăiesc doi oameni care, cu mult timp în urmă, când nu era nici pe departe Oriol Pairot care botează cu numele lui localuri de lux și-și face atât de mândri concetățenii că apare la televizor zi de zi, au avut de-a face puțin, un puțin destul de important, cu el. O surprinde mult și faptul că bărbatul ei a stabilit întâlnirea mai întâi cu Oriol, când, în mod normal, ordinea telefoanelor era inversă. Dar ce o lasă realmente cu gura căscată, mută de mirare, e că Max nu-și dă seama de importanța anunțului tocmai făcut și a zis-o parcă în treacăt, între două pagini cu problemele transformărilor polimorfe, ca să se-ntoarcă imediat la absența lui prezentă de fiecare seară, când se așază în același loc să-și digere cina, sau poate să-și digere viața, în timp ce lasă ultimele ore ale zilei să fugă pe tăcute.

Sara se gândește ce-ar trebui acum să spună. Ar putea să răspundă ca un personaj din telenovela la care deja nu se mai uită,

fiindcă i se păruse că devine prea dependentă – „Dumnezeule, Max, știam eu că mai devreme sau mai târziu o să apară!“ –, sau ar putea să înceapă o scenă absurdă de ceartă de una singură – „Și când aveai de gând să-mi spui, Max?“ –, dar exclude totul, căci Max nu e certăreț, îi dă întotdeauna dreptate înainte ca ea să poată măcar să se aprindă și așa n-are nici un farmec să te certî. În plus, azi e prea obosită ca să-și bată capul și hotărăște s-o ia pe drumul cel mai scurt. Soluția ușoară e și cea mai conservatoare, cea mai egoistă și, de asemenea, cea mai lașă: să fugă.

— Măine nu suntem la operă?

— Nu, m-am uitat. E marțea viitoare, și e sfânt: *Aida*.

— Totuna-i. Eu tot nu pot. Am o cină de lucru, îi dă drumul, cu gura încrețită într-un gest contrariat. Nu poate în nici o altă seară?

Max își scoate din nou ochelarii. Polimorfii așteaptă liniștiți, cum au obiceiul.

— Măi, nu l-am întrebat, dar știi că e veșnic pe fugă. Pesemne că are agenda plină.

— Ca toată lumea. Toți avem o groază de lucruri de făcut.

— Nu zic că nu, dar el e altfel. Veșnic încolo și-ncoace, veșnic din aeroport în aeroport, în țări ciudate. Se pare că anul ăsta e rândul Japoniei, zice că trebuie să ne povestească, că e foarte mulțumit. Ce figură! E ca un războinic nomad. Între timp, noi îl așteptăm la adăpost cu masa pusă. Trebuie să fie cineva care să prefere o viață liniștită, ordonată. Noi totdeauna am fost, în fond, așa, nu crezi?

„Liniștită“, „ordonată“, „noi“, „în fond“. Patru expresii care o apasă pe Sara ca patru lespezi.

— Îmi pare rău, dar nu pot să vă țin companie. Cina asta o am agendată de-o săptămână,

„Agendă“, iată un verb care trasează o regulă. Sara e și ea o femeie ocupată, importantă, modernă, care folosește cuvinte oribile inventate pentru oameni ca ea, care nu-și pot permite să-și piardă timpul făcând perifraze.

— Și nu poți s-o amâni? întreabă Max.

„De ce-ar trebui s-o amân? Nu i se poate spune marelui Oriol Pairot să-și schimbe puțin planurile?”

— Imposibil. E cu editorul revistei.

— Păcat. (Pe buzele lui Max, totdeauna amabile, apare o sinceră grimasă de neplăcere.) Și dacă-l sun pe Oriol și-l întreb până când e aici?

Sara face un gest nepăsător, îi iese foarte firesc (exact ce voia).

— Nu-ți face probleme pentru mine, dragostea mea. O să bea cafeaua cu voi, când mă întorc. Sigur vă lungiți până târziu.

„Dragostea mea“ e o strategie foarte bine pusă la punct pentru slăbirea adversarului, în acest caz. Înseamnă: „Totu-i bine“, înseamnă „Nu-ți face probleme“. Înseamnă „Sunt calmă și fac ce vreau“.

— Atunci, de acord. Așa rămâne, zice Max, cu accentul lui catalan aproape perfect, cizelat ca o piatră de râu după peste douăzeci de ani de relație și șaptesprezece de căsnicie, de care se simte deosebit de mândru. Dar, înainte să-și pună din nou ochelarii și să considere problema încheiată, o ultimă chestiune practică: Să punem masa pe terasă, sau înăuntru? O să te ocupi de ceva pentru cină?

— Evident, tată. Ca-ntotdeauna.

Acum, da: Max își pune ochelarii și se întoarce imperturbabil la polimorfi și la modul lor curios de a face parte din lumea asta, adoptând diferite forme fără a înceta să fie, în esență, ei înșiși (în esență, înseamnă, în acest caz, „chimic“; „Totul e chimie – îi place lui Max să spună – suntem *doar* chimie. Tot ce ni se întâmplă, bine sau rău, sunt *doar* reacții chimice“). Sara profită că soțul e, ca întotdeauna, absent, ca să organizeze în minte ziua de mâine. Are notate în agendă câteva întâlniri: responsabilă o așteaptă să discute despre *torrons*¹ din acest an, după-amiază trebuie să primească un ziarist care face un

¹ *Torró* (pl. *torrons*), unul dintre cele mai tipice dulciuri catalane de Crăciun, a cărui rețetă de bază cuprinde migdale, miere, ou. (N. tr.)

reportaj despre cele mai bune ciocolaterii din Barcelona. Evident, Casa Rovira e vedeta. Dar, înainte de toate acestea, ia notă în gând de o obligație neprevăzută, brusc mai importantă decât toate celelalte: să facă o vizită în apartamentul gol al vecinei de-alături. De multe zile trebuia făcută, a tot amânat din lene. Acum are un bun motiv să treacă pe-acolo. Vrea să se asigure că e un loc bun și o s-o facă la prima oră. Să-și pregătească un bun punct de observație în spatele frontului.

Sara nu-și amintește când i-a zis Max „mamă” în loc să-i spună pe nume sau cu unul din apelativele afectuoase de la începuturi – *sweetheart*, *honey*, *dear* –, dar e clar că metonimia a fost o altă consecință a nașterii copiilor și, totodată, o scăpare a ei. De asta Sara s-a învinovățit totdeauna; n-ar fi trebuit niciodată să îngăduie ca femeia care era să piardă teren în fața mamei care devenise. Încet-încet, efectul înlocuise cauza și, cu trecerea anilor, Max uitase să-i spună *dear* și *honey* și *sweetheart* cu superaccentul lui de american nativ și-i zicea doar „mamă”. Nu mai era Sara nici în public, sau doar din când în când, când cei din jur nu erau destul de apropiați; mereu și-n fața oricui era „mamă” și asta o durea, dar nu mai bombănea ca la început, când încă erau foarte tineri și ea îl certa: „Nu-mi zice mamă! Nu-s mama ta, a ei sunt!” și arăta spre Aina, care râdea, mulțumită că limbajul nu e doar amuzant, ci și problematic. Iar Max se apăra: „Dar ești mama casei! Cea mai importantă! Și asta trebuie știut”. Atunci a descoperit Sara, cu spaimă, că Max o găsea mai atrăgătoare de când născuse. Când sta în fotoliul pentru citit – singurele două ocazii în care Max i-a cedat colțul lui și chiar i-a permis să îngrămădească pe cărțile lui de studiu obiecte ciudate, ca pompe de sân sau creme pentru mame-loane, au fost când alăptase cei doi copii –, când sta în fotoliu cu fata în brațe și-i da piept cu o răbdare pe care n-o avea, îl descoperea din când în când pe Max privind-o fermecat, de parcă s-ar fi aflat în fața unui fenomen extraordinar, iar privirea aceea uneori îi părea tandră, dar alteori o întrista, căci avea impresia că o femeie ciudată îi uzurpă locul.

Sara recunoaște că în problemele de lactație instinctul ei matern a fost mai degrabă slab, că niciodată nu găsisse în alăptare actul de reafirmare și intimitate revendicat de militanții ei și, deși le admiră profund pe cele capabile să alăpteze ani de zile, ea a sărit peste partea asta de cum a putut, chiar dacă Max era alarmat și n-o ajuta deloc să se simtă mai puțin vinovată. A cumpărat jumătate de duzină de biberoane și șase cutii mari de lapte praf din cel mai bun și-a întors pagina capitoului „alăptare maternă“ doar la patru luni de la debutul Ainei în lumea asta. Cărțile din colțul pentru citit au servit drept suport pentru biberoane și tetine, în timp ce Max privea buimac scena, iar problema numelui era un caz pierdut pentru totdeauna.

Acum, după cincisprezece ani, i se pare ridicol să-i spună bărbatului ei că nu-i place să-i zică „mamă“. Ca și tăcerea lui Oriol, e ceva prescris. Și dacă a învățat ceva în cei patruzeci și patru de ani de când e pe lume e că nu merită să risipești energia pe cauze pierdute.

Dimineața, ca în fiecare zi, Sara își ia micul dejun în bucătărie, privind la televizor știrile. O interesează mai ales prognoza meteo, dar numai pe termen scurt. Mâine seară: nici un nor, temperaturi plăcute, ușor superioare celor normale la sfârșit de mai, umiditate în scădere. Pentru Sara ziua nu începe bine, în pofida prognozei perfecte, exact cea de care are nevoie. Max a plecat deja de ceva timp la universitate după ce și-a băut prima cafea – ea i-o servește întotdeauna –, a sărutat-o pe frunte ca-n fiecare dimineață și i-a zis: „Să ai o zi bună, mamă!“

Cum aude că se-nchide ușa, Sara dă fuga la telefonul mobil. Sunt ore de când se abține să-și controleze ca lumea mesajele, să nu-i fi scăpat vreunul. Le citește pe toate, unul câte unul: SMS-urile, mailurile, mesajele de pe Facebook, de pe Twitter și, la sfârșit, căsuța vocală. Din ultimele trei zile. Un itinerar lung, fără nici un rezultat. I se pare ciudat să nu găsească nici un mesaj, dar și mai ciudat să nu-l primească. Scrie unul. Primul care-i trece prin cap:

Când ai venit? Unde ești?

Nu, nu, e prea direct. Îl șterge. Încearcă din nou:

Ești bine?

Acum i se pare prea ingenuu. Iar șterge. Lasă telefonul, ia o felie de pâine dintr-o pungă din congelator și-o pune în prăjitor, pune pe masă untul și un gem de lămâie special cumpărat de la un furnizor englez (fiindcă, se pare, din toată Barcelona doar ei îi place), ia din nou mobilul și face a treia încercare:

Vreau mult să te văd.

E pe punctul să-l trimită, când ceva o oprește. I se pare țea-păn, puțin natural, ca felia de pâine tocmai scoasă din congelator. Îl face iar să dispară. De-atâtea încercări, începe să se îndoiască de toate. Mai bine să nu-i trimită nici un mesaj? Poate el anume nu i-a zis nimic.

Pâinea prăjită face un salt, rezistența aparatului se stinge și totul rămâne în expectativă. O farfurie, o tavă, cuțitul special pentru unt, mobilul, un șervet de pânză cu monograma ei și telecomanda. Până nu are totul bine aranjat pe masă, nu se așază. Crește puțin volumul televizorului și se uită la știri în timp ce-și unge pâinea prăjită, ca-n fiecare zi.

Un bărbat negru, în palma unei mâini îi țâșnește sângele, în cealaltă are două cuțite enorme, vorbește furios în fața camerelor. N-are nevoie să citească subtitlarea, cu toată engleza ei de baltă, înțelege: „Nu o să fiți niciodată în siguranță. Alungați-vă guvernantii, nu le pasă de voi nici un pic“. Acest bărbat, povestește acum prezentatorul, i-a tăiat capul unui fost militar englez pe o stradă din sudul Londrei, în plină zi. Sara își zice: „Nu mai e nimic de văzut“ și închide televizorul.

Când își termină micul dejun, se întoarce la obsesiile ei. Are nevoie de încă trei încercări înainte să scrie mesajul final. Sună așa:

Bună.

Apasă pe „expediere“ și, deloc ușurată, continuă cu ordinea stabilită pentru azi, dar cu o modificare neprevăzută a programului: la opt jumătate, sună la interfon, e un distribuitor distrat ajuns înainte de deschiderea magazinului. Responsabila n-a sosit încă și ea nu vrea să riște să-l lase să plece, e sigură că aduce ciocolata despre care, chiar ieri, ziceau că lipsește ca să acopere comenzile. Sara răspunde. Prin interfon, aude o voce răgușită:

— Am treizeci de cutii de la Casa Callebaut.

— Cobor.

Sara ia în fugă cheile – ale ei și de la casa vecinei – și iese pe palier. Cât așteaptă liftul, se uită dacă i-a sosit vreun mesaj. Își aranjează părul în luciul ușii metalice. Când e agitată, își trece întruna mâna prin păr. Deși acum nu vrea să fie agitată, nu-i nici o problemă, totul e sub control: ciocolata de care aveau nevoie tocmai a sosit, vizita în apartamentul vecinei e doar o explorare a terenului, nu a decis încă nimic, iar Oriol o să răspundă mai devreme sau mai târziu, poate din motiv de *jet lag* doarme încă. Se închid ușile, apasă pe butonul „Parter“, începe coborârea. Nu doar a cutiei metalice, ci și a alteia, mai intimă. Își amintește că lucrurile nu sunt absolut controlate, oricât ar vrea să se convingă de contrariu. Ca totdeauna când apare Oriol, absolut nimic nu e sub control. I-ar plăcea să afle, în trecere, de ce e atât de iritată. Dacă nu i-a făcut nimeni nimic.

Sara rezolvă rapid cu livrarea. Deschide ușa și-i zice să nu lase cutiile în drum. Înainte să înceapă operația, sosește responsabilă, ea se ocupă de tot. Sara îi spune că are de mers la bancă și dispare. În ultimele două minute s-a uitat de cinci ori la mobil, dar răspunsul se lasă așteptat.

Apartamentul vecinei e chiar pe scara de-alături. Ar putea fi un frate geamăn al casei ei, dacă imobilul n-ar fi mai vechi, mai îngust și dacă ar fi fost supus de mai multe ori reformei totale și ultrascumpe făcute de ea. Aici nu e lift, e obligată să urce patru etaje pe jos. Nu-i nimic. Sara are grijă de mult de forma ei fizică, plătind abonamentul la o sală de gimnastică exclusiv pentru femei. Merge din când în când, înoată puțin, joacă o partidă de padel cu directoarea unui hotel de lux de

pe Diagonal¹ – cu care păstrează o relație limitată de jur împrejur de cei patru pereți ai pistei – apoi merge la saună. De fapt, cel mai mult îi plac sauna și jacuzzi, căci la sala de fitness i se pare că n-a pierdut nimic. Toate acestea ca să spună că n-o deranjează să urce scările. Dimpotrivă, o face să se simtă mulțumită de sine.

Ajunge la apartamentul lui Raquel fără să găfâie. O îngreșează starea generală a scării, are nevoie de ceva mai mult decât o vâruială. Răsuțește cheia în broască și intră. De cum trece pragul, simte mirosul vecinei, de parcă dintr-o clipă în alta ar urma să-i iasă în întâmpinare. A fost aici doar o dată, în ziua când Raquel a intrat în cofetărie și a întrebat-o dacă ar putea să-i facă un „foarte mare” serviciu, despre care ar putea să-i vorbească doar în particular. A vizitat-o după-amiază, au băut o cafea. Până atunci pe Raquel o întâlneau doar când îi vindea croissante, cornulețe vieneză, câte o *ensaimada*² și multă ciocolată caldă. E o femeie micuță, mai aproape de șaiszeci decât de cincizeci de ani, văduvă și cu un singur copil, o fată care trăiește în străinătate. I-a povestit că fata are nevoie de ea și s-a decis să se ducă să stea împreună, nu știa pentru cât timp. „M-am gândit să-ți las duminică cheile de la casă. În caz că se-ntâmplă ceva, să poți să intri. Și-aș vrea să te mai rog, dacă nu te deranjează prea tare, dacă știi pe cineva care caută un apartament cu chirie, să-i spui. Cineva de încredere, evident, să nu-mi distrugă tot. Ți-aș fi foarte recunoscătoare, doamnă Sara. Cum dumneata cunoști atâta lume, m-am gândit că poate poți să-mi faci serviciul ăsta, dar nu vreau să-ți mai dau și eu de lucru pe lângă ce ai. Numai dacă poți. În momentele astea, n-o să te mint, mi-ar prinde foarte bine banii.”

E mai mult de-o lună de la discuție și, în sfârșit, Sara scapă de vina de-a nu fi călcat pe-aici nici măcar o zi, deși nu treceau douăzeci și patru de ore fără să-și spună că trebuie s-o facă.

1 Bulevard al Barcelonei. (N. tr.)

2 Prăjitură în formă de spirală, făcută din aluat din făină, cartofi, untură, ouă. (N. tr.)

Este surprinsă de cât de în bună stare e totul. Raquel lăsase ferestrele închise și mobilele nu s-au prăfuit prea tare. Nici un miros neplăcut. Aruncă o privire generală și merge direct unde-o interesează. Urcă scara spiralată până la camera lui Raquel, străbate întunericul pe pipăite – draperiile blochează aproape total lumina soarelui – și iese pe terasă.

Observă imediat, satisfăcută, că spațiul este perfect pentru scopurile ei. Iedera se cațără pe zidul despărțitor până destul de sus ca să ascundă pe cineva de înălțimea ei. Are ici-colo câte un gol, dar neînsemnat, tocmai bun să privească fără să fie văzută. Podeaua e un pic înclinată, va trebui să fie atentă să nu se împiedice. Oricum, măsurile necesare ca totul să meargă uns sunt minime: să se îmbrace în culori închise – de camuflaj –, să facă rost de un scaun comod care să nu scârțâie, să-și ia o jachetă și poate o eșarfă pentru gât. Seara, din cauza umidității, e destul de răcoare. Și, mai ales, să-și pună mobilul pe mut, asta neapărat să nu să uite.

Nici în timpul ăsta n-a primit vreun mesaj, deși nu și-a luat ochii de la ecranul telefonului. Mai rămâne puțin în turnul de observație. Privește terasa casei ei, văzută de-aici are un aer aristocratic: pardoseala de lemn, masa din lemn de tec, zona de gazon artificial – mai mică decât o voia Max, mai mare decât ar fi îngăduit ea –, balansoarul cu trei locuri, șezlongurile cu șase poziții cumpărate de la Vinçon, plantele îngrijite cu dragoste prin programul trei al aspersorului automat, copertina cu senzor de vânt care știe singură când trebuie să se strângă... Au avut noroc să poată să cumpere, înainte să înceapă prețurile să urce, cele două apartamente – patru și cinci – din imobilul în care părinții ei locuiseră toată viața. Au avut noroc și să găsească un bun arhitect să le renoveze la un preț acceptabil (totul grație lui Max și sângelui său rece în negocieri, care pe ea o agasează atât de mult). Și, ultimul noroc, să-și păstreze calmul, să nu se indisună de vreo întârziere în lucrări sau de vreo sumă neinclusă în socoteala inițială. Chiar anul ăla părinții ei hotărâseră să se pensioneze și să plece un timp la Menorca. Cât au durat lucrările în paradisul lor, s-au instalat toți trei, Max, Sara

și Aina, care nu avea nici un an, în apartamentul familiei. Nici n-au simțit că sunt în renovare.

Situată fix la jumătatea străzii Argenteria, catalogată ca imobil de patrimoniu, reformată și cu ascensor – lucru rarism în zonă –, clădirea fusese totdeauna superbă, dar a fost și mai mult după ce asociația de proprietari de la sfârșitul anilor '80 a decis să se alătore planului de reabilitare al Primăriei și să reabiliteze fațada. Prețul apartamentelor a urcat imediat, evident, dar a scăzut puțin după Jocurile Olimpice. Max și Sara au vizitat prima oară ceea ce avea să fie partea superioară a casei lor în 1995. De cum a descoperit vederea spre catedrala Santa Maria del Mar de pe terasă, Max zisese: „Vreau să iau masa aici în fiecare seară de vară din viața mea“. Terasa inițială era mică, dar amândoi s-au gândit că un arhitect va rezolva problema asta, și altele. Pentru celălalt apartament, cel de jos, au avut de așteptat trei ani, până a murit bătrânica de-acolo, locuia singură de nu se mai știa câte decenii. L-ar fi cumpărat și pe nevăzute, dar și-au jucat rolul. Max s-a tocmit, Sara mai avea puțin și se îmbolnăvea de nervi, iar agentul imobiliar s-a arătat jignit, a doua zi însă, la prima oră, i-a sunat să accepte oferta. În timpul lucrărilor, toate părțile implicate au manifestat un deosebit interes pentru dărâmarea pereților. Adică s-au înțeles foarte bine.

Duplexul a ieșit atât de frumos și de spațios, încât doamnei Rovira, când a venit să-l vadă prima oară, i s-au umezit ochii și-a zis pe nerăsuflăte: „Asta e apartamentul pe care-l meritați, fata mea!“ Încă trei ani și-aveau să reușească să-l cumpere și pe-al doilea, singura parte din clădire care încă nu era a lor. Deocamdată o să-l folosească drept depozit, birou și vestiar pentru angajați, dar în viitor Sara voia ca primul să fie pentru Aina și al doilea pentru Pol. Rezolvarea acestei părți atât de importante a viitorului copiilor înainte ca vreunul din ei să termine clasele primare era un simptom al prosperității în care trăiau.

Acum Sara se uită la mobil pentru ultima oară, oftează și apasă pe „Mesaj nou“.

Bună!

Trimitere, expediere, mesaj expediat.

Își vâra mobilul în buzunar. Intră în camera lui Raquel și lasă totul cum era. Coboară scara spiralată, închide ușa de la palier, își zice că o vâruială ar ajuta mult și i-ar da cu totul alt aer și că e ciudat ce se-ntâmplă cu ea – să vrea să-l vadă pe Oriol și-n același timp să nu vrea să-l vadă. Să vrea să nu știe nimic de el și-n același timp să se sufoce că nu-i răspunde la mesaje. Noroc că poate conta pe apartamentul lui Raquel, e o soluție perfectă. Și e datorită unuia din acele lucruri pe care nu știe de ce le face sau de ce renunță să le facă: nu i-a spus încă bărbatului ei că Raquel e plecată și poate nu se întoarce curând și, între timp, i-a lăsat cheile casei.

De-ar întreba-o cineva pe Sara de ce îi place de soțul ei, i-ar da un răspuns foarte lung, plin de motive autentice. Max este, toți ar spune același lucru, un bărbat încântător. Începând cu înfățișarea, e un soi de perpetuu adolescent, cu niște ochi limpezi și atemporali și – fusese obsesia mamei lui – un zulf rebel. Înfățișarea lui a constituit o problemă dificilă imediat după ce și-a dat doctoratul, când a început să predea și a descoperit că majoritatea studenților lui erau mai înalți, mai puternici și păreau mai mari ca el. Ce a făcut ca să le câștige respectul n-a fost chiar o strategie. A exagerat doar puțin felul lui de-a fi. Extremă distanță, rigoare, exigență academică și seriozitate. Aceștia i-au fost așii, cel puțin la început, ca să nu i se urce-n cap. A văzut cu surprindere că au efect atât la fete, cât și la băieți, deși ele arătau o tendință îngrijorătoare de a se îndrăgosti de el și de a-l asalta cu declarații incomode în laborator sau când veneau restanțele. El însă nu s-a simțit niciodată atras de vreo jună, nici măcar fizic. I se păreau superficiale, nesăbuite și, mai ales, inculte. Nu se imagina făcând ceva serios cu fete care nu știu nici cine a fost Mendeleev.

Max are tot ce ar pune o soacră în portretul robot al ginereului perfect. Vorbește cu atâta respect, încât uneori se încurcă în labirintul de vorbe amabile, nu se scoală niciodată mai târziu de șapte dimineața, își face programul cu o rigoare de clopotar, nu ridică niciodată vocea și nu-și iese din fire în nici o

împrejurare – cu-atât mai puțin cu soția –, nu are vicii nici mari, nici mijlocii, nici mici (nici măcar unul care ar fi admirabil, de exemplu cel de colecționar sau bibliofil), nu-i cad galoanele să facă treburi prin casă (când erau mici copiii atinsese recordul la schimbat scutece, înțelege mașina de spălat rufe mult mai bine ca Sara și coase tot ce se descoase în casă). Și, ca și când n-ar fi destul, nu calcă prin bucătărie, căci Sara nu suportă să se-amestece careva în vatra ei.

Evident, și dacă s-ar întreba de ce Max nu e tipul de bărbat alături de care, uneori, n-ar vrea să îmbătrânească, Sara ar avea pregătite tot un car de răspunsuri. Singura diferență e că și le-ar da doar ei și încă ar avea nevoie de o autorizație specială de la propria culpabilitate, nu prea generoasă când e vorba de excepții. Ar spune, de exemplu, că Max e un bătrân prematur. Nu c-ar fi bătrân acum, la patruzeci și doi de ani, e bătrân de douăzeci de ani, și asta deja e mai grav. Lângă el e greu să-ți faci planuri să ieși noaptea, căci programul dimineții e sfânt și, dacă nu-și face cele șapte ore de somn, nu se ține pe picioare. Dacă vreodată, când nu era încă destul de prevenită, l-a târât la teatru sau la vreun concert, a avut de suportat consecințele: Max a adormit și la teatru, și la concert, de fiecare dată de cum începuseră. Bărbatul ei mai suferă și de ceea ce socialmente încântă, dar în conviețuire e agasant, și care se identifică de obicei cu natura geniului: se izolează cu o ușurință enervantă. De fapt, se izolează atât de mult, că uneori e greu să-l faci să coboare în locul real în care se desfășoară existența oamenilor. Max face o paranteză să coboare în realitate la cină și imediat se întoarce în lumea lui paralelă, de unde, desigur, ține cursuri sau conferințe și citește în fotoliul lui. În sfârșit, sexul. Undeva, mereu e prezent sexul, evident. Pe ce loc, pe primul sau pe paisprezece, depinde de fiecare. În privința asta, nu se poate spune că ar dezamăgi. Își joacă rolul mai mult decât corect și Sara nu are a se plânge, în linii mari. Problemă încep să devină, de la o vreme, micile detalii. De exemplu, în ultimul timp, s-a încăpățânat să facă amor fără să-și dea jos ciorapii. În weekend își neglijează obligația de a se rade și, *cu toate astea*, duminica

după-masă vrea s-o asalteze sexual. Când îl informează că ori se rade, ori nimic, optează pentru nimic, dând de înțeles că preferă nu să facă sex cu ea, ci să rămână șleampăt. Și am putea continua, de n-ar fi atât de obositor să vorbești despre lucrurile astea.

Sara își dă seama, ori de câte ori face inventarul – pentru bilanț e încă prea tânără – că, realmente, nu are motive autentice să se plictisească de soț. Poate totul o fi snobism, ca moda de-acum, să faci bomboane din lucruri ciudate, cum ar fi ceapă sau cârnat, asta mai lipsea! Uite cine vorbește! Ea are o întregă vitrină la magazin pentru produsele lui Oriol Pairot (cu portretul lui și toate celelalte) și, clar, de departe cel mai bine se vinde faimoasa cutie de bomboane cu trei gusturi „Trei prieteni diferiți“. Ghimbir, ardei iute, levănțică, ce chestii! Numai lui Oriol, care este un geniu, putea să-i treacă prin cap combinația asta.

Sarei îi e foarte clar că, în povestea cu Max, vina e a ei și doar a ei. Cum îi e clar, din ziua când l-a cunoscut, că bărbatul ei este o făptură inocentă, incapabilă de cel mai mic lucru care ar putea s-o deranjeze sau s-o jighească, incapabilă să-și imagineze ce lucruri complicate și ce răutăți gândește uneori soția lui. De-ar ști, ar înnebuni, bietul.

Cât despre privirea buimacă, nu e o noutate. Max o soarbe din ochi din acea primă noapte de aprilie pe care o putem considera începutul istoriei lor comune. Chiar dinainte, căci privirea aia o incomoda deja pe Sara de-a lungul întregului curs de tehnici pentru ciocolatieri, unde s-au cunoscut.

— Bun venit tuturor, le-a zis ceremonios Ortega în prima zi. Mă numesc Jesús, sunt ciocolatier și în următoarele trei săptămâni mă voi strădui să deveniți și dumneavoastră. Începând prin a conștientiza ce înseamnă asta într-un oraș ca Barcelona cu o atât de bogată tradiție în domeniu. Poate mulți dintre dumneavoastră nu știți că trăiți într-unul dintre primele locuri în care ciocolata a devenit un aliment aristocratic, leagănul primului patiser, pe nume Fernandes, care a cutezat să

construiască o mașină care să-i accelereze fabricarea, portul din care au pornit marii fabricanți de ciocolată din secolul al XIX-lea, precum familiile Sampons, Amatller, Juncosa sau Coll, care au făurit tradiția și, în trecut, au făcut averi. Locul unde s-a inventat *mona*¹ și unde Joan Giner, maestrul măștrilor, a făcut din ea o artă, expusă în vitrinele patiseriei Mora. Evident că, dacă e vorba de vitrine, nu-l putem uita pe marele lui prieten, Antoni Escribà, supranumit, pentru imaginația lui debordantă, Mozartul ciocolatei. În sfârșit, Barcelona ocupă, prin propriile merite, un loc pe harta mondială a ciocolatei și dumneavoastră trebuie să știți asta dacă vreți să vă adăugați listei amintite. Și-acum, la treabă, că e târziu, ne-apucă noaptea! Să începem cu prezentările, ca să ne cunoaștem...

Totul era foarte incitant, dar de fiecare dată când Sara ridica ochii din treabă, dădea de pupilele luminoase ale lui Max observând-o. Urma imediat o tresărire imperceptibilă, ca de pasăre speriată, și ochii lui Max căutau la întâmplare ceva pe care să se fixeze ca să facă disimularea mai credibilă, dar roșeața, ca de fruct copt, a obrazilor lui îl trăda. Era încântător, atât de stângaci și-atât de bun. Se vedea de la o poștă că se îndrăgostise de ea din prima clipă. Câteodată era atât de distrat, încât Ortega trebuia să-i atragă atenția: „Poate ne concentrăm un pic, domnule Frey, ce faceți dumneavoastră mai degrabă arată a biscuiți, nu a trufe“. Și elevul își lăsa capul în jos, sufla în zuluful care nu vrea niciodată să rămână în bonetă și câteva minute nu îndrăznea să-și ia ochii din siropul pentru trufe, care nu i se lega.

Sara se simțea flatată în prezența lui Max. De câte ori o privea în felul ăla parcă dădea aripi insuportabilului ei orgoliu de femelă necoaptă. Dar pe-atunci era prea tânără ca să aprecieze la ceilalți felul în care te fac să te simți. Apoi, era și admirația profesională, ea era de departe eleva cu cea mai bună

¹ Dulce tipic de Paște, cu o compoziție asemănătoare cu a brișei, ornat cu ouă vopsite (înlocuite în epoca modernă cu ouă din ciocolată). (N. tr.)

tehnică din toată clasa și îi lăsa pe toți uluiți de ce putea face cu mâinile. Își diminua importanța spunând că-i venea din familie, căci crescuse în ciocolată, în atelierul tatălui ei, văzuse cum se fac *torrons* și prăjituri și *mones* de Paște și tot ce vă puteți imagina de când abia de-i ajungea capul la înălțimea planșetei. După cum vorbea, Sara era convinsă că avea patiseria în sânge și că talentul ei era ca o comoară. Colegii îi dădeau dreptate.

În cele trei săptămâni de curs Max nu și-a luat ochii de la ea nici o clipă, era deja sătulă să-l vadă mereu acolo cu moaca lui de fleț. Dacă-l salvase ceva pe Max să n-o plictisească definitiv, dacă încă îi mai vorbea și-l privea din când în când, o făcea din rațiuni, să le zicem, de strategie.

La curs Sara învățase o mulțime de lucruri: cum se face, numai din ciocolată albă, o prăjitură pentru voiaj, ce temperaturi sunt realmente periculoase în procesul de temperare, de ce prefera rețetele tradiționale inovațiilor din noile tendințe sau de ce, înainte de orice, chiar până să termine cursul, voia să și-o pună cu Oriol Pairot, cel mai bun prieten al lui Max și cel mai excentric din clasă.

Această ultimă și neacademică problemă i-a dat cele mai multe dureri de cap. Putea sistematiza într-o listă de zece (sau mai multe) puncte interesul ei pentru patiseria clasică în opoziție cu noile ingrediente exotice care invadau totul. Era însă total incapabilă să înfiripe o succesiune de idei logice care s-o facă să vadă de ce, cu Max la picioarele ei, ea-l voia cu tot dinadinsul pe fandositul lui prieten. Poate doar asta era: irezistibila atracție a ceea ce nu putem înțelege. Peste orizontul ciocolatei în plină procesare, în timp ce Ortega dădea roată planșetei supervizând exercițiul, ea-și fixa pe furiș privirea pe Oriol Pairot cu aerul lui diferit, ca de rățușcă urâtă într-un cârd de boboci.

Primul Oriol Pairot, poate mai autentic decât cel de-acum, avea aerul orgolios și indiferent al celor care nu vor să știe de mersul lumii. Plecase de-acasă și încerca să supraviețuiască cum putea, chelner sau comisionar cu ora. Cum-necum, reușise să-și achite cursul de ciocolatier, dar era clar că următorii pași

în lumea ciocolatei vor trebui să fie de autodidact, din lipsă de finanțare. Locuia aproape de gara Sants, poate cu vreo rudă sau vreun prieten care nu apărea niciodată în discuții, și cu chiu cu vai dormea patru-cinci ore, de-aceea dimineța avea niște cearcăne oribile. Prezentarea lui Oriol, în prima zi de curs, a fost:

— Bună, mă numesc Pairot, sunt din Reus, dar locuiesc în Barcelona de două luni. Vreau să fiu ciocolatier, dar diferit.

— Ne-ai putea spune ce înseamnă „diferit“? a întrebat Ortega.

— Păi asta. Nu vreau să fiu ca toți ceilalți.

— În ce sens?

— În toate sensurile.

— Preferința pentru ciocolată îți vine de undeva?

— Din familie.

— A! Ortega a aflat, în sfârșit, filonul, sau așa credea. Părinții tăi au patiserie? Poate ne poți povesti puțin.

Oriol se sucea, stingherit, pe taburet.

— Păi... Credeam că trebuie să vorbesc despre mine...

Ortega era un om bun. I-a dat cuvântul următorului, era Max.

— Mă numesc Max Frey și am nouăsprezece ani. Sunt din Illinois, Statele Unite, dar de mic m-am mutat cu părinții la New York, de fapt de acolo mă consider, și studiez. Sunt la Barcelona de doi ani, fac un masterat în științe chimice. Colaborez și cu grupul de aliaje moleculare din Departamentul de Cristalografie, Mineralogie și Depozite Minerale și cu o universitate din Japonia cu un nume foarte lung (nu vreau să vă plictisesc). Dacă vă întrebați ce caut la un curs de ciocolată, aflați că și eu mă întreb (mai ales că nu știu să fac nimic cu mâinile și nu cred că o să învăț). Are legătură cu faptul că teza mea tratează despre comportamentul unor lipide – în special untul de cacao – în diferite circumstanțe și despre cum putem face să aibă, să zicem, o conduită exemplară, care, în acest caz, ar echivala cu o ciocolată perfectă. Adică sunt un nebun pasionat de știință infiltrat printre căutătorii unei reale experiențe ciocolatiere. Dacă totul merge bine, îmi voi susține teza peste optsprezece luni. Sunteți

invitați cu toții, dacă vreți să veniți. Iertați-mi poliloghia, dar cum mă încurc în cuvinte când trebuie să improvizez în catalană, mi-am scris discursul și l-am învățat pe de rost. Sper că nu v-am plictisit și mulțumesc că m-ați ascultat.

Prezentarea lui Max a trezit ovații spontane care l-au făcut să roșească.

— Spui că ai nouăsprezece ani? a întrebat Ortega.

— Da.

— Știi că ești cel mai tânăr din clasă?

— Da, sunt obișnuit deja, tânărul și-a plecat ochii, sunt în avans cu doi ani.

Max a răspuns parcă jenat și era realmente foarte jenat. I se întâmpla de fiecare dată când trebuia să dea explicații despre traseul lui școlar, care mai devreme sau mai târziu îl obligau să vorbească despre capacitățile lui intelectuale ieșite din comun și despre evaluarea acestora de către un important psiholog specializat în superdotare și talent, evaluare care fusese cauza exactă a mutării părinților lui la New York, a începutului unei noi vieți pentru toată familia și, în același timp, a celui mai rău coșmar ce poate fi trăit de un copil de nouă ani aruncat brusc într-o clasă de superdotați de unsprezece ani. Pentru el a fost oribil.

În ziua aia, la cursul de ciocolată, Max n-a trebuit să dea atâtea explicații, grație celui de-al șaselea simț al lui Ortega, care ghicise tot.

Era rândul Sarei.

— Mă numesc Sara Rovira, am douăzeci și unu de ani și termin Facultatea de Istorie. Am început-o fiindcă îmi place să înțeleg lucrurile. Cred că, dacă nu știm nimic despre trecut, n-o să știm niciodată nimic despre noi înșine. Cu toții suntem un munte de trecut acumulat, ca să zic așa. Dar cred că deviez. Vreau să spun că studiez istoria, dar am știut dintotdeauna că destinul meu este în laboratorul de patiserie al familiei. Afacerea a fost pusă pe picioare de părinții mei în anii șaizeci și merge încă bine, cu o bună clientelă stabilă. Tata vrea să se pensioneze peste doi ani și eu sunt singurul copil, astfel că-mi știu datoria,

și-mi place. Mă bucură gândul că o să mi-o asum, voi fi a doua generație, voi continua ceva ce merită. De asta sunt aici, să învăț tehnici care-mi pot fi de folos în prezent și în viitor. Și, de asemenea..., a zâmbit viclean privind spre Oriol, să aflu ce știe concurența să facă, dacă o fi cazul.

— Bravo! a exclamat maestrul, fără să prindă intenția ultimei fraze. Foarte frumos, Sara, tot ce-ai spus despre prezent și viitor, foarte frumos, Sara!

Pe Max și Oriol îi lega o prietenie greu de înțeles, căci n-aveau nimic în comun. Sau poate asta e cel mai incitant într-o prietenie care, spre deosebire de alte relații, nu se construiește pe trăsături comune, nici pe nevoia de a le crea, ci pe știința de a beneficia de pe urma deosebirilor. Dintr-o ochire, oricine își dădea seama că nu se potrivesc deloc. Pairot, cu înfățișarea lui semihippy, semirocker, mereu în negru, dar cu o anume notă de eleganță care-l deosebea de orice grup sau tendință. Pairot era el însuși și-atât, cu greu l-ar fi putut completa cineva. Era și mult mai înalt decât ceilalți – aproape un metru nouăzeci –, cu umeri largi, dar un pic căzuți, ca la toți cei care-și petrec viața vorbind cu oameni mai scunzi, o talie subțire și coapse puternice, ca de statuie clasică. Avea mâinile noduroase, de parcă oasele ar fi vrut să-i iasă prin piele, iar pe gât, mărul lui Adam, de pe care Sara nu putea să-și ia privirea, proeminent. Dintr-un motiv ciudat, i se părea teribil de sexy această parte a anatomiei masculine și, de câte ori Pairot își înghițea saliva în fața ei, simțea dorința să-i lingă gâtul de parc-ar fi fost o înghetată și să încerce să muște zbânțuitul acela cartilaginos care-i plăcea atât de mult și care, în realitate, era doar laringele.

Întotdeauna Sara invidiase tovărășia masculină. Întâlnirile dintre bărbați i se păreau încântător de rudimentare, stropite cu alcool, de o complicitate ce dădea în spirit tribal, fără griji, fiindcă ei nu stau niciodată să se autoanalizeze sau să filozofeze despre viață – cum fac femeile când se adună –, pline de exaltarea de a fi cu tovarășii și, mai ales, exclusive: când masculii unui trib discută despre treburile lor, ele nu-s invitate. Simplu.

La sfârșitul orelor din prima săptămână de curs, într-o vineri, după ce toți elevii părăsiseră clasa ca din pușcă, Ortega a descoperit că inexplicabilul trio încă mai zăbovea.

— Voi n-aveți chef să vă duceți acasă?

Toți trei, Pairot, Sara și Max, au răspuns fără entuziasm că nu și asta i-a dat aripi profesorului aflat în prag de pensie, îndrăgostit de munca lui, nici el grăbit să plece, să le propună ceva ce n-ar fi îndrăznit să propună nimănui altcuiva.

— Vreți să învățați mici trucuri de decorare?

Toți trei au zis imediat da și-au început să-și caute iarăși șorțurile, mănușile și toate mărunțișurile, simțindu-se niște privilegiați. Profesorul a încuiat ușa clasei pe dinăuntru și a creat o atmosferă de intimitate foarte favorabilă aceluia extraordinar moment de ucenicie. Ce a venit după a fost un lux. Un lux de o oră și trei sferturi în care Ortega, bărbat cu multe ore de zbor, dar mai ales generos, le-a împărtășit din experiența lui și unele secretele profesionale.

— Să-nveți pe cine vrea să învețe e o bucurie, a zis la sfârșit, cu ochii încă strălucind de emoția de a-și fi petrecut un timp cu un sânge proaspăt care, avea impresia, urma să ajungă departe.

Și ei, elevii, erau surescitați.

— Ei, băiețe? a propus Pairot privindu-l pe Max. Bem o bere?

— *Of course!* a răspuns americanul înainte de-a dispărea pe ușa toaletei.

Au rămas singuri Pairot și Sara, puțin stingherită că invitația n-a inclus-o.

— Și mie îmi place berea, a zis.

— Ah, iartă-mă. Nu credeam că vrei să vii.

— Pot?

— Nu știu. Max e zob și-are nevoie să stea de vorbă.

— Aha. Trebuie să-i dai sfaturi...

— Da, are nevoie de sfatul unui prieten.

— Vrei să spui că are probleme pe care noi, femeile, nu putem să le înțelegem?

— Vreau să spun că are probleme *cu* femeile.

— Aaa, aveți de vorbit ca între bărbați.

— Exact.

Era o minciună gogonată, evident. Și, cum Pairot începuse primejdiosul joc, a hotărât să nu fie nici ea mai prejos.

— Păi nu-ți face griji. În sensul ăsta, eu sunt ca un bărbat.

Oriol a făcut niște ochi cât cepele. Nu se-ntâmpla des asta: să-l impresionezi pe durul clasei; Sara a savurat clipa de parc-ar fi fost un *petit four* tocmai ieșit din atelierul ei.

— Ce vrei să spui, exact?

— Că-mi plac tipele.

I-a dat drumul așa, deodată, fără să se gândească la consecințe, imediat apărute: Pairot nu cunoscuse niciodată o lesbiană în carne și oase și, brusc, curiozitatea a trecut înaintea aceluia ceva, atât de important, pe care-l aveau de discutat el și Max ca între bărbați.

— Pfu, n-am vorbit niciodată despre țate cu o femeie, i-a scăpat, aproape năucit.

— Atunci nu pierde ocazia!

Când Max a ieșit de la baie, berea urma să se bea în trei, și cu o tentă lesbiană ultraexcitantă.

A fost seara când a început prietenia lor în formă de triunghi, deși nu am putea spune dacă unul echilateral sau de alt fel, putem însă spune că drept bază avea nu una, ci două minciuni. Ceea ce dă de gândit, acum că au trecut anii.

În dimineața cinei cu Pairot, Max se supune rutinei dintotdeauna, Sara nu. Ea n-are treabă cu rutina. Lenevește în pat până spre nouă și, cum se scoală, ia două pastile albastre pentru dureri de cap. Sună la magazin și-i spune responsabilei să se ocupe de tot, că are de scris un articol și nu coboară toată dimineața. E scuza ei cea mai credibilă (dacă n-ar fi total dată peste cap, n-ar fi o scuză). Cei de la revistă au multă răbdare cu ea, niciodată nu-i cer articolele, chiar dacă le predă cu întârziere de săptămâni, le publică imediat și le plătesc cu punctualitate. Mult mai bine decât se poate cere în această epocă atât de complicată pentru presa dintotdeauna.

Sarei nu-i place să lipsească o zi întreagă din patiserie, fiindcă are impresia, la jumătatea distanței dintre responsabilitate și aroganță, că nimic nu iese la fel ca atunci când e prezentă. Oamenii din atelier cunosc toate tehnicile, sunt ani de când lucrează alături de ea și-i cunosc stilul și maniile, dar, din cine știe ce motiv, din ce fac ei lipsește un strop de spirit, un nu știu ce al ei, ceva de neînlocuit și-n plus imposibil de transmis. În cei nouăsprezece ani de când este unica responsabilă a patiseriei, se pot număra pe degetele de la o mână zilele când nu a călcat pe acolo și întotdeauna a fost dintr-un motiv de forță majoră, cum ar fi dusul la spital să-i nască pe cei doi copii.

Povestea de azi o consideră forță majoră.

În cursul dimineții Sara pierde câteva ore cu mii de lucruri. Își vopsește unghiile de la picioare într-un mov închis cumpărat ultima oară când a fost în Andorra (pe sticlucă scrie că e culoarea „Dominatrix“), pe care n-a vrut s-o inaugureze până astăzi. Rearanjează sertarul cu tacâmuri. Bea trei cești de cafea, ultima însoțită de încă o pastilă albastră pentru durerea de cap, care persistă, și-și zice că devine dependentă de codeină. Când a terminat, decide că a venit timpul să facă ceva util și începe să stabilească meniul cinei. Pairot e alergic la fructe de mare și asta complică puțin lucrurile, dar nu cine știe ce. Din fericire, e miercuri și la atelier nu-s prea ocupați, poate să-i pună să-i prepare ceva mai special fără să aibă de suferit comenzile. O bună opțiune ar fi un tabouleh și poate, ca fel doi, un pește alb. Ar fi bine limbă-de-mare cu trufe, dar mai exotic e un pește-undițar cu căpșuni, plus că bucătarilor le iese admirabil. Dar s-ar putea ca Max să prefere o cină rece cu salate, însoțită de niște prăjituri fine. E greu să impresionezi cu inovații pe omul care a inventat – și a vândut cu un preț exorbitant – o prăjitură de ciocolată care nu se înghite, ci se aspiră, dar, dacă e vorba despre tradiție, n-are nici un cuvânt de spus, aici Sara joacă acasă și Oriol are totul împotriva lui. Se gândise la o farfurioară de *catànies*¹

¹ Bomboane preparate din migdale prăjite, învelite în caramel și apoi în ciocolată. (N. tr.)

congelate – cea mai rafinată specialitate a ei –, dar acum i se pare puțin și se gândește să facă ea personal niște trufe atât de negre, încât să fie amare, și să le servească cu puțină cremă englezească și gem de zmeură. Crema englezească o să pună să-i fie făcută, dar trufele vor fi treaba ei și o să li se dedice pe măsura împrejurării. O să-l lase pe Pairot cu gura căscată și-o să-i dea bărbatului ei un bun motiv să fie mândru de ea.

Se întreabă dacă Max o să-și dea acordul pentru meniu, când sună telefonul, e Max, o întreabă dacă s-a gândit la meniul serii și-i cere instrucțiuni. Vrea să afle și alte detalii, dacă vor lua masa afară sau în sufragerie sau dacă s-a uitat la starea vremii. O neliniștește că are gândurile atât de sincrone cu ale soțului, de parcă creierele le-ar fi conectate prin Bluetooth. Poate fiindcă viața alături sincronizează sinapsele soților până le face să pară gemene, un fenomen probabil inevitabil, deși deprimant.

— Pun masa afară, zice, o să găsești totul pus la punct. Nu trebuie decât să ridici șervetele de pe farfurii și să servești. Aaa, și să scoți desertul din frigider cu cincisprezece minute înainte de a-l servi. O să fac porții individuale, e mai simplu. Cei de la meteo spun că n-o să plouă. Cred că n-am uitat nimic.

— Magnific, zice Max, la celălalt capăt. Mulțumesc că te gândești la toate, fată. O să ne lipsești.

Și închid în același timp.

N-are nici un dubiu despre adevărul ultimei fraze, dar e convinsă că fără ea cina va fi o autentică regăsire a doi prieteni apropiați. Prezența ei doar ar încețoșa lucrurile. Și-n clipa asta, deși și-a promis să n-o facă, se uită iar la mobil să vadă dacă a venit un mesaj de la Oriol care, știa – e groaznic, dar știa –, nu a venit și n-are să vină.

Ca să facă trufele, Sara folosește ultimul rest de ciocolată de 99%. E tare, amară, cu personalitate, din aceea pe care e păcat s-o servești oricărui invitat. O sună pe responsabilă și-i spune că și-a schimbat un pic planul, că de la trei are nevoie de laborator și de toate instrumentele necesare pregătite, că se

gândește să facă trufe, să profite de ultimul rest de ciocolată amară.

Își petrece jumătate din după-amiază cu trufele, lucrând din răspuțeri. Îi ies să te lingi pe degete, exact cum știa c-o să iasă. Apoi duce totul în apartament, așază masa și-l primește pe băiatul de la magazin care-i aduce limba-de-mare și o salată de grâu sălbatic, o decizie de ultimă oră. Decorează masa cu câteva lumânări parfumate, dar imediat își zice că e o opțiune proastă și le dă la o parte. Pune în loc un coșuleț bine dotat cu toate felurile de pâine, chiar și *fougasse* cu chorizo. Aruncă o ultimă privire, aprobă tot: masa, fața de masă, pernele de pe scaune, copertina care apără de privirile indiscrete și dă întregului un aer mai intim. Îi vine ideea să facă o mică schimbare în decorația sufrageriei.

Deschide o vitrină, scoate ciocolatiera albă din porțelan finisim. Înaltă de 20 cm, în formă de pară. Câteva pierderi marchează trecerea timpului: nu are capac și nici morișca de lemn care folosea la amestecat conținutul. La bază, o inscripție în litere albastre puțin înclinate amintește de o mână îndepărtată, necunoscută: „*Je suis à madame Adélaïde de France*”. Recitind-o, Sara își zice că ar trebui să-și continue investigația – sau ce-o fi fost – despre această femeie. Deocamdată nu știe nici unde e muntele de hârtii, dar hotărăște că o să le caute de cum o avea o clipă liberă și o să facă ea ceva. La urma urmei, doamna Adélaïde și ea fac parte din aceeași istorie adunată în obiectul ăsta splendid, delicat, ajuns din fericire în mâinile ei. O mângâie ca pe-un animăluț, caută asprimea ciobiturii de pe cioc, se întristează. E curios cum obiectele fac parte din viața noastră, de parcă ar fi ființe însuflețite.

De când o are, ciocolatiera a fost folosită doar o dată, împreună cu Oriol și Max. Așa au aflat că în ea încap doar trei cești de ciocolată. Un număr ciudat, acest trei, de-aceea s-a gândit de la bun început că ținea de destin ca acum să fie a ei. Pe-atunci Sara încă gândea că lucrurile se întâmplă dintr-o anumită rațiune. Câtă naivitate! de necrezut.

Cum bănuia, piesa e puțin murdară. O duce în chiuveta din bucătărie și o spală cu apă și săpun, încet, cu grijă, ca pe-un copil mic. Apoi o șterge cu hârtie din prosopul de bucătărie și-o aduce iar în sufragerie, o pune pe masă, pe-o latură, într-un loc unde, orice ar fi, poate s-o vadă. Vrea ca vasul de porțelan și fâșia de istorie comună pe care-o poartă pe smaltz ca o bordură să-și exercite în seara asta influența. E sigură că, de cum o s-o vadă, Oriol o să-și amintească. Și, amintindu-și, o să ajungă acolo unde ea vrea s-ajungă. Un loc din care, de-ar fi fost după Sara, nu s-ar fi mișcat niciodată.

Odată pregătită scenografia, se aranjează de parcă și ea ar merge la cină, foarte atentă la machiaj și la păr. Își ia geanta și pleacă la doar zece minute după ce sosește Max cu vinurile – unul roșu și unul alb, cum are obiceiul –, îl sărută pe frunte și-i dorește petrecere frumoasă.

Scoate cheile pe neobservate înainte să ajungă în stradă. Nu crede că Max se uită după ea – n-a făcut-o niciodată –, dar, pentru orice eventualitate, se asigură. Nici un pericol. Intră pe ușa clădirii de-alături și se prelinge ca o umbră. Nu aprinde lumina, parcă ar fi un hoț. Caută gaura cheii pe pipăite, parcă ar fi un soț înșelat care vrea să afle tot. Doar când e înăuntru se relaxează, dar tot nu aprinde luminile. Urcă la etaj, deschide ușa de la terasă, încearcă s-o proptească cu ceva, nu cumva vreun curent s-o trădeze. Se ocupă apoi de scaun. Știe deja unde e, într-un colț al camerei lui Raquel. Îl scoate afară, îl pune chiar în fața unuia dintre golurile din iederă și încearcă să privească. Se emoționează când vede că e perfect.

De-aici îl vede pe Max scrutând farfuriile de pe masă pe sub șervetele de in. Îl vede aruncând o privire satisfăcută spre masa aranjată și privind-și ceasul de mână. Trec două minute. Când se aude soneria – Pairot a fost totdeauna de-o punctualitate nepotrivită cu el –, Sarei îi sare inima din piept. Max iese din scenă să se ducă să deschidă. Sara se pregătește pentru clipă.

„Cum o fi să revezi pe cineva la care te-ai gândit ceas de ceas în ultimii nouă ani?” se întrebă.

Din fericire sau nu, e pe punctul de a afla.

În sănătatea doamnei Adélaïde de France

Noaptea aia de beri și neliniști lesbiene abstracte a fost cea care a declarat inaugurată oficial prietenia lor în trei. Și trebuie spus clar că, în pofida a tot ce s-a întâmplat mai târziu, prietenia a supraviețuit. O relație mai rezistentă decât oțelul. Prima bere au luat-o într-un bar de *tapas* basce din strada Montcada. Cum nu era încă ora cinei – nici măcar pentru străini –, localul era gol și-au putut obține câte un taburet și-un colț de masă. Au toastat pentru ceva vag în fața unei triade de felii de pâine unse cu pastă de somon sau așa ceva, roz și untos, și au sorbit prima înghițitură privindu-se în ochi peste orizontul de spumă din pahare. A doua bere a diminuat puțin timiditatea lui Max, care se vedea de la o poștă că e încă virgin. O privea pe Sara și mai vrăjit decât la cursuri, iar ea îl privea pe Oriol parcă spunându-i: „Uite cât de mult îl interesez pe prietenul tău“.

La această a doua oprire, încă sub inerția studiilor comune, discuția s-a învârtit în jurul a câte ceva despre curs și despre colegi – erau de acord să-i disprețuiască cu superioritatea celor douăzeci de ani. A fost și momentul detaliilor biografice. Max le-a vorbit despre părinții lui, fermieri luminați din Illinois, proprietari de multe hectare cultivate cu soia și plante industriale pentru procesarea acesteia și ai unui magazin specializat în produse din soia din centrul orașului Chicago, atât de îndrăgostiți de bătrânul continent, încât faptul că le puteau spune prietenilor că Max trăiește acum în Europa compensa dorul de fiul aflat atât de departe. Îl sunau în fiecare sâmbătă și-i trimiteau regulat o indemnizație generoasă, din care Max economisea cu gândul la viitor, fiindcă nu reușea să împărtășească ideea, înrădăcinată în familie, că fericirea are legătură cu aruncatul

banilor pe fereastră. Vorbea despre părinți cu un amestec de respect și admirație, preocupat să-i facă să se simtă mândri de el. De aceea nu-i trecuse niciodată prin cap să se poarte iresponsabil și rămânea un fiu model. Cât povestea toate acestea o privea țintă pe Sara, poate ca s-o convingă de avantajele băieților buni sau poate să se convingă pe el însuși.

Cea mai mare problemă a lui Max era că, pe de o parte, murea de dorința de a fi un tip rău și rebel și, pe de altă parte, îl îngrozea să încerce vreunul din lucrurile prin care ar fi reușit. Era obligat să se mulțumească cu incoerența de care-i erau pline toate acțiunile, începând cu neputința de a-și lua privirea de pe sânii Sarei, fără să miște însă un deget ca să aibă o relație mai intimă. Până și acel mic discurs: atâta risipă de vorbe ca să explice că e băiat bun când, de fapt, n-avea în gând decât să-i atingă Sarei sânii.

Ea le-a vorbit despre inevitabilul ei destin de unic copil la părinți, care, pe de altă parte, nu-i plăcea. Mereu se simțise bine la patiserie și avea impresia că atunci când o să fie responsabilitatea ei va putea fi o demnă înlocuitoare. Își respecta mult tatăl, iar pentru mamă simțea un fel de prudență tandră. Studia istoria fiindcă nu voia să fie „patiser și-atât” și fiindcă întotdeauna o interesase să știe de unde venim, dar era deja resemnată că istoria o să fie vocația frustrată a vieții ei.

Când i-a venit rândul lui Oriol să vorbească despre el, a zis:

— Hai în altă parte!

Al treilea local din noaptea aia era pe strada Vidrieria. Să lase berea pentru ceva mai tare încă nu le trecea prin cap. Seara era caldă și plăcută, una din acele seri generoase de martie care anunță apropiata primăvară, și discuția se pornise și-avea să se lungească. Oriol analiza mișcările Sarei de parcă s-ar fi uitat la un exemplar dintr-o specie ciudată. Pe Max alcoolul îl făcea mai puțin tălâmb și mai hotărât și la a patra bere deja dădea tonul discuțiilor cu o locvacitate care la el era un act de cutezanță.

— De ce-o veni chestia asta cu dulciurile din familie? Și Oriol e fiu de patiseri, zicea Max.

— Poate fiindcă ciocolata e lipicioasă! râdea Sara. De ce nu ne explici, Oriol? Și părinții tăi sunt din brânșă? Cum se numește patiseria voastră?

— Nu e a noastră, e a lor, a spus răspicat geniul.

Max a dat din cap: nu! „Temă tabu“, avertiza făcând ochii mari.

Sara ar mai fi pus o duzină de întrebări despre părinții lui Oriol înainte să se prindă că acolo era o problemă (Unde e patiseria? Specialitatea? Știți să faceți un croissant cu unt bun? Ai frați? O să preiei afacerea?). Cu tot cu problema, întrebările tot n-ar fi coborât sub jumătate de duzină. (Sunteți certați? Ai plecat de-acasă? Ce-ai de gând să faci? Și cum de vrei să fii patiser dacă nu-ți suportă părinții? Vrei să spui că ți-ai ales meseria potrivită? Ai de gând să le faci concurență? Ce crezi despre croissantele cu unt?).

Povestea cu croissantele cu unt era un detaliu care marca o diferență, cum o învățase tatăl ei, care se fălea ca „unul dintre pușinii patiseri din Barcelona care mai știu să facă un adevărat croissant cu unt, cum se fac în Franța, în semilună și tot ce vrei“. Evident că pe urmă adăuga: „Dar ține minte, gusturile de-aici nu suportă atâta unt ca în rețeta originală, trebuie să folosești cam jumătate, altfel nimeni n-o să-ți vrea croissantul“.

— Știi să faci croissante cu unt?

Era o întrebare din propriul ei examen. Voia să știe dacă Oriol îl trece.

— Nu, a răspuns, total indiferent.

Gestul Sarei cuprindea tot disprețul și orgoliul de care era în stare. De parcă i-ar fi spus: „Mă gândeam eu“ sau mai rău: „Se și vede“.

— Nu mă interesează croissantele. Nici cu unt, nici cu altceva.

Max, care începea să fie depășit, a intervenit cu un deget ridicat:

— Ar fi o pierdere dacă Oriol s-ar dedica croissantelor.

— Ce s-ar pierde? a vrut să știe Sara, gata să declare război în numele croissantului.

— Originalitate. Energie. Oriol e un inovator, o minte strălucită! Are idei nemaiaavute de nimeni. O să auzim despre el, ascultă ce-ți spun.

— Ui, ui, ce de prostii!

Lauda turmentată a prietenului i s-a părut Sarei mai mult decât comică. A izbucnit în râs, moment de care Max a profitat să mai ceară un rând și să vorbească un pic cam mult:

— Așa cum îl vezi, tipu-ăsta e încă nerecunoscutul inventator al unor rețete revoluționare, cu ingrediente nemaivăzute, cu un design de bijuterii. Cum o să poată, o să le pună la baza afacerii lui, va fi un succes, fiindcă oamenilor n-o să le vină să creadă. Nu peste mult timp o să-l știe toți, suntem doi privilegiati. Pairot al nostru e o bombă.

Discursul îi ieșise atât de exaltat și atât de etilic, că lui Max i s-au înmuiat ochii, iar lui Oriol i s-au aprins obraji.

Dar geniul n-a scos o vorbă, nici să se apere, nici să atace. Căzuse într-un fel de fericire contemplativă și zâmbitoare care acorda întregul protagonism celorlalți, deși se vorbea doar despre el.

— Ingrediente nemaivăzute? Sara încă râdea: Cum ar fi?

Întrebarea era pentru Oriol, dar răspundea Max.

— Asta nu pot să-ți spun, că ești concurența.

— Dar tu știi.

— Fiindcă eu sunt un ciocolatier de doi bani. Un caz pierdut. Nu știi să fac nici măcar o madlenă.

Cel mai curios fenomen al nopții a fost accentul lui Max. Cu cât bea mai mult, cu-atât era mai american. Acum, că băuseră peste jumătate de duzină de beri și rezistența începuse să i se spulbere, vorbea ca un texan din inima Wyomingului. Era chiar greu de înțeles.

Toată povestea aia cu discuțiile în trei era doar un decor, un camuflaj. Autentica temă a serii se derula în perechi. De exemplu, când Sara s-a dus la toaletă și cei doi prieteni au rămas singuri cu trei pahare goale în față, așteptând-o pe fată ca să plece la alt bar, din Passeig de Picasso, și dezbătând despre anvergura preferințelor sexuale ale oamenilor.

- Încearcă măcar! zicea Oriol. Poate o mântuiești.
- S-o mântuiesc? Ce spui? Aș vrea să fiu și eu lesbiană.
- Poate dac-o duci în pat îi place.
- Dar sunt virgin!
- Într-o zi sau alta va trebui să nu mai fii. Sau te gândești să te călugărești?
- Tu crezi că toți călugării sunt virgini?
- Nu cred, dar mă lasă rece.
- Știi dacă are iubită?
- Nu mi-a spus.
- Dar n-ai întrebat-o?
- Nu.
- Că mi-ar plăcea, pe bune, să le văd pe-amândouă.
- Băiețuș, visezi. Deci n-ai de gând să te-arunci?
- Nu. Adică, da. Când o veni momentul.
- Și știi cam când va fi?
- Când o vrea Dumnezeu.
- Max, fii și tu mai cu boașe!
- Boașe?
- Coaie!
- Aha.
- Hai, că vine.

În barul din Passeig de Picasso – în realitate, terasa unui restaurant grecesc – au cerut o porție de humus și trei pahărele dintr-un lichior care-ar fi sculat și-un mort. Când Oriol a trebuit să meargă la toaletă, Max a rămas, în sfârșit, singur cu Sara. A profitat ca să încerce să rezolve câteva necunoscute din ecuația nopții, în stilul lui stângaci specific, într-un șuvoi de ceea ce considera îndrăzneală. Adică, fiind el însuși, dar cu câteva pahare în plus:

- Și mie mi se par foarte importante croissantele cu unt. Cineva trebuie să păstreze tradițiile, a început.
- Exact.
- Ieși cu cineva?
- În momentul ăsta nu.
- Dar ai ieșit înainte?
- Bine-nțeles. Ca toată lumea.

- Cu persoane diferite?
- Da, dar nu în același timp.
- Ți-amintești numele?
- Ale unora.
- Mi le spui, te rog?
- Max, pui niște întrebări ciudate. Ai pățit ceva?
- Iartă-mă. Sunt beat.
- Mi-am dat seama.
- Ai obiceiul să faci sex când ești beată?
- Nu totdeauna. De ce? Vrei să faci sex?
- Nimic nu m-ar face mai fericit, Sara.
- Dar nu poate fi cu mine.
- Ai dreptate, că ție-ți plac fetele.
- Văd că prietenul tău de suflet nu-ți ascunde nimic.
- Nimic. Îmi povestește tot.
- Adevărat? Și ți-a spus dacă el face sex când bea prea mult?
- Oriol face sex când vrea.
- A, da? Cum așa?
- Nu știu. Și-o trage câteodată aiurea cu tipa cu care stă.
- Stă cu o tipă?
- Cu chirie. E o femeie în vârstă.
- Cât de în vârstă?
- Nu știu. Asta nu mi-a spus, vezi? Nu-mi spune tot.
- Ai fost acasă la el?
- Nu, așa-i că e ciudat? Niciodată nu vrea să mă duc. Asta... un lucru, Sara: pentru tine carnalul e ceva inerent iubirii sau, mai degrabă, are sens în sine?
- Max, te rog, ai putea să-mi pui întrebări pe care să le-nțeleg?
- De acord. Te-ai culca c-un bărbat, da sau nu?
- Nu cu tine.
- Hopa! Și crezi că ți-ai putea schimba părerea cu timpul?
- Nu. Ești prea bun pentru mine, Max. Nu te supăra.
- Dar mă schimb – a dat pe gât un păhărel rămas pe masă, ca pentru a demonstra.
- Știi ce cred eu? Că oamenii nu se schimbă.

— Poate ai dreptate. Mulțumesc pentru sinceritate.

— N-ai pentru ce. Vreau să știi că-mi plăci foarte mult, Max. Ca prieten. Putem să fim totdeauna prieteni, dacă vrei.

— Ar fi foarte bine, da.

— Oriol, ce-ai mai stat! Te-ai gândit unde mergem acum?

Era miezul nopții. Ultima haltă a fost o tavernă din strada Sant Pau, unde-au ajuns urmând o reclamă incitantă a lui Oriol: „Ați gustat vreodată absint? Vă duc la singurul loc din Barcelona unde se poate bea absint, cu tot ritualul!“

Până la ritual, Max deja nu se mai ținea drept. Oriol și Sara se descurcau, dar erau abțiguiți bine. Localul anunțat era decadent, plin de mese de marmură rotunde, mici, ciobite. Sara a încercat să se-așeze lângă Oriol, dar Max a fost mai rapid. S-au înghesuit în jurul unei măsuțe de lângă ușă, Max la mijloc, și-au cerut trei pahare de absint. Li s-a adus un lichior verde-clorofilă în trei cupe de sticlă în formă de cornet ceva mai umflat în partea de jos, unde era absintul. Peste cupe era pus un tacâm cum nici Sara, nici Max nu mai văzuseră. De argint, jumătate cuțit pentru pește, jumătate paletă pentru servit prăjituri, și, pe suprafața concavă, un cub de zahăr. Serviciul era completat de trei cănițe de apă rece. Când chelnerița a lăsat totul pe marmură, Oriol s-a transformat în oficianul ceremoniei.

— Sunteți pe punctul de a vă pierde împreună o virginitate importantă, prieteni, a zis, teatral, cu un glas răgușit. Salutați-o pe *madame Artemisia absinthium*, care, amestecată cu isop, floare de portocal, angelică și alte ierburi, blând macerate înainte de distilare, produce cel mai inspirator sirop verde inventat vreodată de specia noastră. Ca să-l beți, trebuie să turnați apa peste cubul de zahăr încet-încet, de parcă l-ați iubi, până se topește complet. Gândiți-vă că absintul e ca viața, prea amar: are nevoie de zahăr ca să devină suportabil. Acum amestecați bine cu instrumentul pe fundul cupei, să faceți melanjul. Și savurați-l cu înghițituri mici, încet-încet, foarte încet, de parcă v-ar fi teamă. Dar, înainte, să toastăm! Ca povestea din noaptea asta să dureze totdeauna. (Au ciocnit și au băut, fermecați de

prezentare.) Și acum, dacă aveți vreo întrebare... a adăugat Oriol.

Întrebări, Sara avea multe, dar nici una despre absint. Au băut în tăcere, de-acum oboșiți, până când Max s-a ridicat și, foarte politicos, a zis:

— Mă iertați? Trebuie să mă duc să vomit puțin.

Aceasta a fost realmente ocazia Sarei. Singura pe care i-o dăruise noaptea. I-a luat locul lui Max și s-a lipit de Oriol, coapsă lângă coapsă, obrajii alăturați. Pairot n-a avut nici o reacție, nici bună, nici rea. Ca și cum totul ar fi fost cum trebuia să fie.

— Prietenul tău are o părere foarte bună despre tine.

— Da, e foarte generos. Un om foarte bun.

Era greu de pornit o discuție care să pară firească. Cuvintele se încurcau în lungi tăceri. Cel puțin pentru Sara, care simțea cum îi bate inima în tot corpul, mai puțin acolo unde era de presupus că trebuia să bată. Oriol era liniștit ca de obicei și asta o tulbura.

— Cred că nu se simte bine, a zis ea.

— Nu e obișnuit să bea. Duce o viață de șoarece de laborator.

— Îl ducem la culcare?

— O să trebuiască.

— Și pe urmă?

— Pe urmă ne ducem și noi la culcare.

— Împreună?

Mărul lui Adam de pe gâtul lui Oriol a jucat fermecător. În sus, în jos, iar în sus... Sara îl privea tot mai aprinsă, în timp ce sorbea lichidul lăptos în care se transformase distilatul verde și simțea căldura trupului lipit de al ei.

— Nu știu dacă ți-ai dat seama, Sara, dar Max te place. E cel mai bun prieten al meu. Adică există niște norme.

— Ce norme?

— Cele evidente. Tu și eu, absolut nimic. Asta e cea mai importantă.

— Așa, atât de simplu?

— Lucrurile sunt de obicei simple înainte să le complicăm.

— Max e și prietenul meu. Nu-i vreau răul.

— Mă bucur că vedem la fel lucrurile.

— Nu i-am face nici un rău dacă nu i-am spune.

— Ce să nu-i spunem?

— Ți-ar plăcea să te culci cu mine? Dacă zici nu, nu te cred.

Crezi că nu-mi dau seama cum mă privești?

— Sigur că mi-ar plăcea. Dar n-o s-o fac.

— Nu trebuie să fi...

Ceva atât de ferm, încât trezea teamă, s-a aprins brusc în ochii lui Oriol.

— N-o s-o fac și gata, fato. Nici acum, nici altădată. Sunt lucruri care nu sunt posibile și nu se sfârșește lumea.

Sarei îi venea s-o ia la fugă. Nu se simțise niciodată atât de jenată. Era un refuz aproape în scris. Îi venea să plângă, dar nu știa. Ea nu plângea niciodată pentru lucrurile care-i fac pe oameni să plângă. În loc să plângă, să fugă sau să-i tragă un pumn în burtă lui Oriol Pairot – ceea ce ar fi vrut de fapt să facă –, a rămas pe loc și-a propus:

— Încă un rând?

Oriol a zis da. S-a repetat tot ritualul cu zahărul și cănița de apă. De data asta fără motive și fără chef de toast. Au băut într-o tăcere încărcată de regrete. Max nu-și mai făcea apariția.

— Ai noroc că nu m-am supărat pe tine, a zis Oriol, după un timp de rumegat. M-ai păcălit. Nu-ți plac fetele.

— Uite ce, mai bine taci. Nu știi nimic despre mine.

Oriol și-a zis că Sara are dreptate. Vorbea ca să nu tacă. Și, deși era convins că nu-i plăceau fetele, că doar inventase minciuna aia ca să iasă cu ei, nu putea spune sigur. În plus, era prea îngrijorat de lunga ședere la baie a prietenului său ca să se piardă în judecăți atât de complexe.

— Mă duc să văd ce face Max, a zis și-a luat-o spre toaleta bărbaților, simțind ochii Sarei lipiți de fundul lui.

Când a reușit să-și ridice capul din vasul de WC, Max se simțea groaznic. Amețit, mai alb ca varul, îl treceau sudori fierbinți sau reci – nu putea spune –, i se învârtea capul și se

bălângănea. Și i se împleticea limba de mai mare dragul. Întâi și-ntâi s-a repezit la Sara:

— Mi-e rău. V-am stricat seara. O să ai grijă de mine?

— Ah, bietul de tine, ce spui? Nu ne-ai stricat nimic. Ce ai?

— Mi-e cald. Mă doare aici – și arăta tâmpla dreaptă – și îmi place mult de tine. Și vreau să mă duc să mă culc.

— Nu se poate să n-am un șervețel parfumat...

Sara a scotocit prin geantă în fața ochilor mijiți ai lui Max și a indiferenței lui Oriol. A scos un pliculeț mic, de plastic sau hârtie, l-a rupt ca să ia un șervețel cu miros de copil mic și l-a șters pe Max pe frunte și pe ceafă cu delicatețe de mamă experimentată.

Max se lăsa îngrijit, mulțumit, în timp ce trupul îi oscila într-un echilibru vizibil precar.

— Să ieșim, să ia un pic de aer, a zis Sara în timp ce Oriol se ducea să plătească.

Max locuia cu chirie într-un apartament minuscul din strada Ciutat. Au pornit la drum la braț. Max la mijloc, să nu cumva să se împiedice, agățat de brațul Sarei, ca un copil mic de ursulețul lui de pluș. Profita de unica ocazie de a se apropia de ea și-o făcea cu inconștiența stării lui, nu atât de inconștientă, dar care aproape că-i dădea mână liberă.

Pe drum au trebuit să mai facă și alte opriri. Unele doar să mai prindă, bietul, forță. Altele, să-i dea timp să vomite într-un coș de hârtii, într-un canal sau pe vreun terasament. De câteva ori Sara i-a pus cu tandrețe mâna pe frunte, să-i sprijine capul, la fel cum peste ani va face cu copiii lor în nopțile epuizante și triste ale bolilor copilăriei. Le-ai fi putut lua urma celor trei prieteni doar după miasma sucurilor intestinale împrăștiate de bietul Max peste tot.

Una dintre ultimele opriri a fost la colțul străzii Canuda. De data asta, Sara a așteptat așezată pe o treaptă în timp ce Oriol însoțea bolnavul în spatele jardinerelor de care se sprijinea. Au întârziat binișor. Astfel încât Sara a avut timp să remarce unele detalii ale locului unde ajunsese din întâmplare: că treapta făcea parte dintr-o vitrină a unui magazin; că maga-

zinul era un anticariat; că înăuntru era lumină și ușa era întredeschisă. Și, cum plictisul ne pune în mișcare, iar ea n-a știut niciodată să stea nemișcată într-un loc mai mult de două minute, și-a scuturat rochia de praf și-a împins timidă ușa, ca imediat să întrebe:

— E voie?

Și, deși nu se aștepta, o voce subțire i-a răspuns dinăuntru:

— Intră, intră, domnișoară... cum să nu se poată, intră, nu vezi plăcuța care spune că este deschis?

Când cei doi prieteni s-au întors, Max era moleșit și palid ca o sperietoare și Oriol începea și el să arate rău. Sara, în schimb, exulta. Avea în mâini un vas de porțelan.

— Prefer să vomit cu tine, a zis Max, așezându-se lângă prietenă și sprijinindu-și capul pe umărul ei, prea tare.

— Uite ce-am cumpărat, băieți! E foarte veche, fabricată lângă Paris, poate-o fi fost a unei doamne de vază, deși nu-i sigur. Nu e incredibil?

Max nu era în stare să găsească incredibil ceva, doar că nu murise noaptea aia. Singura reacție la anunț a fost să-și schimbe poziția. S-a eliberat de oasele Sarei, vârându-și capul în fusta ei, mult mai confortabilă, cu nasul la doi centimetri de sex, de care-l despărteau doar stofa nu prea groasă a rochiei și bumbacul chiloților.

Max a inspirat adânc și-a dat drumul unui geamăt de plăcere.

— Cred c-ar trebui să căutăm un taxi, a zis Oriol, amărătu-ăsta e tot mai rău.

— Nu, nu, nu! Max a lăsat la vedere o palmă agitându-se-n aer. Mai lăsați-mă puțin aici.

Și și-a lăsat capul ca o halteră, de parc-ar fi adormit (de fapt, a moțăit vreo cinci minute visând că-și vâră nasul în pubisul dulce ca o *ensaïmada* și fără piedici al prietenei lui, în timp ce ea îi umbla prin păr ca unui copil mic).

— Nu crezi că totul se-ntâmplă cu un motiv? Eu cred, îi zicea în timpul ăsta Sara lui Oriol, în șoaptă. Uite, e puțin ciobită, n-are capac, dar are o inscripție curioasă.

Sara îi arăta spre baza obiectului tocmai cumpărat și el, mijindu-și ochii, a citit:

— „*Je suis à madame Adelaïde de France.*“ Într-adevăr, curios. Ce e? O cafetieră?

— O ciocolatieră, prostule. Se vede după cioc, vezi? E înalt și larg, ca să poată ciocolata să curgă bine și să cadă spuma în ceașcă. Dacă ar mai avea capacul, te-ai prinde mai ușor, fiindcă ar avea o gaură-n mijloc, să intre mânerul moriștii de lemn. E din porțelan foarte fin. Îți dai seama fiindcă e translucid, dacă-l privești în lumină. La ardere, a fost un obiect de lux. Și-acum e în mâinile mele printr-un șir de întâmplări care-ar fi putut să nu fie. Ca și ieșitul nostru împreună, toți trei, prima oară. Sau că anticarul care mi l-a vândut n-are somn și e la magazin să-și pună hârtiile în ordine. Eu cred că totul se-ntâmplă fiindcă trebuie să se-ntâmple. Ciocolatiera și prietenia noastră în aceeași noapte. Nu poate fi o coincidență.

Oriol nu știa ce să zică. El credea în hazard și-atât. Credea că lumea e un absolut haos în care din când în când ceva se leagă, în bine sau în rău, dar e inutil să-ncerci să-i găsești sens.

— Are o ciobitură aici, uite, a zis Sara trecându-și buricul degetului peste o urmă aspră de la capătul ciocului. Și, cu un suspin melancolic, a adăugat: Parc-ar fi plină de povești pe care cineva vrea să mi le spună la ureche.

— Poate putem s-o inaugurăm noaptea asta, a zis Oriol, smulgând-o din depărtările în care se afla. Prietenului nostru i-ar prinde bine o ciocolată caldă și știi rețeta perfectă pentru el.

În clipa aia, Max a ridicat capul:

— Mai luăm una, penultima?

— Nu, scumpule, nu. Tu te duci la culcare, a zis Sara.

— Cum vrei.

— Că nu te mai ții pe picioare, Max. O să bei acum o ciocolată și mâine mai vedem.

— De-acord.

Dar părea mai treaz. Ajutându-l puțin, Oriol și Sara au reușit să-l ducă acasă, să urce scările – din fericire, stătea la etajul întâi – și să-l așeze pe o canapea din sălița care era și bucătărie

și spălătorie și bibliotecă și cameră de primire și mirador deasupra apartamentului vecinului (un domn în vârstă îmbrăcat permanent în trening, care vorbea toată ziua la telefon). Oriol a deschis un dulap și-a scos un vas de sticlă plin cu un praf de culoare închisă cu așchiuțe colorate. A clătit cu puțină apă ciocolatiera lui *madame* Adélaïde, apoi a pus praful, apă de la robinet și-a vârât totul la microunde.

— Ar fi fost mai bine cu apă minerală într-un fierbător, dar ne adaptăm și noi la ce-avem, nu?

— Dac-aș muri acum, ți-ar părea rău? a-ntrebat Max agățat de talia Sarei.

— Evident, prostule. Dar n-o să mori.

— Ai dreptate, deja mă simt mai bine.

— Ești doar turtă.

— Îmi place mult cum spui „turtă“. Vrei să repeți?

— Turtă.

— Sună așa frumos!

Fata s-a interesat de rețeta lui Oriol, dar el, ca de obicei, n-a fost prea explicit. A zis doar:

— Amestecul meu secret să scol din morți americanii care nu știu să bea.

— Saraaa! Nu pot să mă deschii la pantooooofffi! Se mișcă șireturile singure, striga Max și Sara, pe vine în fața lui, i le-a deznodat. E viclean, străinul, își zicea Oriol, cu asemenea talente, curând n-o să mai fie virgin. O pipăise întruna pe Sara de când ieșise din toaleta barului din Sant Pau. Ca să nu fie obligat să-l vadă, Oriol încerca să se concentreze pe rețetă.

— Și asta mă deranjează cumplit... continua Max, trăgând de haine.

— Țștia-s pantalonii. Vrei să te-ajut să-ți scoți pantalonii?

— Da. Și chiloții. Lângă tine, *sweetheart*, totul e-n plus.

— Dacă deranjez, mă duc. Doar să-mi spuneți, a zis Oriol, aparent în glumă, dar începea să se enerveze.

— Da, Oriol, du-te, a zis Max.

— Nu, Oriol. Ești un pervers, Max. De n-ai fi atât de beat, m-aș supăra foarte tare. Nu-ți scoate nimic! Nu-l da afară pe Oriol, nu ți-e rușine? E prietenul tău. Și-ți prepară o ciocolată.

Max a privit-o jenat.

— Ai dreptate, nu mai fac.

— Acum te ascult.

— Vii să te culci cu mine?

— Nu, Max, dragule. Ți-am zis că nu se poate.

— Doar ca prieteni. Ca niște *boy scouts*. N-o să-ți fac nimic. Sunt virgin, nu ți-e milă? O să fac tot ce-mi spui.

— Nu, Max. Nu fi enervant!

— Mă-nveți ce să fac și eu te ascult.

— Destul, Max, gata.

Oriol a servit poțiunea tămăduitoare în trei păhărele de plastic găsite într-un sertar. O băutură nu prea densă, de culoarea ciocolatei, dar altceva. Max doar a miroșit-o și-a zis:

— Mă duc la culcare. Dacă mai stau aici, mor. Sara, te deranjează dac-o să am vise erotice cu tine?

Cum Sara n-a zis nimic, Max a dispărut în coridor, în zigzaguri.

— Faceți o pereche bună, a zis Oriol, când a auzit pocnetul ușii de la camera lui Max.

— Ce spui!

— E băiat bun.

— Dar nu pentru mine.

— Gustă!

Oriol a arătat spre băutura aburindă. Sara și-a dus paharul la buze, dar s-a oprit. Voia să adauge ceva.

— Mi se pare că eu și tu facem o pereche mai bună.

— Dacă zici.

— Pentru ce toastăm?

— Pentru ce vrei.

— Să-ți înghiți vorbele pe care mi le-ai spus noaptea asta.

— De acord.

Paharele au scos un clinchet imaginar, plastic contra plastic. Gustul rețetei a desenat un rictus straniu pe buzele Sarei. Cio-

colata nu era destul de dulce, nici destul de groasă, nici destul de neagră. Un amestec de câteva gusturi, de mirodenii, vanilie sau cardamon și poate... — Sara cumpănea —, poate piper negru? Dar cea mai curioasă era senzația de picant pe care o lăsa amestecul. Sara a înțeles că așchiuțele roșietice pe care le văzuse în borcan erau chili uscat. Dădeau o tentă delicioasă, iar impresia generală era de echilibru. Băutura era mai ales insuportabil de altfel. Sau așa gândea ea înainte ca Oriol să-i dezvăluie misterul:

— E o rețetă bazată pe băutura aztecilor. Cam așa ceva i-a oferit Moctezuma idiotului de Hernán Cortés. Aceeași care, amestecată însă cu sânge, servea drept ofrandă zeilor. Ar trebui, poate, să-ncerc și cu sânge.

— Dacă ai nevoie de-o voluntară, a șoptit Sara provocator. Oriol a preferat să facă pe surdul.

— Asta de-acum e ceva mai picantă decât trebuie, fiindcă lui Max îi plac mâncărurile picante. Ei? Ce zici?

— Zic c-o să obțin ce vreau.

— Uite ce e, Sara Rovira. (Oriol și-a înghițit ciocolata dintr-o sorbire, a aruncat paharul la coșul de gunoi, și-a luat jacheta căzută pe-un scaun.) Mi-e clar c-o să obții totdeauna ce-ți propui, oricât de greu ar fi. Și vai de capul nefericitului care-o să te contrazică.

Sara s-a încruntat. Ar fi luat-o drept laudă, de n-ar fi fost rostită pe un ton de evident reproș.

— Ai de gând să-mi spui dacă ți-a plăcut sau nu ciocolata? a zis Oriol, înainte să plece.

În fond, singurul lucru care-l interesa pe Oriol Pairot era s-o impresioneze cu o nouă rețetă de ciocolată. Dar Sara nu i-a oferit plăcerea aia. N-o merita. Ca răspuns, a dat din umeri și-a zis:

— Poate fi îmbunătățită.

— Mă duc, și-a luat el rămas-bun. Ne vedem.

— Da, a răspuns Sara și-a ieșit în balcon să-l vadă plecând (și să-i vadă fundul, într-adevăr frumos). Și-a luat lucrurile, în primul rând ciocolatierea, a închis încet ușa, să nu-l trezească pe Max, și a plecat și ea.

Cea mai absurdă idee din noapte i-a venit când a ajuns în stradă. Nu era țipenie, la ora aia, în orașul pustiu. Se oprea la fiecare colț de stradă, ca în intersecții de labirint, să vadă dacă-l zărește pe Oriol, dar ochii nu i-au dat decât de pavajul murdar al străzilor pustii. Oriol dispăruse și-acum chiar că nu era nimic de făcut. „Ah, proasto, bărbații așa-s de felul lor, dispar și, mai mult, sunt căscați. Foarte căscați. Nu poți să ai niciodată încredere-n ei“, și-a zis.

O femeie respinsă cu o ciocolatieră în brațe, printr-un oraș pustiu la cinci dimineața, o imagine mai mult decât absurdă!

Se lumina de ziuă.

Au trecut douăzeci și trei de ani și s-au petrecut o groază de lucruri, dar noaptea asta, așezată pe-un scaun într-o terasă împrumutată, cu vedere spre casa ei, Sara are impresia că, față de Oriol, mereu a fost și mereu va fi o femeie respinsă. S-au schimbat multe: ei, lumea, viața. Chiar și trecutul și-a schimbat pielea. Acum Sara este stăpâna unei ciocolaterii de renume în Barcelona, unde în fiecare zi atâția oameni cer croissante pentru micul dejun doar pentru plăcerea de-a le mânca autentice, cu unt, preparate după gusturile autohtone, splendid servite. De Crăciun vinde două mii de *torrons* de ciocolată cu pralin (specialitatea casei), ca să nu mai vorbim de *mones, sares*¹, crema catalană, *coca de Sant Joan*² sau brișele de Bobotează care au contribuit la fericirea atâtor și-atâtor barcelonezi, fii sau nepoți ai celor care mâncău aceleași dulciuri, făcute însă de părinții ei. Această continuitate o face cea mai fericită, de parcă viața i-ar fi pus în față un examen greu și ea a reușit să-l treacă cu notă bună. Poate n-a inventat nimic, știe, dar s-a dedicat să ducă mai departe moștenirea primită de la înaintașii ei din peste o generație: ciocolaterii barcelonezi care făcuseră din

1 *Sara* (pl. *sares*), prăjitură preparată din făină, făină de migdale, cremă. (N. tr.)

2 Un fel de tartă, numită astfel pentru că era tradițională în noaptea de Sfântul Ioan (24 iunie). (N. tr.)

micul dejun și din gustarea de după-masă o artă de care să se îndrăgostească lumea întregă. Poate prima care a strălucit în acest oraș în care totul strălucește. O doare că Oriol nu a recunoscut niciodată meritele acestei munci de continuatoare. Și că Max a fost totdeauna un admirator înflăcărat al prietenului inovator, cutezător și globe-trotter. Inventatorul casetei „Trei prieteni diferiți“, unul dintre produsele cele mai vândute ale mărcii Pairot, inspirat de ei înșiși, și la care prietenul a adăugat unul dintre ingredientele lui esențiale: mari doze de cutezanță. Faimosul „Trei prieteni...“ i-a adus doar în primul an jumătate de duzină de premii dintre cele mai prestigioase și i-a deschis porțile întregii Europe și ale unor foarte interesanți exportatori străini. Azi caseta are admiratori în întreaga lume, din Norvegia în Japonia, din Statele Unite în Noua Zeelandă, iar de câțiva ani producția se dublează cu fiecare sezon.

Caseta „Trei prieteni diferiți“ conține trei bomboane în formă de ou de ciocolată din cacao criollo albă adusă dintr-un domeniu din sudul Mexicului (exploatat exclusiv de Oriol, fiindcă el este proprietarul). Cacaoa criollo albă este una dintre cele mai bune specii de cacao, aromată, cu gust delicat, puțin amară, cu totul aparte – și ca preț –, la care Oriol a avut îndrăzneala să adauge chili *jalapeño* mexican, ghimbir indian și sirop de levănțică. Chili, a zis, în onoarea lui Max și a preferinței lui pentru picant. Ghimbirul, cu gândul la el însuși și la înclinația pentru materiile prime din bucătăria orientală. Și levănțica pentru Sara, culoarea preferată și binecuvântata ei tradiție. Așa a rămas. Pe capacul negru al cutiilor – erau de trei, șase, douăsprezece și douăzeci și patru de bucăți – se putea citi, în nouăsprezece limbi diferite (în funcție de țară), imprimată cu litere aurite, această dedicație: „Pentru Max și Sara în prezent, trecut și viitor“. Foarte drăguț.

Foarte profitabil și foarte mincinos. Dar foarte drăguț.

Între ei au existat și certuri, cu urmări.

— Săptămâna asta, o să lucrați în echipe de câte trei, a zis Ortega în prima luni de după vinerea cu absintul, să faceți niște

prăjituri care să vă definească. Nu ca individualitate, ci ca echipă, și vreau să vă fie foarte clar asta. N-o să fiți niciodată singuri în bucătărie, unul dintre cele mai valoroase învățăminte cu care o să plecați de la indiferent ce școală ați merge este spiritul de colaborare de care o să aveți atâta nevoie în viața profesională. Acum să stabilim echipele și să începem să definim proiectele.

Max, Oriol și Sara formau deja un grup. Toți erau siguri c-o să meargă împreună. Profesorul, cel dintâi. Max a primit tema ca pe-o ocazie splendidă.

— Așa o să fac și eu ceva bun, alături de voi, a zis mulțumit.

Sara a văzut latura practică.

— Uite, avem acum ocazia să unim tradiția și modernitatea și să facem o rețetă explozivă. Ai vreo idee, Oriol?

Pentru Max era la fel de limpede, ca și pentru ea, că fac o echipă bună, dar Oriol nu era convins. Nu-i ieșise niciodată bine munca în echipă. Toată copilăria și adolescența nu i se spusese decât: „Ești prea individualist, învață să fii părtaș la ceva“. La bucătărie, ideea lui de echipă era de câteva persoane care se supun ordinelor lui fără să pună întrebări, ca la armată.

Și mirosea deja că n-o să meargă așa cu Sara. Doar la gândul ăsta, îi pieria cheful.

Cu toate astea, au făcut echipă, ce-ar fi putut face? În acea primă oră au putut să se lămurească doar că dulcele lor va fi un *torró*. Era perfect: clasic, cu un larg evantai de posibilități, dar cu nevoie urgentă de spirit inovator. O bază pe care se putea așeza orice, ceea ce-l emoționa pe Oriol, pentru care cuvântul orice avea un sens complex și greu de prevăzut.

— Dar puțin bun-simț, te rog! Să nu ne vii cu un *torró* de legume! a zis Sara, mirosind ce-o să se-ntâmple.

În primele zile au avansat în ideea inițială. O să lucreze cu *grand cru*, cele mai pure ciocolate de pe piață. O să se gândească la o umplutură originală, să deruteze puțin, fără să șocheze – și pentru asta trebuia controlat Oriol – și-o să lucreze și la formă, o voiau atrăgătoare, ca de obiect regal. Poate un *torró* dedicat unui artist? Antoni Tàpies, Picasso, Miró, Gaudí? Sau unul în cinstea Jocurilor Olimpice din Barcelona? Desenul

folosit de oraș ca reclamă în acei ani preolimpici era ceva de care, gândeau toți trei, ar trebui profitat. S-au întâlnit în câteva după-mese în afara clasei ca să discute, de data asta fără absint. La început, lucrurile mergeau bine și fiecăruia îi era clar rolul lui. Max își asuma consultanța tehnică și era un fel de producător executiv. Știau că proiectul o să le iasă bine dacă-l îndeplinează de laborator. Discuțiile erau încinse:

— Ce spui tu ar trebui răcit rapid, dar niciodată sub nouăsprezece grade, doar dacă nu pui alt fel de unt.

— Ce spui, omule! Nu punem nici o porcărie. Trebuie să fie și cât se poate de sănătos.

Sara era preocupată mai ales de pasta de pralin. Știa că Oriol n-avea de gând s-o facă din migdale, zahăr și miere, cum se făcuse întotdeauna. Avea dreptate: lui Oriol îi era gândul doar la gusturi nemaivăzute și la texturi crocante, dar Sara nu știa și deocamdată era scutită de furia care, mai devreme sau mai târziu, avea să vină. Ea făcuse deja, de la bun început, reparțizarea sarcinilor:

— Foarte bine, băieți, trebuie să ne organizăm. Max să se ocupe de partea tehnică, Oriol de înveliș și eu de umplutură.

Și, cum n-a crâcnit nici unul, Sara a înțeles că o lăsa să dicteze. Abia după-masă, așezați în jurul unei mese din Plăca de les Olles, în fața a trei cafele, Oriol și-a expus propriul sistem de lucru:

— Umplutura o s-o fac eu, deja lucrez la asta, vă asigur c-o să vă las cu gura căscată. Tu, Sara, caută cea mai bună ciocolată pentru carcasă și dă-i ce formă vrei, aici nu prea mă bag. Cum suntem băfțoși s-avem în echipă o specialistă în istorie, poate-ai putea căuta un eveniment din istoria orașului. Am putea să aducem un omagiu măștrilor patiseri din trecut sau primului ciocolatier sau lui Joan Giner și *monelor* lui, nu știu, ceva să merite. Poate te-ajută Max, împreună vă descurcați mai repede. O să-l lăsăm pe Ortega cu gura căscată, fiți siguri, și-o să fim cei mai buni.

— De când e chestia asta concurs? a întrebat Sara.

— Viața toată e un concurs, a zis el.

— Și de când comanzi tu? N-a rămas că eu sunt reprezentanta?

— Dar reprezentant și responsabil de echipă nu înseamnă automat același lucru.

— Aha, și ai decis unilateral că tu ești responsabilul?

Sara se îneca de furie și ridica tot mai mult tonul. Nu-i venea să creadă.

— Eu am spus doar că fac umplutura. Și ți-am lăsat ție partea cea mai spectaculoasă, învelișul.

— Imposibil. Pralinul eu trebuie să-l fac, Oriol, nu vezi că am mult mai multă experiență ca tine? La Casa Rovira facem *torrons* de ani de zile, și an de an vindem mai mult.

— Și de când cel mai de succes este și cel mai bun?

— Vorbeam despre pralin, nu fi antipatic.

— Pot fi multe tipuri.

— La mine acasă, nu.

— De-aia vreau să-l fac eu.

— Sara are dreptate, intervenea Max, încercând să facă pe arbitrul, se pricepe la pralin.

— Știți că dac-ar fi făcut toți ca voi am mai mânca și-acum fructe crude? Oriol se-aprinsese, făcea scandal, bătea în masă, își da ochii peste cap, cerând parcă dreptate unui Dumnezeu care-și abandonase fiii. În plus, ce-avem de pierdut? Să uităm de pralinul de când lumea, toți îl fac, hai să facem ceva într-adevăr original, să poarte pecetea noastră!

— Și calitatea poate fi pecetea noastră. Nu trebuie inventat în fiecare secundă.

— De acord, da, da, total de-acord. Dar nu ți-ar plăcea să fii un pic, măcar un pic, originală?

— Originală, adică cum? Ia spune, Oriol, hai, ce-ai pune tu în bietul *torró*? Te-ai gândit măcar?

— Cum să nu! Sunt o mie de posibilități. (Vorbea cu înflăcărare.) De exemplu un crantz tropical din fructe deshidratate, mango sau mandarină (sau poate papaia. Da! Papaia s-ar combina bine cu șaptezeci la sută). Sau poate o umplutură din pastă de măr acru cu un strop de scortişoară, doar un strop. Sau și

mai îndrăzneț: un *torro* care dintr-o singură mușcătură să-ți aducă un întreg amestec de gusturi de masă de Crăciun, lichior Bailey, cappuccino, fursecuri... Și să crănțane un pic, clar. Ar fi bine, dar tehnic e mai complicat. Ar trebui să ne gândim.

După disertațiile atât de aprinse ale lui Pairot, s-a lăsat o liniște meditativă. Sara făcea pe jignita, sau era, iar Max se simțea stingherit că n-a putut să-i facă să nu se certe, cum ar fi vrut. Discrepanțele atât de teatrale îl îmbolnăveau, nu se potriveau cu firea lui, cu atât mai puțin când motivul era pralinul.

— Hai, copii, s-o luăm de la capăt, a zis americanul, în propriul rol. Să decidem prin vot. Cine e pentru pralin?

Sara ridică mâna.

— Și cine pentru cealaltă chestie?

Pairot ridică mâna.

— Tu departajezi, zicea Sara.

— A, nu-mi faceți asta! mormăia arbitrul. Chiar nu putem găsi un punct comun, la mijloc de drum între cele două?

— Dar nu vezi că nu e nici un punct comun între pralinul dintotdeauna și fursecul vârat în *torro*? se văicărea Sara.

Și-atunci devenea foarte clar că întrunirea nu avansa din cauza pralinului și Max se simțea groaznic.

Cu trecerea orelor și zilelor, se vedea clar că problema pralinului era imposibil de rezolvat. Și Sara, și Oriol se purtau ca doi dueliști care-și vor dreptatea cu orice preț și bietul Max era prietenul de încredere care, după răni, avea de examinat consecințele. Fiecare zi aducea aceleași discuții. Sara se prezenta cu un pralin perfect clasic și-l punea pe masă, sfidătoare.

— Hai, gustă, să vedem ce-o să-mi spui!

Oriol gusta cu un gest indiferent și-apoi își scotea umplutura de rarități și făcea o mutră: „Uite o umplutură adevărată!“, iar Sara lua o bucățică, fără chef, gata să spună că-i e greață.

Max găsea totul minunat. Pralinul Sarei era „mai bun nu există“, iar umplutura lui Pairot – „fabuloasă“. Uneori epuiza adjectivele, dar mereu era foarte sincer.

— Așa ceva nu se poate. Spune una sau alta, sau nu mai terminăm niciodată, îl amenința Oriol.

— E greu, zicea Max.

Sara zâmbea triumfătoare și Oriol nu putea suporta.

Asta a avut consecințe și pentru prietenia dintre cei doi băieți în ziua când Oriol l-a acuzat pe Max că ține cu Sara, fiindcă e îndrăgostit de ea. Max, care până atunci încercase să fie un exemplu de echidistanță, s-a simțit îngrozitor. A trebuit să-i aducă aminte că Sara, oricât nu-i place, e „la fel de bună“ ca el. Oriol, nu-i venea să creadă, l-a pus să repete. Max n-a șovăit s-o facă, mai rău, cu adaosuri dureroase:

— Îți place sau nu, e bună și-o să ajungă departe. Poate mai mult ca tine, că știe să se poarte cu oamenii, nu-i face să se simtă ca un rahat, mai e și harnică și organizată. Nu-i de ajuns să fii geniu, să știi!

Oriol i-a primit cuvintele ca pe-o trădare gravă, le-a rumegat ore-n șir, îndurerat. Max, dușmanul fețelor mohorâte, care se alarma când se supăra cineva pe el, încerca s-o dregă cu alte cuvinte, dar nici unul nu reușea să le neutralizeze pe cele rostite, imposibil de șters. Deseori cuvintele barează trecerea mai rău ca un zid și rănesc mai tare decât un tăiș de cuțit. În acest caz, cea mai rea urmare n-a fost îndepărtarea celor doi colegi, care, la urma urmei, avea soluție, ci luminița brusc aprinsă în creierul lui Oriol, care-a început să emită atenționări de ceva urgent.

Acum, cum nu mai erau prieteni, poate existau lucruri ce puteau fi reconsiderate.

Când Sara a primit telefonul lui Pairot invitând-o „să bea ceva“ după-amiază, nu-i venea să creadă. Oriol nu a zis „la cină“, era atât de lefter, că nu-și putea permite. Ea a acceptat, docilă, de parcă povestea cu pralinul n-ar mai fi fost un conflict viu. Au stabilit la barul din strada Sant Pau, dar, când s-au întâlnit, localul era închis, era prea devreme pentru băutorii de absint. S-au dus la London, unde, în față cu două ape tonice, Oriol s-a năpustit și și-a înfipt buzele în ale Sarei.

Ea s-a lăsat, dar când s-au dezlipit a-ntrebat:

— Și regulile?

Oriol:

— Abolite. M-am certat cu Max.

— Pentru chestia cu umplutura sau sunt motive de-adevărat?

N-au mai fost explicații, că Oriol n-a vrut să le dea. În plus, erau probleme de rezolvat. De pildă: locul. În tinerețe, relațiile sexuale presupun, în primul rând, rezolvarea problemei spațiului. Oriol, care nu arăta nimănui unde stă, nici măcar n-a amintit c-ar fi posibil să meargă la el. Din fericire, părinții Sarei, cum aveau abonament la Liceu¹, erau la spectacol și urmau să se întoarcă târziu. Nu-i făcea plăcere să intre Oriol în camera ei, dar a acceptat, căci cazul era urgent și, în plus, evantaiul de posibilități nu era chiar variat.

Nu le-a rămas deci decât să meargă acasă la Sara. Jos era „Casa Rovira, ciocolatieri și patiseri din 1960” și, la etaj, locuința, legate printr-o scară cu ieșire în strada Argenteria. În spate, laboratorul dădea în strada Brosolí, și acolo era intrarea de serviciu, folosită numai la descărcarea materiilor prime. Aveau să mai treacă ani până să-și pună Sara în mișcare strategia de expansiune imobiliară care avea să o facă proprietara întregii clădiri – inclusiv a magnificului duplex cu vedere spre Argenteria și spre zveltele turnuri de la Santa Maria del Mar – și a celor două localuri lipite de-al ei, unde afacerea se va întinde ca o pată de ulci până o să ajungă să se transforme în ansamblul distins pe care ea îl visa deja în după-amiaza aceea, cât Oriol privea totul cu admirație mascată în curiozitate.

Băiatul era uluit de firescul cu care Sara îl poftea, îi cerea să aștepte puțin până încuie ușa din stradă și îi spunea, cu un gest abstract:

— Uite, ăsta-i laboratorul.

Și-a vârât nasul pe ușă, cât să vadă blaturile de inox și să aspire mirosul atât de bun de ciocolată, stăpânindu-se și întrebând dacă afișele de pe pereți sunt autentice.

¹ Numele popular al Gran Teatre del Liceu, cel mai important teatru de operă din Barcelona, situat pe celebra arteră Rambla. Fondat în 1837, ca un centru de promovare a învățământului muzical (de unde și numele) și de organizare de spectacole de operă și teatru ale cursanților, inaugurat, în forma actuală, în 1847, a fost în primul secol de existență cel mai mare teatru de operă din Europa. (N. tr.)

— Cred că da, a zis Sara, oprindu-și o clipă privirea pe cele două reclame în stil modernist, dintotdeauna acolo: „Ciocolata Sampons satisface orice poftă“ proclamau.

— Trebuie să facă o avere, a zis Pairot urcând scările după Sara, care-și mișca pulpele într-un ritm năucitor, amețitor.

L-a uimit și cum, ajunși sus, l-a întrebat, senină, dacă are nevoie la baie sau dacă vrea să guste ceva și el, deja seducătorul care peste ani va fi și mai și, a răspuns:

— Da, pe tine.

Și ea a zâmbit viclean, mulțumită, de parcă ar fi câștigat bătălia pe care o declarase în noaptea când băuseră și-a zis:

— Pe-aici, ultima ușă din coridor, pe dreapta.

Și s-a dus cine știe-n ce loc trebuia să se ducă într-o clipă ca aia.

Oriol a străbătut coridorul de parcă s-ar fi dus la un interviu cu un angajator și a intrat într-o cameră pe care memoria lui avea s-o rețină pentru totdeauna, un pat cu o cuvertură croșetată, un dulap alb cu oglindă și vitrină deasupra, un raft de pe care zâmbeau enigmatice o duzină de păpuși ultragătite, un computer stins, o noptieră pe care era ciocolatiera de porțelan alb cumpărată de Sara de la anticarul somnambul. Lumina străzii se revărsa filtrată de mătasea perdelelor și de undeva, de departe, ajungea zumzetul stins al lumii. Oriol și-a zis că viața Sarei era o oază de fericire într-o lume de nebuni și-a invidiat-o, o invidie la fel de forțată cum era și prezența lui aici.

— Credeam că te-ai dezbrăcat, s-a auzit vocea ei din prag.

Sara era complet goală; avea un corp luminos și delicat, asemenea cuverturii roz croșetate. Sâni mici, talie îngustă, pântec neted, un dreptunghi bine definit de puf deasupra vulvei, picioare delicate cu unghii vopsite verde-măr și pe buze un zâmbet de superioritate care trezea porniri ucigașe.

Oriol a îngenuncheat și și-a vârât capul între picioarele ei. Ea și le-a îndepărtat puțin, i-a sprijinit capul cu o mână și l-a împins blând. Această atât de simplă coregrafie a fost de-ajuns ca Oriol să aibă o erecție comprimată și dureroasă în blugi. A vrut să se ridice, dar Sara i-a pus o mână pe spate și-a zis: „Încă

puțin“, cu un glas atât de dulce, imposibil de refuzat. Oriol îi observa pe furis, peste tranșeea de puf întunecat, transformările. În plăcerile pe care i le oferea sexul, observarea era la fel de importantă ca acțiunea. Îi plăcea să vadă cum își pierd fetele controlul. Îi plăcea să le vadă cu ochii închiși, corpul îmbibat de sudoare. Îi plăcea starea aceea de moleșală și de dăruire a sexului exact cât sexul. Dar Sara nu se dăruia, îl veghea. Făcea ca el, privindu-l tot timpul cu un interes deloc în scădere. Și când îi sorbea sfârcurile, pe un traseu ascendent pe care voia să-l încheie cu propria verticalitate și reîndreptarea scenei spre propriile interese. Îl privea țintă și când îl dezbrăca, cu o urgență cum nici o fată nu îi mai arătase (și cu o surprinzătoare îndemânare; nici măcar nu s-a împiedicat de cureaua cu cataramă dublă, nu s-a încurcat nici cu nasturii de la pantaloni, cum făceau toate). Nu l-a slăbit din ochi nici mai târziu, când se inversau rolurile și-acum ea era în genunchi în fața lui. Faza orală, prea scurtă după gustul Sarei, s-a încheiat când Oriol a prins-o de subsuori și-a zis: „Vino“. Până s-ajungă în pat, ea deja trăsese dintr-o mișcare cuvertura, să nu se păteze (chiar și în momente atât de iraționale era trează), și, înainte ca el să decidă din ce unghi să abordeze problema, ea îi și puneă un prezervativ, cerându-i să se întindă în pat să-i fie mai comod. Când Oriol a dat să se-ntindă, a zis:

— Nu, mai bine cu capul în cealaltă parte.

Și el n-a comentat, în parte fiindcă-i era egal unde ține capul și-n parte fiindcă excitația îi redusese mult capacitatea de-a lua decizii.

Dar a ghicit imediat ce-i trecea prin cap. Sara s-a așezat pe el călare și-a făcut ea singurică toată treaba, întâi sugându-i pătimaș nodul de pe gât – în sfârșit, după atâta timp de privit de departe, năzdrăvanul ăla mic o să fie al ei – și mai târziu mișcându-și coapsele în ritm susținut, în timp ce se ținea cu amândouă mâinile de picioarele patului și privea scena în oglinda dulapului cu niște ochi de neună. Oriol nu mai văzuse o asemenea transformare, nici nu-și închipuise vreodată că Sara ar fi atât de bună pe terenul ăsta. S-a lăsat pradă plăcerii cu o

seninătate stranie, de parcă așa era normal și a gustat plăcuta senzație de desprindere de orice autoritate și de orice obligație de-a lua vreo decizie. Doar în ultimul moment a vrut ceva în stilul lui. Cum avea libere cele două mâini, i-a acoperit Sarei în același timp gura și ochii. Gura, fiindcă volumul gemetelor începuse să crească într-un ritm îngrijorător. Și ochii, ca să nu vadă privirea obsedată care-i tăia respirația. La acest gest, atât de nou pentru ea, Sara a înnebunit de tot. Trupul i-a intrat într-un soi de convulsii violente și, deși avea gura astupată, țipătul a ieșit înfiorător. Și, excitat de un spectacol atât de maiestuos, a ajuns și el la un orgasm care nu semăna cu nici unul din cele avute înainte.

Apoi s-au întins, cu capetele în partea opusă căpătâiului și trupurile în paralel, și-au comentat pe scurt partida.

— A fost bine.

— Foarte.

— Ești foarte bună.

— Aaa!

— Se vede că ai experiență.

— Nu prea multă. Dar voiam să te surprind.

— Și ești superbă.

— Și tu un lingușitor.

— Sper că nu se-apucă ciocolatiera să toarne tot.

Au râs, cu ochii pe obiectul de porțelan fin de pe scrin.

— Mai auzi vocile despre care-mi spuneai? a întrebat Oriol.

— Da.

— Și-acum ce spun?

— Că suntem niște ticăloși. Ne invidiază.

— De ce? Ei nu și-o trag?

— Nu. Sunt ființe spirituale.

— Ce trist!

— Da. M-am gândit să scriu ceva despre.

— Își scoate capul istoricul din tine.

— Presupun. Da.

— O să-mi dai să citesc?

— Evident că nu.

Discuția a continuat așa, despre probleme fără importanță. Nici un cuvânt despre pralin, cu-atât mai puțin despre Max. La nouă jumătate, Oriol a băut la bucătărie un pahar cu apă, i-a sărutat Sarei buzele și-a coborât țopăind pe scară. Pe strada Argenteria s-a întâlnit cu domnul și doamna Rovira. Veneau de la Liceu, văzuseră *Boema*, mergeau la braț fredonând atât de frumoasa melodie a Musettei din actul doi. Nu-l cunoșteau, nici el nu știa cine sunt. Au văzut doar un tânăr slab ca un țâr mergând în pas grăbit.

Acum îl vede. Oriol, pe terasă, în fața lui Max. Sara-și mijește ochii, să-l fixeze mai bine. Nu-i chiar ca imaginea pe care memoria ei o idealizează. Sau poate da. Puțin mai nesigur, poate. Or fi circumstanțele. Nici pentru el n-o fi fost ușor să se întoarcă. Și Max, rigid tot. Firescul, după nouă ani, cere timp.

Oriol, cum era previzibil, cu o cutie *extra large* „Trei prieteni...”. Zâmbește aruncând o privire terasei și magnificelor turnuri de la Santa Maria del Mar.

— Și Sara? întrebă.

Ea simte o pișcătură în stomac. Satisfacția de-a fi primul om care-i lipsește fiului risipitor la întoarcere.

— Are o cină de lucru, dar o să ajungă să bea cu noi cafeaua.

— A, fantastic.

Acum poate să-l vadă din față, cu paharul în mână, așteaptă să destupe Max vinul. E slab, ca totdeauna. Îmbrăcat în negru, ca totdeauna. Cu aerul afectat și neatent al celui care crede că lumea întregă e a lui, iar acum reiese că lumea i-a dat dreptate. Pare același din urmă cu niște ani, dar se vede de la o poștă că banii l-au schimbat în bine, fie și numai după pantofii de firmă, după stiloul ițit din buzunarul cămășii sau ceasul ultra-scurt de la încheietură. Mărul lui Adam e unde era și Sarei încă îi vine să-l lingă.

— Tu ai pregătit cina?

— Nu.

— Slavă Domnului! Și izbucnește în râs, secondat de Max.

Max pune vin în pahare și-l invită să guste.

— Ei, hai, nu-mi umbra cu farafastâcuri! zice Oriol.

Se pare că a uitat că la Max un astfel de gest nu e politețe. Îi place ca lucrurile să fie făcute *cum trebuie*. În asta au ajuns, cu timpul, la fel. Și Sara i-ar fi dat musafirului să guste vinul. E un gest, un gest elegant de protocol. Dar Oriol și protocoalele nu s-au prea înțeles niciodată.

— Nu poate fi decât foarte bun. Uplete-mi paharul, adăugă nou-venitul, Max i-l umple, și să bem pentru timpul care-a trecut de când nu ne-am văzut. (Înalță paharul și ciocnește cu prietenul. Sună un clinchet, sunetul vesel al lucrurilor ce rămân neschimbate.) Mă temeam că n-o să vrei să mă primiți, zice acum avansând pe terenul sincerității.

— Ei, asta-i! Ce prostie! De ce să nu te...

— Nu știi. Poate-o să vină ziua când n-o să mă mai iubiți, nu?

— Nu cred, dă Max din cap. Cei care revin sunt iubiți.

— Credeam că-s mai iubiți cei care nu pleacă.

Apare Aina, în picioarele goale, în blugi, cu părul strâns la spate, și într-o clipită spulberă intensitatea scenei. Zveltă, păr de culoarea lemnului de cireș, mișcări de căprioară agilă, poate puțin prea serioasă și responsabilă pentru vârsta ei (cincisprezece ani), exact ca mamă-sa în adolescență. Lui Max, evident, i se pare perfectă și-a trecut deja mult timp de când i-a acordat titlul de lumină a ochilor lui. Sara, deși profită de avantajele oferite de o fiică de cincisprezece ani cu judecată și purtare de treizeci, ar vrea uneori să fie puțin mai normală. Să aibă prieteni zurlii, dar simpatici, să iasă cu ei la chefuri, să-și facă părinții să tremure la gândul: „Cine știe ce-or face, la ora asta, brambura“. Dar Aina nu iese la chefuri și nu-i plac prietenii zurlii. Singurul ei prieten, și cel mai bun – i-o fi acordat poate vreun privilegiu sexual, dar nu e sigur –, e un tinerel mai mare ca ea cu un an, ciudat, care vrea să fie astrofizician și colecționează minerale. Câteodată Sara se duce la el să-l „ajute să-și clasifice florile de mină“ și a petrecut ore pe internet așteptând ca vânzătorul unei druze de ametist să-i răspundă la contraofertă. Deși,

văzând piatra brobonată de cristale de culoare lila, Sara a trebuit să recunoască, frumusețea ei era tot atât de evidentă pe cât era de straniu obiceiul fetei de a-i dăruii prietenului pietre.

— Bună seara, salută Aina, făcându-și stelara apariție pe terasă, și poftă bună!

Sosirea ei schimbă total lucrurile. Oriol se ridică, parcă împins de-un arc.

— Aina, copilă, ce mare te-ai făcut!

Aina zâmbește ușor, răspuns automat la comentariul dintotdeauna, cel pe care de patru-cinci ani îl suportă cu o răbdare îngerească, de parcă adulții n-ar ști să spună altceva în primul minut al întâlnirii.

— Îți mai amintești de mine?

— Cum să nu! V-am văzut la televizor. Și-ai mei vorbesc des despre dumneavoastră.

Despre dumneavoastră. Lovitură sub centură. Apare pe terasă o fată superbă și-ți zice dumneavoastră, Oriol, ai pățit ceva grav. Trebuie reacție imediată, să pui lucrurile la locul lor, cel puțin pentru tine.

— Termină cu „dumneavoastră“! Nu-s așa bătrân.

— Nu, bineînțeles. E un automatism, scuze.

Aina este perfectă, știu bine părinții. Rodul unei joncțiuni inspirate de molecule. Nici Sara, nici Max nu reușesc încă să înțeleagă.

— E ce cred eu că e? întrebă Oriol, despre obiectul din mâinile Ainei. Și Max observă la fata lui ciocolatiera de porțelan care, în mod normal, stă în vitrina din sufragerie.

— Voiam să te-ntreb, tată. Știi ce caută pe masă? Se poate sparge, aici, în drum. Dacă o vede mama, nu știu ce-ar face.

Sara zâmbește și mai mult (dacă e posibil). Cum de-i posibil să o cunoască atât de bine fata ei, încât să-i știe dinainte reacțiile, făcând exact ce-ar face ea? Figura cu ciocolatiera i se pare incredibilă. A adus obiectul din memorie exact în locul unde poate răni mai mult. De-ar fi vrut să-și ia fata complice în tărașenia asta (ceva, evident, exclus) n-ar fi făcut-o mai bine.

— N-am idee ce caută acolo, zice Max. Poate femeia care face curat? Ai dreptate. Las-o aici, o pun eu la loc.

Aina pune ciocolatiera pe masă și-aruncă în treacăt o privire peste farfurii.

— Mă duc să învăț.

— Și fratele tău? întrebă Max.

— Vine acum. L-am pus să se spele pe dinți. Cred că n-a mai făcut-o de-azi dimineață!

Tonul Ainei în fața lipsei de igienă a fratelui mai mic îl face pe oaspete să zâmbescă pe sub mustață, dar o ascunde vârându-și în gură un anșoa întins pe un pătuț de focaccia.

Aina se retrage. Spune iar noapte bună, poftă bună și iese din scenă. Oriol, încă mestecând, cu o privire speriat-uimită, zice:

— E Sara leită, fata asta! Fabulos! Parcă-ți văd soția la vârsta ei.

„Nu mă știai când aveam vârsta ei, tontule.“

— Așa zice toată lumea, da. Max ia o farfurie și începe să servească salata de grâu sălbatic: Îmi spui tu cât.

— Dumnezeu, mi s-a părut c-o văd pe ea. Și același aer serios și perfecționist. Ce chestie!

— Da, mai ales asta, adaugă Max.

— Deși și tu, slavă Domnului.

— Da, da.

Mâncarea abate atenția musafirului. Aruncă o privire peste platouri, zâmbeste. Sara nu pierde nici un detaliu din reacții, vrea să știe dacă alegerea ei are succes.

— Aaa, v-am adus un flecușeț.

Oriol se ridică și intră în fugă în sufragerie. Max rămâne cu servitul la jumătate. Oriol revine într-o secundă.

— Cred că băiatul tău m-a luat drept un hoț, ghemuit, luând ceva dintr-un colț. Spune-i, te rog, că nu sunt.

Pol îi aruncă din ușa terasei o privire distrată, de parcă ar încerca să priceapă de ce bărbatul venit la cină este adult și el nu.

— Bună, băiete. Te duci la culcare?

— Peste-un sfert de oră.

— Uite, ți-l prezint pe prietenul meu Oriol.

Pol e un copil înalt, slab, zâmbitor. Cu toate complicațiile – o mie și una – pe care i le pune viața în cârcă (mai ales când intră în orbita adulților, dar și mai mult când trebuie să străbată universul ciudat și ostil al surorii mai mari), el e un fel de profesionist înnăscut al fericirii. Sau o obrăznicătură, cum zice adesea mamă-sa. Unul care, orice-ar fi, n-o să îngăduie să-i tulbure ceva buna dispoziție și lipsa de suferință și de răspundere. Toți se întrebă de unde-a ieșit băiatul ăsta, cu așa fire.

— Noi doi ne cunoaștem deja, zice Oriol, dar ultima oară când te-am văzut făceai încă pipi pe tine. Și, dacă-mi amintesc bine, dormeai buștean.

Pol izbucnește în râs, și surprins și jenat. Apoi nu se mai poate opri. Are aerul că-i sunt confirmate teoriile: „*Omul ăsta* nu poate fi un adult!“ și, când, în sfârșit, se oprește din râs, întrebă:

— Mama unde e?

Un nou fior de satisfacție o străbate pe ilegitima Sara, cea ascunsă după iedera vecinei. Se simte fericită, copiii ei nu îngăduie să fie total absentă, o fac prezentă la întâlnire în fiecare secundă. Îi crește inima de bucurie, dar, un minut mai târziu, i se pare trist, lamentabil. Sara de-acum douăzeci și trei de ani ar fi scos foc pe nări doar la gândul de a găsi sens existenței prin copii.

— Mama ta are o cină de lucru, explică Max, o să vină mai târziu. Ți-e foame? Vrei să mănânci ceva?

— Ne-a lăsat mama clătite. Am și mâncat. Superbune.

— Hai, atunci du-te înăuntru. Și spală-te pe dinți. Sora ta e scandalizată.

— M-am spălat – dă ochii peste cap –, Aina e o pisăloagă. Mai rău ca mama.

Sara se ține să nu râdă. Băiatul dispare, șui tot, în pijamaua bleumarin, culoare bărbătească, deși, la doisprezece ani, nu e încă nici în căruță, nici în teleguță.

— Uite – Oriol îi dă prietenului său obiectul după care se dusese înăuntru – omagiul meu special vremurilor trecute. Ai bănuț probabil că...

— Nu! Nu se poate! exclamă Max deschizând darul – Nu-mi vine să cred!

În timp ce Max își confirmă intuiția scoțând din hârtia de mătase o sticlă de absint, verde ca smaraldul, Oriol ia de pe masă ciocolatiera și o studiază atent. Mânerul generos, ciocul arogant, capacul și morișca lipsă și, la bază, inscripția care certifică proprietatea doamnei Adélaïde, cine-o fi fost. Pipăie ciobitura de pe cioc, parcă o rană de război. I se pare aspră ca amintirile, ca tot ce se duce ca să nu se mai întoarcă. I se vede rangul, calitatea, orgoliul de-a fi ieșit din argilă ca să ajungă la vârful unei societăți pe sfârșite. Una care-și putea permite să aibă ce-i mai bun din ce-i mai bun pe lume. Totul a dispărut, dar piesa e aici, între el și prietenul lui.

— A aflat Sara cine a fost această doamnă Adélaïde?

— Ea zice, nu știu de ce, că era una dintre ficele lui Ludovic XV.

— Ludovic XV? Regele Franței? ridică Oriol din sprâncene. Oare?

— Și mie mi se pare cam forțat. Deși, trebuie să recunosc, dacă are dreptate ar fi foarte interesant. Ultimele două fice ale lui Ludovic XV au avut un destin tragic, fugare prin Europa, mereu tot mai departe, după ce revoluționarii le-au tăiat capetele tuturor din familie, inclusiv nepotului lor, regele Ludovic XVI. Sara s-a documentat mult.

— La cum o știu, îmi închipui.

— Scrie ceva de ani de zile, dar merge încet. E un istoric maniac. Se simte frustrată când vede arhive necatalogate sau că despre ceva nu există nici o informație, de parcă n-ar fi existat. Eu îi zic: majoritatea oamenilor sunt invizibili pentru istorie. Dar ei îi vine greu să accepte.

— Asta, clar, era înainte de epoca internetului. Fără urme ale trecerii noastre prin istorie. Acum le lăsăm urmașilor un munte interminabil de rahat. Bloguri, pagini web, mailuri, comentarii

idioate pe Facebook, postări pe Twitter care vor să fie simpatice, dar trezesc mila... generațiile viitoare o să ne creadă imbecili și-o să aibă dreptate.

Oriol așază ciocolatiera pe masă, exact în colțul de lângă cotul lui. De la distanță, Sara zice în gând: „N-o lăsa aici, pune-o-n alt loc“, ca atunci când erau mici copiii și lăsau paharul pe marginea mesei și ea știa că n-o să treacă mult și-o să cadă și-o să se facă țandări. Uneori chiar calcula cât mai era până la accident. Întotdeauna a știut să prevadă dezastrele, de parc-ar fi avut acel al șaselea simț care-i face pe câini să se-ascundă când se-apropie o furtună sau pe rândunici să-și ia drumul în zbor spre Africa.

— Mi-ar plăcea să citesc ce scrie.

— Sincer, nu cred că o să avem norocul ăsta.

Sara i-a spus mereu lui Max că scrie o lucrare de documentare istorică fiindcă simte nevoia să-i câștige respectul. Fără respectul lui Max, redactarea n-ar fi înaintat niciodată și n-ar fi ajuns nicăieri. Realitatea însă e mult mai complexă. La început, cu peste două decenii în urmă, a făcut-o ca să-și imagineze mai bine poveștile din ciocolatieră. Zicea că parcă ar asculta voci care șoptesc. Apoi a căutat date reale care să-i confirme teoriile. A găsit mai puțin decât se aștepta, apoi mai e și lipsa de timp, cel mai greu obstacol, și uneori, poate și mai grav, lipsa de încredere în ce face. Până la urmă i se pare că notițele ei ar putea fi un roman de ceva interes, dacă vreodată ar vrea, și-ar propune, ar reuși, ar ști, să-l scrie.

Categoric, lipsa de încredere exprimată acum de Max cu voce tare e ca un duș rece la care nu se aștepta, care pune proiectul în serioase dificultăți și-o face să creadă că el știe asta și de-aia n-a îndrăznit niciodată să fie total sincer cu ea. În clipa asta i se pare că Max o compătimizește că pretinde atât de mult de la ea însăși sau de la cei din jur, inclusiv de la istorie. E un sentiment inoportun, ar fi preferat să nu-l aibă.

— O așteptăm pe Sara să deschidem absintul, zice Max.

— Evident. Fără ea n-are nici un farmec.

— Sper să fiu mai rezistent ca ultima dată.

— Dacă nu, te ducem la culcare, ca atunci. Am crezut totdeauna că atunci a început relația voastră.

— Nu, a mai durat peste un an și jumătate până...

— Știu. Dar, într-un fel, totul de-acolo a venit.

— Poate că da.

Nu. Din noaptea aia îndepărtată nu vine nimic legat de Max. În noaptea aia de-acum douăzeci și trei de ani, Max era virgin și se vedea. Pe Sara n-o interesau nici un pic băieții virgini. Nu-i vine să creadă că Oriol a zis ce tocmai a auzit. O fi ceea ce se cheamă o minciună pioasă.

Perdeaua din sufragerie flutură și adaugă conversației o scenografie inutil grandilocventă. Max se ridică s-o strângă și, în drum, să mai aducă o sticlă de apă minerală. Pune vin în pahare, mai oferă mâncare. E gazda perfectă, nu uită nici un pas, nici un detaliu.

— De ce nu ne-am văzut de-atâta timp, măi băiete? zice Max, privindu-și prietenul cum poți privi pe cineva doar după ce ai patruzeci de ani. Credeam că ne-ai uitat.

— Am fost groaznic de ocupat. (Oriol rostea aceste cuvinte cu ochii plecați, într-un gest – Sara nu-l poate vedea bine – parcă de jenă. I-a mai rămas un pic, din câte se vede. Cam ca ei.) Cât să fie exact?

— N-am numărat. Din noaptea cu premiul, dacă nu mă înșel.

— A, da, premiul. O noapte ciudată.

— Foarte.

— Tu erai pe post de bonă.

— Ce să fac? Sara era cu relațiile publice.

— N-am stat de vorbă nici zece minute. Nici măcar nu-mi aduc aminte despre ce.

— Erai năuc. Erai vedeta nopții.

— Mi-ar fi făcut plăcere să stau mai mult cu voi.

— Am înțeles, că n-ai făcut-o. (O tăcere măsurând ce trebuie să urmeze, să nu se simtă prost nimeni, tipic pentru Max.) Mai rău mi-a părut că după aia ai dispărut. Nici un telefon, nici un mesaj în tot timpul ăsta. Pe Sara a durut-o.

Sara își mușcă buza de jos. Acum universul bubuie de tobe, căci a sosit cea mai așteptată clipă din noapte: să audă cum explică Oriol Pairoț prietenului său ceva ce nu poate fi explicat, ceva ce Max ar rezuma așa: după noaptea cu premiul, de la hotelul Arts, prietenul a decis să dispară din viețile lor. Și a făcut-o de parc-ar fi fost un iluzionist din secolul al XIX-lea, unul din ăia care evadează dintr-un rezervor plin cu apă.

— Îmi pare tare rău. A fost o decizie dificilă.

Cuvântul doare toate părțile. „Decizie.“ Nu uitare, ceva făcut cu intenție. Oriol adaugă:

— Trebuia să fug, băiete.

— Să fugi, de ce anume?

— De voi doi.

Oriol lasă paharul, iar îl ia, își pune picior peste picior, se joacă cu piciorul paharului pe genunchi. Îngaimă:

— Muream de gelozie, Max. Țasta e adevărul. A venit un moment când mi-a devenit insuportabil.

Gelozie? Hai, că asta-i bună! A amânat subiectul, dar până la urmă s-a hotărât, gândește Sara.

— Gelozie... pe mine?

Max ridică din sprâncene, nedumerit, iar explicațiile nu întârzie:

— Aveai tot ce-ți doriseși. Catedra, afacerea, apartamentul, copiii, urma să publici o carte...

— Sara...

— N-o să-ți spun că nu.

Asta-i tot? „N-o să-ți spun că nu?“ Țasta este balsamul cu care trebuie să-și aline ea arsura care durează de-atâția ani? Exact din clipa în care, în noaptea premiului, noaptea de la hotelul Arts, s-a dat jos din patul *extra large* din *junior suite* cu vedere spre mare și a întrebat-o dacă vrea să facă duș cu el. Ea i-a spus că nu, fiindcă în clipa aia cel mai mult și mai mult avea nevoie să nu se mai gândească la ce face și să plece acasă. Și să mediteze. Avea, mai ales, nevoie să mediteze la viața ei, cum era și cum vrea să fie.

Oriol a întrebat-o: „O să-i spui lui Max că ai fost cu mine?“ Și ea a răspuns: „O să mă gândesc“. El a adăugat: „De acord“, la fel cum ar fi putut zice: „Deci așa rămâne“ sau „La revedere, a fost o plăcere“ sau orice altceva gol de sens. Sara păstra încă gustul sărutărilor lui când s-a îmbrăcat, s-a privit în oglindă să vadă cum arată o femeie adulteră și-a ieșit din cameră, cu grijă să nu trântescă ușa.

În zilele ce-au urmat a așteptat un telefon, un mesaj, chiar și o ilustrată, una dintr-alea absurde, cum din când în când trimitea Oriol din orașe ciudate, dar telefonul suna doar din motivele dintotdeauna și Oriol, ca întotdeauna, dispăruse pe pavajul străzilor vieții. Puțin după aia l-a văzut la televizor, la blestemata oră de după cină și s-a pus pe plâns cu atâta furie, încât Max și-a lăsat cărțile și a fugit să o consoleze pentru prima oară în viață, fără să știe de ce-o consolează, sau poate știind.

Dar răul cel mare abia urma să vină, și anume să se resemneze. Să se resemneze, ce a fost nu va continua, Oriol nu se născuse să-și împartă viața cu vreo femeie, cu-atât mai puțin cu ea. Să înțeleagă că îl vrea pe Max; în pofida a tot, îl iubea cu o seninătate care-i făcea plăcere și nu voia să se despartă de el. Să îngroape iluziile stupide ale unei vieți altfel decât cea trăită după noaptea de la hotelul Arts și după cele ce îi spusese Oriol în patul *extra large* și să vadă din nou partea bună a rutinei dintotdeauna. *Tortell de Reis*¹, *crema catalana*, *bunyols de Quaresma*², *mona de Pasqua*, *coques de Sant Joan*, *panellets*³, *torrons de Xixona* și specialitatea casei: ciocolată neagră cu umplutură de pralin. Viața curgea an după an, Max o iubea fără condiții, fără pasiune, fără poticneli, fără polițe de plătit, cele o mie și una de obligații ale maternității concomitent dorită

1 Prăjitură tipică de Bobotează, sub forma unui colac din aluat asemănător cu al brișei, cu umplutură din migdale, ou, zahăr, ornată cu fructe confiate. (N. tr.)

2 Un fel de gogoși care se mănâncă în postul Paștelui. (N. tr.)

3 Mici prăjiturele, în general pe bază de marțipan, care constituie desertul tradițional de Ziua Tuturor Sfinților (Ziua Morților). (N. tr.)

și detestată, rutina confortabilă a laboratorului, mersul lin, fără emoții, al afacerii.

În adâncul ei, Sara știe c-ar fi făcut o bună figură lângă Oriol. Ar fi fost tovarășa perfectă, admiratoarea fără condiții, ajutorul dezinteresat. Și aureola de femeie adulteră care-și părăsește familia și fuge cu cel mai bun prieten al soțului i-ar fi dat patina de malițiozitate care-i lipsise întotdeauna. I-ar fi trebuit două vieți ca să fie tot ce-ar fi putut fi.

— Ai tupeu, să-mi spui... zice Max.

— După nouă ani? Nu cred.

— Pot să te-ntreb de ce acum?

— Acum e altceva. Am noutăți.

— Importante?

— Metafizice.

— Dă-i drumul!

— M-am însurat. Și o să am un copil.

Max parcă-și iese din minți. Își ridică brațele în sus de bucurie, strigă:

— Mamăăă, Oriol, măi băiete, în sfârșit îți vezi de viață.

Și-atunci se întâmplă de ce se temuse Sara, traiectoria brațului lui Max în această clipă de euforie sinceră nu are cum rata. S-ar fi putut evita cu o clipă înainte, dar acum nu mai e scăpare. Cotul soțului ei lovește ciocolatiera oprită prea aproape de abis, mâna lui Oriol nu ajunge la timp să evite catastrofa și ecoul bufniturii răsună pe toată strada.

Ciocolatiera doamnei Adélaïde e doar un mozaic translucid, fin, care zace pe dalele roșii ale podelei. Resturile unei lungi și folositoare vieți de obiect.

Talentele multiple ale lui Oriol Pairot

— Și, dacă am face pralinul Sarei cu crantzul tău din tort de mere și scorțișoară, amestecat totul, n-ar fi bine? Așa nici unul n-ar trebui să renunțați la idee și am da lucrarea la timp. Suntem mult în urmă!

— Doamne, Max! În viață mereu trebuie să renunți la ceva. Orice alegere presupune cincizeci de renunțări! Așa-i făcută viața, exact așa, din alegeri și renunțări. Zi odată care din cele două ți se pare mai bine, te rog...

— Dar o să mi se pară mereu că celălalt era...

— Uite ce-i, Max, îl întrerupea Oriol, foarte sigur de ce spunea, până nu-nveți să nu te gândești la ce-ai lăsat pe drum, n-o să-nveți cu adevărat ce e viața.

La douăzeci de ani, Oriol Pairot era deja expert în renunțări. Unele, impuse, ca moartea mamei la 55 de ani, de-un atac cerebral la care, evident, nu se aștepta nimeni, care ei îi secerase viața, iar într-a lui trăsese o foarte clară linie despărțitoare. Cu anii, Oriol avea să-și dea seama că moartea mamei fusese și moartea tinereții lui, care n-avea să mai revină, și că tot ce a venit după ea făcea parte, în bine sau în rău, din lumea complicată, liberă și deseori absurdă a adulților. La doar o săptămână după înmormântare, o altă femeie dormea în patul conjugal alături de tatăl lui, acum un desăvârșit necunoscut. Îi auzea noaptea cum fac frenetic sex, i se părea scârbos. Nici ziua nu încercau să se ascundă: se afișau pe stradă, făceau împreună diverse treburi, luau împreună prânzul, se țineau de mână sau se sărutau, ca doi adolescenți îndrăgostiți care nu se pot stăpâni și simt nevoia să fugă unul după altul peste tot. Doar la câteva zile după ce venise, ea-și cumpăraseră un șorț ridicol, numai

volănașe, și se proțăpise la casă în patiserie, acolo unde peste douăzeci de ani stătuse mama lui. Clienților, evident, nu le venea să creadă. Unii încercau s-o ascundă, dar li se vedea oroarea. O femeie chiar a întors spatele, indignată, mormăind ceva despre graba bărbaților rămași văduvi. Taică-său nu zicea nimic, nu făcea nici un comentariu, nu scotea o vorbă, felul lui de a fi, mai mult sau mai puțin, de când venise pe lume. Nu vorbea nici cu băiatul lui, care își zisese nu o dată c-ar trebui să aibă o discuție cu tată-său de la bărbat la bărbat, dar, până la urmă, din lipsă de încredere și din obișnuință, a lăsat-o moartă.

Oriol a ajuns singur la concluzia că femeia care o înlocuise pe maică-sa în doar cinci zile era acolo de mult, rezervă, așteptând ocazia să ocupe locul câștigat poate cu brio. La urma urmelor, nici să-l suporte pe taică-său nu era ceva simplu. În fond, îi era recunoscător c-o făcuse, eliberându-l de orice responsabilitate. A hotărât deci să vadă partea plină a paharului, și-a strâns lucrurile și a plecat la Barcelona, fără să dea nimănui explicații.

Prima noapte a dormit pe o bancă din gara Sants, dar a doua zi a găsit de lucru în cafeneaua mare din incintă, unde intrase să întrebe dacă au nevoie de chelner și i-au zis că da și dacă îl interesează. Erau anii euforiei preolimpice și la Barcelona era ușor de găsit o slujbă, mai ales pentru tinerii dispuși să facă orice și toată lumea era convinsă că lucrurile n-o să mai meargă rău niciodată, de parcă olimpismul și lucrările și străzile tăiate și Olimpiada Culturală și primarul Maragall inaugurând ceva la fiecare sfert de oră și cozile la intrarea și ieșirea din oraș (dar într-o veselie, fiindcă Barcelona era mai cu moț ca oricând și, în sfârșit, avea să o poată demonstra) ar fi fost lucruri care aveau să dureze veșnic.

Problema lui Oriol când a ajuns în orașul preolimpic era locuința. Cu buzunarele goale, nu era deloc ușor de găsit un loc de stat. Puținele lui economii le cheltuisese ca să-și cumpere niște pantaloni, o cămașă și pantofi noi și ca să plătească două nopți la o pensiune din strada Numància. Dar era abia începutul

lunii și mai avea bani doar pentru săptămâna și ea abia începută. A cerut un avans șefului, dar omul îl privise cu o figură care spunea: „Ei, bravo! Da' știu că ne grăbim!“ și-a refuzat categoric. Noroc c-a văzut anunțul lipit pe o poartă: „Închiriez cameră unui tânăr, curat, responsabil. Ieftin. Etaj 3, ap. 2. Întrebați de doamna Fătima“. Oriol și-a zis că din cele trei cerințe îndeplinea cel puțin două și că nu pierde nimic dacă încearcă. A intrat pe o poartă murdară și păraginită, a urcat treptele prost luminate și-a sunat la etajul trei. Obosise deja să mai aștepte, când a auzit un zăngănit de fiare și-n ușă și-a făcut apariția o femeie de vreo cincizeci de ani prost purtați, într-un halat de inspirație orientală.

— Ai văzut anunțul? a zis când l-a zărit.

— Da. Dar nu pot plăti până la sfârșitul lunii.

— Intră, nu te văd la față.

Oriol a făcut un pas și-a intrat într-o casă dărăpănată, prăpădită ca și poarta. Pardoseala era din mozaic, dar își pierduse toată splendoarea. Holul părea interminabil. La capăt era o lampă unde, a ghicit, trebuia să fi fost sufrageria.

— Câți ani ai?

— Douăzeci.

— Ai de lucru?

— Spăl vasele la barul din gara Sants.

— Dacă vin acolo, dau te tine?

— Bine-nțeles.

— Și mă inviți la micul dejun?

— Nu.

— Cum ai spus că te cheamă?

— Nu ți-am spus. Oriol.

— Foarte bine, Oriol. Pari băiat de treabă. Camera e prima pe dreapta, cea de lângă intrare. Așa o să ai puțină intimitate. Ai baia ta, cu duș, în cealaltă baie, a mea, nu intri. Te poți folosi de bucătărie, dacă ne înțelegem în privința programului. Nu poți să ții animale, să faci zgomot la ore nepotrivite sau să aduci fete. Chiria e de zece mii de pesete pe lună, în avans, dar în

cazul tău o să fac o excepție. Dar, dacă nu-mi plătești înainte de întâi ale lunii, pleci.

— De acord.

— Sunt Fătima. Și a întins o mână cu unghiile roase.

Cum și-a luat salariul, Oriol l-a împărțit în trei: o treime pentru chirie, una – bani de buzunar și-o parte de pus la bancă. Voia să economisească, să facă încă nu știa ce, ceva să-i poată aduce câștig. Când s-a dus să plătească chiria, Fătima i-a zis:

— Ți-o las la opt mii, dacă păstrezi restul să mă inviți la cină.

I s-a părut o afacere bună. După douăzeci și șase de zile de stat la Fătima, îi era foarte limpede că, într-un fel oarecare, o să tragă folos din felul cum îl privea. Luna următoare i-a lăsat chiria la doar patru mii. A treia, nu i-a mai vrut banii. „Tu ai mai multă nevoie de ei decât mine“, i-a zis, apăsându-i mâna și închizându-i-o peste bani. Fătima era încântată de chiriaș, bine făcut, tânăr, amabil. Dreptul la bucătărie mai crescuse și, din când în când, Oriol dormea în patul proprietarei. Fusese ridicată și interdicția de a intra în baia ei. În lunile alea, Oriol a reușit să economisească mult mai mult decât crezuse.

A avut parte de surprize, pentru prima oară, și la bancă. În contul lui apăruseră brusc două sute de mii de pesete. Îl întrebă pe domnul de la ghișeu: „Viramentul a fost făcut de Oriol Pairot Bardagi“, a zis, informându-l și că banii intraseră de trei săptămâni. Și-a sunat tatăl de la primul telefon public.

— N-am nevoie să-mi trimiți bani, mințise.

— Bună, băiete. Totul bine?

— De ce mi-ai virat două sute de mii de pesete? Nu ți-am cerut nimic.

— O clipă, băiete, nu te frământa. Banii ăștia erau ai mamei tale, rezervă succesorală îi zice. Îți revin conform legii, acum, că s-a deschis testamentul. Sunt moștenirea ta, poți să-i folosești pe orice-ți trebuie, cum i-ar fi făcut ei plăcere.

După ce s-a tot gândit și după multe îndoieli până-n ultima clipă, Oriol a decis să investească o bună parte din bani ca să se înscrie la cursul de tehnici pentru prepararea ciocolatei de

la Breasla Patiserilor și să cumpere ustensile de bucătărie. Îi fusese mereu limpede că-i place patiseria, dar nici nu voia să fie ca tată-său. Nu voia să piardă timpul cu produse care nu durează nici douăzeci și patru de ore. Nu croissante, brișe, *ensaimades* sau pișcoturi. Nu-l interesau nici sărbătorile și nu se vedea făcând *coques* de Sfântul Ioan sau *mones* de Paște. Ceea ce se numea „tradiția patiseriei noastre” nu-l interesa nici un pic. Avea o droaie de idei inovatoare, dar i se părea că n-au nici o valoare fără ceva studiu. A renunțat la alte posibilități care i-au trecut prin cap ca să-și cheltuie mica avere – o motocicletă, de exemplu, i-ar fi picat bine ca să se miște prin orașul plin de lucrări; o călătorie la câteva dintre cele mai importante saloane de patiserie din Europa, în vizită (și în căutare de idei) – și s-a oprit la curs. E deja știut: în viață fiecare alegere se plătește cu cincizeci de renunțări. Până ce n-ai învățat să nu te gândești la ce-ai lăsat pe drum, nu ai cum spune că știi într-adevăr să trăiești.

Astfel că renunțările au început să se ivească în discuție și s-au instalat complet când Max a privit-o pe Sara cu o figură tristă de-ți rupea inima și a dat verdictul:

— Atunci aleg mărul. A tras cu ochiul la Sara înainte de-a adăuga: Îmi pare foarte rău.

Și Oriol și-a încheștat pumnii, și-a încrețit sprâncenele și a deschis gura ca să scoată un strigăt surd care îi celebra victoria.

— Am avut o rivală periculoasă, a zis și cuvintele i-au sunat ca un premiu de consolare.

— Ai avut un judecător părtinitor, aia ai avut. Unul oarecare, a contraatacat ea, care nu știuse niciodată să facă față unei înfrângerii.

Max nu putea să scape de regretul că trebuise să aleagă. I-a prins mâna Sarei, să se consoleze:

— Îmi pare atât de rău! Sigur că pralinul e superbun.

— Nu-i nimic, a zis ea sec, trăgându-și mâna.

Să pierzi e o artă dificilă. La patruzeci și patru de ani n-a învățat încă. Chiar acum ar plânge cu foc, dacă ar putea, dar nici plânsul de furie sau neputință nu face parte din dexteritățile ei. Ea plânge doar pentru prostii: când Aina apare îmbrăcată

în ceva nou și nu poate crede că e atât de mare sau când i se arde mâncarea cât e la duș. Dar, când i se sfâșie viața și înțelege pentru totdeauna că unul din cei doi bărbați pe care-i iubește a ales și n-a ales-o pe ea, nu poate să verse o lacrimă. Doar să strângă din dinți și, să continue în tăcere să-și contemple existența de la distanța sigură din casa vecinei.

Cei doi prieteni au terminat de strâns cioburile ciocolatiei doamnei Adélaïde și le-au lăsat într-o parte pe masă, pe un șervet fin.

— Sara o să fie necăjită.

Oriol strânge din buze și dă din cap că da, amărât.

— O să-i căutăm alta. Sigur nu-i greu pe internet.

Se-apropie clipa să-și facă apariția desertul și Sara o dorește din toate puterile.

— Ei? Și cine e fericita? Cum v-ați cunoscut? Aveți ceva vechime, nu? De ce n-ai adus-o, s-o cunoaștem?

— N-am adus-o fiindcă e la Tokyo și e în șase luni.

— Te-ai însurat cu o japoneză? Întreabă Max uimit. (Prietenuț dă din cap, da.) Hopa!

— Am cunoscut-o prin tipul despre care tu mi-ai vorbit primul... Ți-aduci aminte? Cum îl chema? Sato nu-știi-cum sau nu-știi-cum Sato, de la Universitatea aia din Hiroshima...

— Laboratory of Food Biophysics of the Faculty of Applied Biological Science of The Hiroshima University, precizează Max, care colaborase cu ei peste cinci ani.

— Exact! De fapt, au fost o mulțime de împrejurări. Căutam pe cineva să facă designul magazinelor mele din China și Japonia. Voiam ceva care să pară foarte japonez, dar rămânând european. Am făcut interviuri cu câțiva candidați și le-am văzut proiectele. Al ei mi s-a părut excelent, exact ce căutam. Are niște idei de-o claritate fantastică, e foarte inteligentă, a-nțeles imediat ce-i cer. Ne-am aruncat amândoi în cucerirea Japoniei (fiindcă, să nu te îndoiești nici o clipă, o mare parte din merit este al ei și al liniei designului). Voiam să deschid un magazin la Tokyo, dar, cu Hina, obiectivele mi-au devenit ceva mai ambițioase. N-ai idee ce piață e aia! Au devenit dependenți de

ciocolată, fanatici, și au bun-gust și chef de cheltuit yeni mulți. Și-or fi dat seama că unul dintre indicatorii nivelului de viață dintr-o țară este consumul de ciocolată. Cert e că se deschid magazine impresionante, supermarketuri întregi doar de patiserie. Sunt acum pe punctul să inaugurez la Osaka a cincea mea *confiserie*. Îi spun așa, în franceză, că acolo place mai mult. Li s-o fi părând mai sofisticat. Ocup piața.

— Ai zis Hina?

— Hina, cu H. Te asigur că era imposibil să nu te îndrăgostești. Incredibil e că mă place ea. Atât de frumoasă, atât de tânără, s-ar fi putut mărita cu fiul unui împărat, cel puțin.

— Cât de tânără?

Oriol spune puțin jenat, de parcă și-ar scuze. Dar ticălos cât încape. Știe că prietenul lui automat o să-l invidieze.

— Douăzeci și cinci.

— Douăzeci și cât? Ce tupeu ai, nerușinatule!

— Ei, acum a făcut douăzeci și șase. Crește. Uite, să-ți arăt o fotografie.

Oriol scotocește prin mobil, Max își pune ochelarii – îi poartă la gât cu un șnur aurit, ca-ntotdeauna de trei-patru ani – și se lasă o tăcere plină de venerație cât cei doi bărbați privesc fotografia, verticală, în prim-plan, a unei tinere cu pielea foarte albă, părul foarte negru și ochii migdalați, îmbrăcată în niște pantalonași roz scurți.

— E superbă, Oriol. Ești un tip norocos.

— E și mai frumoasă în realitate. Asta e din ziua căsătoriei.

Îi arată o altă fotografie.

— Ei, ăsta ești tu? Îți stă bine în kimono.

— E veșmântul tradițional al comercianților, potrivit codului (n-ai idee cât de complicat e totul în Japonia), trebuia să-l pun. Ea poartă kimonoul care se cuvenea în onoarea familiei, una de samurai.

— Samurai? Mamăăă, băiete!

— Da, băiete, da. Uite, aici își scosese *shiomuku*, complet alb, folosit doar în timpul ceremoniei. Vezi? Acum are *hanayome*,

un kimono de sărbătoare pentru femeile proaspăt căsătorite. Îți spun, e complicat.

— Și domnii ăștia de-aici?

— Tatăl meu și actuala lui nevastă.

— Aha. Și socrii tăi, evident.

— Da, uite, aici se văd mai bine.

— Ohooo! Ăsta e samuraiul?

Oriol râde.

— Străbunicul lui, cred, a fost. El doar conduce un lanț de benzinării.

— Zău! Mi-ar fi frică să-mi pună domnul ăsta benzină.

— Nu, omule, nu. Îl am în buzunarul cel mic de când a aflat c-o să fie bunic.

— Băiat sau fată?

— Nu știm. Hina preferă să fie surpriză.

— Și se va naște în Japonia, clar.

— Sigur. E o țară fantastică pentru naștere. E o țară fantastică pentru orice, de fapt. Trebuie să veniți să mă vizitați.

— Doamne, Oriol, nu e ca și cum am veni să te vizităm la Paris.

— Hai, vorbește cu Sara. Mi-ar face mare plăcere să v-o prezint pe Hina. Cred că o să vă placă.

— Asta trebuie sărbătorit. (Max se ridică, intră, îl lasă pe Oriol cu un zâmbet cam nătâng desenat pe buze, care începe să se ofilească atunci când își face din nou apariția, în mâini cu o sticlă de Moët & Chandon.) O păstram pentru o ocazie specială, cred că asta e cu vârf și-ndesat. Vreau să toastez pentru nunta ta și pentru viitorul tău fiu sau viitoarea ta fiică.

Sticla pocnește, dopul țâșnește zburând, lichidul spumos se revarsă din cupe și cristalul de Boemia scoate un clinchet pur ca nota unei viori.

— I-am trimis un mesaj Sarei, să văd dacă mai are mult, zice Max, ridicându-se din scaun după ce a sorbit dintr-o înghițitură șampania și umplându-și iar cupa. (I s-o fi urcat amestecul de băuturi la cap, dar nu poate să stea locului.) A, desertul! Să nu

uit! De-ai ști cu câtă dragoste a făcut Sara trufele, cu gândul la tine! O secundă, mă întorc imediat.

Rămas singur, Oriol dă drumul unui oftat de oboseală, resemnare, de ceva ce n-ai chef să faci, dar trebuie făcut.

Telefonul Sarei vibrează, tocmai a primit un mesaj.

Max iese pe terasă cu o tavă de trufe și alta de *catànies* glasate, specialitatea casei. Le oferă lui Oriol, care ia una, o bagă în gură și o mestecă pe îndelete.

— Ciocolata Sarei a fost întotdeauna inegalabilă, decretează, parcă mormăind.

Și Sara, de cealaltă parte a barierei, își zice că în sfârșit. În sfârșit, marele Oriol Pairot, unul din cei doi bărbați pe care i-a iubit cel mai mult pe lume, pe care n-o să poată înceta să-l iubească, deși de acum va trebui s-o facă altfel, în sfârșit Oriol Pairot a recunoscut că e cea mai bună. Dacă ar fi făcut-o cu cincisprezece ani în urmă, ar fi plâns de emoție.

— Și tu? Vorbind atâta despre Hina, nu te-am întrebat nimic. Părinții tăi?

— Aaa, ca întotdeauna. Viață de pensionari americani tipici. Dintr-o croazieră în alta. Cred că petrec mai mult timp pe Marea Caraibilor decât acasă.

Max este fiul cel mare. Părinții îi sunt incredibil de tineri – se apropie de șaptezeci de ani – și Sarei, uneori, i se pare că au mai multă energie ca ea.

— Tot vă mai duceți o dată pe an să-i vizitați la New York?

— Da. Acum se întorc acasă, de Ziua Recunoștinței. Noi îi vizităm primăvara, deși New Yorkul ne place cu adevărat toamna.

— În noiembrie e cel mai plăcut oraș din lume.

— Total de acord.

— Și soacra? Ce face?

— De anul trecut stă într-un cămin de bătrâni. – Oriol ridică surprins din sprâncene, de parcă ceva i se pare în neregulă. – Așa-i că-i ciudat? Ei bine, ea singurică a hotărât. Într-o bună zi ne-a spus că aici nu mai are nimic de făcut, că vrea să meargă la un cămin ultrascump unde era cea mai bună prietenă a ei, tovarășa de bridge.

— Bridge?

— Proasta influență a mamei mele, nu s-a lăsat până nu și-a învățat cusura să joace.

— Și apartamentul părinților Sarei?

— La fel cum era, neatins. Inclusiv camera de fată a nevestii, cu patul de fier și rufe din dulap. Un pic înspăimântător. Parcă intri într-un muzeu.

— Și n-aveți de gând să faceți ceva?

— Deocamdată, nu, cel puțin cât trăiește soacră-mea. Pe urmă, om vedea. Mie mi-ar plăcea s-o conving pe Sara să dezvoltăm ciocolateria. Am putea lega apartamentul cu magazinul și să facem sus un restaurant.

— Ce idee bună, băiete! Perfect. V-ați gândit ce fel de restaurant?

— Încă nu. Mă tot gândesc, dar nu e încă momentul.

— Am înțeles. Văd că nici tu nu stai locului, cel puțin cu gândul.

— Ce să fac, băiete? Trebuie să fac ceva să nu mă deprim, mai ales acum că universitatea e o mare casă în ruine. Acum cică trebuie să fim vandabili și rentabili. Ni se măsoară succesul prin numărul de studenți care ne aleg cursul. Dacă vrei să fi un profesor sever, să-i biciui puțin ca să fie buni și exigenți cu ei înșiși, ai presă proastă și suferi consecințele. Ne guvernează legile marketingului. Și știi ce e marketingul? Nu să vinzi ce ai, ci să produci ce se poate vinde. – A făcut o pauză, întreruptă de un oftat. – Ei, băiete, chestia asta e iremediabilă. Am copiat modelul academic din Statele Unite, dar numai în ce are rău. Am decis să nu-mi dau sufletul. Număr anii pe care-i am până la pensie, vreau doar să treacă rapid. Nu mai bombăn. Nu fac parte din rezistență, am trecut la inamic.

— Dar... chestia cu șefia de catedră pe care ți-au oferit-o?

— Nimic, nimic, nimic! Max dă din mâini parcă să sperie un roi de muște. Am refuzat. Nu vreau probleme. Universitatea e o ruină, îți spun eu. De-ar fi una fizică, încă ar mai exista leac, dar e intelectuală. Nu mai e nimic de făcut. În clipa asta, mai bine să mă gândesc să deschid un restaurant.

Sara nu știa nimic de ideea lui Max cu dezvoltarea afacerii. Îi place, deși i-ar fi plăcut mai mult să afle altfel. Bărbatul ei, veșnic precaut, veșnic în căutarea momentului adecvat să facă sau să spună totul. Asta o fi una dintre problemele pentru care fac sex doar din când în când, adecvarea: Max nu se aruncă dacă nu are toate, absolut toate, circumstanțele favorabile (incluși fiind factori atmosferici, biologici, de oră, de sănătate, emoționali și, evident, cu vârsta și viața lui, asta nu se-ntâmplă aproape niciodată).

Și Oriol, la fel de limbut, egoist și fără chef ca întotdeauna. Ar putea să se împrumute-ntre ei, aștia doi, gândește Sara, preocupată, fiindcă Oriol tocmai a făcut o greșală imensă, colosală, deocamdată fără urmări. Din fericire, Max e un tip distrat, i-e greu să-și dea seama de asemenea detalii. N-a stat să se gândească cum poate fi Oriol la curent cu povestea cu șefia de catedră. N-a făcut calcule, evident. Calcule care ar fi, aproximativ, așa: când i s-a oferit postul? În ianuarie 2004. Cât a tot amânat să răspundă nu, după ce a tot rumezat? Mai mult de șase luni: răspunsul definitiv l-a dat în septembrie 2004. Când a fost povestea cu premiul la hotel Arts? Ultima oară când el și Oriol s-au văzut. Pe 16 iunie 2004, când încă era posibil ca răspunsul să fie afirmativ, sau așa credea Sara. Dar atunci era încă un secret și Max nu voia să vorbească despre asta. Nici măcar cu Oriol. El, cel puțin, nu a deschis vorba în cele zece minute cât au vorbit. Iar lui Oriol nu-i stătea min-tea la așa ceva, primise cel mai important premiu la care poate aspira un ciocolatier și era euforic și ultraocupat.

Și-atunci?

Atunci, piesele nu se îmbină, dar Max nu-și dă seama.

— Uite! Mi-a răspuns Sara, zice Max mulțumit, punându-și ochelarii ca să citească mesajul cu voce tare: „Într-o jumătate de oră sunt cu voi. Lăsați-mi ceva de băut“. Întreabă dacă merge totul bine. O să-i spun că da. De ciocolatieră îi spunem mai bine când vine.

— O să-i spunem că a fost vina mea, zice Oriol.

— Nu, nu, nu, n-ar fi corect. O secundă – Max se încruntă cât scrie mesajul – De-a-cord-nu-ntâr-zia-să-ru-tă-ri. Gata. Mai pune, băiete, Moët & Chandon!

— O să ne găsească nevastă-ta afumați bine.

— Foarte bine. Pune. Până sus.

Cupele sunt umplute și golite. Bărbații tac un moment, fiecare cu gândurile lui.

În clipa asta luminile de la Santa Maria del Mar se sting.

— Douăsprezece, anunță Max. E deja mâine.

Ecranul mobilului lui Oriol se luminează, a sosit un mesaj. Sara își dă seama că are telefonul pus pe silențios, dar nu și-a schimbat numărul. Asta înseamnă că, deși nu i-a răspuns, a primit toate celelalte mesaje ale ei. Vrea să dea o interpretare la toate astea, dar nu-i iese nici una. Oriol privește un moment ecranul.

Ești gură-spartă.

Oriol aruncă o privire spre sufragerie, o alta, mai discretă, în jur, căutând-o pe Sara. Apoi închide și pune, indiferent, mobilul într-o parte. E limpede că nici de data nu are de gând să răspundă.

Max și-a întins picioarele, încrucișate. Mâinile sprijinite pe burtă. Vorbește cu privirea fixată într-un punct nedefinit al cerului nocturn. Pare foarte liniștit. Și beat.

— Ți-amintești de data aceea la Paris? Acolo da băutură! Acum deja nu mai rezistăm. Îmbătrânim.

— Atunci, la Paris, a fost într-adevăr fantastic, râde Oriol lăsându-se mângâiat de amintiri. Tu îi dădeai întruna cu Luvrul. Nu era chip să te facem să te oprești.

— Nu-ți poți imagina cât de impresionată am fost, eu și Sara, când te-am văzut la Fauchon, în uniformă neagră atât de elegantă, dând ordine la toți oamenii ăia, în franceza ta perfectă. – Oriol face din mână un gest de modestie, de parcă ar spune: „Ei, perfectă. Nici vorbă!” – Cred că atunci ne-am dat cu adevărat seama ce bestie ești. Și ce geniu! Dar erai un copil... Noi nici nu eram căsătoriți.

— Bine-nțeles că nu erați. Acolo mi-ați spus că vă căsătoriți, nu-ți aduci aminte? „Oriol, avem să-ți spunem ceva. Sara și cu mine ne-am gândit că vrem să ne fim naș la nuntă.“

— Doamne, e-adevărat! Uitasem.

— I-am adus un buchet de flori miresei. Și i-am citit un poem.

— Oribil! Voiam să-l înrămăm, dar era prea prost.

— Era vara lui '92. Ți-amintești? Am văzut deschiderea Jocurilor Olimpice în apartamentul meu din Allée de la Surprise.

— Cum să nu, cum să nu! Dumnezeuule! Toți trei vârați în canapeaua aia desfundată, cu ochii în televizorul minuscul, uzi leoarcă de transpirație...

— Mâncând bomboane.

— Exact! Bomboane oribile din chestii ciudate, tu le testai. Unele nici nu se puteau mesteca. Și-atunci Sara mi-a zis: „Max, nu ai să-i spui ceva prietenului tău?“ și eu ți-am spus și tu ai rămas încremenit, o vorbă nu puteai să scoți.

— Nu m-așteptam!

— Și-atunci ai început să scoți sticle și iar sticle, parcă înnebuniseși, și ne-am făcut toți trei pulbere de-atâta râs și de-atâta băut pentru toate, dar mai ales pentru noi.

— Din noaptea-aia a ieșit cutia „Trei prieteni“, deși a mai durat ceva până să pot s-o fac... — își amintește Oriol — și nu pot să nu mă gândesc că a fost o noapte foarte rentabilă, în pofida beției și-a veștii proaste.

— Pe urmă te-ai ocupat de tortul meu de nuntă, băiețaș. Părinții mei și-acum îmi aduc aminte că era ciudat rău și-avea gust de colonie.

— Părinții tăi sunt americani! Cea mai vândută ciocolată în State e Hershey, Max! Cu asta am spus tot!

— Mătușa mea Margaret a și leșinat din cauza crampelor. Și-n timp ce-o însoțeam la baie întreba întruna: „*Isn't it too spicy, sweety?*“¹

1 „Nu e prea condimentat, scumpule?“ (engl.). (N. ed. orig.)

Cei doi bărbați râd cu poftă, ca-n noaptea aia pe o canapea înfundată dintr-un cartier mărginaș din Paris. Colțurile străzii Argenteria fac ca ecoul râsului lor să sară dintr-o casă în alta, să prindă viteză, să se înalțe pe clopotnița turnurilor gotice ale bisericii Santa Maria del Mar, să intre și să iasă în timp ce clopotele bat încă de douăsprezece și, în sfârșit, să se piardă pe strada Espaseria până pe chei, căutând murmurul mării și căldura nopții.

Oriol mai primește un mesaj, dar nu-i curmă râsul.

709

Îl înțelege – cum să nu-l înțeleagă! –, dar nu-l mai afectează.

În noaptea când Oriol Pairoto a primit cel mai prestigios premiu din cariera lui, Sara și Max au fost primii sosiți. „Ca să prindem loc în primul rând“, zisese Max înainte să afle că prietenul lor le rezervase patru scaune în sectorul VIP din Marele Salon Gaudí, unde urma să se desfășoare ceremonia acordării premiului. Patru, deși aveau nevoie doar de trei: pentru Pol aduseseră căruțul, prevăzând că, în cel mai bun caz, o să-l apuce somnul și plânsul și mai bine să aibă un loc să-l pună. Aina însă a rezistat cu brio. A rămas pe toată durata ceremoniei liniștită și serioasă, doar o dată i-a scăpat un căscat puțin prea indiscret care l-a făcut să zâmbească pe consilierul de cultură, așezat chiar în fața ei. Apoi, în timpul dineului, a mâncat așa de mult și așa de repede, încât i s-a făcut rău.

În seara aia Sara și-a făcut mai multe relații decât în tot restul vieții ei. L-a revăzut, după atâția ani, pe Ortega și i s-a părut mai bătrân, la fel de plăcut, la fel de generos ca întotdeauna, foarte mulțumit să poată spune că i-a fost profesor protagonistului nopții și poate un pic dus cu pluta, dar nu era sigură. Era singur, îmbrăcat într-un costum bleumarin, demodat și nițel ros.

— Nu-mi plac defel chestiile astea, a zis. Dacă n-ar fi fost vorba de Oriol, n-aș fi venit.

A putut să-și vadă și câțiva colegi, s-a trezit prinsă în mijlocul unei discuții aprinse despre noile directive europene, care permiteau producătorilor de ciocolată să folosească până la cinci la sută grăsimi vegetale altele decât untul de cacao. Unii o vedeau ca pe o oportunitate, alții ca pe un dezastru de dimensiuni cosmice. Sara înclina mai degrabă spre a doua părere, dar

nu avea chef să intre în tot soiul de chițibușuri. S-a trezit, nu știa cum, într-un grup în care era directorul revistei *Bucătării*, care, de cum a zărit-o, a întrebat-o dacă nu vrea să colaboreze cu articole de istoria patiseriei. „Mi-a șoptit o viorea că ești de formație istoric“, adăugase. Și Sara, flatață, a promis că o să se gândească serios, în timp ce-și vâra în buzunar cartea de vizită pe care omul i-o întinsese, cu adresa de mail și telefonul personal.

Între timp, Max rămăsese cu copiii; cei trei formau o insulă curioasă în oceanul acela mișcător. Îl vedea de departe pe Oriol, ițindu-se din puhoiul de oameni care așteptau să-l salute. Îl vedea cum zâmbește, strânge mâini, se fotografiază cu domnișoare strălucitoare ca lămpile din tavan, stă de vorbă cu personalități care tocmai îi fuseseră prezentate, primește îmbrățișarea președintelui Breslei Patiserilor, felicitările primarului sau se întreține cu bucătari faimoși care-i vorbeau de parcă-l cunoșteau de-o viață. Încet, foarte încet, Oriol înainta spre locul unde îl aștepta Max, în postura de tată a doi copii prea mici ca să înțeleagă ce caută acolo.

În timp ce Oriol se apropia, dar nu reușea să ajungă, pe Aina a apucat-o o nevoie urgentisimă:

— Tati, fac caca, a zis foarte firesc.

Și Max a pus veșnic inutila întrebare pe care o pun tații în asemenea cazuri:

— Poți să te mai ții?

Dar fata a fost foarte clară:

— Nu, fac caca *acum*.

Max a pornit într-o expediție complicată prin coridoarele hotelului, cu căruțul, geanta plină de ustensilele lui Pol și fata care nu se mai putea ține. A ajuns miraculos de repede, dar, în timp ce Aina era în toaleta doamnelor, cu ușa deschisă și transmițând în direct – „Iese, tati, iese“ –, Pol plângea, de atâta agitație se trezise. Mai mult, îi era sete și sticluța de apă era goală. Max l-a scos din căruț și a intrat cu el în toaleta bărbaților, să umple sticluța. După ce a băut, Pol s-a lipit de pieptul tatălui,

și-a pus capul pe umărul lui drept și s-a lăsat legănat peste vreo zece minute, până a adormit buștean.

Aina, animată, oferea în continuare informații în direct:

— Tati! Am făcut mult, o grămadă! Și e verde!

Și Max dădea instrucțiuni de afară, în timp ce câteva vizitatoare ale toaletei, îmbrăcate cum era de așteptat de la clientele unui hotel de lux, îl priveau cu neplăcere, poate fiindcă făceau parte din categoria celor care nu avuseseră niciodată legătură cu evacuările altora.

— Șterge-te bine, aruncă hârtia în WC și trage de lanț, fetițo!

— Da, tati.

— Și spală-te pe mâini.

— Da, tati.

Culoarea verde nu era prea liniștitoare, mai ales că acum fata-și golise (literalmente) intestinele și cerea să se întoarcă în Salonul Gaudí să se îndoape în continuare cu tartine dulci și sărate și cu suc de portocale. Max era la capătul puterilor.

La întoarcere, profitând că Pol, în sfârșit, doarme și că Aina înfulecă tot ce găsește, Max a reușit să vorbească zece minute cu Oriol. L-a felicitat îmbrățișându-l strâns, i-a zis că și el și Sara sunt foarte mândri de tot ce-a realizat și i-a prezentat copiii, care nu erau în cea mai bună formă (Aina era somnoroasă, iar Pol, roșu ca o pătlăgică, transpirat tot, dormea dus). Oriol l-a întrebat despre slujbă și Max i-a făcut un rezumat al ultimilor unsprezece ani la Catedra de biochimia alimentelor de la Facultatea de Științe Chimice a Universității din Barcelona:

— Nimic nou.

Apoi Oriol a zis că păcat că nu pot sta mai mult împreună, cu-atâtea lucruri pe care le are de explicat, și a întrebat dacă nu au un pic de timp a doua zi, că o să fie liber câteva ore...

— Mâine? Imposibil. Mâine suntem la Liceu, știi că asta-i sfânt, a zis Max și, de teamă că a fost prea direct, a adăugat: Nu vii și tu?

— Nu, nu! a refuzat el. Nu mă pricep la operă!

— Nu-i nimic de priceput, Oriol. Muzica e un limbaj universal.

— Ei, nu, nu.

— În plus, mâine e Donizetti. Uşurel, uşurel. Chiar şi pentru un leneş ca tine.

— Data viitoare, bine? a conchis el, care nu putea să suporte să se simtă străin nicăieri.

Şi a plecat imediat, căci o domnişoară cu jachetă i-a spus la ureche că îl aşteaptă presa. Cu cea mai mare bună-credinţă, i-a spus prietenului: „Stai aici, că mă-ntorc“. Dar Max n-a rămas, că ştia cum se întâmplă în asemenea cazuri, deşi făcea parte dintre cei mai blânzi din lume, cei care aşteaptă veşnic în timp ce restul îşi văd de treburile lor importante. Aina a zis că o doare rău burta şi Max a hotărât că gata. A căutat-o pe Sara, care, foarte veselă, şi foarte frumoasă, cu o cupă de şampanie în mână, stătea de vorbă cu câţiva dintre cei mai faimoşi patiseri din Barcelona şi i-a spus să nu-şi facă nici o grijă, dar el pleacă acasă.

— Vin cu tine, a zis ea.

— Nu, scumpo, nu. Rămâi aici, pentru tine coşmarul ăsta e o chestie de serviciu. Eu plec, copiii sunt insuportabili, sunt o scuză perfectă.

— Sigur?

— Sigur că da, nici vorbă. Când se termină, dacă e prea târziu, ia un taxi. Bine? Să ţi-l comande de la poartă.

— Bine...

Sara, încă o dată, şi-a zis că are mare noroc cu bărbatul ăsta. Cu oricare altul ar fi fost altfel.

— Simte-te bine! i-a urat Max, înainte să plece, împingând cu o mână căruţul şi-apucând-o cu cealaltă pe Aina, care, ca o prinţesă, îşi lua rămas-bun de la toată lumea.

Sara a simţit un ghem în stomac văzându-i că pleacă, dar, din fericire, i-a trecut repede, de cum preşedintele breslei i-a zis că pralinul ei este cel mai bun din Barcelona şi el cumpără în fiecare an *torrons* de la Casa Rovira să-i trimită preşedintelui Generalităţii, ca dar personal. Politicienii care condimentaseră evenimentul cu micile lor discursuri o şterseseră deja de ceva timp, invitaţii din obligaţie plecaseră şi ei, mai rămăseseră câţiva

colegi și câte un prieten nevăzut de mult. Oriol era într-un du-te-vino între ziariști și adulatori, greu de văzut. Sara începea să se gândească să se ducă acasă, când a primit un mesaj pe mobil. De la Oriol.

709

I-a luat ceva timp să-și ia rămas-bun de la cine a putut. Le-a cerut să spună la revedere din partea ei celor pe care acum nu-i vedea, mai ales președintelui breslei, care fusese atât de amabil cu ea. A ieșit din Marele Salon Gaudí surescitată, ca totdeauna când vedea aproape șansa întâlnirii cu Oriol. S-a pierdut într-un coridor nesfârșit căutând lifturile și-a trebuit să se ntoarcă și să întrebe un chelner, acesta a însoțit-o ca pe-o fetiță și-a apăsător chiar el pe butonul pentru etajul șapte. „Dacă aş vrea să-lucid pe Oriol, omul ăsta ar fi un martor al acuzării perfect“, i-a trecut prin cap.

Întreaga operațiune, de când primise mesajul până când liftul a lăsat-o să debarce la etajul șapte, a durat vreo douăsprezece minute, timp care lui Oriol i se părea o eternitate, de aceea ultima bucată a coridorului, între 730 și 709, a străbătut-o în fugă. Ușa de la 709 s-a deschis înainte să bată. De cealaltă parte, Oriol, încă în smokingul de la ceremonie, o aștepta cu zâmbetul lui șiret pe buze. A lipit-o de ușă, cu un sărut urgent, dureros. Era mult mai înalt ca ea, chiar și acum, când Sara era pe tocuri, și ca să o sărute a trebuit să se aplece puțin. Era ca o insectă care își devorează la cină victima. Sara și-a scos pantofii, a dat drumul genții și a suspinat profund. Ca întotdeauna când îl recupera pe Oriol, simțea cât de mult îi lipsise când nu fusese aici și, ca atare, acum, o nevoie urgentă să facă acele lucruri care să-i compenseze nostalgia. Fără să-și desprindă buzele de ale iubitului, și-a scos hainele lăsându-le să alunece în jos. Purta un chilot tanga, cumpărat cu gândul la el, cu câteva zile în urmă, și sutien fără bretele, care-i lăsa gol spatele încă ispititor. Oriol s-a aruncat asupra lui cu o aviditate de prădător, de vampir. Spatele, gâtul, bărbia, iarăși buzele. Buzele de mii de ori jinduite ale Sarei Rovira. Mâinile ei i-au cuprins gâtul, de parcă ar fi

vrut să-l sugrume, apăsând cu degetul mare pe omușor, ispita neschimbată, înconjurată de piele alburie, aspră și totodată moale, care îi amintea de burta unei reptile. Acum, că nu mai era pe tocuri, nodul de pe gâtul lui Oriol îi venea deasupra ochilor, înălțimea perfectă pentru atac.

— O clipă, încă nu-s liber de tot. Mă așteaptă niște ziariști francezi, a mormăit el gâfâind.

— Treaba ta. Dacă întârzii, o să adorm.

— Dacă adormi, găsesc eu cum să te trezesc.

Oriol a întârziat peste două ore și Sara a avut timp pentru toate. Pentru explorarea locului, o *suite* de lux, de două apartamente, cu o splendidă vedere spre portul olimpic și spre mare. Păcat că era noapte și că n-avea cum să se trezească în fața ferestrelor ăloră. Apoi și-a contemplat, multă vreme, reflexia în oglindă, încântată că cele două sarcini nu lăsaseră urmă pe trupul ei, încă tânăr și flexibil. A răscolit toate sticlulele din baie, a făcut un duș și și-a pus unul din cele două halate cu logoul hotelului. Și-a turnat o cupă de șampanie dintr-o sticlă pusă lângă pat într-o frapieră, apoi nu s-a atins de ea, s-a vârat în cearșafuri și a rămas nemișcată, ascultându-și doar bătăile nerăbdătoare ale inimii, simțind că se excită de fiecare dată când pe coridor se-apropiau niște pași amorțiți.

Brusc i-a venit în minte Max și a sunat acasă să întrebe cum merg lucrurile. Totul mergea șnur, i-a spus, copiii dormeau și el citea puțin în salon să-i vină somnul. Singurul inconvenient era că Aina avea o indigestie, dar, cum se dusesse la baie de nu știu câte ori și luase o lingură din siropul ăla miraculos, nu trebuie să se neliniștească. „Și tu, tot mai ești acolo?” a întrebat Max. „Da. Se lungește. Ne-am aprins rău.” Max nu a mai cerut nici o explicație – dacă ar fi făcut-o, Sara n-ar fi știut ce să zică și s-ar fi tulburat – și doar i-a repetat: „Simte-te bine!” De data asta a mai adăugat o vorbă: „Simte-te bine, *mamă!*”

După ce a vorbit cu Max, a simțit că o cuprinde somnul. Oriol plecase de-o oră, n-avea cum să mai întârzie mult. Sigur îl reținuseră ziariștii, pisălogi cât încape. De obicei, Oriol nu voia să aibă de-a face cu ei, dar noaptea aia se simțea obligat

să fie în relații bune cu toată lumea, așa cum ea se simțea obligată să îl aștepte până termină. Asta însemna să fii faimos și, la fel, să fii amanta clandestină a unui bărbat faimos. Și ei deja i se potrivea.

S-a învelit puțin cu pilota din puf, mirosea bine, a curat, și, brusc, i-a venit în minte cealaltă cameră 709, de la Paris. Era 709, sigur? De ce i-a fost așa clar, dintr-odată? Nu-și amintise până în clipa aia, dar trebuia să recunoască, această coincidență ar fi fost fantastică. Cât fac 7 plus 9? Șaisprezece, 1 + 6. Adică șapte. Șapte este numărul ei norocos, cel puțin așa a crezut totdeauna, de foarte tânără. E o prostie, dar nu poate să uite că Aina s-a născut într-o zi de 7, că ea s-a născut în luna 7, că anii terminați în 7 mereu au fost buni în viața ei și că în clipa aia era la etajul șapte al celui mai bun hotel din oraș, așteptând bărbatul pe care-l dorea cel mai mult pe lume.

Sarei i-au venit în minte lucrurile târâte de mare pe plajă, despre care nimeni nu știe de unde vin și ce sunt. I s-a părut că numărul 709 era ca una din aceste comori marine inexplicabile. Și în cealaltă 709, din hotelul Madeleine din Paris – acum îi e clar că era 709 – au fost înnebunitor de fericiți. Era anul când Barcelona era olimpică, Oriol era responsabilul ciocolateriei Fauchon, iar Max și Sara doi turiști destul de tipici într-un oraș cu multe de văzut.

Max înnebunea în muzeele pariziene. Voise să meargă la Luvru trei zile la rând și tot nu se săturase de mumii, sculpturi, tablouri. În fața fiecărei lucrări trebuia petrecut un sfert de oră, căci voia să știe tot, trebuia să citească tot, trebuia s-o vadă de aproape, de departe, iarăși de aproape. A doua zi Sara i-a spus să se ducă fără ea și-a rămas dormind acasă la Oriol. Când s-a trezit era aproape douăsprezece, pe masa din bucătăria-sufagerie era cafea, un coșuleț cu croissante cu unt și o notă de la Oriol care spunea: „Dacă cineva e liber pentru masa de prânz, să mă sune la...” și numărul de la serviciu. A lenevit până pe la douăsprezece jumătate. A scotocit câteva sertare căutând urmele trecerii vreunei femei prin apartament, dar n-a găsit nimic. Din câte se părea, pe Oriol nu-l interesau franțuzoaicele.

Apoi s-a îmbrăcat și a luat metroul până la Place de la Madeleine. Cum a ieșit din subteran, a observat că lângă firma sofisticată și ultrascumpă la care lucra prietenul ei era un hotel. De parcă ar fi planificat, a intrat la recepție și a întrebat dacă au liberă o cameră dublă „cu pat matrimonial“ și cât costă. „*Oui, madame*“, i-a răspuns recepționarul, tot un zâmbet amabil, înainte să-i ceară pașaportul. Ajunsă în cameră, a sunat la numărul notat de Oriol și i-a spus că-l așteaptă goală la 709, să-și ia liber restul zilei. Oriol a zis doar, ca să nu se prindă nimeni, „*Oui, madame, naturellement*“.

A durat doar o jumătate de oră. Cu o cutiuță cu patru prăjituri și o erecție care promitea o după-amiază plăcută. Cum a văzut-o, i-a zis:

— Ești nebună.

Și ea i-a dat dreptate.

A fost cea mai frumoasă după-amiază petrecută vreodată împreună. Se întâlneau doar pentru a doua oară, dar așteptarea, amintirea și dorința au făcut restul. De la povestea din camera Sarei trecuse o eternitate de doi ani.

Întinsă de-a latul în pat, cu capul atârându-i, părul măturând mocheta, gleznela pe umerii lui Oriol și sângele bubuindu-i în tâmpile, Sara îi invidia vigoarea asalturilor, rolul atât de puternic și de activ rezervat de natură în sex bărbaților. I-ar fi plăcut să-și poată schimba câțva timp atributele sexuale, doar ca să știe ce simt în timpul penetrării sau al orgasmului. *La petite mort*, zic francezii. O mică moarte, sigur foarte diferită decât a ei, pe care niciodată – ce neputință misterioasă! – n-o s-o poată încerca.

La sfârșit, întinși cum trebuie în pat, au mâncat prăjiturile aduse de Oriol – două cu lămâie și două cu ciocolată –, frumos aranjate în carton. Patru, câte două de fiecare, însoțite de o sticlută de vin alb, uitaseră s-o pună în minibar și-acum se încălzise puțin. Și au luat-o de la capăt. Credea că de data asta o s-o facă mai domol, dar doar până până când, alunecând, jucăuș, arătătorul lui Oriol a ajuns între fesele ei și a început să le testeze posibilitățile.

— O să mă lași într-o zi să intru aici? a întrebat-o.

— Într-o zi? A râs. Trebuie să cerem cuiva voie?

— Și dacă nu-ți place?

— Dacă-o faci tu, îmi place.

— Și dacă te doare?

— O să strig.

— Nu ți-e teamă?

— Ba da. De-aia vreau s-o faci.

— Acum?

— Pierzi vremea, Oriol Pairot.

Pe Oriol îl înnebunea tot ce zicea sau făcea Sara. Nu știa pe nimeni ca ea. Capacitatea lui de a-și reveni fizic ar fi ucis de invidie bărbatul de patruzeci și trei de ani care avea să fie, dar era și contribuția Sarci. Era excepțională. Îl provoca. Îl aducea la nebunie.

— Și lui Max îi spui astea?

— Taci, prostule. Asta nu-i întrebare.

A doua parte a zilei a fost și mai bună. Există o singură posibilitate să faci ceva pentru prima oară în viață și au știut să profite de ea cu adevărat. După o după-amiază atât de activă și de multiorgasmică cum poate fi imaginată la două trupuri atât de tinere ca ale lor atunci, amândoi aveau nevoie să se răcorească puțin. „Faci duș cu mine?“ a întrebat Oriol, cu un zâmbet fermecător, scoțând capul din baie. „Mă săpunești pe spate?“ i-a cerut. Și l-a săpunit. „Și-acum în față?“ Da. „Închide ochii!“ În întuneric i-a simțit mâinile cum întind spuma atât de încet, că ar fi putut să nu se sfârșească niciodată, și-atât de bine, căci Oriol iarăși se pierdea în trupul ei și începea iarăși să răsuflă greu și ea a zâmbit flatată și-a zis: „Nu ți-a fost de ajuns?“ și el a răspuns: „Cu tine, niciodată“. Era epuizată și totuși continua. „Dacă vrei să mă opresc, mă opresc“, a adăugat el. „Să nu te opești niciodată“, a răspuns.

Îl dorea, sigur că-l dorea, Sara hotărâse deja că lui Oriol n-o să-i refuze niciodată nimic. Au luat-o de la capăt sub șuvoiul de apă al dușului, ea prinsă de un suport de prosoape aflat în cel mai oportun loc imaginabil și el făcând echilibristică, să

nu aluneca și să cadă pe spate. Înainte de final, când ea se încolăcea cu mâinile și picioarele pe trupul lui zvâcnind, iar nasul lui Oriol îi atingea Sarei urechea, el a schimbat pentru prima oară scenariul: „Ce dor mi-a fost“, a zis. Și ea a răspuns: „De ce? Sunt mereu aici“.

A fost singurul moment de slăbiciune și era doar a doua oară din treisprezece. Sara întotdeauna ținea socoteala, era specialitatea ei. Treisprezece, fără să se ia în calcul noaptea premiului, cea care încă nu sosise și care aștepta lăsând gândurile să zboare. Revenind la Paris: în timp ce ea își usca părul cu föhnul din baie, Oriol întrebase:

— Unde-ai să-i spui lui Max că ai fost după-masa asta?

— Cu tine, bineînțeles, a răspuns cu atât de logica ei naturale care a sfârșit prin a pune bazele a ceea ce avea să fie viața ei, a lor trei, din clipa aia.

Și nu a greșit nici un pic.

Oriol a ajuns târziu de tot la 709 din hotelul Arts, obosit să vorbească cu oameni care credeau că-l cunosc, deși nu știau nimic despre el. El își juca rolul, rolul unui bărbat care se preface că e așa cum vor ceilalți să fie. Epuizant. Când a intrat, a găsit-o pe Sara dormind ca o fetiță. A profitat ca să scape de smoking și de pantofi, să bea, în picioare lângă fereastră, cupa de care ea nu se atinsese, gândindu-se ce-ar trebui să facă, s-o lase să doarmă sau să o trezească. A hotărât să o trezească, nu voia să-l facă pe Max să sufere dacă ea n-avea să ajungă acasă până se luminează. Și-a scos chiloții – de firmă –, s-a strecurat în cearșafuri și și-a trecut o mână caldă, mare, peste mijlocul Sarei. Ea s-a răsucit, încă adormită, și-a desfăcut picioarele, a zâmbit. Oriol s-a lipit de trupul ei micuț și l-a răsucit. Îi cunoștea fiecare colțișor, știa ce se face. A apăsat puțin pântecul, i-a observat pulpele, i-a căutat din spate vaginul și a pătruns cu ușurința celui care cunoaște bine drumul.

Sara a scos un gemăt lung, parcă de suferință (dar nu prea mare) și nu și-a clintit un mușchi. Trupul îi era moale ca al unei păpuși de cârpă și, ca întotdeauna, în slujba dorinței lui Oriol, în același timp și a ei. Cum respirația îi devenea tot mai

accelerată, Oriol și-a îngropat fața în pletele ei moi și-a zis: „Seara asta nu puteam să-mi iau ochii de la tine. Erai superbă“. Sara a zâmbit și mai mult, cu ochii închiși, mulțumită de ce se petrece. Erau încă în formă, în pofida a tot. Nu mai erau doi tineri de douăzeci de ani, dar poate că sexual puteau oferi mai mult decât în după-amiaza aia la Paris. Și amândoi păreau dispuși să ofere și să ia tot. „Dar mi-ar fi plăcut mai mult să fii lângă mine“, a adăugat Oriol.

Odată, cu mult timp în urmă, ea îi zisese: „Tu deasupra mea, împingând din toate puterile, în acele trei-patru secunde dinaintea orgasmului. Pentru mine imaginea asta este legată de ce-i mai bun pe lume. Tinerețea, fericirea, dorința de viață. Țiți promit că o s-o invoc când o să-mi dau sufletul, s-o duc cu mine ca pe cel mai frumos dar pe care mi l-a dat viața“. Încă gândea așa, după atâția ani.

În 709 din hotelul Arts, sexul a fost, ca întotdeauna, splendid. Poate cu anii învățaseră să fie mai cumpătați. Nu strigau ca înainte și Oriol nu-și recăpăta forma decât după câteva ore. Asta, într-adevăr, se schimbase: sesiunile duble erau de neimaginat. Cu atât mai puțin cele triple.

Oriol a adus ceva de băut, ea și-a pus halatul de la hotel și s-au așezat cu fața spre mare.

— Știi că am un bilet de avion în plus? a zis el. Și încă la clasa întâi! Cei cu premiul au crezut că o să vin cu partenera și mi-au cumpărat două. Vii cu mine?

Ea l-a privit cu ochii mijiiți, să vadă dacă glumește. Nu glumea.

— Unde pleci de data asta?

— La Tokyo.

— Mi se pare puțin cam departe, Oriol.

— Nu te-ai gândit niciodată să-l părăsești pe Max?

— Niciodată.

— Nici la început?

— Nu.

— Nici când petreci din nou o noapte cu mine?

— Cu-atât mai puțin.

— Nici când, după o noapte petrecută cu mine, trebuie să te culci cu el? O să-mi spui acum că e la fel de bine cu Max cum e cu mine, Sara?

— Nu vorbi așa de Max! Nu merită.

O tăcere de sedimentare. Să fie lucrurile lăsate să revină în matca lor, ca tot ce nu ar fi trebuit rostit cu voce tare să se evapore în uitare.

— O să pleci curând, nu?

— Curând? E aproape cinci dimineața.

O ultimă sorbitură înainte de ultima propunere a lui Oriol.

— Faci duș cu mine?

În timp ce el intra în baie și dădea drumul la apă, Sara rămăsese afară, împietrită, gândindu-se la consecințe. 709 din hotelul Madeleine, dușul, vorbele spuse la ureche, încă nu de tot șterse, cele două bilete de clasa întâi la Tokyo, trecerea anilor, scaunul gol de lângă Oriol noaptea asta, cei doi copii ai ei, Max așteptând-o adormit în fotoliul pentru citit.

Decizia că, de data asta, Oriol va face duș singur, a venit mai târziu ca oricând. N-a avut curajul să-și ia rămas-bun. Ar fi fost prea trist, prea ridicol. N-ar fi știut să găsească vorbele potrivite. S-a îmbrăcat în tăcere, și-a strâns lucrurile și a plecat.

S-a întors acasă pe jos, a ocolit pe chei, doar puțin, cât să se așeze, să privească marea și să se liniștească un pic. Îi era plin capul de probleme insolubile. Dubii, deloc, fiindcă întotdeauna știuse ce avea de făcut: să se întoarcă acasă la bărbatul ei. Altceva era dacă avea chef s-o facă în clipa aia, la șase fără un sfert dimineața într-o joi din luna aprilie a anului 2004.

A ajuns acasă când deja se lumina, cu o plasă de *ensaïmades* calde încă, pe care responsabilă se ducea să le pună în vitrină. L-a găsit pe Max dormind în fotoliu, cu lumina aprinsă. A făcut repede duș, a făcut două cești de ciocolată și l-a trezit cât de tandru s-a priceput, să-i spună că micul dejun îl așteaptă pe masă.

— Cum a fost?

— Foarte bine.

— Te-ai simțit bine?

— Foarte.

— Mă bucur, mamă.

Săptămânile care au urmat au fost de nesuportat. Sara a hotărât că modul cel mai bun de a face față contradicțiilor e să le închidă în ea. Max o împiedica tot timpul, nu putea să îl sufere, fiecare vorbă rostită de el i se părea nelalocul ei, dar era suficient de matură ca să-și dea seama că cel mai mare defect al bărbatului ei era că nu e Oriol Pairot. Vorbea puțin ca să nu-l rănească, să nu spună ceva necuvenit, și între timp aștepta să-i treacă ce avea în ea și nu o lăsa să respire. Max a dat dovadă de o răbdare infinită.

Abia peste mai bine de două luni a încetat să se mai uite din oră în oră la mobil. Aștepta o veste de la Oriol, o rugămintă, o cronică a propriei suferințe, neapărat asemănătoare cu a ei. Doar tăcere. Poate era supărat de cum plecase din 709. Poate nu era atât de afectat. Tăcerea s-a prelungit nouă ani, semn că se supărase rău sau că poate nici nu-și mai amintea de ea. Oricare dintre soluții era insuportabilă. Oricât de mult timp ar fi trecut, durerea provocată de absența lui se aprindea cu prea mare ușurință. Era, la fel ca dorința, mereu vie, mereu acolo. Și toate astea până în seara aceea cu televizorul, când, după cină, Max ridicase privirea din cartea despre riscurile polimorfismului și îi spusese, ca pe cel mai firesc lucru din lume:

— A, mamă, era să uit! Știi cine m-a sunat azi? Când o să-ți spun n-o să-ți vină să crezi. Pairot. Zice că e la Barcelona și poimâine seară e liber. I-am spus să vină la cină. Nu-ți dorești să-l vezi? De când nu ne-am mai văzut!

Sara tocmai pleca din observatorul ei clandestin, dar a trebuit să se așeze din nou. În clipa în care Max a zis:

— Aăă, Oriol. E ceva ce aș vrea să știi, acum că te văd atât de îndrăgostit de Hina și că, în sfârșit, ai făcut ceva bun cu viața ta.

Un asemenea preambul garantează atenția asistenței.

— N-aș vrea să sune prea teatral. Știi că nu mi-e felul să țin sau să ascult discursuri pompoase. Dar nu vreau să fac acum

pe misteriosul. Ce vreau să-ți spun e că știu că Sara și cu tine ați avut de-a lungul anilor o serie de întâlniri sexuale, ultima, dacă nu mă înșel, la hotelul Arts, în noaptea premiului tău. Stai, nu spune nimic, încă n-am terminat. Fă-mi hatârul și mai bea puțin vin. Nu vreau să crezi că aștept vreo scuză sau că acum o să scot o armă sau să fac vreunul din lucrurile pe care le fac soții din cărți. Sunt un bărbat în carne și oase, Oriol, și am avut noroc că tu i-ai oferit uneori Sarei ceea ce eu nu știam și nu simțeam nevoia să-i ofer. Lucrurile sunt complicate și trecerea timpului nu le face mai ușoare. Nu știu dacă ție ți se întâmplă, dar cu anii îmi dau seama că devin ciudat, că mi se denaturează structura, cum s-ar zice. Tu ești un tip charismatic, bogat, faimos, frumos. Și un pic insuportabil, dar, cred, calitățile îți compensează defectele, cel puțin în ochii femeilor. Și, ce vrei, în ultimii nouă ani în care nu te-am văzut deloc, m-am obișnuit prea mult s-o am pe Sara, care e o minune de femeie, doar pentru mine. Nu c-aș fi atât de tembel încât să cred că oamenii se pot poseda. Sigur că nu: evident, Sara nu e nici a mea, nici a ta, nici a nimănui, doar că în ultimul timp am încercat o emoție aparte la gândul că a vrut să stea aici, cu mine, fiindcă în viață vine un moment când începe să fie mai important ce a fost făcut decât ce se mai poate încă face. De aceea voiam să-ți spun lucrurile astea și, în trecut, să te întreb ceva, Oriol, dacă nu te deranjează. M-ar interesa să știu, atât cât poți să prevezi, evident, dacă crezi că însurătoarea ta poate reprezenta pentru mine o speranță fermă de a-mi avea soția doar pentru mine.

Oriol tace. Îi tremură mâinile.

— Nu spui nimic, Oriol?

— Doamne...

— Te văd afectat de ce ți-am spus, dar te-ar deranja să fii un pic mai puțin laconic, prietene?

— Cred că în clipa asta nu sunt în stare de nimic. Dumnezeu, Max, ce mi-ai spus? Atunci... atunci, ai știut totdeauna tot?

— Tot, omule, tot. Sincer să fiu, nu eram prea interesat să știu tot. Sunt lucruri pe care este mai bine să nu le știm, nu crezi? Să fii prea informat este uneori rău. În plus, *a ști* nu e cuvântul adecvat. Uneori aveam o bănuială a priori, când ea inventa scuze să rămână singură cu tine, și eu nu ceream niciodată explicații, dar ea tot mi le dădea și asta îmi dădea de bănuț. Alte bănuțeli veneau a posteriori, când se întorcea cu aerul că a făcut ceva rău, care o făcea atât de frumoasă, și-și petrecea zilele cam taciturnă, prefăcându-se ultraocupată. Uneori erau fleacuri, îmi dădeam seama fiindcă totdeauna am fost un bun observator și din tot ce am putut observa, întotdeauna mi-a plăcut să fiu atent la ea. De exemplu, dacă în pat făcea vreun gest nou, știam că nu l-a inventat pentru mine. Sau dacă-și cumpăra vreun obiect de lenjerie intimă, cu câteva zile înainte să vii tu, eram sigur că nu pentru mine era. N-o să-ți pot da toate exemplele, sunt foarte multe și nu au nici o importanță. Pe cele mai multe le-am uitat de mult. Dar cred că te-am făcut să-nțelegi despre ce-ți vorbesc, nu? Hai, omule, nu face mutra asta. Crezi că-s motive să te tuflești așa?

— M-ai făcut praf, Max. Mi-e foarte rușine. Nu știu ce să-ți spun.

— Nu trebuie să-mi spui nimic. Și nu văd de ce trebuie să-ți fie rușine, acum. Pentru mine nu s-a schimbat nimic. Nu aștept nimic extraordinar, doar să putem vorbi ca doi bărbați care țin unul la altul și se stimează reciproc, băiete. Dacă mi-e ceva clar e că ai pentru mine un anumit respect. E mult mai mult decât puteam spera în această situație. Și, dacă analizez la rece, îmi dau seama că eu n-aveam nici o șansă serioasă să intru în competiție cu tine pentru ea. Nu-ți aduci aminte? În prima zi, eu eram deja îndrăgostit și ea nu avea ochi decât pentru tine. Eram un caz pierdut. Eram un nătărău de doi bani, nu reușeam nici măcar să nu roșesc când îmi vorbeai! De n-ai fi fost tu, Sara ar fi trecut pe lângă mine fără să mă vadă.

— Eu? Dar ce zici, omule? Ați început să ieșiți împreună când eu eram în Franța.

— Fiindcă pentru ea era singurul mod de a fi în continuare lângă tine. Clar, mă mai deșteptasem puțin, nici chiar așa! Am îndrăznit să-i propun diverse (mereu zicea nu), să-i fur câte un sărut (se enerva atât de tare, că uneori credeam c-o să mă pocnească) și cred că și-n pat am surprins-o, prima oară. Să nu-ți închipui că nu mi-a fost greu să nu mă duc la fund. N-am început să rezolv misterul până n-am invitat-o la susținerea tezei. Chestia cu polimorfii a avut un succes nebun. Latura mea intelectuală i-a plăcut mai mult decât oricare alta. Femeile își pierd mințile după bărbați frumoși și îndrăzneți ca tine, dar pe urmă rămân cu cei plicticoși și comuni ca mine. Știi de ce? Fiindcă mai devreme sau mai târziu descoperă că în viață cel mai mult timp ți-l petreci în afara patului, nu în el. Evident, Sara a făcut mai bine. Ne-a ales pe amândoi, fiecare cu specialitatea lui. Totdeauna a fost foarte inteligentă, știi asta. Multe femei ar trebui să facă așa.

— Nu vorbi așa, Max: a rămas cu tine, cu toate consecințele. Când am aflat, te-am înjurat urât.

— Adevărat? Cred că i-ar face plăcere să știe, așa zice că ea crede că n-a însemnat nimic pentru tine. Vreau să zic nimic mai mult decât o femeie ușoară cu care te culci când n-ai încotro (vorbesc cum ar vorbi ea, nu te supăra. Pentru mine, Sara a fost tot ce vrei, numai ușoară nu).

— Se-nșală dacă asta crede.

— Mă gândeam eu, Oriol, dar nu puteam să-i spun. Vreau să zic că bănuiam că la un moment dat și tu te îndrăgostiseși. Adevărul e că mi-e greu să-nțeleg cum de nu se îndrăgostesc toți, nu mai știu alta ca ea. În felul tău, evident, sau poate obligat de împrejurări s-o ascunzi, dar eu știam că o iubești. Uneori așa fi vrut să-i spun, s-o văd mai fericită, dar nu puteam. Nu puteam să ridic tam-nisam ochii din cărți și să zic: „Hai, nu mai suferi, că și Oriol te iubește și-acum e probabil la fel de dărâmat ca tine, i-o fi dor în fiecare miime de secundă, amintindu-și fiecare amănunt al ultimei voastre după-amiezi de sex și numărând zilele până o să te revadă“. Poate dacă ar fi știut... O, Oriol, băiete, de-ar fi știut.... Cred că lucrurile ar fi fost

pentru mine altfel. Uite, știi ce? Rectific. Nu i-aș fi spus niciodată nimic. Dacă Sara m-ar fi părăsit pentru tine, nu știu ce-aș fi făcut. În fond, am tolerat totul fiindcă eram convins că n-o să mă părăsească niciodată. Sau aproape niciodată.

— Eu cred că ea niciodată nu...

— Uite ce, la urma urmelor, nu are atâta importanță. Nici n-a fost de prea multe ori, nu? De câte ori, exact, ați fost împreună? Ai numărat?

— Adevărul e că nu.

— Aha! Eu aș zice că Sara da. Păcat că nu pot s-o-ntreb. Și eu. Cred că au fost paisprezece dați, cu ultima. Mi-o fi scăpat vreuna, deși nu, nu cred. Paisprezece. De-aș putea să-mi întreb nevasta, și-ar confirma, ai rămâne cu gura căscată. Dar, bineînțeles, sper că n-o să-i spui nici un cuvânt din discuția asta.

— Nu, nu, eu nu. Tu cred că...

— Nu. Eu n-am de gând să-i spun nimic.

— Nu?

— Îmi dau seama că și s-o fi părăd ciudat; poate chiar *este* puțin ciudat. Dar nu vreau să risc să se schimbe ceva. O chestie de-asta ar face să crească necontrolat temperatura. Reacțiile unei creșteri necontrolate a temperaturii sunt imprevizibile. Tu trebuie că știi bine ce arc de temperaturi e perfect ca untul de cacao să dea cea mai bună ciocolată posibilă, nu? 45, 27, 32. Ei, am putea să mai despicăm firu-n patru, dar, în esență, ce-am spus acum e sigur. Peste sau sub aceste temperaturi, chiar și cu juma¹ de grad Celsius, e dezastru. Ciocolata, ca oamenii, e o microstructură extrem de complexă, de-aia e bine să nu te-atingi de nimic, să faci lucrurile cum trebuie făcute. Acum mă-nțelegi? Nu vreau să se schimbe nimic în relația mea cu Sara. O vreau cum e, fermecătoare, perfecționistă, arogantă, contradictorie, uneori foarte, foarte enervantă, mereu atentă cu mine, mereu devotată familiei, dar cu stropul ăla de distanță al omului care știe c-ar fi putut de mult să ne părăsească, dar ne-a făcut o favoare și a rămas. Nu vreau nici o alta. Nu vreau o Sara jenată, vinovată, acaparată de tristețe. O asemenea femeie nu ar fi Sara noastră, nu și se pare? Sara *mea*.

Oriol simte că i se învârte capul, când deodată sună soneria. Și Max se ridică de parcă nu s-a-ntâmpnat nimic, își netezește cămașa și zice:

— Iată-mi-o, e deja aici! Deschide absintul, că avem multe de sărbătorit! Și tu, Oriol, ești drăguț să nu mai faci mutra asta? O să creadă că a murit cineva.

Oriol se îneacă, trage aer în piept, ca înotătorii pe punctul de a sări într-o piscină olimpică. Face câțiva pași, să vadă contururile-strajă ale celor două turnuri de la Santa Maria, acum întunecate. Și atunci observă că gardul viu al vecinului e găurit și prin gaura cea mai mare se poate vedea terasa de alături. Se lasă-n jos și trage cu coada ochiului într-acolo. Îi e rușine la gândul că s-ar fi putut să spioneze cineva discuția. Dar nu, de cealaltă parte e doar întuneric și un scaun gol. Storurile de la fereastră sunt ridicate, dar în apartamentul de alături pare că nu-i nimeni.

— Și s-a spart rău? O să se poată lipi?

Aude vocea Sarei apropiindu-se prin sufragerie, își bagă mâinile în buzunare, încearcă să pară un bărbat încă atrăgător.

— Sigur că da, zice Max, o s-o fac eu.

Când iese pe terasă, îmbrăcată toată în negru, cu părul strâns, i se pare mai frumoasă ca oricând. Își zice că ar putea desena centimetru cu centimetru harta trupului ei, pe care încă îl dorește. Ea se apropie, cu ochii strălucitori de emoție, îi prinde mâinile, i se pare că o secundă îi privește iar mărunțelul lui Adam. Parfumul ei îl împresoară cu intensitatea amintirilor reînviatăe.

— Oriol! Trăiești! Ce bucurie să te revăd! zice apropiindu-se.

Se sărută pe obraji. În secunde următoare nici unul din ei nu poate evita ca mirosul celuilalt să-l învăluie și să-i dezlănțuie bătăile inimii.

Sara zice:

— Mi-ai lăsat vreo trufă? Mi-e poftă de ciocolată!

Max zâmbește. Are în mâini sticla de absint și cel puțin trei motive serioase ca să toasteze.

PRIMUL INTERMEZZO
CAPACUL

...cum să nu se poată, domnișoară, intră, intră, nu vezi că tăblița spune „Deschis“? Nu e o oră prea normală să aștepți clienți, dar veșnic e câte unul, ca tine, care intră și găsește ce caută. Câteodată găsește și ce nu știa că ar căuta, să știi. Lucrurile se întâmplă întotdeauna dintr-un anumit motiv. Crezi că are multă lume obiceiul să intre la cinci dimineața într-un anticariat? Poate e vreun obiect care așteaptă în port și lumina din vitrină, printre străzile întunecate, e ca un far pentru călător: îl cheamă, îl atrage, deși el nu știe de ce. Tu ai intrat aici căutând ceva, domnișoară, și-s sigur c-o să găsești. Poftim, cred că ai și găsit. Îți place vasul ăsta ciobit? E o ciocolatieră veche, din porțelan fin, privește-o în contralumină și-o să-ți dai seama de calitatea argilei, e ceva excepțional. Din nefericire, și-a pierdut capacul, se vede că e o ciocolatieră doar după cioc. Îl are foarte sus, vezi? Asta fiindcă înainte ciocolata trebuia servită cu toată spuma și, dacă ciocul ar fi fost mai jos, nu se făcea. Nu-mi amintesc cât costă, spune pe eticheta agățată de mâner? Ai observat mânerul, cât e de fin? Trei mii de pesete, zici? Nu mi se pare un preț exagerat, deloc, dar mă pot gândi să-ți fac o mică reducere. Am senzația că pe tine te aștepta piesa asta. De peste douăzeci și cinci de ani se perindă pe aici, știi? De peste douăzeci și cinci de ani nu se uită la ea nimeni sau nu interesează pe nimeni suficient și-acum intri tu, aproape o copilă, la cinci dimineața dintr-o zi oarecare și întâmplător mă găsești aici aranjând niște hârtii, că nu puteam să dorm, mergi drept la vechea ciocolatieră a lui Adélaïde și pac! Îți place. Pe tine, domnișoară, te așteptam noi, lucrurile nu se petrec pur și simplu. Ciocolatiera este a ta de când am cumpărat-o, într-un lot cu câte

ceva din toate, în o mie nouă sute... stai să-mi aduc aminte... o mie nouă sute șaiszeci și cinci, exact. Tu nici nu te născuseși, nu? Vezi, tu te pregăteai să te naști și-n lumea asta exista deja un obiect splendid care te aștepta doar pe tine... mi-ai spus cum te cheamă?

La loc, Sara Rovira, gândește-te. Ai văzut literele de la bază? De-un albastru intens, de rang seniorial. Spun, în franceză: „Aparțin doamnei Adélaïde a Franței“. La vremea ei, am făcut câteva investigații, știi? N-am altceva de făcut, în colțul ăsta de lume. Un porțelan atât de fin nu iese de oriunde. Trebuie să fie de la fabrica din Sèvres, de lângă Paris, așa cred. E puțin ciudat că nu poartă marca tipică a fabricii regale, doi *L* înlănțuiți (inițiala numelui regelui Ludovic) și o a treia literă, care varia, să indice anul producției. Dar nu contează, se făceau și excepții acolo. Eu sunt atent mai ales la culori. Albastrul ăsta atât de intens al literelor e foarte caracteristic, eu aș zice unic, și a fost folosit prima oară în manufactura franceză în 1749. Fabrica din Sèvres, clar, a fost un capriciu al doamnei de Pompadour, favorita regelui Ludovic XV, o femeie admirabilă, nu doar că se culca cu regele, dar era și prietenă intimă a reginei și amfitrioană a petrecerilor de la Versailles. Și toate astea la doar douăzeci și trei de ani, imaginează-ți! Tu câți ani ai, domnișoară, dacă-mi este permisă întrebarea? Păi vezi, aveți, aproximativ, aceeași vârstă. Încă o femeie care știe bine ce vrea!

Dar să nu batem câmpii. Vorbeam despre fabrica de porțelan de la Sèvres, nu? Fondată ca un capriciu al fantasticei Pompadour, cu aurul regelui, dar nu asta conta. De aceea a devenit fabrica regală de porțelanuri și multă vreme a lucrat doar pentru Versailles. N-ai idee câtă lume era la Versailles! Și toți aveau nevoie de borcane, farfurii, cești, lighene, figurine, și-n ce cantități! Fabrica de porțelan a produs obiecte finissime, unele de-o opulență și de un baroc impresionant. N-ar fi însă surprinzător să fi fabricat și mici piese, la comanda familiei regale, adaptându-se gusturilor fiecăruia. E cunoscută pofta de ciocolată a doamnelor de la Versailles, începând cu prima dintre ele, nefericita Anna Maria de Austria, sărăcuța, ce mostră de

apatie, singurul ei lucru bun în viață era ciocolata. Și se mai știe de Adélaïde, cum se numea a șasea fiică a lui Ludovic XV, născută – sigur – la palat și moartă în exil în Italia după ce a văzut cum cade ghilotina pe diferiți grumaji din familie. O altă femeie remarcabilă, care-i ura pe favoriții părintelui său, cu o cultură tipică pentru un principe. O femeie plictisită să fie femeie, care a trebuit să se lase călcată în picioare tocmai pentru că era femeie. Și frumoasă! O frumusețe.

Iartă-mă, Sara, știu că mă aprind când vorbesc despre aceste doamne de la Versailles. Mie doamna Adélaïde îmi trezește și admirație, și tristețe. Destinul ei de fugară printr-o Europă de nerecunoscut în timp ce Napoleon se juca de-a posedarea lumii ca un prost... Sărăcuța, în ce anume moment s-o fi văzut obligată să se despartă de ciocolatiera comandată de ea însăși – „Simplă, vă rog, vreau ceva simplu, fără flori, fără zeițe goale. Și mică, doar pentru mine, că nu beau niciodată mai mult de trei cești de ciocolată“, parcă-i poți auzi glasul de înger spunându-i cameristei personale, ca să transmită curierului care aștepta afară, în curtea palatului, căscând gura și privind norii care alunecau peste fațadele somptuoase –, în ce moment o fi văzut-o prima oară și-o fi zis: „Este exact ce voiam. Simplă și elegantă“? Nu putea fi înainte de 1749, nici după 1785. Momentul exact e imposibil de aflat, dar mie-mi place să mi-o imaginez pe doamna Adélaïde din tablourile de la Versailles, cu obraji fini ca acest porțelan și ochi de nevăstuică, plini de inteligență și de tragedie. O femeie încă tânără, de maximum douăzeci și cinci de ani, care oferea aici ciocolată caldă în fiecare după-amiază, când începea să pună la cale cum să intervină în guvernarea bunicului său și, mai târziu, a fratelui său. Guvernarea care i se refuzase nu fiindcă ar fi fost netoată, ci fiindcă se născuse femeie.

Văd, Sara, că te interesează ce-ți povestesc. Ești dintre cei care, ca mine, cred că toate lucrurile trecutului trăiesc în continuare în noi? Ei, acest entuziasm merită o reducere de preț. Ce zici dacă ți-o las la două mii? E cu totul altceva, nu? Cât te gândești, o să-ți spun a doua parte a poveștii, unde apar eu.

Cum am dat de această minune fără să-mi propun absolut deloc. Era în noiembrie 1965, la doar o săptămână după moartea doamnei Antònia Sampons i Turull, nu doar o pildă de moralitate, ci și foarte bogată și foarte urâtă. Unii spun că din acest din urmă motiv a murit fără urmași și a lăsat tot fundațiilor, muzeelor și operelor de binefacere, dar aici nu mă bag, că nu e specialitatea mea.

Doamna Antònia Sampons i Turull era singurul copil al proprietarului ciocolatierei, amintit astăzi, mai ales, fiindcă a dat numele casei din Passeig de Gràcia pe care Puig i Cadafalch a transformat-o într-o minune a modernismului. Ți-o amintești? Chiar lângă casa Batlló și foarte aproape de casa Lleó i Morera. Antoni Sampons a fost un pionier al reformelor originale, grandilocvente și poate vinovatul că toți vecinii l-au invidiat și au început o cursă nebună să vadă cine-și face casa cu cele mai multe culori, cele mai multe sculpturi, cele mai ample ferestre sau cele mai multe turnuri.

Am avut norocul să intru în casa Sampons chiar la o săptămână după moartea proprietarei, puțini pot spune asta. Am putut să-i văd mozaicurile în stil roman, plafoanele cu muluri, pereții tapisați cu mătase, mobilele așa cum le ținea ea, garderoba, patul, biroul tot numai vitralii, sala de muzică, unde îi plăcea să se așeze și să asculte transmisiunile în direct de la Liceu când aproape nu mai ieșea din casă. Mă invitaseră la un fel de cenaclu cu executorul testamentar al defunctei pe post de conducător. Erau acolo un expert de la primărie, un istoric specialist în industrializarea catalană și, cred, chiar și un preot, dar nu sunt sigur, căci n-am schimbat cu el nici trei vorbe. Ce-mi amintesc foarte bine e că erau făcute diferite loturi, cu tot felul de obiecte. Moștenirea doamnei Sampons includea donații către muzee și instituții, în afară de crearea unei fundații cu o bună parte din tezaurul artistic păstrat în casă. Îmi amintesc că am auzit vorbindu-se despre un viitor muzeu al ciocolatei. Unul dintre bărbații de-acolo venise să ia o mulțime de piese care urmau să intre în muzeu, printre ele colecții de cromolitografii vechi, din cele care înainte se ofereau cu tabletele de

ciocolată, ustensile din aramă, câteva tablouri și afișe publicitare vechi pentru Ciocolata Sampons – „Satisface orice poftă“, afirmau –, multe schițe, poate de aparatură industrială (foarte complicate) și ciocolatierele din care în fiecare după-masă doamna Antònia își servea prietenele cu ciocolată. Era și ciocolatierea doamnei Adelaida. Pe atunci încă mai avea capacul, cu o gaură în mijloc, știi, ca să treacă piciorul moriștii de lemn – și-ar fi părut aproape nouă de n-ar fi avut o ciobitură pe cioc, foarte vizibilă. Nu m-am uitat atent la ciocolatiere decât mai târziu, că n-am obiceiul să-mi vâr nasul unde nu sunt dorit.

— Poftiți pe aici, mi-a zis domnul foarte amabil, executorul, conducându-mă într-o cameră care dădea spre Passeig de Gràcia. Acesta este lotul. Dacă vă interesează, spuneți-ne ce preț considerați rezonabil.

Aflasem de la un prieten că la casa Sampons era nevoie de un anticar. Mare noroc, nu ai în fiecare zi șansa să pătrunzi într-un loc ca ăla. În meseria mea, să intri într-o casă bună înseamnă afaceri sigure. Totdeauna pleci cu ceva ce merită. Chiar dacă doar cu amintiri, ca acestea despre care-ți vorbesc. Cu amintirile nu se fac bani, dar pentru noi, Sara, sunt cea mai prețioasă comoară, știi? Câteodată chiar merită plătit ceva pentru o amintire frumoasă. Păcat că în locuri ca al meu nu se poate cumpăra memorie, fiindcă m-aș îmbogăți, te asigur. Există oameni care ar ucide ca să aibă altfel de amintiri, nu cele pe care le au.

Dar să revenim în octombrie 1965. Îți spuneam că un prieten îmi spusese că ar fi acolo ceva pentru mine, că făceau lichidarea bunurilor casei și, sigur, o să existe vechituri pe care n-o să le vrea nimeni. Am telefonat imediat și m-au convocat a doua zi. Îmi ziceam: când se golește o casă, totdeauna trebuie să vină careva să arunce gunoiul. În povestea asta, eu sunt acela.

Îți spuneam că m-au dus într-o încăpere luminoasă care dădea spre Passeig de Gràcia. Mă aștepta o mulțime de obiecte: o mașină de cusut, peste o duzină de lucruri desperecheate sau un coș pătuț pentru pisică. O droaie de lucruri care au valoare doar pentru mâna care jinduiește la ele, și nici atât.

— Ce spuneți? m-a întrebat executorul, brusc ivit cu aerul lui hotărât.

— Ofer patru sute de pesete, am zis.

— S-a făcut, a zis, fără să se gândească nici o secundă. (Prietenul meu avea dreptate, aveau nevoie de cineva să arunce gunoiul. Ar fi trebuit să ofer două sute.) Dacă le luați chiar acum.

— Cum să nu! Chiar acum.

Regula de aur în meseria mea: să nu pleci niciodată fără marfă. Când te întorci, n-o să mai fie toată.

Am început să-mi împachetez achizițiile. N-aveam nici o grabă să plec de-acolo. Cu coada ochiului, îi vedeam pe domnii aceia, toți în costum, cu cravată, cum își încheie negocierile. Reprezentantul viitorului muzeu privea afișele publicitare, în extaz.

— Uite! Țasta e unul dintre faimoasele desene ale lui Rafael Penagos! Uitați-vă și la ăsta, al lui Amadeu Lax! E o colecție magnifică.

Și atunci l-am văzut că ia ciocolatiera, o studiază.

— Ziceți că are o inscripție la bază? a întrebat.

A întors neatent piesa. Capacul a căzut. S-a spart în trei bucăți.

— Ptiu! a exclamat omul, văzând ce făcuse. Credeam că se ține singur. Strâng eu, fir-ar să fie.

Dirijorul orchestrei ăleia de ageamii a apărut la puțin timp după aia, să încaseze banii pentru marfa pe care o împachetasem. Cu ciocolatiera ciobită.

— Dacă o vreți... Așa cum e, nu-i mai interesează. Nu se poate expune cu celelalte. Păcat, era dintre cele mai frumoase.

A lăsat-o pe cutia mașinii de cusut. Mi s-a părut că porțelanul îl blestema în șoaptă, că blestema toată mâna aia de neajutorați, nepricepuți să se poarte cu lucrurile într-adevăr merituoase. Am scos din buzunar banii și-am pus ciocolatiera doamnei Adelaide laolaltă cu restul lotului.

Iată cum a ajuns în mâinile mele și-n magazinul meu.

La început, când mi-am dat seama că poate fi o piesă valoroasă, m-am gândit s-o repar. Să comand un capac nou. Dacă cheltuiam ceva bani, nu se știe dacă nu puteam s-o vând bine. Dar știi cum e cu asemenea scopuri. Ți le faci, le amâni mereu pentru o dată care nu mai vine și până la urmă uiți sau te apucă lenea și e ca și cum ai fi uitat. Prioritățile se schimbă în viață, nu? Și noi ne schimbăm. Ne lenevim. Ciocolatierea a așteptat douăzeci și cinci de ani să fac ceva. Douăzeci și cinci de ani pe un raft, lângă masa mea de lucru. Până când, într-o zi, m-am uitat la ea și mi-am zis: „Ce dracu', e cu asta aici?“, i-am pus un preț și-am dus-o în magazin, să aștepte omul căruia îi era destinată. Fiindcă toate obiectele sunt destinate unuia sau altuia. Magazine ca ale mele sunt doar locuri unde sunt posibile întâlnirile.

Ce părere ai? Ți-am spus toată povestea, de-a fir a păr, chiar și pe cea pe care n-o știu, dar mi-o imaginez. Îmi dai o sută de amărăți de duros și pleci cu ea? Mai bun preț n-am cum să-ți las. O fac ca omagiu pentru *madame* Pompadour, *madame* Adélaïde și toate *mesdames* ale Franței și fiindcă te văd foarte tânără și sunt înduioșat să văd că-ți plac antichitățile. Și fiindcă ai multă răbdare, domnișoară. Cred că nimeni nu m-a ascultat vreodată atât de mult timp și asta merită din plin o răsplată.

De timp, nu-ți face griji, prietenii tăi o să te-aștepte... În plus, aici, la mine, minutele se mișcă foarte, foarte încet. Nu vezi că toate antichitățile astea nu le lasă să înainteze? Dacă timpul s-ar mișca la fel aici și în stradă, eu aș fi mort. Nici nu mai știu de câți ani văd lumea rotindu-se.

Ei, iat-o, Sara, e doar a ta. Pleacă mulțumită: ai cumpărat un obiect încărcat de povești. Dacă-ți apleci urechea, vei putea să le-ascuți, sunt sigur. E clar că tu ești omul pe care îl așteptăm de douăzeci și cinci de ani. Zic eu că lucrurile se-ntâmplă cum și când trebuie să se-ntâmple, nici o secundă mai devreme.

ACTUL DOI
CACAO, ZAHĂR ȘI SCORTIȘOARĂ

*Infelice core, cor tradito,
Per angoscia non scoppiare.¹*

FRANCESCO MARIA PIAVE
Rigoletto

¹ „Nefericită inimă trădată, nu plesni de durere!“ (ital.). (N. ed. orig.)

Tristan und Isolde

Vezi scena de la distanța timpului ce a trecut, dar odată cu anii nu au zburat și amintirile, la fel de vii ca în prima zi. 8 noiembrie 1899, Gran Teatre del Liceu strălucește așa cum o face doar în serile de premieră. E o bună ocazie să te lași văzută, mergi la brațul cuiva care a insistat mult să-l însoțești. Mult. Înainte să cobori din trăsură spui o rugăciune, ce-ți vine în minte, te rogi să meargă totul bine.

Nu vrei să se simtă jenat de tine doctorul, adică Horaci.

În hol, toți discută veseli, fără griji, de parcă cel mai important pe lume ar fi că se fac premiere de opere. Te privesc pe furiș, se prefac că nu-i nimic ciudat, că toată lumea e acolo unde trebuie să fie. Știi că ești un element discordant, nu-i nevoie să ți-o reproșeze privirile lor. Adineauri, când plecai de acasă, ți-ai jurat să nu te afecteze, dar acum ești neputincioasă. Te afectează. Zâmbești ca să nu se observe, să nu suferi, să nu te simți atât de altfel, atât de descurajată.

Dacă doctorul Volpi, Horaci, ar ști cât de teamă îți este, ar vrea să ți-o scoată din cap cu una din frazele lui – „Hai, hai, Aurora, lasă-i pe fandosii ăștia să vorbească, nu vezi că n-au altceva de făcut?“, dar nu vrei să suferi, nu vrei să-i strici seara. Abia coborâtă din trăsură, cât doctorul Volpi se desparte de vizitiu, ești orbită de ținutele doamnelor pline de bijuterii. Par niște prințese și vor să fie privite de toți. Scara principală e o defilare de eleganță. De-ai putea să privești totul de-afară, gândești, când începi să urci. De n-ai face parte din spectacolul ăsta!

Horaci arată foarte bine în frac. Jiletcă, lanțul ceasului de aur, joben, pantofii de lac și părul bine aranjat, cu un strop de

briantină. Nu-i după ultima modă, dar îți place gustul lui din alt timp. Pe de altă parte, e un bărbat din cei eleganți de la natură, născuți parcă să umble tot timpul îmbrăcați conform etichetei. Ți-e de-ajuns o privire ca să verifici că nu-i nici unul ca el. Nici unul nu-i poate face concurență. Doctorul are o lumină specială, poate fiindcă în el totul respiră armonie sau poate fiindcă zâmbetul nu-l părăsește nici o secundă. Arată mulțumit. Nu-s mulți care la vârsta lui – se apropie de optzeci – să zâmbească atât de senin, atât de simplu și natural, de parcă doar asta ar fi făcut. Când zâmbește, ochii albaștri i se luminează de ceva copilăresc și ție ți se pare un băiețuș, care încă nu vrea să crească. Și atunci îi zici: „Ești ca un copil mare, Horaci“, și el zâmbește și răspunde: „Grație ție, Aurora, doar grație ție“.

— Uite, Aurora, Salonul Oglinzilor, îți șoptește discret la ureche și-n glasul lui deslușești admirația celui care intră într-un loc sacru.

Ți-e greu să nu izbucnești în exclamații. Încerci s-o ascunzi, dar ești copleșită. Ridici privirea discret, ți se pare că-l strângi un pic de braț, fără să-ți dai seama.

Ia uite, Aurora! Cine este femeia în rochie mov care te privește, uimită, impertinentă, din oglinda înconjurată de coloane și muluri? Nu mai e tânără, a trecut de patruzeci de ani, dar, aranjată așa, pare altceva. Părul îi e strâns la ceafă. Rochia îi lasă umerii goi. Îi are încă delicați, ca de tinerică, și la mijlocul decolteului lucește un medalion din aur alb și fildeș, asortat cu cerceii. Pe mâini, doar un solitar, nici exagerat, nici ostentativ – așa a vrut ea –, martor prețios al unei iubiri pe care nici acum nu crede că o merită. Cine e nou-venita asta pe care nu o cunoaște nimeni? De unde a ieșit? Din ce lume subterană a fost salvată? Cine o s-o observe primul? Și cum o să afle cine, ce mic gest o să-l trădeze? O fi ceva ciudat în îmbrăcăminte, în purtarea, în cuvintele ei? Nimic, poate doar o prudență exagerată, ca aceea pe care-o arată cei care calcă pe un teren nesigur. Și totuși se vede de la prima privire: e o intrusă. Locul ei e departe de această splendoare: e o intrusă. E aici, dar nu are dreptul. De-ar ști oglinda, ar refuza să-i

întoarce imaginea. Dar oglinzile nu vor să știe nimic de aceste complicații și se amuză lăsându-se înșelate de aparențe.

— Ți place? Așa-i că-i fabulos? te întreabă la ureche doctorul Volpi, cu figura aia de copil jucăuș.

Dai din cap că da, că vorbele nu-ți ies. Ochii ți-s umezi de emoție. E mult mai frumos decât ți-ai închipuit vreodată când îți povestea el, în nopțile în care savurați împreună două cești de ciocolată.

— Dar stai să vezi restul, adaugă avansând spre garderobă.

Cât așteptați ca să vă lăsați pardesiele și pălăria, salutați câteva persoane. Înainte de salutul de rigoare, te privesc cu coada ochiului, nu reușesc s-o ascundă destul.

Horaci face prezentările.

— Dați-mi voie să v-o prezint pe Aurora, soția mea.

Doctorul Volpi, Horaci, stârnește admirație unanimă; toți îl respectă, chiar și când ia hotărâri nebunești. Să aduci o oarecare la operă, unde s-a mai văzut? Nimeni nu vrea să se poarte urât, zâmbesc și vă spun afectat: „Bun venit, stimată doamnă“ sau te întreabă, parșiv, dacă-ți place Wagner, să vadă ce spui, sau să vadă dacă poți să spui ceva, și Horaci te salvează: „Aurora e mai mult cu opera italiană, ce să-i faci, se spune doar că nimeni nu-i perfect“. Și ei, ceilalți, se întorc și fac în șoaptă comentarii malițioase. „Soția lui? Nu cred! Sigur nu s-a-nsurat. Nu e posibil să se fi-nsurat“. De câte ori stau de vorbă doi ți se pare că te critică, că te-au descoperit, că vorbele lor îl murdăresc pe Horaci și-l pun într-o situație penibilă... și inima-ți bubuie de-atâta suferință și neliniște. Horaci, totdeauna atent, își dă seama, se-apropie și-ți spune la ureche:

— Lasă-i să plesnească de invidie.

E o ușurare să ajungi în avanlojă, chiar dacă a trebuit să străbateți un culoar plin de prezentări și de priviri surprinse, de neîncredere și de orgoliu. Te-așezi pe scaun și lași să-ți scape un suspin. Ai vrea să-i spui să te lase aici, ascunsă de toate privirile sau, și mai bine, să te lase să te întorci acasă, să spună la toți că ai leșinat. Nu s-ar mira nimeni. „A fost prea mult pentru

ea, sigur, sărăcuța, nu e obișnuită cu așa-ceva“. Dar Horaci îți oferă un pahar de apă rece, îți strânge mâna și-ți spune:

— Mă bucur că ai vrut să vii.

Și asta ți-e destul ca să-ți recuperezi forțele. Îți zici: „Cum aş putea să-i refuz ceva omului ăstuia?“ Te ridici, îți aranjezi fusta și-ți umpli plămâni cu aerul încărcat de esențe necunoscute. Doar atunci te îndrepti spre lojă. Horaci ți-a povestit că rolul Isoldei e unul dintre cele mai dificile pentru cântărețe – „Cuvântul corect este «soprană», dar tu zi-i cum vrei“ – și te gândești la biata fată care-o să iasă peste câteva minute pe scenă și te întrebi cui i-o fi mai frică, ție sau ei? Horaci te apropie de scaun, așteaptă să te așezi, se așază lângă tine, salută pe cineva cu o mișcare a capului și te privește fascinat, cu privirea aceea care te transformă, și zice „Totu-i bine“ și te face să te simți demnă să ocupi un scaun într-o lojă de la Liceu cu un minut înainte să înceapă o operă de Wagner. „Pesemne nu ești în toate mințile, Aurora“, mormăi în sinea ta.

„Și, Dumnezeule, ce spectacol!“ gândești înainte de a avea timp să privești măcar scena. Rochiile doamnelor, zecile de lumini electrice, ornamentele aurite, catifelele, parfumul de grandilocvență peste tot. Îți scoți încet mânușile, le pui pe balustradă. Horaci le ia și le așază pe un scaun.

— Să nu-ți cadă, zice și imediat face semn cu ochii spre loja de vizavi. E Antoni Sampons cu fata lui, dar cred că nu te-au recunoscut.

Chiar în clipa aia, ciocolatierul Sampons, de parcă privirile s-ar atrage, face un gest cu capul ca să-l salute pe Horaci, care-i răspunde, politico, la fel. Îl imiți, cu mai puțină afectare, cum te-a învățat Horaci. Antonieta, fiica, își ridică privirea din program, vă salută cu o răceală distrată și se întoarce imediat la lectură. De mult nu mai e fetița pe care ți-o amintești tu, ai impresia că nici măcar n-ai fi recunoscut-o. Trebuie să aibă – faci calcule rapide, dar exacte – da, sigur: are douăzeci și șase de ani. O privești pe furiș, zicându-ți că are nu știu ce din mama ei, poate aroganța gestului sau poate felul cum îi încadrează părul fața, dar, în ansamblu, e mult mai puțin grațioasă

decât Cândida. N-o ajută deloc îmbrăcămintea de culoare atât închisă, n-o avantajează deloc, atât de nepotrivită pentru o femeie tânără ca ea, dar nu, nu e asta, adevărul e că bietul copil n-are scăpare. E urâtă și nu-i nimic de făcut, mai bine să spui lucrurilor pe nume. E urâtă ca păcatul, pare de necrezut, cum e posibil, când tată-său lângă ea încă arată bine, iar maică-sa, nici ea o madonă, putea fi privită. O fi nenorocirea, nu poate să treacă dezastrul printr-o viață de om și să nu-l boțască. Dintr-odată îți dai seama ce faci și te cerți că ești atât de rea. „Ce faci, la Liceu, cu gânduri atât de murdare despre o doamnă pe care o știi de când s-a născut, Aurora, pentru numele lui Dumnezeu, învață să te porți!“

— Tot singură-i domnișoara Sampons, nu-i așa? îl întrebi pe Horaci, care-ți confirmă imediat.

Bineînțeles că-i singură, știai deja, e de-ajuns s-o privești, sărăcuța! Acum ia un binoclu și se pregătește să urmărească spectacolul, îi spune ceva tatălui și el zice da, amândoi formează o pereche ciudată, parcă foarte potrivită, dacă n-ar fi tată și fică și dacă lucrurile ar fi cum ar trebui să fie. Nu e ciudat că nu s-a măritat, dacă chiar și de-aici văzută parc-ar avea mustață, cu umbra-aia neagră ca de puf deasupra buzei. Și iar te cerți, și mai aspru: „Aurora, vrei să fii amabilă să te porți ca o doamnă și să nu-l faci pe doctor să se jeneze, că nu merită, era așa de bucuros să te aducă“. Așa-ți petreci un timp, certându-te pentru gând, în timp ce pe-afară îți pui un zâmbet misterios foarte adecvat circumstanței.

E chiar un paradox că singurii care te cunosc cu-adevărat nici nu te-au privit. Antonieta, fiindcă pare foarte preocupată să studieze programul de sus până jos. Domnul Antoni, fiindcă viața celorlalți nu-l interesează nici cât negru sub unghie. Și, chiar de l-ar interesa, sunt ani de când a pierdut capacitatea de a mai fi surprins de ceva.

Fabricantul de ciocolată Antoni Sampons, fostul ginere al defunctului și nefericitului inventator al utilajelor industriale *don* Estanislau Turull, care-i era și vecin de lojă, nu lipsește niciodată de la spectacolele de la Liceu, asta dacă nu se cântă

Il trovatore, singura operă pe care nu vrea s-o mai vadă niciodată. Oricine în acest univers de flecari și indiscreți știe că bogatul ciocolatiier e un adevărat domn, nu doar un meloman înrăit, și că are o problemă fără soluție cu personajul Manrico, despre care nu vorbește nimeni în prezența lui și a fiicei.

„Și cea de-alături trebuie să fie loja lui Turull“, îți zici, dar despre asta nu vrei să întrebi. E mult de când ți-ai interzis ție însăși să vorbești cu Horaci despre lucruri din trecut. Și-apoi, totul începe să fie puțin prea îndepărtat, nici nu merită. Dar memoria nu poate sta locului și acum, că ești pe scena originală, privind drept spre loja care a fost a fabricantului de utilaje industriale Estanislau Turull și a soției lui, *donya* Hortensia, nu știi cum îți vine, clară, în minte imaginea domnișoarei Cândida îmbrăcată ca o prințesă, ieșind din casă la brațul tatălui ei. Cât l-a adorat nefericitul domn Estanislau pe copilul ăla! N-ai mai văzut așa ceva, nici în bine, nici în rău.

Și deodată înțelegi de ce copilul adormea în avanlojă de cum începea primul act, dar îi înțelegi și tatăl, îndurerat că fata nu poate să aprecieze operele, nici măcar pe cele italiene. Mai ales *Rigoletto*. Ah, *Rigoletto*, o să-i spui doctorului Volpi, adică Horaci, să te ia când o s-o prezinte, că vrei să știi toate lucrurile despre care domnul Stanislas vorbea fascinat. Ți-e clar că o să știi să cânti o bucățică, cea cu „*Bella figlia dell'amore*“, pe care-ai ascultat-o de-atâtea ori lângă Cândida.

— Știi ce-am auzit? zice deodată doctorul, purtat de gânduri în aceeași direcție cu tine. Cândida Turull s-a întors la Barcelona.

— S-a-ntors? zici. Singură?

— Nu știi nimic mai mult. Nici cine mi-a spus nu era foarte informat. Se pare că a închiriat un apartament în Bonanova.

— În Bonanova? Așa departe?

Și rămâi pe gânduri: cum se schimbă viața. Cândida Turull în Bonanova, singură sau însoțită; domnul Antoni în lojă cu fica, ținându-și de urât unul altuia ca două mâțe și tu privindu-i fără să te recunoască. Sigur nu te recunosc, Aurora, că n-au cum să-și închipuie că doamna în rochie mov care-l însoțește

pe doctorul Volpi ești tu. Nici dac-ar ști cum arăți și te-ar descoperi de la distanța asta.

— Uite, Aurora, îți întrerupe doctorul gândurile. Acolo a căzut bomba, pe rândul treisprezece din partea dreaptă. Scaunele pe care le vezi și acum goale sunt cele pe care le ocupau în seara aia bieții oameni care au murit. Au rămas așa în semn de respect. Parcă văd. Se prezenta *Guglielmo Tell*, zice Horaci și ție îți trece un fior pe șira spinării doar amintindu-ți de doctor sosind acasă, încă descompus și cu fracul pătat tot de sânge, povestind că librarului Dalmàs îi murise soția în brațe, nu putuse să facă nimic s-o salveze și nu era singura, spectacolul morții și distrugerii fusese dantesc. Și încă trebuiau să zică mersi, că mai fusese o a doua bombă, care nu explodase, rămăsese agățată în fusta soției avocatului Cardellac, deja moartă. „O, Doamne! exclama doctorul Volpi, pe care niciodată până atunci nu-l văzuseși tulburat. Liceu n-o să mai fie niciodată ce era, Aurora. Niciodată n-o să ne revenim din baia asta de sânge.“

Dar oamenii ăștia nu s-au născut să-și plece capul, nici să-și piardă timpul amintindu-și momentele rele. Privește-l doar pe Antoni Sampons, așezat în lojă cu distincția dintotdeauna și memoria la adăpost de toate furtunile vieții. Pesemne i-a ajuns zvonul la urechi despre Cândida, cum că s-a întors la Barcelona. Clar că știe, asemenea vești se răspândesc repede. Ce figură o fi făcut când a aflat? Și fata o ști că mamă-sa s-a întors? S-o gândi să se ducă s-o vadă sau nici ea nu vrea să știe de ea?

Luminile nu s-au stins și deja începe muzica. Suavă, dar doctorul te-a avertizat c-o să se anime, că Wagner întotdeauna se animă. La parter și în loji e un murmur de protest. Un bărbat din rândul trei gesticulează, parcă supărat rău. Horaci îți spune că Wagner are la Barcelona un cerc serios de admiratori care vor ca operele lui să fie reprezentate cum trebuie, în liniște și cu luminile stinse, să-și poată concentra întreaga atenție asupra scenei, dar directorul teatrului este un prostănac, nu vede așa lucrurile și asta-i un sacrilegiu, o profanare a voinței artistului și a artei în general. Domnul din rândul trei este un critic important care-și pierde deja răbdarea. Un critic fără răbdare

poate ajunge un coșmar, asta o s-o înveți cu timpul, când o să-ți dai seama că acesta este un univers cu legi proprii și-o să așezi fiecare personaj la locul lui. Deocamdată, ca să zicem așa, ești nou-venită și încerci să înțelegi de ce-o fi atât de grav să lași aprinse niște lumini atât de frumoase și ai o tresărire dureroasă din cauza unei bruște ascensiuni a viorilor, foarte intensă, fiindcă sunt multe, când o să ai un moment să încerci să le numeri și așa o să te gândești la altceva. Mai încerci și să faci figură de doamnă care merge la operă, deși nu știe cum se face și, oricât te chinui, nu încetezi să gândești că nu, nu-ți iese.

Horaci îți mângâie mâna și zice:

— Simplitatea și adevărul sunt principiile frumuseții.

Te uiți la el, căutând o explicație a vorbelor atât de frumos spuse și vocea lui blândă adaugă:

— Închide ochii și lasă-te purtată de muzică, iubirea mea.

Închizi ochii, ascultătoare, fericită. Primul lucru de care-ți dai seama e că, dacă nu vezi viorile, muzica nu te sperie. Melodia e uneori blândă ca un cântec de leagăn și ți se pare că-ți leagănă amintirile, acum febrile. Deodată coardele gem și tobele mușcă și parcă uvertura operei te ceartă pentru ceva teribil ce nu știi că ai făcut. Și muzica-ți dezlănțuie bătăile inimii cum nu știai că se poate întâmpla și e o senzație plăcută pe care nu o cunoști, să te emoționezi fără să știi de ce. Încet-încet, cu ochii închiși, te întrebi dacă toate astea nu sunt exact ce ar trebui să simtă femeia din oglindă, necunoscuta impertinentă, și, la fel, dacă emoțiile nu sunt unul dintre puținele lucruri în lume care nu fac distincție între bogați și săraci. Cu ochii închiși, în timp ce Horaci îți mângâie mâna și se simte, datorită ție, omul cel mai norocos de pe pământ, ajungi la concluzia că muzica asta și omul ăsta sunt unul și același lucru: un miracol în stare să transforme oamenii. Să te transforme pe tine, Aurora – *sărăcuța, nenorocoasă ai fost în viață, va trebui să compensăm într-un fel* –, în femeia pe care el o voia lângă el. Sau poate în cea pe care-o purtai în tine fără să știi.

I puritani

În ziua în care s-a născut domnișoara Cândida, 12 august 1851, în casa Turull a fost sărbătoare mare. Și cum să nu fie? Pentru părinți sarcina însemnase șaptesprezece ani de rugăciuni, fângăduințe, băi, tratamente. Șaptesprezece ani fără să se descu- rajeze, deși de fiecare dată speranța scădea tot mai mult. Când, în sfârșit, au aflat că vor avea un copil, doamna Hortensia avea treizeci și nouă de ani, iar domnul Eusebi tocmai făcuse patru- zeci și opt și nu știau dacă să mulțumească Maicii Domnului, călugărițelor de la mănăstirea Jonquieres, apelor de la Baden- Baden sau unei lungi jumătăți de duzină de medici cu nume imposibil de pronunțat și cu toate tratamentele lor. Când s-a născut copilul, și-a fost fată, erau atât de fericiți, că nu le-a părut rău nici un pic.

Așadar, domnișoara Cândida fusese un miracol înainte să vină pe lume, ca profeții din Evanghelii, ca icoanele cu Maica Domnului. Doamnei Hortensia îi plăcea să spună că sarcina fusese plăcută ca o plimbare de vară. Toți cei care au văzut fetița nou-născută s-au îndrăgostit de obrații ei trandafirii și de fericirea senină pe care o degaja. Tatăl, talentul veșnic ocupat al lui *don* Estanislau Turull, era atât de vesel, că, într-un acces de generozitate, i-a servit cu ciocolată din cea mai bună pe toți servitorii casei. Cu mama ta, și ea gata să nască, nouăsprezece persoane.

Peste patru zile, clopotele de botez de la Santa Maria del Mar au bătut mai mult decât de obicei în cinstea micuței Cândida, al cărei nume venea de la o bunică moartă de care prea puțini își aminteau (cum se întâmplă de obicei). Trebuie spus că atunci numele părea foarte bine ales. Imediat domnii și-au

deschis porțile casei, din strada Princesa, și toată floarea Barcelonei a venit să tragă cu ochiul, să-și prezinte omagiile fericitei perechi și în treacă să cunoască copilă, poate nu foarte drăguță, dar, în schimb, foarte bogată. La vremea aceea, *don* Estanislau își făcuse deja un nume printre concetățeni, din vânzarea mașinilor inventate de el oricui era dispus să aibă încredere în progresele tehnologiei. Dar, cum cei convinși ca el erau puțini sau prea tineri ca să aibă bani, norocul îi venise din Anglia și de la industria ei textilă, căreia îi vânduse jumătate de duzină de patente la un preț mai mult decât convenabil.

Tu ai venit pe lume la doar câteva zile după răsunătorul botez al moștenitoareii casei Turull. Circumstanțele au fost însă diferite, n-avea cum fi altfel. Mama ta, sărăcuța, s-a zvârcolit de durere ore în șir în camera ei de la subsolul doi până când una dintre bucătărese a auzit-o urlând. Despre tată-tău să nu vorbim: un flușturistic dornic să treacă din pat în pat. Nici măcar nu-i știi numele, ți s-a spus doar că era un pezevenchi foarte bine făcut și că mama ta n-avea nici o idee când s-a lăsat îmbrobodită. Nimic din toate astea nu conta însă când bucătăreasa s-a dus după doamna Hortensia și i-a spus că la subsol trage să moară o cameristă în chinurile facerii, și s-a trimis imediat după doctor.

Când a ajuns doctorul era prea târziu pentru mama ta, din fericire nu și pentru tine. Intervenția doctorului, se spune, te-a salvat în ultima clipă, dar ți-ai plătit scump viața. Viață pentru viață. Să te naști fără tată, dintr-o mamă moartă, ți-ai zis dintotdeauna, era o condamnare pe care vrând-nevrând trebuia s-o ispășești.

Numele ți l-a dat doamna Hortensia. „Sărăcuța, nenorocoasă ai fost în viață, va trebui să compensăm într-un fel“, ți-a zis Aurora, care înseamnă lumină, soare, început, și, ca atare, e un cuvânt plin de speranță. „Și frumos. O fată trebuie să aibă un nume frumos, poate cu numele i se dă și destinul, nu se știe niciodată.“

Mereu ți-a fost limpede că marele tău noroc, cel care te-a salvat cu adevărat, a fost să vii pe lume cu doar câteva zile după

domnișoara Cândida. Domnii, grație ei, aveau inima copleșită de fericire și nu au putut sau nu au vrut să se uite în altă parte când au aflat de neșansa ta. La urma urmelor, una dintre primele nevoi ale celor mai bogați dintre bogații din vremea aceea era să se simtă oameni buni. Tu le-ai oferit o șansă ca într-adevăr să se distingă. Și au făcut-o strălucit: te-au hrănit, îmbrăcat – moșteneai hainele luminii ochilor lor—, educat – erai tovarășa perfectă de joacă – și iubit – în felul lor, evident, nu puteai să ceri mai mult – toată viața. Și, când fata s-a măritat și-a plecat de-acasă, ai plecat și tu, fiindcă destinul tău și al domnișoarei Cândida erau legate și nu puteau fi niciodată despărțite.

Așa, cel puțin, îți spusese odată doamna Hortensia.

— Cândida și cu tine sunteți surori de lapte, Aurora. Înțelegi ce înseamnă asta?

Ai dat din cap că nu.

— Înseamnă că trebuie să fiți unite pentru totdeauna că așa vrea cerul. Și tu trebuie să veghezi asupra ei toată viața, indiferent ce se-ntâmplă. Vreau să-mi promiți.

— Vă promit, ai zis, puțin speriată.

— Și că n-o s-o părăsești niciodată.

— Nu, doamnă. N-o s-o părăsesc niciodată.

— Și-o să fii pentru ea ca o soră când domnul Estanislau și cu mine vom pleca de pe lumea asta.

— Da, doamnă. Voi veghea asupra ei totdeauna, nu are de ce să-și facă griji.

Doamna a zâmbit și tu ai simțit ceva asemănător cu orgoliul.

— Ești o fată bună, Aurora. Nu m-am înșelat cu tine.

— Mulțumesc, doamnă.

— Du-te.

Ai făcut o reverență, prinzând cu două degete fusta uniformei. Ți-ar fi plăcut să pui întrebări, dar n-ar fi fost bine. O cameristă nu pune întrebări, doar când doamna îi dă ocazia. Dar doamna spusese ceva ce nu reușeai să-nțelegi și ți-ar fi plăcut să întrebi. Un mister cuprins în doar trei cuvinte – „surori

de lapte“ –, și, din cât ai ajuns să-ți dai seama pe măsură ce treceau anii, imposibil de lămurit.

Ai putea evoca multe scene despre pasiunea domnului Stanislau pentru Cândida lui. Cea mai vie dintre toate e cu un cântec într-o limbă străină pe care i-l cânta înainte să meargă la culcare, motiv pentru care mulți ani ai crezut că e un cântec de leagăn. Capriciul memoriei face ca acum să îi vezi, în fața căminului, într-o după-masă rece de sfârșit de iarnă. Este întuneric dincolo de geamuri, iar în casă lămpile cu gaz tremură de teamă. Domnul este în scaunul balansoar și-și ține pe picioare fiica, parcă leșinată, cu capul sprijinit pe umărul lui drept. Se leagănă în ritmul unei melodii pe care o cântă, încet, încetișor, parcă spre a îndepărta o umbră neagră care-i scapă din inimă:

*Bella figlia dell'amore,
schiavo son de'vezzi tuoi;
Con un detto, un detto solo
tu puoi le mie pene,
le mie pene consolar¹.*

Cândida a făcut febră, durează deja de câteva zile. Nu demult, în oraș, au fost teribile epidemii de holeră și febră galbenă, au lăsat morți cu miile. Spectacolul căruțelor adunând cu duzinele morți din case e unul din cele care nu se uită o viață întreagă. Domnii au fost mereu prevăzători și credeau că au scăpat, dar, brusc, fata este mai rău și tatăl e disperat la gândul trupului iubit urcat pe un morman în căruță, plecând pentru totdeauna. S-au dus după medic, dar, până vine, domnul Estanislau a luat din pat fata înfășurată într-o pătură și-o îmbrățișează și-i cântă la ureche veșnicul cântec. Își zice că atâta timp cât o ține în

1 „Frumoasă fiică a iubirii / sunt sclav al farmecelor tale. / Cu o singură vorbă, tu îmi poți alina suferințele“ (ital.). (N. ed. orig.)

brațe n-o să i-o ia, atât de disperat e. Din când în când, se oprește să-și ștergă o lacrimă, își revine și iar începe melopeea.

Douăzeci și patru de zile a stat domnul Estanislau lângă comoara bolnavă, vorbind, cântând, citindu-i povești, privind cu lupa ce trebuia să mănânce, dându-i apă, până când în sfârșit a văzut că este mai bine. După ce a revenit bucuria și umbra din inima domnului Estanislau s-a făcut mai mică, tot mai mică, până a dispărut de tot, fetița deschidea ochii mari și cerea:

— Tată, cântă-mi aia.

Și tatăl își lua voce de bariton și se întorcea la cvartetul din *Rigoletto*:

— *Bella figlia dell'amoooo...oo...oreee!*

Pentru unii însă, adevărata prezentare în societate a domnișoarei Cândida a venit câțiva ani mai târziu, în seara când, gătită ca o prințesă, ai văzut-o plecând de acasă spre Liceu. *Don Estanislau*, deja acționar la Gran Teatre când la Barcelona nimeni nu credea că proiectul o să meargă într-adevăr și, ca atare, considerându-se pe bună dreptate proprietar, hotărâse de mult momentul când floarea lui îi va impresiona din lojă pe toți. Alesese primul spectacol din stagiunea 1861-1862, exact anul când Cândida avea să facă zece ani, moment perfect pentru primul contact cu opera și cu societatea care o aplauda.

Anii și stagiunea erau singurele puncte în care *don Estanislau* și *donya Hortensia* erau de acord. Restul, numai neînțelegeri, începând cu cea mai importantă: repertoriul. Dat fiind că doamna îi admira cu o pasiune oarbă pe Rossini și Donizetti și din când în când îl apăra chiar și pe Mozart – pe care *don Estanislau* îl numea „prostul ăla” – și, în calitate de mamă a copilului, i-ar fi plăcut ca fata să se amuze în prima ei noapte la Liceu. De aceea credea că ar fi fantastic ceva ușor, care s-o facă să râdă un pic, ca *Il barbiere di Siviglia* sau *L'elisir d'amore*. *Don Estanislau*, însă, voia ca micuța să debuteze cu o operă „adevărată”, moralizatoare și plină de nefericiri epice, că la operă, zicea, „nu te duci să râzi sau să vezi cum mor în pat doamnele moderne”. Atât de în felul lui voia seara, încât a tras sforile ca

să obțină ca inaugurarea celei de-a paisprezecea stagiuni la Gran Teatre să le aducă *Rigoletto*, preferata lui, sau poate o *Anna Bolena* sau o *Norma*, dar ghinionul i-a spulberat crunt iluziile.

Mai erau patru luni până când lumina ochilor să facă anii și la Liceu totul era pregătit pentru spectacol când o lampă prost stinsă a aprins unul dintre depozitele de costume. Apa era departe și materialul foarte inflamabil. Flăcările s-au întins rapid și doar în jumătate de oră au distrus cel mai european capriciu pe care-l avusese vreodată Barcelona. Au rămas doar pietre fumegânde și suspine îndurerate.

A doua zi după dezastru, domnul Estanislau, ca membru de drept în conducerea asociației de proprietari, a luat parte la o întrunire mai mohorâtă ca o înmormântare, unde s-au decis câteva lucruri importante. Primul: de cerut bani reginei Isabela pentru reconstrucția clădirii, căci, dintr-un motiv oarecare, primul Liceu îi purta numele. Al doilea: crearea unei comisii pentru reconstrucție și fixarea sumei ce urma a fi plătită de fiecare dintre proprietari înainte de începerea lucrărilor. Și trei: de trimis arhitectul Mestres la Paris, Londra și Bruxelles – toate trei cu teatre lirice incendiate – să adune idei și să se întoarcă acasă cât de repede posibil să înceapă lucrul. Pe domnul Estanislau graba de a-și duce fiica la operă l-a costat trei mii de duros, dar a plătit cu plăcere. Au fost multe obstacole: regina n-a vrut să dea nici cinci bani pentru reconstrucție, invocând „*agotamiento del fondo destinado a calamidades públicas*”¹; pentru izolarea parterului de subsoluri a trebuit angajat, la un preț record, un arhitect francez; pentru ultrascumpele materiale au trebuit să plătească o vamă astronomică, deși s-a cerut scutirea, plus o mie de alte nimicuri care și-au aflat soluția. După douăsprezece luni teatrul era iarăși nou-nouț, acționarii aveau un motiv serios să se împăuneze cu efortul lor, iar domnul

1 „Epuizarea fondurilor destinate calamităților publice” (span.).
(N. tr.)

Estanislau intra în holul principal urcând pe scări cu perla sa de cultură.

Pe scaune, în timp ce așteptau să-și pregătească muzicienii instrumentele, cei din familia Turull comentau noutățile cu vecinii de lojă, ciocolatierul Gabriel Sampons și încântătoarea lui soție. „Tu știi ce caută grasa de bourbonă în capul scării, de parcă ar merita?“, șoptea *don* Estanislau Turull, referindu-se la un bust al Isabellei II mai urât decât regina însăși. Iar *don* Gabriel murmură: „Nu-ți face griji, cu vremurile astea, o să se găsească-n curând cineva s-o dea jos de pe pedestal“.

Femeile aveau alte neliniști. „Nu ți se pare că acum hainele doamnelor de la etajul unu se văd mult mai bine? Pesemne or fi pus mai mult gaz în lămpi“, comenta *donya* Hortensia. „Nu, nu de asta, au pus lojile mai în față, fii atentă. Mi se pare o alegere bună, în sfârșit au înțeles de ce venim noi, femeile, la Liceu! Să vedem rochiile și să ne inspirăm, evident!“

Stagiunea era un capriciu pe gustul oricui. Bellini, Verdi și Donizetti, aproape toți dublu. *Rigoletto* era, dar nu printre primii, și domnul Turull nu mai avea răbdare. Deja avusese prea multă, își zicea. Și-a dus lumina ochilor în lojă chiar în ziua inaugurării, 20 aprilie, deși era programată *I puritani*, o dramă istorică de Vincenzo Bellini, pe care *don* Antoni o găsea plicticoasă și, după gustul lui, prea plină de scoțieni. Nu conta, important era să fie acolo; o să fie timp pentru *barbieras* și *somnambulas*, bietul tată murea de neliniște. Bobocelul nu prea i-a dat însă satisfacție. I s-a părut că luptele dintre puritanii lui Cromwell și partizanii Casei Stuart erau de-un plictis ieșit din comun, de care nu le salva nici nebunia isterică a protagonistei și, înainte să se încheie primul act, s-a închis în avanlojă și-a adormit întinsă pe canapea. Ar fi rămas acolo până a doua zi dacă mamă-sa n-ar fi trezit-o obligând-o să iasă să aplaude artiștii.

Așa că debutul operistic al fetei, văzut de tată, a fost un dezastru. Pentru mamă, în schimb, a fost ceea ce era de așteptat de la o seară fără Rossini sau Donizetti.

Don Giovanni

La cei șaiszeci și șase de ani ai lui, în timp ce se chinuia ca bobocelul său să se pasioneze de operă, domnul Estanislau era încă un bărbat viov, cu spiritul tânăr, dispus să discute cu oricine despre cele două lucruri în care credea mai mult decât în propria viață: avantajele tehnologiei și oportunitatea programării la Liceu a unui *Rigoletto* pe stagiune. A fost un noroc să aibă ca vecin de lojă un om cu răbdarea lui Gabriel Sampons, a doua generație dintr-o eminentă familie de fabricanți de ciocolată și proprietar al unui magazin pe strada Manresa colț cu Argenteria, care avea ca slogan – scris cu litere mari pe fațada principală – „Ciocolata Sampons satisface orice poftă“.

Cei doi bărbați profitau de serile de operă, în timp ce doamnele încercau să înțeleagă ariile, ca să vorbească despre ale lor. Domnul Estanislau, mai extrovertit, îi făcea celuiilalt capul calendar explicându-i ce ultimă mașinărie îi venise în cap să proiecteze, fără să uite nici un piston, nici o manetă sau arc. *Don* Gabriel îl asculta plictisit, fără să priceapă nimic și fără să facă vreun comentariu. Când Turull termina explicațiile și-l întreba cum îi merg afacerile, el răspundea doar:

— Ne descurcăm, Turull, ne descurcăm.

Dar nu era lucru pe lume să nu-i trezească domnului Estanislau curiozitatea. Inclusiv procesul de fabricare a ciocolatei, pe care-l descoperea și despre care cerea în orice clipă detalii. La început, *don* Gabriel Sampons voia să se cruțe de explicații.

— Te rog, Turull, lasă-mă să mă gândesc la altceva, nu fi rău!

Dar curând ciocolatierul a descoperit că, dacă vrea ca tema să se termine odată, trebuie să cedeze. Spectacolele au devenit un martiriu pentru blândul domn Sampons, trebuia să se-așeze

la marginea propriei loji, ca să fie lângă Turull. Sub tirul întrebărilor, nu era chip să audă ceva, nu-l clinteau nici suferințele din dragoste, nici trădările tenebroase. Omul ăla fabrica mașini, dar el însuși era ca o mașină de pus întrebări.

În seara aia se cânta Mozart. *Don Estanislau* desena într-un colț, moleșit, cu gândul la ale lui, până când a văzut că pe scenă se servea ciocolată. S-a uitat în program și a înțeles: Don Giovanni, „tânărul desfrânat“, voia să fie amabil cu musafirii. S-a apropiat de *don Gabriel* și l-a întrebat la ureche cum i se pare acest omagiu adus ciocolatierilor.

— Îmi place, Turull, bineînțeles, a zis amabilul vecin, cuprins de teamă că s-a sfârșit cu liniștea lui.

Nu se înșela. Lui *don Estanislau* scena îi stârnea toate întrebările.

— Dumneata mi-ai spus că întâi și-ntâi trebuie prăjite boabele de cacao, așa-i?

— Da, chiar așa.

— Și pe urmă?

— Pe urmă se decojesc, răspundea Turull, cât de concis putea, doar-doar scurtimea l-o descuraja pe pisălog.

— Cu o mașină?

— Mai bine de mână.

— De ce așa?

— Le place mai mult oamenilor!

— Vrei să zici că oamenii observă?

— Bine-nțeles. Ce, crezi că-s proști?

— O mașină ar face-o mai rapid.

— Nu zic că nu.

— Și-apoi?

— Apoi trebuie măcinat.

— C-o mașină?

— La mine, nu, Turull.

— Și cum se face?

— Cu o moară cu piatră, evident.

— Cu tracțiune...?

— Cu mușchi. Trei ucenici zdraveni.
— Și asta ar face-o mai bine o mașină.
— Poate că da. Dar mașinile nu gândesc și nu știu să rezolve probleme.

— Deocamdată, Sampons! Deocamdată!
— Și-apoi se amestecă toate ingredientele.
— Puține, Turull. Nu se mai face ciocolata ca înainte, s-au simplificat mult gusturile. Oamenii cer acum simplitate și calitate.

— Și-atunci care sunt...
— Cacao, zahăr, vanilie, Turull. Cine pune mai multe, nu știe nimic despre ciocolată.
— Iată ciocolata care satisface orice poftă, cum zice reclama.
— Iat-o, domnul meu!
— Și trebuie mestecat mult?
— Cât de mult se poate!
— Nu se plâng muncitorii?
— Mult.
— Vezi? Ar trebui s-o facă o mașină!
— Problema e rezolvată.
— A, da? Cum?
— Dacă se plâng prea mult, ajung în stradă.
— Dar ce metode anacronice, domnul meu!
— Anacronice? Ce spui dumneata! Anacronică era a tatălui meu, care măcina în genunchi în fața clientului, cu piatra adusă de-acasă!

Pe scenă, servitorul Leporello făcea socoteala femeilor seduse de stăpânul lui: *In Italia seicento e quaranta, in Allemagna duecento e trentuna; cento in Francia, in Turchia novantuna; ma in Ispagna son già mille e tre*¹. Doamnele apreciau vocea tenorului, dar găseau că exagerează actele de vitejie. Fata făcea calcule să afle dacă eroismul era tehnic posibil și câte femei

1 „În Italia șase sute patruzeci, în Germania două sute treizeci și una; o sută în Franța, în Turcia nouăzeci și una; dar în Spania deja o mie trei“ (ital.). (N. tr.)

trebuie cucerite pe lună ca s-o rezolvi înainte de-a împlini treizeci de ani. I-au ieșit peste unsprezece, cam trei virgulă patru pe săptămână și-a fost atât de impresionată, că rămăsese cu gura căscată.

Domnul Estanislau dădea din cap că nu, gânditor.

— *Don Gabriel*, în plin secol XIX! Un om ca dumneata! Lasă-mă să fac o mașină și te conving...

Don Gabriel alunga ideea dând din mâini:

— Nici vorbă, nu, las-o baltă cu mașinile, Turull!

— Dac-ai avea mașini ai produce de douăzeci de ori mai multă ciocolată!

— Și ce-aș face cu-atâta ciocolată? M-aș sufoca! Nu pot să le spun clienților să mănânce de douăzeci de ori mai mult!

— Caută clienți noi! Ai nevoie doar de mijloace de transport.

— Am deja! Două catârce. Merg în Gràcia de două ori pe săptămână.

— Catârce? Trenuri, asta îți trebuie! Și nu să meargă în Gràcia, ci la Paris, Madrid, Londra.

— Taci, omule, taci! Dumneata ți-ai pierdut mințile!

— Åsta-i viitorul, *Sampons*, viitorul urcat pe-un motor cu abur și pe-un motor diesel și-un piston electric. Dacă nu urci, te calcă.

Don Gabriel Sampons amețea doar la un asemenea gând. Ca să-l facă să tacă pe omul care-i răpea liniștea și-l lăsa fără opere, a fost expeditiv:

— Åsta cu viitorul discut-o cu fi-miu, vine săptămâna asta din Elveția. E tânăr și crede încă în prostii. Și lasă-mă să ascult, Turull, fii drăguț.

Dar era prea târziu pentru *don Gabriel*, așa că a făcut un efort să citească programul să aibă o idee de ce pierduse, dar n-a priceput o iotă. Când în ultima scenă a apărut *commentatore* tot gipsat și transformat într-o statuie, a exclamat:

— Dar omul ăsta nu era mort? Ce caută pe scenă?

Doamnele l-au făcut să tacă, enervate de intervenția într-un moment atât de dramatic, chiar când totul era pe punctul să se încheie cum voiau. Pe scenă corul dădea foarte clar de

înțeles că sfârșitul celor răi poate fi teribil, iar *don* Gabriel tot răsucea programul căutând un răspuns și bodogănind:

— Opera asta n-are nici cap, nici coadă.

Doamnele și lumina ochilor lui au aplaudat cu entuziasm. *Don* Gabriel s-a abținut și *don* Estanislaw i-a dat dreptate la ureche:

— Ți-am spus eu dumitale că-i lipsește o doagă.

Domnișoarei Cândida Mozart i-a plăcut mai mult decât Bellini, dar mai puțin decât Verdi, cam ca unei bune părți din publicul de la Liceu. Știi fiindcă mereu îți povestea tot, pe vremea aia. Îți povestea, de exemplu, că doamnei Sampons nu-i vine nimic bine, fiindcă e grasă ca o focă, păcat de colierul cu rubine pe gâtul ca de vacă bătrână. Îți povestea că peste câteva săptămâni o să-l cunoască pe băiatul Samponilor, care vine acasă după doi ani de studii, cică în Elveția, și că doamna Hortensia și foca grasă nu mai vorbeau de altceva, o țineau întruna ce noroc, Candideta, așa o să ai pe cineva de vârsta ta cu care să vorbești în timpul spectacolelor, sigur o să vă înțelegeți, aveți atâtea în comun. Și ea întreba ce au în comun și mamele cloști ziceau: păi educație, familie bună, lojă la Liceu, tinerețe, viitor.... „Adică nimic“, își zicea fata, care vedea intențiile celor două și strâmba din nas.

Întoarsă acasă, *donya* Hortensia o ținea langa, Antoni e un băiat foarte bine făcut, foarte inteligent, muncitor și după atâta timp de absență de-acasă n-are cum să nu facă conversație bună, sigur c-o să poată să-ți povestească tot felul de lucruri amuzante și, cine știe, poate între voi se naște ceva mai mult decât o frumoasă prietenie. Nu ești nerăbdătoare, odorul meu? Noi deja numărăm minutele până când o să vă vedem împreună și-avem o presimțire, nu știu...! Te-ai gândit în care lojă o să vrei să stați, în asta, sau în cealaltă?

Domnișoarei Cândida nu-i miroseau a bine toate astea. Credea că mamă-sa și foca își puseseră ceva în cap, dar ea avea doar cincisprezece ani, capul în nori și n-avea de gând să se lase orbită de primul ciocolater venit din Elveția. În plus,

Antoni Sampons n-o interesa câtuși de puțin, și-l închipuia la fel de plicticos ca părinții lui, veșnic vorbind despre ciocolată și dăruindu-i cutii care susțineau că „Ciocolata satisface orice poftă“. Domnișoara Cândida nu voia obligații și dacă mama ei și foca grasă insistau prea mult, deja se gândise ce-o să facă: o să leșine de tristețe în brațele domnului Estanislau și-o să verse niște foarte oportune lacrimioare spunându-i tatălui că ea nu vrea să plece niciodată de lângă el. Credea că asta o să fie de-ajuns ca toate mașinațiile doamnelor să se topească asemenea unui cub de zahăr într-un pahar cu apă caldă. Nu, ea nu voia să știe nimic de bărbați care miros a ciocolată, cu gândul la muncă și la făcut bani și pe urmă descoperă că atât de mult muncesc, încât nu au timp nici să-i cheltuiască. O, nu!

Ce i-ar fi plăcut într-adevăr domnișoarei Cândida – asta doar ție-ți spunea – ar fi fost să găsească un Don Giovanni ca acela din opera lui Mozart ăla pe care nu-l cunoștea nimeni la Liceu. „Ce bărbat, Aurora, ce talent să spună minciuni frumoase. Tu nu crezi că e mai bine să fi amanta unui bărbat ca ăsta, fie și pentru o noapte, decât să te măriți cu un ciocolatier? Mie mi se pare sublim. Să fi femeia înșelată de un criminal, o ființă demnă de dispreț, un bărbat care miroase a vin, a sudoare și a toate femeile de care a uitat înainte să-i cazi tu în brațe.“ Tu te scandalizai când auzai vorbele astea și credeai că domnișoara Cândida bate câmpii. O ascultai cu respect, n-o contraziceai, cum fuseși învățată, dar înăuntrul tău nu știai ce să zici, doar că biata moștenitoare a casei Turull o ia razna imaginându-și lucruri atât de ciudate.

Uneori, foarte rar, te încumetai să-i pui întrebări. Cândida era altfel decât mama ei, care impunea. Crescuserăți împreună, deși păstrând totdeauna o distanță prudentă și necesară. De mici, vă jucați în curte în după-amiezile însorite. Câteodată prindeai pentru ea câte un pește din arteziană și vă stricați de răs când sărea pe pietre până să-l aruncați iar în apă și să-i salvați viața. Mai măricele, îi țineai de urât în orele de croitorie sau de istorie sacră. Vă spuneți împreună rugăciunile, citeți

cu voce tare aceleași cărți. De n-ai fi fost tu, domnișoara Cândida ar fi murit de plictiseală. De n-ar fi fost ea, tu n-ai fi ieșit niciodată din bucătărie. Din când în când, doamna îți dăruia câte o rochie care-i rămăsese bobocelului mică – ți-erai mari, mereu a fost mai robustă decât tine, dar nu conta, că erau foarte frumoase, sau te lăsa să iei pentru o noapte vreo păpușă veche pe care fata n-o mai voia. Cu anii, la voința expresă a doamnei, rolurile s-au definit mai bine. Când ați făcut amândouă paisprezece ani, *donya* Hortensia a decis că din momentul ăla o să fii camerista personală a domnișoarei. Numirea ți-a plăcut mult. Îți conferea un loc propriu și-ți îngăduia să fii utilă.

Din clipa aia ai fost primul și ultimul om pe care-l vedea în fiecare zi domnișoara Cândida, confidenta, poate un pic prietena ei. O trezeai dimineața, o ajutai să se dea jos din pat, îi pregăteai micul dejun, îi împleteai cozile, o însoțeai la plimbări, totdeauna spre prânz, o ascultai cu o infinită răbdare, stăteai lângă ea la biserică, îi duceai broderia după-amiază, îi aprindeai lămpile când nu se mai vedea, îi duceai misalul și rozariul, șalul când îi era frig, îi despleteai cozile, o pieptănai, îi puneai sticla cu apă caldă între cearșafuri, apropiai de ea sfeșnicul, uneori citeai puțin pentru ea, cu voce tare, și dacă adormea îi spuneai noapte bună, suflai în flacăra micuță și te retrăgeai bucuroasă, mulțumind cerului pentru norocul tău. Într-o zi ai îndrăznit să-i pui domnișoarei întrebarea pe care-o cloceai de mult:

— Domnișoară, mata știi cine a fost doica noastră?

Ea s-a gândit o secundă.

— Nu. De ce vrei să știi?

— Fără motiv. Sunt curioasă.

— Da' ciudată mai ești, Aurora. Ce lucruri te interesează!

De ce n-o întrebi pe mama?

— Nu vreau s-o supăr cu obrăznicii.

— Nu văd de ce s-ar supăra.

— Nu contează. N-are importanță. E o prostie.

— Ah, Aurora, Auroreta, ești prea prudentă. Hai, stai liniștită, o s-o-ntreb eu.

Și câteva zile mai târziu sosea răspunsul.

— Zice mama că nu-și amintește cum o chema pe doica noastră, știe doar că locuia la grădinile Sant Pau și că tocmai născuse un băiat. Mister dezlegat, Auroreta! Ești mulțumită?

Dar pe tine explicația aia nu te satisfăcea.

— Și cât ne-a alăptat a locuit aici, în casă? reveneai.

— Asta n-am întrebat-o!

— Mie mi se pare că-i important.

— Biiineee. O s-o-ntreb. Dar de ce vrei să știi?

— Așa! Doar să știi. Matala nu ți se-ntâmplă să nu-ți dea pace niște întrebări? De parc-ar fi lucruri care trebuie știute, cu orice preț.

— O! Sigur că mi s-a-ntâmplat. De exemplu: vreau să știu cum e să săruți un bărbat. Nu-i spune mamei!

Te înroșeai, nu știai ce să zici. Ea râdea de tine, că ești nătângă.

— Tu ai sărutat vreodată un bărbat, Aurora?

— Sigur că nu.

— Da' te-a atins?

— Cum adică?

— Mama zice că jos, la voi, e altfel. Mai repede sau așa ceva. Zice că voi nu simțiți aceleași lucruri. Crezi că are dreptate?

Acum tu deschideai ochii mari.

— Eu cred că sentimentele sunt la toți la fel, domnișoară.

— Cine știe? cugeta ea. Nici tu, nici eu nu putem să spunem, că încă suntem neatins!

Iar îți urca roșeața-n obraji, nu și Cândidei. Ea vorbea foarte firesc despre lucruri la care tu nu îndrăzneai nici să te gândești.

După câteva zile sosea un nou răspuns.

— Mama s-a săturat s-o tot întreb de doică, zice că nu mai răspunde la nici o întrebare, Aurora. Dar zice că femeia aia, nu-i mai știe numele, n-a locuit niciodată aici, că avea casa ei și-n fiecare zi venea cu o brișcă, a unui frate de-al ei, și pleca după ce-și termina treaba. Ei, acum ești mulțumită?

Ți se vedea pe față că nu. Tu tot îi dădeai târcoale. Pe bună dreptate, că era ceva ce nu mergea.

— Da' dacă venea cu trăsurica de la grădinile Sant Pau făcea cel puțin o oră – ziceai, vorbind cu tine însăși. Să ne dea să sugem la amândouă îi lua pesemne o oră (cel puțin) sau poate o oră și jumătate. Cum putea s-o facă, să vină și să plece de fiecare dată? Nu ți se pare mătăluță cam ciudat?

— Se vede că avea familie, Aurora. Pleca și pe urmă se-ntorcea. Mie ciudat mi se pare că-ți pierzi timpul cu asta. Las-o baltă!

Dar n-o lăsați baltă. Zilnic găseai noi explicații.

— Domnișoară Cândida, știi, cu doica? Dacă era cineva care locuia aici? Eu cred că e singura explicație care...

Dar domnișoara Cândida și-a pierdut răbdarea.

— Ți-am spus destul de clar, Aurora! Gata cu întrebările! Mama nu mai vrea să știe, și nici eu. Las-o baltă! N-o să-ți mai repet!

Se enervase rău, nu știai din ce motiv. I-ai zis că o lași baltă, dar ai mințit-o. Ai întrebat pe oricine ai putut. Bucătăresele, șoferul, intendentă. Nimeni nu-și amintea să fi văzut vreo doică, în casă, sau vreo brișcă la poartă. Sigur, șoferul avea douăzeci și nouă de ani și capul plin de aiureli. Dintre bucătărese, doar una era în casă în anii despre care făceai cercetări, de parc-ai fi fost comisar de poliție, și ți-a spus clar că pe-atunci avea atâta treabă că nu poate să spună decât despre oale puse pe foc, că nu ieșea niciodată din bucătărie.

— Dar doica trebuia să mănânce, ziceai tu, continuându-ți interogatoriul. Și doicile au faimă că mănâncă mult și că au tot felul de toane. Ar trebui să-ți aduci aminte, dac-ai fi văzut-o.

— Da, fată, ai dreptate. Doicile sunt ca niște marchize! Vai de cine trebuie să le servească! exclama bucătăreasa.

— Și-atunci?

— Și-atunci nu știi ce să-ți spun, Aurora. Eu, aici jos, n-am văzut nici una. N-am dat niciodată de mâncare vreunei doici. Și-acum, se poate ști de ce tot întrebi?

Nu i-ai explicat. Nu ai dat explicații nici în joia aia spre seară – după-masa ta liberă – când te-ai dus să dai o tură, parcă întâmplător, prin grădinile Sant Pau. Era o prostie, dar ai întrebat oamenii dacă nu știu să locuiască pe-acolo o doică bătrână, care avea familie și un frate care o ducea cu trăsurica, mama unui copil acum cam de vârsta ta și toate amănunțele care ți-au trecut prin cap... Dar nimic. Nimeni n-a putut să-ți spună nimic. Aia sigur era o prostie, Aurora, cum să-i dea cuiva prin cap să facă așa ceva, de parcă la grădinile Sant Pau n-ar fi locuit o groază de oameni.

Norma

Să lăsăm timpul să treacă. Pământul s-a rotit de câteva ori de la premiera cu *Don Giovanni*. Don Gabriel a murit brusc după câteva ore de dureri în piept și fiul, Antoni, a preluat afacerea. E foarte tânăr – douăzeci și unu de ani abia împliniți –, dar, grație călătoriilor și studiilor în străinătate, are ceva experiență și, mai ales, multă ambiție și, și mai multă, dorință de muncă. Se gândește să înceapă să mecanizeze fabrica înaintașilor, să facă o adevărată industrie. Antoni Sampons este, urmând o veche tradiție a familiilor de industriași catalani, generația căreia îi revine să strălucească, să crească numele familiei, să facă avere și să se umfle ca un cozonac în cuptor. Urmașii lui, în schimb, sunt destinați ruinei și suspendării plăților, dar vom vedea cum vor merge lucrurile în acest caz.

Cum prevăzuse *don* Gabriel Sampons, Estanislau Turull, un bătrân cu suflet de tânăr, și Antoni Sampons, un tânăr cu obiceiuri de bătrân, s-au înțeles de minune. La zece minute după ce s-au cunoscut, îndată ce au schimbat formulele de rigoare, deja discutau despre ce trebuiau să discute.

— Deci domnia ta faci mașini... a zis nou-venitul.

— Și câte-aș mai face, dacă m-ar lăsa.

— Vă felicit! Era și timpul să decidă cineva la noi să inven-teze ceva.

— Ehei, tinere! E o bogată tradiție aici, de țcăniți ca mine. Alaltăieri mi se povestea cazul unui ciocolatier din secolul trecut care construisese o mașină care măcina boabele și făcea ciocolată. Cred că a fost primul. Un progresist! Și era la fel de barcelonez ca dumneata, ca mine sau ca găștele de la mănăstirea Santa Eulàlia.

— Mergea bine mașina? S-a păstrat?

— Nimeni nu știe sigur cum era. A dispărut fără urmă.

— Adevărat?

— N-a rămas nici o schiță.

— Se știe numele inventatorului?

— Fernandes.

— Hopa! nu-i de bine, cu un nume atât de banal va fi greu de găsit.

— Ca un ac în carul cu fân.

Tânărului Antoni totul i se părea captivant și murea de dorință să participe la dezvoltarea tehnologiei barceloneze. Venise cu niște idei din cele mai avansate țări din Europa, de exemplu să se pună în ciocolată lapte, să fie mai dulce și mai delicată pe cerul gurii. *Don Estanislau* se gândea zi și noapte, entuziasmat de noutățile din domeniu, cărora le întrevedea un viitor măreț.

În primii ani de colaborare, discuțiile lor erau de-a dreptul insuportabile.

— Cojile sunt problema, Turull! Nu cad unde ar trebui. Trebuie făcut ceva!

Sau:

— Temperatura să crească și să coboare când cred eu de cuviință, de-asta am nevoie, Turull, nu când vrea mașinuța dumitale!

Don Estanislau își spărgea capul cu voluptate. Îi plăcea că mașinile erau încăpățânate, fiindcă el era și mai și.

Au fost vremuri de inovații profunde: tânărul *Sampons* a hotărât că trebuie să meargă personal în Cuba, să inspecteze plantațiile de cacao și să decidă ce bob e cel mai bun pentru produsele lui, care, pentru prima oară de când bunicul său deschisese magazinul din strada *Manresa*, aspirau la excelență.

A început astfel un neîntrerupt du-te-vino prin lume, în care, cu anii și zguduitorile istoriei, va tot schimba ruta: *Fernando Póo*¹, Turcia, nordul Marocului, Ghana.... Bătea și

¹ Nume dat insulei Bioko (din vestul Africii) în perioada colonială.

Europa, să nu piardă din ochi concurența și, în trecut, să adune idei. După una dintre aceste călătorii i-a venit ideea care avea să schimbe totul:

— Secretul stă în mestecare, prietene. Mestecare neîncetat, cu plăcere, cu drag, cel puțin trei zile. Nu știi ce deosebire! Iese o ciocolată moale, delicată, ca de catifea. Fă-mi o mașină în stare să mestece atâta timp într-un ritm bun și te umplu de-un produs de-o să ni-l smulgă din mâini!

Și Turull a reflectat, a făcut mașina și mai târziu a ajustat-o să iasă perfectă. Previziunile tânărului Sampons s-au împlinit cu brio. Ciocolata lui a crescut și mai mult pofta oamenilor.

Paralel cu tehnologizarea fabricii lui, tânărul Sampons făcea mari progrese într-o acțiune mult mai complicată: s-o convingă pe fata asociatului său că trebuie să se mărite cu el. S-a lovit de multe piedici, mai ales la început, și pe astea a trebuit să le depășească singur. Sau, cel puțin, fără ajutorul viitorului socru. Un mare impediment, dar încă nu se inventase nici o mașină pentru seducția fetelor.

Domnișoara Cândida era singura piesă care-i lipsea tânărului ciocolatier ca să completeze puzzle-ul viitorului perfect pe care și-l proiectase. Dar ea se amuza disprețuindu-l și refuzându-i până și cea mai mică fărâmă de speranță. Era ca un joc, început când s-au întâlnit prima oară la Liceu, sub privirile radioase ale celor două mame. Antoni Sampon îi adusese – cum prevăzuse Cândida – o cutie de ciocolată. Cândida și-a manifestat gratitudinea, a lăudat conținutul cutiei, le-a oferit-o doamnelor să se servească și-apoi a lăsat-o într-o parte, parcă uitată. A rămas toată seara în lojă, chipurile foarte interesată de ce se petrece pe scenă – ceva între Wilhelm Tell și soldații austrieci –, dar lui Antoni nu i-a aruncat o privire.

De două ori, profitând de pauze, el a încercat să înfiripeze o conversație: prima oară a făcut o deloc scurtă introducere în operele lui Rossini văzute de el în diferite teatre europene, până a ajuns la *Guglielmo Tell* – așa zicea, în italiană –, i se părea cea mai bună, deși puțin prea lungă. Văzând puținul succes obținut în încercarea anterioară, în a doua tânărul Sampons a recurs

la câteva anecdote de autentic erudit: știa, poate, că Rossini a compus o mare parte dintre opere pentru amanta lui, cu care pe urmă s-a însurat, cântăreața Isabella Colbran? Sau poate nu știa că s-a retras la treizeci și șapte de ani, în culmea succesului, și nici până azi nu se știe de ce? Cândida l-a ascultat cu un zâmbet șters și privirea pierdută, dând ușor din cap, parcă vag interesată. Cu prima ocazie ivită, s-a strecurat înapoi în lojă. Ciocolatierul a rămas încremenit.

A doua zi te aștepta, deja trează, să-ți prezinte evaluarea, doar ție ți-o putea împărtăși, leșinată de răs. Tu de-abia așteptai să știi cum mersese.

— E plicticos cât încape, a zis.

— Și mata ce-ai făcut?

— Am fugit de el toată seara.

— Atunci, nu-l vrei pretendent?

— Preten...? Hei, tacă-ți fleanca! Bine-nțeles că nu!

— Atunci bine-ai făcut, domnișoară, ziceai tu. Dacă nu vrei să se intereseze de mata, mai bine să-i arăți clar, cu cât mai repede, cu-atât mai bine.

— Auroreta, nu pricepi chiar nimic. Eu vreau să fie nebun după mine.

— Cum?

— Cât ești de bleagă, Aurora! Nu știi că metoda cea mai bună să faci un bărbat să înnebunească după tine e să-l desconsideri cât poți?

Tu te tulburai, ca totdeauna când domnișoara Cândida vorbea în felul ăla. Te tulburai și nu înțelegeai nimic.

— Dar de ce vrei să-l faci să înnebunească? Acum îți place?

— Nici pic. Nu pot nici să-l văd. Îi dă întruna cu compozitori morți!

— Nu te înțeleg, domnișoară.

— Îmi place cum mă privește. Ție nu-ți place să te privească bărbații? Nu te face să te simți importantă?

Era una dintre multele întrebări la care nu te gândiseși niciodată. Te priveau bărbații? Nu, pe tine nu, erai convinsă. Pe tine n-o să te privească niciodată. Și, dacă vreodată ar face-o,

nu te-ai simți importantă. Oamenii ca tine nu știu să se simtă importanți, chiar de-ar avea vreodată ocazia.

— Și te-ai gândit ce-o să faci dacă-ți cere mâna? ziceai, făcând puțin pe avocatul diavolului. Mamei dumitale îi place mult Antoni Sampons.

Cândida dădea din umeri.

— Cu unul sau altul o să trebuiască să mă mărit, nu?

Nu te înșelai. Doamna Hortensia era încântată de pretendentul fiicei ei. Îl găsea plin de daruri. De-aia nu putea să înțeleagă purtarea bobocelului ei și-și petrecea ziua în ciorovăieli cu ea.

— N-ai putea să fii un pic mai drăguță cu bietul băiat? N-ai văzut ce figură chinuită are de câte ori se-apropie de tine? Alaltăieri seară nici măcar nu te-ai uitat la ciocolate, de n-aș fi fost eu le-ai fi lăsat în avanlojă. Ți-era atât de greu să vorbești cu el, să fii simpatică, plăcută?

— Vorbea despre Rossini! Ce știu eu de Rossini!

— Nu-i nevoie să știi despre toate ca să vorbești puțin. Și, dacă nu știi ce să spui, îi dai dreptate și gata. Bărbaților le place mult să li se dea dreptate.

Domnișoara Cândida strâmba din nas, cu o mutriță de fetiță. De fetiță răzgâiată. Doamna Hortensia n-avea de gând să încheie predica:

— Oi fi crezând că-s mulți pretendenți ca el? Dar e o comoră! Are de toate: fizic, minte, avere, știe să se distreze! Chiar numai și asta e un noroc, fiindcă bărbații fără distracții au gânduri rele, cum ar fi, de exemplu, să bată femeia sau să plece cu o coristă. Poate tu nu știi să-i apreciezi calitățile, fată, că n-ai trecut prin multe. Îți spun eu, dacă nu faci ceva, o să ți-l ia și-o să rămâi cu buza umflată, singură cuc.

— Nu-i nimic, că nu vreau nici un pretendent!

— Aha, de-acord. Chiar mâine mă duc la mănăstirea Jonqueras să-ntreb dacă au loc!

— Foarte bine, du-te!

— O să mă duc, fără doar și poate!

Discuțiile se încâlceau într-atât, că veșnic trebuia să intervină *don Estanislaou* să facă pace.

— N-o lua și tu chiar așa, scumpo, îi zicea soției, pe un ton atât de fermecător, că ar fi calmat și o furie, fetița este încă prea neocaptă ca să se gândească la soți și căsătorii. Dacă tânărul Sampons este inteligent, o să-și dea seama și va ști să aștepte să fie pregătită să-l asculte. Și-apoi, și o femeie care nu știe ce-i aia răutate este o comoară, bărbatul cu cap ar trebui s-o aprecieze.

Aceste argumente erau ca un balsam pentru rănilile doamnei Hortensia și ajutau la ieșirea din impas. Dar rănilile se deschideau din nou totdeauna în serile de operă.

Tânărul Antoni Sampons o ținea întruna cu muzica, poate credea – sărăcuțul – că așa o să strălucească în fața candidatei. Moștenise pasiunea pentru muzică a mamei lui, care-l lua cu ea de mic la Liceu și la Principal¹, dar în anii petrecuți în străinătate avusese grijă s-o amplifice, s-o modeleze, s-o rafineze, până ce devenise antipaticul antipaticilor. Știa în amănunt tot repertoriul clasicilor, avea o opinie fermă despre jumătate de duzină de opere de Mozart încă necunoscute la Barcelona și era la curent cu cele mai recente premiere ale celor mai populari compozitori ai momentului, ca Meyerbeer sau Verdi. Vorbea chiar și de Wagner – avea prieteni care văzuseră *Tannhäuser* la premiera de la Paris – și aștepta ziua când scenele din întreaga lume aveau să-i cadă la picioare.

În loja de la Liceu, singura care asculta cu adevărat disertațiile lui Antoni Sampons era viitoarea soacră, și nu doar fiindcă simțea nevoia să compenseze într-un fel neplăcerile pe care i le provoca Candideta, ci și pentru că o interesa cu adevărat tot ce spunea. De cum deschidea gura, Antoni era o fântână de înțelepciune. Cunoștea cântărețe, dirijori, stiluri, știa să identifice orice făceau tenorii sau sopranele cu vocea, le indica dinainte cele mai bune părți ale operii la care mergeau și în pauze admira siguranța acutelor tenorului sau forța sopranei în registrul

¹ Cel mai vechi teatru din Barcelona, fondat în sec. al XVI-lea. (N. tr.)

mediu. Nu se duceau niciodată să vadă ceva fără să-l întrebe înainte pe Antoni ce crede și dacă are vreo anecdotă de povestit. Și Antoni se grăbea să dea satisfacție redusului său auditoriu, din care făcea totdeauna parte o Cândida distrată sau cu ochii în toate părțile, plictisită.

Într-o seară, înainte să înceapă spectacolul cu *Norma*, s-a anunțat că soprana Caterina Mas-Porcell, care trebuia s-o interpreteze pe tânăra fecioară Adalgisa, este răgușită și-n locul ei o să cânte o interpretă cu nume italian de care nu auzise nimeni, Marietta Lombardi. Doamna Hortensia l-a întrebat pe tânărul expert cum i se pare suplinitoarea și el, indignat – era mare admirator al doamnei Mas-Porcell –, a trebuit să recunoască: nu auzise niciodată de ea.

În timpul spectacolului, Antoni Sampons a avut parte de surpriză după surpriză. Respectiva Marietă era o soprană lirico-lejeră, cu niște supraacute incredibile și o frazare de mare forță, la care nu se-aștepta nimeni. Era tânără, frumoasă și interpreta rolul cu o siguranță de cântăreață experimentată, deși – au aflat în pauză – o interpreta prima oară pe Adalgisa și tot pentru prima oară cânta departe de orașul natal, Padova. Antoni Sampons era atât de impresionat, că nu înceta să-i enumere virtuțile și doamnele îi făceau pe plac, că nu observau prea mare diferență.

Când s-a terminat spectacolul, Liceu căzuse la picioarele copilei cu voce splendidă și chip de înger. Până și criticul Joan Cortada aplauda entuziasmat. Impresarul răsufla ușurat, iar soprana Carolina Briol, în seara aia în rolul Normei, trăgea cu coada ochiului la debutantă, îi venea s-o sugrume. A fost o baie de admirație și succes.

În aceeași seară, proaspăta Marietta Lombardi, căreia încă nu-i venea să creadă ce i se întâmplă, a primit un luxuriant buchet de trandafiri roșii, cu un bilet care spunea: „*Dal vostro devoto ammiratore Antoni Sampons*“.

A doua zi, tânărul afacerist s-a interesat de starea sănătății doamnei Mas-Porcell și, aflând că încă nu scăpase de răgușeală, a făcut ce nu mai făcuse niciodată: s-a dus singur la Liceu.

Arăta ca un ucenic oarecare, stând în lojă și admirând re-urile și mi-urile, chiar fa-urile splendidei italiene. În pauză, domnișoara Lombardi a primit, cu absolută premeditare, o cutie specială de ciocolate Sampons și-a cerut să i se traducă sloganul scris sus. Când a deschis cutia, a căzut o carte de vizită cu, într-o caligrafie impecabilă, o invitație la cină seara. A trimis un răspuns afirmativ lojii respective și a continuat spectacolul.

Antoni Sampons vorbea italiana. Când voia, că s-a spus că era un om mai degrabă zgârcit la vorbă. În seara aceea era euforic, dispus să îndruge vrute și nevrute, convins că a invita necunoscute la cină era un mod de a demonstra că-i bărbat. A așteptat-o pe Marietta fumând, în picioare, în holul teatrului. Nu-i păsa că-l vede cineva când îi sărută mâna și îi oferă brațul să se sprijine. Au mers pe Rambla, până la hotelul Colón, unde rezervase o masă și – pentru orice eventualitate – o *suite*.

La Colón erau, ca totdeauna, chipuri cunoscute, dar nu l-a deranjat. Era un bărbat tânăr, liber, cu spirit european. Nu avea a se teme de nimic. Marietta Lombardi era cu doi ani mai mare decât el – douăzeci și trei – și avea sâni rotunzi și bine așezați, care-l vrăjeau și mai mult decât acutele ei. Mânca fără mofturi, cu poftă, și în afara scenei părea o femeie simplă, mult diferită de ce auzise el despre artiste. Au vorbit despre muzică toată noaptea și, când la cinci dimineața ea a zis că este târziu și trebuie să plece, Antoni era atât de exaltat, că nici măcar nu și-a amintit de *suite* (pentru care plătise un preț astronomic). Nu i-a părut deloc rău că-și petrecuse noaptea vorbind despre operă. De fapt, pentru Antoni Sampons era la fel de neobișnuit să-și petreacă noaptea vorbind sau într-o *suite* la Colón.

Când a ajuns acasă, cu fracul șifonat și un zâmbet nătâng pe buze, s-a dus la culcare fără să-și închipuie că mama lui aflase vestea de mai multe ore și-și plângea amarul închisă în camera ei.

Domnișoara Cândida a aflat din gura doamnei Sampons, care îi povestea doamnei Hortensia. Nu ca și cum i-ar fi cerut ajutor, ci ca să se descarce, căci era „bolnavă de supărare“.

Femeie deșteaptă soția ciocolatierului, a știut să profite de momentul în care bărbații au coborât să ia o gustare, ca să povestească, încet, în șoaptă și cu urgența specifică secretelor, tot ce se petrecea:

— Cum să nu ți se pară ciudat Antoni, că nu mai e el! Ți amintești de italianca aia drăguță care a înlocuit-o pe Mas-Porcell a noastră în *Norma*, primăvara trecută? Ei, băiatului i s-au aprins călcâiele. Credeam c-o să fie o distracție trecătoare, dar artistele astea au școala vieții și Antoni al meu e o partidă bună, nu-i nevoie să-ți spun mai mult. Ei, și băiatul a-nceput să-i trimită daruri. Flori, ciocolată, câte-o bijuterie, mai știu eu ce. A invitat-o la cină în locurile cele mai scumpe din Barcelona și s-a lăsat văzut cu ea peste tot, smintitul. Dar nu febra asta absurdă e cel mai rău lucru, la urma urmelor băiatul e bărbat, și știm. Cel mai rău, Hortensia, e că febra durează și eu încep să mă gândesc la povestea cu boală lungă, moarte sigură... Vreau să spun că durează de prea mult timp ca să aibă leac. Acum i-a intrat în cap să se ducă la Paris, noi am aflat că ea e acolo, nu știu ce cântă. Se vede că italienuța a mers șnur după povestea de la Barcelona, acum o cheamă toți, plouă cu contracte de la cele mai bune teatre din Europa. Ah, de-ar chema-o din Argentina, că știi cum sunt ăștia, doar bat lumea de colo-colo, spectacole, repetiții, recitaluri, sute și mii, și muzicieni, omagii, admiratori... și farmecele fetișcanei (nu-i puțin lucru, mai ales dacă-și pune masca aia de preoteasă), ei, toate astea mi-l țin pe Antoni atât de dat peste cap, că mă tem că-ntr-o bună zi o să apară însurat cu ea și n-o să mai fie nimic de făcut. Sau și mai rău: să ne spună că i-a făcut un copil. Ce supărare!

Doamna Hortensia își punea mâna la gură și-i țâșneau lacrimile. Lejeritatea sopranei lejere – un titlu de vodevil, care pentru ele era o adevărată tragedie. Tinerei îi fusese de-ajuns un spectacol ca să facă zob visurile de încuscrire ale celor două doamne. Dar acum că făceau mișcuații – nu, e un cuvânt prea urât pentru niște obiective atât de legitime; mult mai bine acum că erau asociate – a, da, ce ușurare să folosești cuvântul

adecvat fiecărui scop –, acum că erau asociate, ziceam, totul avea să se sfârșească cu bine, n-avea cum fi altfel.

Donya Hortensia n-a zăbovit să arunce vina pe fiica ei:

— Ți-am spus, isteța pământului, c-o să ți-l ia. Ei, ești mulțumită? N-ai de gând să faci nimic? O să-ți placă să-l vezi la braț cu o italiancă cu sânii goi?

Răspunsul era atât de complex, că domnișoara *Cândida* a preferat să tacă. Nu, nu era mulțumită că *Antoni* are o amantă. Dar în același timp da, era, fiindcă așa se deschidea un evantai de posibilități incitante. Avea o rivală! Și nu una oarecare! Iată o bătălie pe care trebuia s-o câștige, făcând front comun cu doamnele, dar și remarcându-se prin cutezanța ei pe teren. N-avea de gând, sub nici o formă, să îngăduie ca *Antoni* să rămână fermecat de acea *Marietta Lombardi*.

Toate astea erau provocatoare, deși n-avea s-o spună niciodată nimănui – nimănui în afară, evident, de tine, veșnica ei confidentă – fiindcă episodul sopranei de coloratură i-a permis să afle că în plecticosul *Sampons* dormea un om diferit, capabil să comită răutăți, să risipească averi și – credea mama lui – să-i facă unei oarecare copii. Și asta, în ochii *Cândidei*, îl făcea interesant. Acum altfel se uita la *Antoni Sampons*, de parcă ar fi fost al ei și ar fi meritat tot efortul. Și astfel s-a trezit în ea un fel de nevoie să se lupte cu *Marietta Lombardi* și, mai ales, să câștige, clar, fiindcă a știut mereu că o să câștige.

— Cred că mata ai fost tot timpul îndrăgostită de *Antoni Sampons*, i-ai zis când ți-a mărturisit toate astea.

— Îndrăgostită? Crezi? Tu te-ai îndrăgostit vreodată, *Aurora*?

Ai dat din umeri. Nu știai ce să răspunzi. Dacă te-oi fi îndrăgostit, nu-ți făcuse rău.

— Cred că nici eu, a continuat ea. Mama zice că nu e bine să-ți pierzi capul din dragoste, dar mie mi-ar plăcea, ție?

— Ce-nseamnă să-ți pierzi capul?

— Dar nu pentru un fitecine! Pentru un om rău, *Aurora*, care să mă facă să sufăr.

— Ca *Antoni Sampons*?

— Ah, ce bine ar fi de-ar fi el, Aurora. Ce bine! Tu crezi că-i destul de rău?

Și tu iar dădeai din umeri și ea ofta, bleaga, prea tânără să știe despre ce este vorba.

Astfel a început bătălia domnișoarei Cândida, calmă, dar fermă. În primul rând a început să fie interesată de tot ce povestea Antoni și-a reieșit — ce surpriză! — că i se părea interesant. Și, când îi vorbea, a început și să-l privească și să răspundă ceva mai mult decât monosilabe când el aștepta un răspuns. A luat obiceiul să-și pună rochii mai decoltate — „Dacă trebuie să mă lupt cu o femeie înveșmântată ca o preoteasă celtă, va trebui să dezgolesc ceva“, îi spusese doamnei Hortensia, care i-a dat imediat dreptate; înainte să iasă își parfuma decolteul și umerii și, ajunsă la teatru, zâmbea întruna cochet, dar numai în prezența lui Antoni, ca pescarul care trage de undiță în fața splendidelor mustăți ale unui țipar.

Rezultatele s-au văzut imediat. Antoni, în ultimul timp atât de ursuz cu ea, îi vorbea din nou, o invita în pauze la o mică plimbare în Sala Oglinzilor și-i dăruia din nou ciocolată în cutii mari.

Într-una dintre aceste plimbări, în una din cele două pauze, el a zis:

— Cândida, vreau să-ți vorbesc despre un episod de care mi-e rușine. Cu câteva luni în urmă am avut relații cu o domnișoară și am făcut lucruri abominabile.

— Cât de abominabile? a întrebat ea.

— Excesiv.

— Sincer, nu te văd pe domnia ta capabil de-așa ceva, Antoni, a zâmbit, fermecătoare, fără a se opri.

— Ai fi surprinsă.

— De ce nu-mi povestești, să vedem dacă ai domnia ta dreptate.

— Niciodată, Cândida! N-aș putea!

— Ah!

— Un singur lucru îți pot spune.

— Și anume?

- Iartă-mă.
- De ce? Domnia ta nu m-ai jignit.
- Vorbești serios?
- Și de-ai fi făcut-o, tot te-aș fi iertat.
- Nu cred.
- Pune-mă la încercare.
- Ce spui?
- Jignește-mă.
- Dar, Cândida, ce spui?

Cândida s-a oprit, s-a uitat în ochii lui cu pupile de femeie care știe foarte bine ce vrea și-a zis:

— Vreau să fiu în situația de a-ți ierta ceva. O să-mi faci hatârul ăsta?

Femeile sunt o subspecie tare curioasă, o fi gândit bietul Sampons, o subspecie care veșnic face altceva decât te aștepți.

— M-ai accepta ca pretendent?

— Doar cu o condiție.

— Ascult.

— Să-ți pierzi capul după mine!

— Asta nu trebuie să mi-o ceri, Cândida. Mi l-am pierdut de mult. Cum nu mă băgai în seamă, a trebuit să-ți caut o înlocuitoare care nu-ți ajunge nici la degetul mic.

Dacă ea l-ar fi instruit pe pretendent ce să spună, n-ar fi nimerit mai bine. Erau exact cuvintele pe care le voia. Cele de care orgoliul ei avea nevoie.

— Și acum te pot întreba ce crezi despre mine? a continuat el.

— Poți, dar n-o să îți răspund.

— Atunci o să te întreb iarăși când am să fiu soțul dumitale.

— Dar tot n-o să-ți răspund.

Antoni Sampons și moștenitoarea Casei Turull s-au căsătorit la biserica Mercē în 24 mai 1872. Ea avea optsprezece ani, el douăzeci și doi, tocmai se sfârșise anul de doliu după defunctul *don* Gabriel și în strada Manresa cincisprezece mașini inventate de socru funcționau deja cu deplin randament.

Tânăra pereche avea totul: un prezent cu tinerețe, frumusețe și relații sociale satisfăcătoare și un viitor de expansiune economică și mari speranțe. La Ciocolate Sampons producția a crescut de o sută de ori numai în primul an. Au început inovațiile, ciocolata cu lapte, invenție a elvețienilor, exporturile, ideile inspirate ale lui Antoni, ca aceea de a dăruia cu tabletele de ciocolată abțibilduri colecționabile sau de a comanda picturi artiștilor cunoscuți pe care să le poată reproduce pe cutiile din cositor în care își vindea sortimentul. A început și reclama în ziare, ceva nemaivăzut până atunci. „Ciocolatele Sampons sunt pentru toate buzunarele și toate gusturile“, „O ceașcă de ciocolată Sampons este cel mai plăcut mic dejun“, „Gustați ciocolata Sampons când vă plictisiți de alte ciocolate“. Afacerea mergea, iar tânărul Antoni trăia ca s-o facă să meargă. Și, la zece luni după nuntă, cireșa de pe tort, a venit pe lume micuța Antonieta.

— Bine-i, când te-oi mărita, să rămâi pe dată grea, mormăia de fericire soacra, care vedea în micuța nepoată trăsăturile defunctului soț.

La rândul lor, doamna Hortensia și domnul Estanislau, foarte satisfăcuți de cum mersese totul, erau convinși că pentru ei viața avea să fie o pantă lină printr-un peisaj mirific. De trei ori pe săptămână mergeau în vizită la fată – ca noră, se mutase în casa din strada Ample – și-acolo dădeau de un întreg univers: cusca cu ciocolata și pișcoturile pregătite, ginerele cu o droaie de noi himere pe care voia să le propună socrului și tu, Aurora, atât de bucuroasă să-i vezi ca o a doua fiică. Se serveau, se extaziau la vederea micuței regine a casei – nu semăna cu nimeni, li se părea minunată, deși nu era deloc, bietul copil –, iar domnul cânta și acum „*Bella figlia dell'amore, schiavo son de'vezzi tuoi*“ de câte ori o vedea trecând pe Cândida, în rochiile ei de doamnă căsătorită, cu coafurile ei perfecte.

Se întâlneau și la Liceu, evident, cam ca totdeauna. Acum tânăra pereche era invidiată de toți, atât de arătoși și cu aerul că au lumea la picioarele lor. Ocupau loja dintotdeauna, soacra se lăsa tot mai puțin văzută, poate fiindcă nu mai avea chef

să-și pună rochiile alea de păreau perdele și nici să-și sugrume osânza de sub bărbie cu colierul de rubine. În timpul spectacolelor, cei doi bărbați vorbeau tot despre mașini – nici asta nu se schimbase –, iar cele două femei, mamă și fiică, vorbeau despre fată, despre soacră, despre soți sau despre o mie și una de ciudățenii ce trebuiau povestite, fiindcă, oricât ar fi vorbit, nu le era de ajuns. Și în puținele clipe când tăcea ca să se uite spre scenă, familia Turull își privea cu ochi copilăroși fetița și aducea mulțumiri cerului. Mulțumiri fiindcă fiica aceea târzie avea să fie portul sigur al tuturor neliniștilor trecute, cea mai mare mândrie a vieții lor, bucuria și balsamul care avea să le aline bătrânețea. Mulțumesc, mulțumesc, mulțumesc.

Și atunci a venit premiera cu *Il trovatore*.

Il trovatore

Primii Sampons locuiau în strada Manresa, deasupra magazinului deschis de bunic de cum venise din Molins de Rei. *Don Gabriel* însă a vrut să-i satisfacă o toană soției lui și i-a cumpărat un mic palat vechi, cam prăpădit, din strada Ample, a făcut câteva reparații absolut necesare – și mai degrabă insuficiente – și s-a instalat acolo cu tot neamul. Casa era rectangulară, solidă ca o stâncă, avea mari balcoane din fier forjat spre stradă, tavane încărcate de muluri, o sală de bal unde nu avea să danseze nimeni și chiar o intrare pentru trăsură.

În casa aia a intrat *Cândida* ca noră după căsătoria cu *Antoni Sampons*. Încăperile ei, salon și dormitor, dădeau spre stradă, erau una dintre cele mai vesele părți din casă, căci, situate la etajul doi, soarele le găsea cu ușurință când își urma drumul deasupra orașului. *Antoni* își păstrase dormitorul, la același etaj, aproape de-al soției, se știe de ce, dar în același timp separat prin câteva uși, covoare și cornuri ale abundenței. Ție ți-au dat, cum era normal, o cămăruță la subsol. Patru pereți murdari, nici o fereastră, o ușă cu balamalele rupte, un dulap și o oală de noapte. Un patrimoniu subțirel, dar nici nu așteptai mai mult.

Nu ți s-a schimbat deloc viața în casa din strada Ample. Zilnic, la nouă jumătate dimineața, urcai scara făcând echilibristică cu tava. Pe ea un șervet din in, deasupra ciocolata – în ciocolatierea de porțelan alb –, coșulețul cu câteva felii de pâine și o farfurioară cu fructe. Făceai o haltă de trei secunde la măsuta de pe palier ca să bați la ușa de la camera domnișoarei, iertare, a doamnei *Cândida*. Două ciocănituri ușoare și imediat glasul ei îți dădea dinăuntru voce: „Intră, *Auroreta*, intră!“ Și

intrai într-o cameră în penumbră, cu tava în mâini și porțelanurile făcând cling-cling, lăsați totul pe masă, închideai ușa, trăgeai draperiile de la ferestre și lumina soarelui se revărsa peste mobile, peste covoare, peste tapetul de pe pereți. Doamna își lua micul dejun în pat – o doamnă nu se poate scula de cum se trezește, evident – și începea pentru ea ziua, deși pentru tine începuse de ore bune.

Apoi îi alegeai hainele, îi periai pantofii, îi căutai șalul, o însoțeai la plimbare spre douăsprezece și, uneori, la slujbă sau la spovedanie. După-amiaza îi aduceai lucrul, gustarea, rozariul și celălalt șal, cel de lână, că atunci când soarele fugea prin ferestre era un frig groaznic. Seara o ajutai să se schimbe, îi periai părul, îi aduceai un pahar cu apă, îi țineai de urât, îi puneai sticle cu apă caldă în așternut. Cândida nu tăcea niciodată – alt lucru neschimbat –, deși uneori ai fi preferat să tacă, fiindcă uneori ce-ți spunea te făcea să roșești. Dar încă nu știai pe nimeni în stare s-o faci să tacă pe domnișoara Cândida.

— O, Aurora, noaptea nunții! Ar trebui toate fetele obligate prin lege să aibă una, chiar dacă n-au în gând să se mărite. De-ai ști câte am învățat în doar câteva ore! Câte surprize! De exemplu: tu știai că bărbații nu se pot stăpâni? Oricât de educați ar fi și-oricâte eforturi ar face, bieții, nu reușesc: pocnesc ca o bombă – bum! – sau poate ca să nu te sperii ar trebui să spun că stropesc ca o fântână, da, da, chiar așa, și-atunci se pare că-și pierd puterile și rămân ca amorțiți. Un timp parcă nu mai sunt ei: te privesc ca un huhurez, te-mbrățișează fără motiv, vorbesc în șoaptă și-i apucă o moleșeală... Trebuie profitat de clipele astea să le ceri ceva ce-ți dorești mult și nu-i ușor de obținut, fiindcă n-o să fie în stare să-ți refuze nimic. Nu merită să zici ce-ți trece întâi prin cap, ar fi păcat, trebuie să ai bine gândit ce-o să ceri când vine momentul. Și nu puțin-tel, mai ales dacă ai fost drăguță și a rămas satisfăcut. Fiindcă mărinimia o să-i fie cât fericirea pe care a simțit-o lângă tine. De-aia e important, foarte important, să fii bună cu ei, îngăduitoare, supusă. Mi-a spus și confesorul înainte de măritiș: „Mai ales, fata mea, fă tot ce-ți cere soțul tău, nu-i refuza niciodată

nimic, chiar de nu-ți place și chiar de-ți este un pic teamă, fiindcă mai devreme sau mai târziu Dumnezeu te va răsplăti“. Și știi ce, Auroreta? Eu cred că de-aia am venit pe lume, noi, femeile: să fim răsplătite de Dumnezeu pentru cum știm să potolim urgența bărbaților noștri, să poată să se descarce de apăsare și să trateze senini mia lor de afaceri zilnice. În timpul-ăsta noi ieșim puțin la aer să ne fâlim cu dovada meritelor noastre, nu știu, o haină de blană, o berlină nouă, un inel frumos...

Sunt niște animăluțe nostime, bărbații, nu m-aș fi gândit niciodată! Au trupul foarte altfel decât al nostru, știi? Au chiar o bucată care se zbârlește când o privești (și mai mult dacă o atingi) și se face un fel de ciupercă din aia cu pălărie roșie. Nu face fața asta, femeie, că nu-i pe vecie schimbarea și cred că nu le face rău, dar un pic de neliniște cred că da. Știi ce zic eu? Că mare noroc avem să fim dintr-o singură bucată, noi, femeile. Nu trebuie să trecem prin spaime de-astea. Doar sarcinile, dar astea-s un dar de la Dumnezeu.

Am încercat să-ți explic cât am știut de bine, dar ca să-nțelegi ce vreau să spun ar trebui să-ncerci. Nu, nu te speria, de parcă ți-aș spune nu știu ce. Ce ai tu de pierdut? Nu ești măritată și din câte știu nici n-ai vreun pretendent, cine să-ți ceară socoteală? Nu crezi că e o prostie să te păstrezi pentru cineva pe care nu-l știi? Și nu contează ce zic popii în cazul ăsta, că ei fac ce vor când le convine sau crezi că ei se abțin de la plăcerile trupului? Păi dacă nici Domnul nostru Isus Cristos n-o făcea? Auroreta, iubito, de ce faci figura asta? Hai, fato, chiar nu mori de curiozitate? Mi-ar plăcea să te văd, pe tine cu un bărbat ca tine, prin gaura cheii. Mi-ar plăcea să știu ce fac bărbații care-s altfel decât Antoni, cât sunt de grosolani sau de sălbatici, o, ce plăcere doar la gându-ăsta! O să mă lași să mă uit? Nu, sigur că nu! Nu știu de ce-ți cer și-apoi pe cine-am găsi să vrea să se culce cu tine? Dar începe să-mi fie clar, Aurora, ca să-i înțelegi pe bărbați nu-i de-ajuns să cunoști unul. Și eu vreau să fiu expertă în domeniul ăsta! Cu unul nu-i de-ajuns nici pentru început. Nu te uita așa la mine, parcă ești fermecată! Ce-mi place să te sperii, fato, și ce ușor e! Te sperii din

orice, Aurora, la vârsta ta, și încă n-ai învățat nimic. Noroc că mă ai pe mine să-ți explic tot, nu-i așa?

Ciocolatiera era acolo de ani de zile, dar domnișoara Cândida te-a pus s-o scoți din vitrină și ți-a cerut s-o speli bine cu apă și săpun.

— Se pare că n-a fost de mult folosită. L-am întrebat pe Antoni dacă pot s-o iau eu și știi ce mi-a spus? A zis că tot ce e-n casa asta e al meu, să folosesc tot ce vreau. Frumos, nu? Și nu crezi că-i perfectă pentru ciocolata de dimineață? Măine o inaugurez.

Cât o spălai, ți-ai dat seama că nu era o piesă oarecare. Finețea porțelanului, forma liniilor delicate, ciocul înalt și mânerul generos, în formă de fundiță. La bază era scris ceva cu litere albastre, în franceză sau italiană, n-ai fi putut spune. Morisca se pierduse, dar ai găsit alta la bucătărie de aceeași mărime. O ciocolatieră fără morisca amintește prea mult de un copil cu gura căscată, e inacceptabil. În plus, ciocolata trebuie amestecată, dacă nu, e jale. Păcat de ciobitura aia așa urâtă de pe cioc. Ai pipăit-o cu vârful degetului. Argila era aspră, neplăcută. Îți amintea de viață, dar doar câteodată. Te-ai auzit spunând: „E o ciocolatieră superbă. Un pic ciobită – ce păcat –, dar nu contează“.

Ai întrebat-o pe domnișoara Cândida ce scrie.

— E în franceză, Aurora, ți-a explicat. Uite, zice: „Aparțin doamnei Adélaïde a Franței“.

— Și cine-i doamna asta? ai zis uimită.

— Nu știu. Va trebui s-o-ntrebi pe soacra mea. Aurora, fii drăguță și nu-mi mai zice *domnișoară*. Acum sunt *doamna* Cândida. Sau *doamna* Sampons, dacă preferi.

Dar nimic, ție chestia cu doamna nu-ți ieșea, și chiar erai atentă.

Soacra v-a lămurit imediat misterul.

— Ciocolatiera, zici? Sunt ani de când e aici! De-ar vorbi, ți-ar povesti istoria întregii familii. Nu știu exact de unde a apărut, că bărbatul meu nu mi-a spus niciodată. Am scos-o din găleata de gunoi, mă crezi? Magazinul era foarte mic, încă nu

mărisem afacerea. Și noi eram foarte tineri, abia căsătoriți. O fi fost darul cuiva, n-am încercat niciodată să descopăr. Crezi sau nu, ești primul om care întrebă.

În ciocolatieră încăpeau trei ceșcuțe. Domnișoara Cândida, adică doamna Sampons, avea obiceiul să mai bea și-a doua ceașcă, dar aproape niciodată pe toate trei. După ce o ajutai să se dea jos din pat, o pieptănai, îi alegeai hainele, iar ea vorbea, vorbea.

— Duc tava, domnișoară?

— Iarăși, Auroreta! Cum să-ți spun? *Doamnă!* Acum trebuie să-mi zici *doamnă!* Dacă te-aude domnul Antoni?

Când domnișoara – adică doamna – îți spunea, te retrăgeai și duceai serviciul de mic dejun la bucătărie, unde așteptai prilejul să te ascunzi o clipă în cămară să scurgi puțina ciocolată rămasă în porțelan. Era atât de bună, că te-nfiorai de plăcere și asta deși trebuia să te grăbești să nu te prindă nici Enriqueta, bucătăreasa, nici Quima, intendentă, amândouă de-alea care nu stau locului o clipă, apar dintr-odată din cine știe ce întuneric, ca fantomele. Apoi spălai cu grijă ciocolatiera, atentă să nu se lovească de marginile tari ale chiuvetei, o ștergeai bine și-o lăsați, bine așezată, pe un raft lângă cămară, s-o ai gata a doua zi dimineață. Și-n fiecare zi, la fel. Doi ani, patru luni și douăzeci și patru de zile, numărând-o și pe ultima, când ai băut tu toată ciocolata.

Când a cântat pentru prima oară la Liceu, Augusto Bulterini a interpretat rolul lui Alvaro, din *La forza del destino*, într-una din serile când tânărul cuplu Sampons strălucea în loja familiei, invidiat de toți cei prezenți. Cândidei i-a plăcut mult opera, căci era dintre cele în care pe bărbați nu-i deranjează să moară pentru doamnele lor, iar ele îi iubesc veșnic cu un dramatism care le face să scoată triluri înalte, tot mai înalte, și totul se termină mereu foarte rău (mai ales dacă e Verdi), așa cum de ceva timp deja anunță trompetele orchestrei. A plâns cu foc când protagonista îi spunea dragostei ei „Te aștept în cer, *addio*“ și murea rostindu-i pe jumătate numele, nefericita, înjunghiată

de propriul ei frate, ce lucruri se petreceau înainte și ce bine că geniul are grijă să ni le amintească!

Despre tenor nu au vorbit aproape deloc. Avea un stil mai mult decât corect, era bine în rolurile de june-prim, deși nu era atât de tânăr cum părea, i-a atras atenția domnul Antoni; să fi avut cel puțin treizeci și cinci de ani. Domnișoara Cândida găsea că treizeci și cinci de ani e o vârstă splendidă pentru un tenor, cu-atât mai mult pentru unul atât de bine făcut ca acel Bulterini, care se mișca pe scenă ca o felină și avea un zulf negru pe frunte, o plăcere să-l privești. Italianul a plăcut impvizibilului public de la Liceu și a revenit încă două stagioni, de data asta ca protagonist în *Il trovatore*. Alegerea n-avea cum să fie mai pe gustul domnișoarei Cândida. Ai aflat într-o dimineață când o pieptănai în fața oglinzii de la toaletă.

— Știi, Aurora? Lui Antoni i-a venit o idee de-aia de-a lui și la inaugurarea noilor corpuri ale fabricii a vrut să dea o petrecere trăsnet. I-a pus pe toți la treabă, să arate bine locul, dar cu mașinăriile tatei vizibile, ca să se minuneze toți cât suntem de avansați și cât cheltuim. Invitații, o grămadă, erau de toate soiurile: politicieni, ziariști, arhitecți, oameni de afaceri, directori de-ai concurenței – de la casele Ametller, Juncosa, Company, Farga, scriitori, oameni de teatru. Clar că acum Barcelona nu duce lipsă de oameni pentru o serbare atât de mare și totul a fost cum era de așteptat.

Ca să-mi facă mie pe plac, și unora dintre invitații noștri melomani, Antoni a chemat compania care are mâine la Liceu premiera cu *Il trovatore*, să prezinte ceva. Impresarul a acceptat încântat și-a mers totul șnur. Se serviseră de ceva timp gustările când și-au făcut apariția muzicanții și trioul din finalul primului act – cei doi îndrăgostiți de doamnă, ducele și trubadurul, și nefericita Leonora – și i-au lăsat pe toți vrăjiți când au cântat chestia aia atât de frumoasă cu țipete și amenințări, care se sfârșește când ea îi spune „*vibra il ferro in questo core che te amar non vuol né può*”¹. O, Aurora, ce emoție, poți să-ți imaginezi?

1 „Înfige sabia în inima care nu vrea și nu poate să te iubească” (ital.). (N. tr.)

Pe urmă a fost o pauză și mai târziu artiștii au interpretat câteva arii. Domnul Bulterini, de exemplu, a fost fantastic, a cântat aia cu nu e nici o forță pe pământ să-l poată opri, ce bărbat! Ce frumos era și cum l-au mai aplaudat! A fost o noapte de neuitat, într-adevăr! Așa că, Aurora, după asta, toți o să aibă în cap ciocolatele Sampons și când o să se gândească la ele, o să-și amintească și de muzică, cu cât gust era pregătit totul. Și-o să se ducă vestea!

Dar mai voiam să-ți povestesc ceva. Înainte să-nceapă, ne-au fost prezentați personal. Toți au fost foarte amabili cu Antoni, la urma urmelor el era capul, dar mai ales a strălucit domnul Augusto Bulterini, văzut de-aproape și nedeghizat m-a impresionat foarte mult. Aurora, nu știi ce păr negru și ondulat, puțin albit la tâmple, Antoni a avut pesemne dreptate, probabil se-apropie de patruzeci de ani. Și ce privire fixă, îți taie respirația! Domnul Bulterini și-a petrecut toată seara lângă mine, n-a avut ochi pentru nimeni altcineva. S-a conversat cu mine amabil – în spaniolă –, degajat, la fel de natural ca un rege sau ca un ministru obișnuit cu așa ceva. Părea foarte mirat de tinerețea mea și că-s căsătorită și mamă a unui copil de un an și-mi tot spunea ce lucruri i se păreau irezistibile pe chipul meu: ochii, nasul, gura, chiar și urechile. Cum mi-a dat ocazia și nici nu știam ce să zic, l-am întrebat dacă-i căsătorit și știi ce-a răspuns? A zis, impertinent: „În clipa asta sunt liber, dar pentru cineva ca domnia ta, doamna mea, mi-aș lăsa aripile tăiate cu dragă inimă“. Ce crezi, nu te crucești? Ce îndrăzneală încântătoare, cu soțul atât de-aproape! De l-ar fi auzit Antoni, sigur l-ar fi pocnit, ce grozăvie! Și de n-ar fi atât de bine-crescut poate chiar l-ar fi provocat la duel, până ar fi fost unul rănit sau – cine știe – mort. Ți-nchipui, Aurora, ce s-ar fi putut întâmpla de n-aș fi fost atât de discretă? Cât de aproape am fost de un deznodământ catastrofal, ca-n opere? Dar nu contează, c-am știut să stau la locul meu. Am rămas acolo, prinsă în conversația cu noul Casanova fără să fac tam-tam. După ce a dat drumul prostiei cu libertatea lui, domnul Bulterini a zâmbit, un zâmbet înfiorător de viclean. Eu îi vorbeam întruna de

Antoni, parcă să-i aduc aminte că-s femeie măritată, dar el nimic, făcea pe surdul, dă-i cu galanterii, de mă făceam roșie. Și tot așa până l-au chemat iar pe scenă, dar cât cânta tot cu ochii pe mine, și-i străluceau cu îndrăzneala aia de speriat.

Cu-atâtea emoții, n-am putut să dorm toată noaptea, Aurora, doar cu gândul la privirea aia nerușinată, și-acum tremur toată doar la gândul c-o să-l văd din nou pe scenă la Liceu, și lângă Antoni, care nu știe că e un escroc care vrea să-i ia nevasta. Mor să știu cu ce-o să-mi mai vină azi acest domn Bulterini, sunt pregătită pentru orice, că omul ăsta e un demon, Aurora, un demon care nu se potolește până nu obține ceva, de asta poți fi sigură.

Il trovatore a fost un succes. Bulterini și soprana care o interpreta pe Leonora au fost chemați la rampă de opt ori. Chiar și Antoni Sampons a avut cuvinte de laudă pentru cuplu, mai ales pentru el, că știuse să dea cel mai intens și briliant Manrico văzut de el. Toți știau că Verdi și Antoni Sampons nu prea se aveau bine, dar seara aia părerea a fost unanimă, nu era nimic de zis: fusese o seară mare.

Cândida rămăsese de-o vreme tăcută. Antoni a întrebat-o dacă nu-i plăcuse. A zis că da, mult, a fost fantastic și și-a lăsat mâna să cadă pe brațul soțului, să meargă acasă. Cât cobora scara de marmură, inima i-o luase la galop. Dacă închidea ochii, îl vedea pe Manrico privind-o de pe scenă cu aerul că vrea ceva de la ea. Ceva ce nu putea avea. I-ar fi plăcut să-l pălmuiască fiindcă o privea așa, dar i-ar fi plăcut și să-i ofere ce voia. Iar contradicțiile creșteau văzând cu ochii și-o sufocau.

— Zici că ți-a plăcut? insista Antoni.

— Mult. Doar că în actul patru am ațipit un pic, ce păcat! Păcat că n-avem cum s-o mai vedem.

Antoni Sampons a strâmbat din nas.

— Măine plec. Am bilet la diligența de nouă, spre Madrid.

— Da, sigur, a zis ea și a lăsat tăcerea să umple de gânduri discuția.

— Ai putea, eventual, să-i ceri tatălui tău să te însoțească, a propus el, veșnic dispus să nu-i refuze nimic, oricât de mic, soției.

— Pot să mă duc și singură. N-o să pățesc nimic.

— Singură?! Antoni s-a uitat la ea cu un amestec de fascinație și orgoliu. Ți-a plăcut așa mult?

Cândida a zâmbit.

— Perfect, deci nu mai e nimic de spus, a conchis el. La urma urmei, ești căsătorită. Știu toți.

— O, Aurora, sunt într-o agitație, nu pot spune nimănui, de trei nopți nu dorm, nu mănânc, nu mi-e gândul la altceva. Vino, Auroreta, să mă asculți când mi-e mai greu. Tu mi-ai fost mereu alături, tu mă cunoști mai bine ca oricine și-o să poți să-mi spui ce să fac. Ți-aduci aminte de domnul Bulterini, cântărețul italian? Ți-am povestit ce lucruri îndrăznețe mi-a zis, la petrecerea lui Antoni de la fabrica nouă. Ei, a doua zi, a luat-o de la capăt, cu și mai mare îndrăzneală. A trebuit să-l ascult, biata de mine, ce puteam face? Eram singură, a intrat în loja mea, a încuiat-o pe dinăuntru. O femeie n-are cum să înfrunte o situație ca asta dacă n-are alături un soț s-o apere. Nu poți să-ți închipui ce de prostii a trebuit să ascult, Auroreta... Că nu poate trăi departe de mine, închipuie-ți! Zice că de când m-a văzut nu se gândește decât la mine și la clipa când o să se poată din nou bucura de compania mea. Numai adjective să mă ridice-n slăvi! Și vorbește c-o grație, are un accent... parcă mă hipnotiza. Poate a făcut-o, nu sunt sigură. Dar ascultă, că asta nu-i tot. Vrea să plec cu el la Napoli, să-i fiu amantă. La Napoli, îți imaginezi! Și amanta lui, eu! Omu-ăsta crede că suntem într-o operă! Zice că nu suportă să mă știe în brațele altuia, că în sufletul lui e o furtună și doar privirea mea i-o poate alunga. Și-o fi, da, că mă privește-ntr-un fel care nu e normal! Cel mai rău nu e ce spune cu vorbe, cel mai rău e ce mă face să-nțeleg cu ochii. Mă vrăjesc, mă dezbracă, mă posedă. E cum te-ai uita la o fiară sălbatică. Însăpăimântă. Te sperii,

Aurora? Așa-i că acum înțelegi de ce sunt atât de dată peste cap? Ce-ți spun eu nu e de parcă aș fi moartă în viață?

Înțelegeai mult mai mult decât îndrăzneai să-i spui domnișoarei Cândida. Mult mai mult decât puteai digera și decât ar fi vrut ea să asculte. Ți-ai cunoscut mereu lungul nasului, chiar și când ea proclama sus și tare că erați prietene și de-aia îți cerea sfatul. Nu. Nu erați prietene și nu puteați fi niciodată, prea multe vă despărțeau. Ce căuta domnișoara Cândida – și înțelegeai și asta și nici asta nu puteai spune – era complicitatea ta la nelegiuire. Căuta s-o îndemni, s-o împingi, să-i eliberezi conștiința de vină. Tu însă nu-i puteai spune decât adevărul. Chiar și unul îngrozit și incomplet.

— Mata ațâți un foc foarte periculos, doamnă.

— Periculos, Aurora? Eu aș zice ucigător. Știi ce mi-a făcut Augusto, ieri seară în avanlojă? Nu, mai bine nu-ți spun, nu vreau să te fac să te simți prost. Ți-am spus deja că eram singură și a știut să profite. Se vede că are multă experiență, că e priecput. Când se uită-n felu-ăla la tine, parc-ar avea-n ochi venin. Un venin care încremenește, lasă victima fără apărare. Am devenit în brațele lui o marionetă, o păpușă lipsită de voință, lăsată în vraja mâinilor și cuvintelor lui. Da, Aurora, nu plânge, m-am lăsat sedusă de-un alt bărbat, dar nu sunt singura vinovată. Unde mi-era bărbatul când eu începeam lupta asta? A făcut ceva să evite ofensa? Să nu mă lase, poate, să merg singură la teatru? S-a gândit la ce mi se putea întâmpla? Nu crezi că nici n-a dat atenție? Și desfrânatu-ăla ai zice că și-a amintit că-s a altuia, că asta i-a oprit atacul? Clar că nu! A mers până la capăt și m-a făcut nebună de tulburare. Și-acum, acum nu știu ce să fac cu zilele fără el.

— Trebuie să îl uiți, ai zis, mai îngrozită ca ea. Ia în seamă sfatul prieteniei.

— Să-l uit, zici? Biata de tine, nu știi despre ce vorbești. Crezi c-o să mă lase? Crezi c-o să fiu în stare? O să facă bărbatul meu ceva să reușesc? Lui îi e gândul doar la călătoriile și la mașinile lui. Ce știi tu! Într-o bună zi o să vii la mine și-o să fiu plecată. Plecată pentru totdeauna, Aurora. Ce simt nu poate

fi spus în cuvinte. E ca o beție, doar de mine înțeleasă. Parcă destinul mi-ar fi arătat drumul. Iar destinul meu nu se poate împlini decât lângă... Nu vreau să-i mai rostesc numele, că mă arde uite-aici, pe dinăuntru. Trebuie să trăiesc pentru ce simt, Aurora, sau să mor.

Ce îngrozită ai fost! Doamna era nebună, nebună de tot. Nu-ți da prin cap ce să spui, să faci. Te întrebai dacă trebuia să-i povestești totul domnului Antoni sau poate să te duci la familia Turull și să vorbești cu *don* Estanislau și cu *donya* Hortensia. Dar te opreai. Și dacă era o închipuire de-a ei? O dorință ciudată, cum avea din când în când Cândida, ca atunci când voia să găsească un Don Giovanni care s-o facă să sufere? Poate nu trebuia să-ți faci griji.

Deodată ai văzut cum doamna stătea în fotoliu, sorbea ciocolata pe care i-o serviseși, privea spre stradă, ofta și zicea:

— Mi-aduci lucrul, Aurora? Vreau să brodez puțin.

Cât îi căutai ghergheful și cutia cu ace, îți recăpătai răsuflarea și-ți ziceai: „Sigur a fost o închipuire, pesemne n-a făcut nimic cu tenorul, sunt prostii de fată alintată“. Fiindcă, în adâncul tău, întotdeauna ai știut că ea, Cândida, doamnă sau domnișoară, fusese mereu aceeași: o fată răsfățată și insuportabilă.

I-ai pus ghergheful în poală. Ea te-a întrebat:

— Te-așezi să coși cu mine?

Ai inventat prima scuză care ți-a trecut prin cap: aveai multă treabă la bucătărie, trebuia s-o ajuți pe Enriqueta să aleagă legumele și să facă niște prăjituri. A dat din cap că da, dar până să se-apuce de brodat, ți-a mai aruncat o ultimă privire, puțin pierdută și tristă, și a murmurat cu un firicel de voce:

— Cine a iubit o dată atât de mult să nu se căiască niciodată.

Ai lăsat-o lângă fereastră cu ciudatele ei melancolii și te-ai dus la bucătărie să plângi de teamă.

La Traviata

Nu era o închipuire. Ți-ai dat brusc seama, cu groaza în suflet. Îți amintești ca de un coșmar. Era 16 octombrie 1874. Domnișoara Cândida n-a răspuns când ai bătut de două ori în ușa camerei ei. Ai insistat, nimic. Ți-ai zis c-o fi avut o noapte proastă și nu se putuse trezi. În ultimul timp i se întâmpla des să nu doarmă sau să se trezească în zori cu vreun coșmar pe care doar ție ți-l povestea. Ai hotărât să intri oricum, deși nu-ți dăduse nimeni voie.

Camera era în penumbră. Ai făcut ce făceai de obicei: tava, ușa, draperiile. Soarele care scâldea de mulțișor strada Ample era și el cel de fiecare zi. Lucrurile se încăpățâneau în rutina lor, prefăcându-se că nu s-a întâmplat nimic.

Dar camera era goală. Și patul nedesfăcut.

„Nu se poate“, ți-ai zis, și toate vorbele pe care Cândida ți le spusese în orele și zilele dinainte ți-au venit în cap ca o palmă zdravănă. „Nu, nu se poate.“ Ai căutat-o prin toată casa, cu o nădejde care era deznădejde. Te-ai uitat prin locurile firești, de exemplu grădina, ca și prin cele mai nefirești, cele prin care nu călca niciodată, bucătăriile, camera ta. L-ai întrebat pe șofer dacă doamna îi ceruse vreun serviciu în dimineața aia. Nu, doamna nu-i ceruse nimic. „Și ieri?“ ai zis cu inima cât un purice. „Nici ieri“, a zis bărbatul, și-a adăugat: „Dar ieri după-masă s-a oprit în fața porții o berlină“. „O berlină? A cui?“ Șoferul s-a strâmbat. Adică: „Ce treabă am eu?“

O berlină. Inima-ți bătea iute. Nu erai inocentă, știai diverse lucruri, aveai bănuieli. Nu bănuieli, Aurora – acum nu puteai nega evidența –, aveai certitudini, niște certitudini cât casa! Cum ai putut să fii atât de oarbă? N-ai crezut niciodată

că domnișoara vorbea de-adevăratelea... Mereu ai crezut că vorbea să nu tacă, că în realitate nu era în stare de... Proastă, oarbă, surdă, Aurora! Așa fusesseși! Și-acum te simțeau vinovată de parcă tu ai fi pus la cale trădarea.

Deodată ți-a venit în minte fetița. Mica Antonieta. Ai găsit-o în camera de joacă, pieptăna cu degetele o păpușă, sub privirea adormită a unei slujnicuțe tinerele. Ai întrebat dacă *doamna* trecuse pe-acolo în dimineața aia. Nu știi de ce, dar încă mai trăgeai speranță. *Aveai nevoie* de o speranță. Aveai în inimă o pojghiță neagră de tristețe.

Fata râdea, bietul copil, atentă la micile ei probleme. Slujnica ți-a spus: „N-am văzut-o“.

Așa că din toată casa doar tu știai, Aurora. Doar tu. Aceasta era nefericitul privilegiu rezervat slujniciei din flori, fiicei salvate ca printr-o minune a unei femei moarte. În dimineața aceea de octombrie ți-ai dorit să nu te fi născut, să nu fii nevoită să-l vezi pe domnul Antoni venind din călătoria de afaceri, întrebând de iubita lui soție, mirându-se că încă nu-i ieșise în întâmpinare și, la urmă, nevenindu-i să creadă și rănit de moarte încă viu, ascultând de la tine întregul adevăr. Un adevăr care te zgâria pe dinăuntru și pe care acum îl purtai pe umeri de parc-ar fi fost un munte.

Într-o clipă ai prevăzut totul, ca o vrăjitoare care poate ghici viitorul. Oprită în fața patului nedesfăcut al doamnei, ai înțeles că era sfârșitul (rareori se identifică în viață cu atâta limpezime) și că nu era nimic de făcut. Oamenii ca tine nu țineți frâiele istoriei, voi doar le puteți îndura consecințele.

Ai răsucit cheia în broască pe dinăuntru și te-ai așezat la masa la care Cândida n-avea să mai vină niciodată să ia micul dejun. Ai despăturit șervetul de pânză și ți l-ai pus în poală, cum o văzuseși pe ea făcând de-atâtea și-atâtea ori. Și-apoi te-ai servit cu ciocolată. Trei cești întregi, tot ce era în ciocolateria misterioasei Adélaïde de France. Ai băut-o cu calmul condamnaților, privind în stradă. Nu era foarte dulce, dar era

foarte fină. Când ai terminat, ai înfulecat pâinea și fructele. Ai lăsat farfuriile lună.

Doar o secundă te-ai gândit că meritai.

Coșmarul avea trei acte, ca operele preferate ale doamnei Hortensia. În al doilea, domnul Antoni venea din călătorie. Dacă ar fi compus cineva un preludiu la sosirea lui acasă, ar fi început cu un adagio puțin tumultuos, ca, treptat, să treacă la allegro și să se încheie într-un presto plin de tobe, din cele care pregătesc publicul pentru când lucrurile încep să meargă rău de tot. A, și trompetele! Nu putem uita de trompete ca prevestire a destinului. Apoi ar fi urmat un duet – tu și domnul –, în vechiul stil: întâi tu dădeai propriile explicații, apoi el pe-a lui și doar în final cele două voci se uneau. Ar fi mers, imediat, o arie de un mare dramatism, cea a domnului Antoni, cu flica în brațe, blestemând femeia care îi părăsise, ziua când se căsătorise cu ea și pe tenorul napolitan care i-o furase. Ca încheiere, o *cabaletta* plină de furie în care el să făgăduiască lui Dumnezeu că i-o va consacra pe flica lui, Antonieta, cu trup și suflet, și că o va crește departe de amintirea sfâșietoare și nocivă a mamei ei. Cortina și aplauze.

În viață însă nimic nu e ca pe scenă. Tu mureai de frică așteptând să se întâmple ceva, dar nu aveai curaj să mărturisești adevărul. Și orele treceau după fuga ei. Trei zile de când Candida nu mai era. În casă domnea o tăcere tristă. Veneau musafiri, îi auzai urcând scările după intendentă și apoi îi auzai plecând. Domnul Antoni își lua acum prânzul în cabinetul său. Aveai puțină treabă, te plictiseai pentru prima oară în viață. Din când în când te duceai la Antonieta, ți-era milă de ea la fel cum îți era de tine. Te întorceai în cămăruța ta, vizuina ta, și lăsați timpul să se scurgă ascultând zgomotele de la etajele de sus și te întrebai: „Poate ar trebui să-i spun ceva domnului Antoni?” Și plângeai de frică și de furie.

— Aurora, te-așteaptă domnia în salon, ți-a zis Madrona, vârându-și capul pe ușa cu balamalele rupte.

Ai urcat imediat, îți tremurau mâinile de teamă, de nervi, de tristețe.

Domnul Antoni stătea în picioare în fața căminului. Mama-sa, în fotoliu, lângă perdele. Cu o figură gravă, domnul Estanislau prindea mâna doamnei Hortensia, care părea că plânsese mult. Ți-au cerut să stai în mijlocul scenei, să te poată vedea toți bine. Domnul Antoni te-a întrebat dacă știi unde e doamna Cândida.

— Nu sigur, domnule, dar îmi închipui.

— Ce-ți închipui, Aurora? te-a întrebat atunci.

— Nu mă puneți să spun, domnule! ai zis, cu vocea gătuită de spaimă. De zile întregi.

— Spune-ne atunci motivul. De ce bănuiești? Ți-a spus ea?

— Da, domnule.

— Vorbea cu tine despre domnul Bulterini?

— De câteva ori mi-a vorbit.

Doamna Hortensia a intervenit brusc, tulburată.

— Și tu nu-i ziceai nimic, toanto? Nu-i scoteai din cap prostiile alea, nu-i spuneai că-i femeie măritată, mama unei fete?

— Ba da, doamnă. Dar nu credeam că domnișoara, adică doamna Cândida vorbește serios. Credeam că sunt închipuiri de-ale ei.

— M-a informat intendentă, a continuat domnul, că acum trei nopți te-a văzut ieșind din casă după zece, grăbită, trimisă de doamna, și te-ai întors la unsprezece jumătate.

Ai observat cum inima-ți crește, crește și-ți umple tot pieptul și-o clipă ai crezut că o să mori acolo, pe loc, în fața domnilor. Câteva clipe pe ochi ți s-a așternut un vâl negru și ai gândit: „Sunt pierdută“.

— E-adevărat, Aurora?

— Da, domnule.

— Poți să ne spui unde te-ai dus?

— Să duc o scrisoare.

— Unde?

— La Liceu, la intrarea artiștilor, domnule.

— Cui trebuia să i-o dai?

— Servitorului domnului Bulterini, domnule.

— I-ai dat-o?

— Da, domnule.

— Ți-a spus doamna ce era în scrisoare?

— Da, domnule.

— Atunci erai pe deplin conștientă de ce făceai, tartore! a răcnit doamna Hortensia și i s-a găuit vocea.

N-ai mai putut. Te-ai pus pe plâns ca un plod. Nu aveai aer. Poate c-o să leșini. Nu voiai, pentru nimic în lume. Nu voiai să-i superi pe domni, sub nici o formă.

— Domnișoara Cândida, ai bălmăjit, cu un fir de voce, doamna Cândida m-a păcălit.

— Cum adică te-a păcălit, ce vrei să zici, Aurora? Spune!

Doamna Hortensia țipa cum n-o auziseși țipând niciodată, dar cel care impresiona cu adevărat era domnul Estanislau. Rămăsese tot timpul nemișcat. Mut, cu ochii fixați pe tivul perdelelor și privirea tulbure. Se vedea că e viu doar fiindcă din când în când clipea.

— Biletul, ai răspuns, plângând cu sughituri, descompusă, credeam că e un adio pentru totdeauna. Așa mi-a spus. Eu am îndemnat-o să-i scrie.

— Spui adevărul? a vrut să știe domnul Antoni.

— Da, domnule, vă jur.

— Nu jura, neam prost! a strigat doamna Hortensia. Și nu plânge!

Te clătinai. Domnul Antoni a trebuit să-ți întindă brațul, să te sprijini. De n-ar fi fost el, te-ai fi prăbușit.

— Mi-e rău, ai scâncit. Eu n-am făcut nimic. Doamna Cândida e încăpățânată. Nu m-asculta. Eu cred c-o să se-ntoarcă. Nu se poate să nu se-ntoarcă. Când și-o da seama de ce-a făcut, o să se-ntoarcă. Sunt sigură.

Strigai ca o fetiță. Erai atât de nenorocită, că domnul Antoni a întreat-o pe doamna Hortensia dacă ești cinstită, dacă puteau avea încredere în ce spui. Și doamna a răspuns:

— Aurora este o fată bună. O știu ca pe fata mea. Garantez pentru ea.

Lacrimile ți s-au oprit brusc. Ai rămas țeapănă în mijlocul adunării, așteptând iarăși să se întâmple ceva. Un ceas bătea de șase.

— Du-te, Aurora, a zis domnul Antoni, calm, cum fusese tot timpul. Tu n-ai nici o vină pentru ce s-a întâmplat.

Ai ieșit. Mergeai împleticită. Parcă nu era adevărat. Când coborai scara, ai auzit glasul doamnei Hortensia, se tânguia:

— De ce ni s-a-ntâmplat asta nouă? De ce?

Nu ajunseseși la jumătatea scării, te-ai oprit. Mama domnului Antoni vorbea despre tine:

— Nu poate rămâne aici, înțelegeți, nu? Ar fi mai bine s-o luați. N-am putea s-o recomandăm cuiva după ce a făcut.

Doamna Hortensia nu te-a apărat, nu s-a apărat nici pe sine.

— Bine, a zis.

Bine: un biet fleac cât să schimbe cursul unei existențe.

Lucrurile tale erau curând strânse, încăpeau în aceeași valiză pe care-o aveai când ai venit.

Când ai terminat, te-ai așezat pe banca de la bucătărie, temătoare, așteptând. Atunci ți s-a aprins în minte, ca un licurici, o idee proastă: ciocolatiera. Nu puteai să o lași acolo, pe raftul de lângă cămară, nefericită. Și nici n-o să-i ducă nimeni lipsa, după ce o să pleci. În casa aia erau alte probleme până să se întrebe ce s-a întâmplat cu ciocolatiera veche, ciobită. Cum se întâmplă în asemenea cazuri, o idee proastă a chemat alta și imediat îți explicai ție însăși că, chiar de-ar căuta-o, o să creadă că o luase doamna Candida și era clar că n-ar fi putut demonstra nimeni. Avuseseseși o zi grea, inima îți bătea să-ți sară din piept și era posibil, căci în bucătărie nu era nimeni și nu se auzeau nicăieri pașii ca de soldat francez ai Madronei, cea veșnic peste tot, ce femeie antipatică! Brusc, ai făcut-o. Fără să te gândești, cum se fac lucrurile astea. Împinsă de-o dorință ciudată de-a poseda un obiect care pentru tine însemna mult mai mult: era parte a unui trecut încă foarte viu, dar deja îngropat. Ai înfășurat-o într-o cârpă și-ai pus-o pe fundul valizei. Apoi te-ai

întors pe banca de la intrare și-ai așteptat să și se potolească inima.

Domnii au mai rămas destul de mult în salon. Aveau de lămurit multe lucruri și de luat câteva decizii dificile, dar necesare. Să o dezmoștenească pe domnișoara Cândida în favoarea Antonietei, de exemplu. Să discute despre clauzele concrete pe care să le cuprindă actul de separare, deja redactat de avocatul domnului Antoni. În document erau foarte clare două condiții importante: Cândida n-o să-și poată revedea fiica până la majoratul fetei și îi era total interzis să mai calce vreodată prin casa fostului soț.

Se pare că auzind ultima clauză, domnul Estanislau a șoptit, privind în gol:

— Bine-ar fi să nu se mai întoarcă niciodată.

După asta, era deja limpede că actul trei va fi teribil. Cam cum este la *Traviata* doar auzind preludiul părții a treia: povestea n-are cum se sfârși bine, sub nici o formă, oricât ar vrea publicul.

Nu mai văzuseși o mamă atât de disperată ca doamna Hortensia să ștergă amintirea fiicei ei, nici un tată atât de năpădit de rușine de tot ce se întâmplase, ca domnul Estanislau. N-ai aflat niciodată care din ei doi a hotărât să scoată în curte mobilele și toate lucrurile rămase încă în camera Cândidei, să le facă grămadă și să le dea foc. Doamna s-a închis în camera ei, să nu trebuiască să vadă. Domnul Estanislau însă s-a așezat într-un balansoar și nu s-a mișcat până ce din foc a rămas doar jarul și din jar cenușa și din cenușă o amintire înghețată ce împietrea inima.

În timpul asta se legăna încet, cântând „*Bella figlia dell'amore, schiavo son de'vezzi tuoi*“, și lăsa amintirile să-i facă un rău din care n-avea să-și mai poată reveni. A fost ultima dată când l-a auzit cineva cântând faimosul cvartet din *Rigoletto*. A doua zi, ca o consecință logică a tot ce se întâmplase, a pus să se închidă sala de muzică și a mormăit:

— Tot ce am dorit în viață s-a întors împotriva mea.

Din când în când întreba: „Este ceva corespondență?” Îi dădeau scrisorile, le privea fără interes și continua cu ale lui, tot mai absent. Nu mai ieșea – nu putea suporta figurile vechilor prieteni, nici tăcerile de circumstanță, nu putea să se prefacă –, încet-încet își pierdea dorința de a inventa noi mașini – „În lume sunt grămezi de mașini! De ce să mă mai deranjez? – și s-a închis în tăcerea lui de nepătruns. Domnul Estanislau se îndepărta cu fiecare zi tot mai mult.

Până când a venit accidentul vascular cerebral și s-a îndepărtat de tot. De boala lui s-au molipsit încet-încet toate încăperile casei, care, ca el, își subțiau tot mai mult ființa. Cearșafuri albe au ascuns mobilele din sufragerie și din salonașul pentru fumat; masa din cabinetul domnului, cu tot feluri de planuri, schițe, formule și comenzi împrăștiate, a fost încuiată cu cheia. Perdelele, covoarele și tapetele care se schimbau de două ori pe an au rămas blocate într-o perpetuă iarnă.

Doamna Hortensia a dat afară tot personalul. Nu și pe tine:

— Tu și cu mine o să ne ocupăm de-acum de toate, Aurora, ți-a zis și-a adăugat: Domnul n-ar vrea să-l vadă nimeni așa. Nimeni, în afară de tine, care ai fost pentru noi ca o fiică și, până la urmă, ai să fii mult mai mult decât am crezut.

Bietul domn Estanislau, ce milă trezea! Un bărbat ca el, care fusese mare și puternic ca un stejar, vesel ca o zi de primăvară, iute de gând și de picioare, obișnuit să facă și să desfacă fără să dea nimănui explicații, brusc se vedea condamnat să-și petreacă ziua din pat în balcon, din balcon în pat, mâncând supele pe care trebuia să i le dați, doamna sau tu, cu o linguriță, fiindcă nu mai știa nici să deschidă gura. Dacă-l priveai în ochi, întâlneai în ei anunțul morții. Același lucru se putea spune despre doamna Hortensia, care, din ziua când te-ai întors la casa din strada Princesa, s-a veștejit treptat, ca un fruct care se usucă la soare. Nu ieșea, aproape nu mânca, se îmbrăca numai în doliu, deși în casă nu era nici un mort, și, pe neașteptate, a chemat avocatul și i-a zis, fermă, dar cu un tremur în voce:

— Vreau să vând loja de la Liceu.

Rămăseseră mult în urmă timpurile când domnul Estanislau, cu un deget înălțat spre cer și glas de zeu Wotan la final de *Walkiriile*, susținea orgolios:

— Întâi și-ntâi vând casa, nu loja de la Liceu!

Nu știai care din ei doi era mai de plâns, el sau ea. Cel puțin domnul Estanislau nu era întreg, când și când zâmbea ca un nebun lângă ferestre și ducea o viață liniștită. Absentă, dar liniștită. Doamna însă nu știa decât să plângă pe ascuns, când credea că n-o aude nimeni, și repeta întruna: „De ce trebuia să ni se întâmple nouă asta? De ce ni s-a întâmplat asta nouă?“

Era trist să aparții decadenței ăleia prea timpurii. Mai ales pentru cineva, ca tine, care încă aveai atât de clare amintirile splendorii, timpul când mereu erau petreceri, noutăți, un du-te-vino de modiste, ceasornicari, avocați, prieteni veniți la o gustare, spălătorese și călcătorese. Și noapți de operă. Epoca în care se vorbea mult despre începutul stagiunii la Liceu și cea mai mare problemă era că veșnic lipsea *Rigoletto*.

Domnul Estanislau a murit în scaun în fața ferestrelor, privindu-și strada, inundată de soarele primăverii, cu zâmbetul acela de fericire îndepărtată desenat pe buze. Ai zice că n-a suferit și că a părăsit lumea asta în pace. La înmormântare, la catedrală, s-a strâns o mulțime de lume. Doamna Hortensia părea o păsărică picată de sus dintr-un cuib. Antoni Sampons stătea în primul rând însoțit de micuța Antonieta, de doar cinci ani. Oamenii murmurau. În discuții apăreau cuvinte urâte, precum „rușine“, „trădare“, „târfă“, și se făcea risipă de compasiune și tristețe fățarnică. Antoni Sampons și-a luat rămas-bun de la soacră în piață și s-a întors acasă încetișor, cu fata de mână. Doamna Hortensia aproape n-a îndrăznit să îl privească în ochi.

În următoarea stagiune de la Gran Teatre del Liceu, prima fără *don Estanislau*, s-a cântat un magnific *Rigoletto*.

Nici nu ieșiseși din casa Sampons și deja îți părea rău. Tu nu ești așa, Aurora, îți spunea o voce micuță dinăuntru, cum te-ai încumetat? Să iei ceva ce nu era al tău ca și cum ar fi fost.

Să furi. Acesta era cuvântul potrivit: furt. Un cuvânt urât, din cele care nu-ți plac, Aurora.

Toate motivele pe care ți le dăduseși, care te împinseseră să iei piesa de porțelan de pe raft și să o vâri în valiză acum nu erau nicăieri. Le căutai înăuntrul rău și nu răspundeau. Licuriciul ideii plecase și el. Îți lăsase doar căința, vina, rușinea de tine însăși.

Mereu ai fost puțin exagerată, Aurora, recunoaște!

Înainte de a pleca din casa Samponilor, păzită de domnul Estanislaeu și de doamna Hortensia, toți trei cu figuri de înmormântare, deja hotărâseși ce trebuia să faci, chiar de n-o fi ușor. Nu te-a învățat nimeni, nici măcar vocea micuță (tăcea, trădătoare), dar tu știai.

Să duci ciocolatiera acolo de unde o luaseși fără aprobare. Asta trebuia să faci.

Cum? Nu știai, dar ghiceai că n-avea să fie ușor.

În prima dimineață din casa Turull, te-ai sculat devreme, în zori, și ai înfășurat-o în hârtie de mătase. Pachetul, rotofei și înfășat ca un copil mic, l-ai legat cu o panglică, și ea albă. În semn de respect, ți-ai pus haine curate. Ai ieșit din casă când încă nu se luminase și doar în jumătate de oră erai deja în fața porții din strada Ample. Îți bubuia inima când ai bătut cu ciocănelul în poartă. A venit să deschidă broscoiul de Enriqueta și, cum te-a văzut, s-a schimbat la față.

— Ce faci aici? te-a întrebat. De ce te-ai întors?

— Am venit să aduc ceva.

— Nu ne interesează, a zis ea, fără să te lase să explici.

— Ascultă-mă! Nu-i al meu.

— De la doamna Cândida nu vrem nimic.

— Enriqueta, vrei să taci? Lasă-mă să vorbesc!

— Nu pot. Chiar nu pot. Enriqueta închidea poarta și mormăia înainte: Pentru Dumnezeu, Aurora, nu mai veni. Domnul a suferit deja mult. O să mă fac că nu te-am văzut.

Cu Madrona ar fi fost și mai rău, ți-ai zis. Te-ai întors, ce puteai face? Îți ziceai: „Bine, Enriqueta, și eu o să mă fac că nu te-am văzut“.

Piesa din porțelan fin îți frigea mâinile cât vă întorceați amândouă acasă.

Apoi au venit zile de tăcere și de ferestre care nu se mai deschideau niciodată. Ți-era frică să nu-ți moară doamna de durere, că abia de ciugulea câte ceva și încet-încet își pierdea obiceiul de a vorbi. Și într-o zi ți-a zis:

— Ia loc, Aurora! Și-a pus mâinile încrucișate în poală, te-a privit într-un fel aparte, cu dragoste parcă, și ți-a ținut un discurs la care nu te așteptai: Peste câțva timp, o să mă duc să locuiesc cu o nepoată, am făcut niște înțelegeri cu ea, m-am gândit la mine și la anii care mi-au rămas. Nimic prea complicat, nu te gândi: am cumpărat niște apartamente mici la Bonanova și le-am pus pe numele ei, s-o răsplătesc fiindcă trebuie să mă îngrijească până la moarte. Știi că nu de bani duc lipsă (patentele domnului Estanislau încă aduc mulți), bani am avut mai mult decât aveam nevoie eu singură și decât puteam să cheltuiesc. Când plec, totul o să fie pentru Antonieta, singura noastră moștenitoare de când cu povestea cu fata. Problema e, Aurora, că nu vreau să-mi schimb viața fără să te las aranjată bine. Nu mi-aș ierta-o dacă ai sfârși-o prost. Doamna a făcut o pauză, ți-a cerut să te-appropii mai mult. Vorbea cu greutate și tot cu greutate o auzai și tu: Să știi că mama ta a fost o fată bună. Să nu iei în seamă ce i s-a-ntâmplat, a dat peste un om rău, care se gândea doar la el. Nu mi s-a părut că-i porți mamei tale ranchiună.

— Nu, doamnă, eu nu port ranchiună nimănui.

— Ascultă-mă bine! Înainte să moară, i-am promis că o să am grijă de tine. Cred că n-am făcut-o prea rău. Nu mi-am călcat niciodată un cuvânt dat, niciodată în viața mea. Și nu vreau s-o fac acum, să te las în voia sorții. Nu vreau să ai niciodată motiv să mi-o spui.

— Doamna Hortensia, eu nu m-am plâns niciodată, dimp...

— Lasă-mă să termin! A zâmbit ușor: Am vorbit cu prietenul meu, doctorul Horaci Volpi. Ți-l amintești? L-ai văzut pe aici de câteva ori. Era foarte bun prieten cu domnul Estanislau, le

plăcea să stea de vorbă cu o cafea în față până târziu, ce distracții! nu-i așa? Important e că este un adevărat domn, un om din cei dinainte. Stă singur de câțiva ani, dar îmbătrânește și are urgent nevoie de o menajeră, să-l rânduiască puțin.

— Să-l rânduiască?

— Să se ocupe de el, să-l îngrijească, să-i păstreze casa curată. O femeie tânără, dacă e posibil. (A făcut o pauză.) I-am vorbit de tine, Aurora. I-am spus că ești fată bună, că-ți place munca. I-am spus și ce i-am făgăduit mamei tale și cum am vegheat asupra ta în toți anii ăștia. A înțeles și cred că a fost mulțumit de recomandare. Te asigur că în casa aia o să te simți ca aici. Îți spun, Horaci e un bărbat cum nu mai vezi astăzi.

— Dar poate că n-o să știu să le fac pe toate... ai zis.

— Prostii! O să știi. Nu mă face să mă simt prost.

— Nu, doamnă.

— Să fi acolo mâine la nouă. Uite adresa.

Ți-a întins o hârtie.

— Mâine?

— La nouă. Să fi punctuală!

Nu te așteptai să fie atât de rapid.

— Da, doamnă.

— Aranjează-te! Pune-ți uniforma de in!

— Da, doamnă.

— Și să nu întârzii! Nici să nu ajungi prea devreme!

— Nu, doamnă.

— Ești mulțumită?

— Da, doamnă. Dar dumneavoastră cum o să faceți să...

— O, nu-ți face griji pentru mine. Eu mă descurc singurică. Și-n plus, acum asta e obligația nepoatei mele, de-aia am făcut înțelegerea. Tu gândește-te la tine, Aurora, că ești încă tânără. Ai nevoie de un loc al tău, acum, când aici s-a dus tot de râpă.

Ți-ai petrecut după-amiaza plângând. Acolo era casa ta, acolo te-ai născut, te-ai jucat când erai copil. Locul de unde ai plecat și la care te-ai întors. Nu-ți intra în cap că ar fi pe lume altul. Și ideea să slujești pe altcineva, un doctor, un bărbat singur, într-o casă pe care n-o cunoșteai, și se părea îngrozitoare.

E drept că mai rău de-atât nu se putea. Se vedea de mult c-o să vină. Și-n viață nu sunt preludii, nici intermezzouri, nici vreo orchestră care să-nceapă brusc să facă tărăboi să-l anunțe pe fiecare ce-l așteaptă.

În viață lucrurile pur și simplu încep și se sfârșesc când vor. Și, dacă nu te-ai pregătit, asta e.

Don Pasquale

Ai făcut totul cum voia doamna Hortensia. Uniforma de in, părul bine pieptănat, cu cărare perfectă, pantofii lustruiți, fața curată. Ai ajuns devreme și-ai așteptat să bată de nouă clopotele de la Santa Maria del Pi. Mai răsuna încă ultima bătaie când doctorul Volpi ți-a deschis ușa. Te-a privit cu ochii mijiți, cu fruntea încrețită și ochelarii pe vârful nasului. Era într-un halat de mătase numai pete, iar părul vâlvoi îi făcea o aureolă cenușie în jurul capului.

— Bună ziua, domnule doctor, ai salutat, cu o reverență drăguță. Sunt Aurora, sunt trimisă de doamna Hortensia, văduva lui...

— Intră, intră, domnișoară, te așteptam. Prietena Hortensia mi-a spus că o să vii miercuri la nouă. Au, drace, e deja miercuri și-a bătut de nouă? Păi dacă zilele zboară ca rândunicile toamna! Ia loc aici sau acolo, unde poți. Vin imediat, să mă pieptăn puțin. Cum nu credeam că o să primesc pe cineva... Poștește, poștește, te rog, domnișoară.

Din vestibul, ți-ai aruncat privirea spre salon. Nu era un salon, asta pentru început. Era plin de rafturi ticsite de cărți de sus până jos. În mijloc erau un covor, câteva scaune, un fotoliu, un lampadar... toate puse alandala, parcă abia descărcate de hamali. Pe scaune, teancuri de cărți și hârtii, pe covor – slinos – un vraf de ziare, perdelele – cu tivurile desfăcute – se târau pe jos, câteva perne erau găurite, iar pe masa rotundă ai numărat șapte pălării – toate prăfuite! „Ce dezastru! ți-ai zis. Ca să cureți aici e de lucru săptămâni.“ Din fericire, locuința nu părea prea mare. „E clar, dacă așa-i salonul, cum o fi bucătă-

ria?" te-ai speriat fără să faci un pas, rămasă în vestibul, cu picioarele lipite și pardesiul încă încheiat.

— Poftim, poftim, domnișoară, ți-a zis doctorul, care-și schimbase halatul (cel de-acum fără pete) și-și pieptănase părul pe spate. Oh, trebuie să mă ierți. Așa-i că ți-ai dat seama că nu prea primesc vizite? Nici măcar nu-i un loc să te-ășezi, of! (A luat tot vraful de hârtii de pe un fotoliu și s-a învărtit de câteva ori prin cameră. Cum nu găsea soluție, a sfârșit prin a-i da drumul în cămin, era aprins. Un val expansiv de cenușă a zburat prin cameră.) E, asta e! Măcar n-o să ne mai deranjeze.

Te-ai așezat în fața doctorului, sfortându-te din răsuputeri să ascunzi spaima pe care ți-o provoca situația.

— Sigur că doamna Hortensia ți-a vorbit frumos despre mine, a zis, așezându-se și el.

Îl fixai cu privirea, crezând că nu observă. Întâi, mâinile. Albe, cu pielea fină, cu unghiile îngrijite, brăzdate de vene albăstrie. Mâini de domn, aveai să zici mai târziu.

— Ei bine, domnișoară Aurora, doamna dumitale te-a păcălit. Sunt un dezastru. Acum trei luni, când a plecat ultima mea menajeră, mi-am zis că o să mă descurc. Da, știu că nu e ceva obișnuit, dar eu sunt un pustnic, știi? Un bărbat singur, cu foarte puține nevoi, care-și petrece ziua citind. De obicei mănânc în oraș, rufele mi le spală călugărițele de la Montsió și nu trebuie să se deranjeze nimeni să-mi pună sticlele cu apă caldă sub cearșafuri. Dar nu, dumneata ai văzut deja, sunt mai nepriceput decât credeam. Hortensia îmi spunea, dar eu, încăpățânat, nu voiam să-i dau dreptate. Încăpățânarea e un alt mare defect al meu. Sunt încăpățânat, căpos, ce să faci! Nu-s în stare să trăiesc singur. Și-acum, sărăcuța, dacă mata accepți, o să ai o groază de lucru. Totul din vina mea....

Doctorul Volpi era un bărbat înalt și slab, cu un aer distins, pe care nu l-ar fi putut ascunde nici cel mai murdar halat din lume. Avea cincizeci și șase de ani, pielea începea să i se subțieze și părul îi încărunțea, dar își păstra corpul zvelt dintotdeauna. Un corp care-l făcea să arate, acum, când se apropia

de iarna vieții, mai atrăgător decât fusese vreodată în primăvară și vară.

— Nu ai nici o întrebare? a zis.

Aveai câteva. Le-ai ordonat după importanță, de la cea mai mare la cea mai mică.

— Aș vrea să știu de ce a plecat fosta menajeră, ai început.

— Ai dreptate, Aurora, ar fi trebuit să-ți spun. Biata Joana era aici de patruzeci și șapte de ani. Avea optzeci și opt de ani, nu se mai ținea dreaptă. Uneori trebuia s-o ajut să-și lege șireturile la pantofi, închipuie-ți. În ultimul timp stătea prost cu sănătatea. Într-o zi i-am zis: „Doamna Joana, ce zici dacă te-ai duce să stai cu vreo rudă care să te îngrijească?” A trebuit să-i repet de câteva ori, că nu mai auzea bine. Până la urmă a înțeles. „Crezi, domnule doctor? Și dumneata ce-o să faci fără nimeni să-ți aibă de grijă?” Biata femeie, nu-și dădea seama că în ultimul timp ea era doamna și eu menajerul. Casa asta era ca o *operetta* de Donizetti. Îl știi pe Donizetti, domnișoară Aurora?

— Nu, domnule.

— N-are importanță. Lucrurile astea se pot totdeauna aranja. Pe de altă parte, mata pari foarte tânără. Pari a-ți lega singură șireturile.

Ai izbucnit în râs. Nu voiai, dar nu te-ai putut stăpâni. „Aurora, poartă-te cum se cuvine”, te-ai certat.

— Da, domnule. Mi le leg singură. Și am douăzeci și patru de ani.

— Asta-i fantastic, domnișoară. Nu știi ce ușurat sunt să aflu. Și râzi cât vrei. Râsul ameliorează digestia și lungește viața, nu știi? Am venit pe lume să râdem! Se spune doar: *cessa alfin di sospirar*¹, un adevăr atât de mare încât folosește la încheiat opere, închipuie-ți. Hai, hai să-ți arăt camera duminică, lucrurile astea trebuie discutate înainte de orice, poftim pe aici, hai, apartamentul ăsta nu e nimic extraordinar, după cum poți vedea.

1 „Încetează, în sfârșit, să suspine” (ital.). Text din opera *Cenușăreasa* de Rossini. (N. tr.)

M-am mutat aici când mi-a murit soția. Un bărbat singur nu are nevoie de-o casă mare. Casele mari s-au inventat ca să nu se certe doamnele. Cu soțul sau cu alte doamne. N-ai observat că în spații mici doamnele se ceartă mult mai mult? De-aceea, cu cât mai multe camere, cu-atât mai bine, ideea e să nu se întâlnească niciodată. Nu-ți face griji, e un rău pe cât de generalizat, pe-atât de lipsit de consecințe, știi deja, *così fan tutte*. (A făcut o pauză, te-a privit.) Mă înțelegi, domnișoară?

— Nici o vorbuliță, domnule doctor.

— Așa fac toate. Mozart. N-o știi? E o operă bufă, ca *Le nozze di Figaro*. „Bufă“ înseamnă că te face să râzi, dar fără să piardă din eleganță, eh! Cu Mozart ăsta totdeauna se râde cu eleganță. Uite, aici e camera. Ce zici?

Toată discuția asta avea loc într-un coridor îngust care din când în când o cotea brusc în unghi drept, de parcă arhitectul ar fi vrut să-și știe clienții într-un neîntrerupt joc de-a v-ați ascunselea. Camera era lângă bucătărie, dar dădea spre curte, și intra puțin lumina zilei. Mai mult, era mult mai mare decât toate camerele pe care le avuseseseși. Avea un dulap, o măsuță și un scaun și, totuși, rămânea loc să treci să deschizi fereastra. Singurul cusur era lumina. Cum nu dormiseși niciodată într-o cameră luminată, ți-era teamă că n-ai să poți s-o faci. Totuși n-ai stat pe gânduri:

— E foarte bună camera.

— Vor trebui cumpărate cearșafuri. Dumneata îmi spui cât costă și-ți dau banii, a zis doctorul Volpi.

— Dacă nu vă deranjează, pot să mi le fac eu și o să fie mai ieftin.

— O, ce spui! E fantastic! Da, da, fantastic! Atunci... ne-am înțeles, domnișoară?

— Mai încolo ce e?

Arătai cu capul spre un alt unghi drept al coridorului.

— A, evident. Poftim, poftim, aici e o sufragerie de care nu mă folosesc, mi-e de ajuns partea din față, mai caldă.

Și doctorul ți-a arătat o sufragerie micuță, care dădea tot spre curte, unde erau teancuri de hârtii, patru scaune și două tablouri atât de întunecoase, că nu se vedea ce înfățișează.

— Și aceea este pesemne camera domniei tale, ai zis.

— Da, da, camera mea. Vrei să o vezi?

— Nu, nu. Nu-i nevoie. Poate ar trebui să-mi spuneți ce leafă îmi dați săptămânal.

— Cum să nu! Săptămânal! Foarte important, domnișoară. Spune-mi dumneata cât vrei.

— Doamna Hortensia îmi dădea în fiecare săptămână șase duros.

— Deci nu se discută. Doamna Hortensia este un exemplu pentru mine.

— Deși mi-ar plăcea mai mult șapte sau opt. Acum s-au scumpit toate și câteodată nu mi-ajunge nici de-o basma.

— Îmi place de dumneata, îmi place. Nici n-ai început și deja vrei să-ți măresc leafa. Foarte bine. Șapte sau opt? Dumneata ce preferi?

— De s-ar putea opt...

— E cel mai înțelept răspuns. Deci nu se discută. Altceva?

— Acolo aveam și o după-masă liberă. Joia.

— Cum spui dumneata.

— Și aș vrea să am voie să merg la slujbă duminica dimineața.

— Du-te la slujbă, foarte bine!

— A, și încă ceva.

— Să vedem.

Ai făcut o pauză temătoare, nu știai ce efect aveau să aibă vorbele pe care urma să le spui. Totuși ai continuat:

— Eu, domnule doctor... nu am pe nimeni pe lume. Vreau să zic nimeni care să mă apere. Am venit fiindcă mi-a cerut-o doamna Hortensia și fiindcă mi-a zis că sunteți un cavalier ca pe vremuri.

— Așa ți-a zis! Mamă, mamă... Ce recomandare!

— Altfel n-aș fi aici. Nu vreau să vă jignesc, dar dumneavoastră sunteți un bărbat singur și eu o biată fată care nici-odată nu...

— Nu mă jignești deloc! Dacă mata crezi că toți bărbații suntem niște mizerabili, îți dau dreptate! Bine faci că nu ai încredere. Nu știu ce să-ți spun să-ți fie pe plac: toți lupii știu să se deghizeze în oi. Poate ai fi mai liniștită dacă punem un zăvor la ușa camerei duminiciale? Crezi c-o să fie destul?

— Cred că da.

— Deci gata. Altceva?

— Doar când vreți să încep.

— Este posibil imediat?

— O să mă duc să-mi strâng lucrurile și mă întorc mâine la ora prânzului. Bineînțeles, dacă vă convine.

— Domnișoară, mi se pare fascinant! Nu pot să spun decât da la tot!

Niciodată nu te-ai lăsat cu ușurință năucită. Dacă lucrurile erau mai grele decât păreau, te înarmai cu mai multă răbdare. Curățenia casei, de exemplu, nu trebuia făcută într-o zi, nu te obliga nimeni. Întâi și-ntâi te-ai ocupat de ce era mai urgent: tivurile de la perdele, că arătau jalnic. Pentru hârtii te-ai gândit c-o să ceri sfatul doctorului, dar, cum nu voiai să-l deranjezi, le-ai făcut teancuri și le-ai pus într-o ladă de lemn. Așa ai putut să tragi covorul, că era murdar ca vai de el și nu mai putea aștepta nici o zi. Ai găsit un loc și pentru pălării, pe un raft din vestibul. Și, ca să nu se murdărească puse direct pe lemn, ai făcut chiar tu un covoraș din pânză tivită cu o dantelă albă care atârna și arăta foarte drăguț.

Când a văzut, doctorul a zâmbit încântat și-a zis:

— Cum se cunoaște că în casa asta este iar o femeie!

Doctorul nu era deloc cărpănos și nici nu se-amesteca în ce trebuia cumpărat. Te lăsa să faci și să desfăci, ca atunci când i-ai spus că ai nevoie de trei pesete ca să faci huse la scaunele din salon și să-ți cumperi cearșafuri și ți le-a dat fără să pună întrebări și niciodată nu a vrut să vadă chitanțele. Era un om prea încrezător, oricare alta l-ar fi tras pe sfoară cum ar fi vrut. N-ar fi de necrezut ca bătrâna menajeră să-și fi umplut bine

buzunarele înainte să plece. Tu n-aveai s-o faci, fiindcă tu erai din altă plămadă.

Doctorului i se păreau toate bune, din prima zi, și nu știai ce să crezi. Dezastrul ăla era un doctor? Doctor de ce? De praf și de bunătate. Nu reușeai să înțelegi de ce părea totdeauna atât de mulțumit, nici de ce-ți spunea „domnișoară“. Nu mai cunoscuseși nici unul ca el. Tot timpul te surprindea, te deruta și te lăsa fără cuvinte. Când credeai că o să-ți zică ceva, zicea exact pe dos. Făcea lucruri extravagante, de exemplu, să-și facă una-două apariția în bucătărie ca să întrebe ce miroase atât de bine sau să te cheme de ziceai că dau năvală tătarii, c-a luat foc casa, ca să te-ntrebe ce zi e. Uneori petrecea douăsprezece ore citind în bibliotecă, nici nu ieșea. Alteori comanda o trăsură la nouă dimineața și nu se întorcea până la miezul nopții. Nu știai să aibă povești cu fuste, nici copii nelegitimi. Nu primea pe nimeni acasă, dar din când în când cineva îi cerea ajutorul și-atunci te punea să-l duci pe bolnav în bibliotecă și-l întindea în mijlocul covorului. Nu ridica niciodată vocea, nu te certa. Nu-l văzuseși încă supărat. Nimic nu-l făcea să-și schimbe dispoziția: nici complicațiile politice, nici frigul iernii, nici căldura verii. Era un om liniștit, pașnic, diferit, și viața lângă el era tihnită. Tu, evident, erai foarte mulțumită. De fapt, poate chiar *prea* mulțumită. De parcă desăvârșirea aia n-ar fi fost posibilă și trebuia neapărat să ascundă vreun mister.

— Doar o viață avem, Aurora! Tu crezi c-ar trebui s-o risipim în lucruri neplăcute, de exemplu politica? Ducă-se naibii Bourbonii, carliștii, republicanii, federaliștii și dezastru-ăla de rege italian care-a venit să joace aici teatru! Nu mă interesează nici un pic! Nu stric cuvintele pe-așa-ceva!

Doctorul își făcuse apariția și abia își scosese pălăria și o lăsa pe masa acum curată și liberă. Se uita la corespondență – pusă de tine într-un coșuleț de argint – cu o curiozitate calmă în timp ce-și scotea mănușile. Tu îi pregătiseși o delicatesă, i-o aduceai pe o tavă, ascunsă sub un șervet.

— Mmmm.... ce-i mirosul ăsta așa plăcut? zicea, distrat, simțind aroma.

— Atunci, domnule doctor, ziceai tu, dacă nu vrei să vorbești de politică, despre ce discutați la întâlnirile săptămânale?

— A! Acolo vorbim doar despre lucruri care merită. Cele care fac din lume un loc plăcut de trăit! Îl priveai cu ochi mari, parcă să înțelegi ceva. El îți explica: Operă. Teatru. Poezie. Pictură. Arhitectură... A coborât puțin vocea: Și doamne!

— Și-s atâtea de spus despre astea? întrebai, căci, cu cât îți explica mai mult, mai încurcat și se părea. Cum puteau sta o întreagă după-amiază vorbind despre așa-ceva? Ce spuneau?

Te mișcai ca o găză tăcută și agilă. Ai luat pălăria și-ai pus-o pe raftul din vestibul, pe covoraș, în rând cu celelalte. L-ai ajutat să scape de pelerină, ai împachetat-o cu grijă și-ai pus-o pe canapea. Apoi ai îngenucheat să-l ajuți să-și scoată ghetetele.

— Ți-ai face cruce, Aurora, ce discuții aprinse avem eu și prietenii mei! Sunt sigur că isabelinii și adepții arhiducelui Carol vorbeau mai calm, când amândoi voiau tronul Spaniei. Și noi am declarat un război! Unul dintre cele mai feroce, Aurora! Masinieni contra gayarrieni.

Făceai o figură de „Ziceam eu că n-are cum fi opera subiect de atâtea discuții” și te speriai puțin, căci nu știai nimic despre războaie, doar că nu-ți plăceau, fiindcă erau urâte.

— O să-ți explic tot, zicea doctorul. Dar un caz ca ăsta nu se poate lămuri cu mâinile goale și gura uscată. Te-ar deranja dacă-l asezonez cu ce mi-ai adus și miroase atât de bine de parc-ar fi fost pregătit de un înger? (N-ai zis nimic, atentă la șireturi. Ai zâmbit doar, timidă, în timp ce el vorbea înainte singur.) Ce-ar putea fi? Suc de nor din paradis? Esență de aripă de heruvim cu un singur ochi?

Te pufnea râsul când îl auzai spunând prostiile alea. Părea mulțumit de tine.

După ce ai terminat cu ghetetele, ai ieșit o secundă, discret, ca să te întorci cu halatul de mătase – acum curat, călcat, cu tivul cusut iarăși – și cu papucii. I-ai întins cordonul, să nu trebuiască să-l caute. El însă deja-l căuta și o secundă mâinile tale și ale lui s-au întâlnit. Ale lui erau fine, așa le-ai simțit. El le-a observat pe-ale tale, reci ca doi pești. Te-ai speriat. Ți-ai

vârât mâinile în buzunare și ți-ai îndoit degetele, de nervi. În obraji ți-a urcat o căldură de care te-ai rușinat groaznic. Ce ți se-ntâmpla, Aurora? Avea nume ce-aveai? Ai fi îndrăznit să spui cu voce tare, chiar dacă doar pentru tine? Nu, bineînțeles că nu. Există emoții dificil de numit. Emoții pe care tu nu ți le puteai permite.

Doctorul s-a așezat în fotoliu și te-a privit așa cum făcea totdeauna de când lucrai la el. O privire care, nu știai de ce, îți amintea de tandrețea cu care domnul Estanislau o privea pe micuța Cândida.

— Și azi ai ghicit că o să ajung târziu?

Un zâmbet drept răspuns.

— Dumneata nu crezi că mă tratezi prea bine?

— Nu, domnule. Mi se pare că meritați din plin.

Și ți-ai plecat ochii.

Îți plăcea să ai totdeauna o delicatesă să-i oferi și nu te deranja să-l aștepti până târziu. Erai mai liniștită dacă n-avea să se bage în pat cu stomacul trist că n-a mâncat de cine știe când. După-amiezile, când te plictiseai, te foiai prin bucătărie printre cratițe. În caz că doctorul venea acasă obosit de-atâta vorbit și-avea chef să ia ceva să prindă putere. Și, cum era pofcios și pretențios, unul dintre lucrurile care-i plăceau cel mai mult era ciocolata caldă de la Casa Sampons. I-o pregăteai cu un strop de scorțișoară, o linguriță cu vârf de zahăr fin și puțină apă, să iasă groasă. I-o serveai imediat pe o farfurioară, cu câteva feliuțe de chec și-un pahar cu apă rece, fiindcă după ciocolată pofta de apă nu suferă amânare.

— Asta da ciocolată barceloneză bine servită! a zis doctorul când ai luat șervetul, ca un scamator care prezintă cine știe ce minune.

— Da, dar azi este altfel, ai zis tu, mândră.

— Altfel, de ce?

— Gustați-o, să vedem cum vi se pare!

Doctorul o lăsa, ca de obicei, să se mai răcească și între timp încerca să te facă să înțelegi povestea cu războiul operei. Se pare că erau doi cântăreți – el le zicea tenori, dar ție cuvântul

încă nu-ți spunea nimic – și fiecare voia să cânte mai puternic, mai înalt, mai mult, mai des și pentru mai mulți bani decât celălalt. Pe unul îl chema Julián Gayarre și era spaniol. Pe celălalt îl chema Angelo Masini și era italian. Nu cântau niciodată împreună, căci fiecare din ei considera că vocea lui e prea fabuloasă ca s-o amestece cu a celuilalt, dar mai ales fiindcă ar fi ruinat orice impresar care ar fi vrut să facă cu ei contract. Barcelonei, căreia îi plăcea să fie mereu puțin contra curentului, îi plăcea mai mult Gayarre, dar încet-încet masinienii din rezistență – ca doctorul – câștigau teren și-au obținut curând ca tenorul lor să cânte o stagiune la Liceu și să-i lase pe toți cu gura căscată. Masinismul – zicea – era ca și catalanismul: cum aveau dreptate și asta era clar ca lumina zilei, mai devreme sau mai târziu aveau să găsească pe unul cu cap să recunoască, important e să nu pierzi speranța. Și cu glasul încă molipsit de entuziasmul belic masinian, a adăugat:

— Aurora, ca să gustăm asta avem nevoie de încă o linguriță.

— Ce spuneți, domnule doctor?

— Încă o linguriță, Aurora. Nu pun pe limbă dacă nu mănânci și dumneata.

— Nu, nu, domnule; ciocolata este pentru domnia ta. Asta ar mai lipsi! Unde s-a mai văzut?

— Nu zici că e o rețetă nouă? Să inventăm atunci și o metodă nouă de servit. Ca doi vechi prieteni după o discuție obositoare. Hai, adu-ți și mata o ceașcă.

— Nu, domnule, nu se cade. Dar o să vă țin de urât.

— Nu, nu și iar nu, Aurora! Nu mă întreci la încăpățănare – încrucișa brațele ca un copil supărat. Sunt încăpățânat ca un catâr. N-am de gând s-o gust singur. Mă duc eu să-ți aduc ceașca...

Și deja se ridica.

— Uf, ce om, stai liniștit domnule doctor. (Ți-a ieșit atât de poruncitor, încât și pe tine te-a surprins.) Nu vezi că domnia ta nu trebuie să-mi aduci nimic? Poate-o s-ajungi și să mă legi la pantofi, ca pe menajera cealaltă. Lasă, lasă! Trebuie să fac mereu cum vrei domnia ta.

— *Davvero?*¹ a încrețit din sprâncene cât tu te ridicai și te duceai la bucătărie.

S-ar fi dus, ești sigură. Doctorul o lua uneori razna și-i treceau prin cap bazaconii de-astea. Nu-i cădeau galoanele să intre în bucătărie. Îi plăcea să adulmece ridicând capacele de la cratițe ca un copil rânzâiat. Nu găsea niciodată ce căuta și lăsa în urmă un dezastru. Mai bine să nu-l scapi din ochi.

Te-ai întors din bucătărie cu instrumentele. Ceșcuța de cafea cea mai mică pe care ai găsit-o și cea mai mică linguriță. Domnul era așezat elegant în fotoliu, picior peste picior, dansând cu unul în aer în ritmul unei arii pe care o cânta cu glas scăzut:

*Com'è gentil
la notte a mezzo april!
E azzurro il ciel,
la luna è senza vel:
tutt'è languor
pace, mistero, amor!*²

— Ni se scofâlcesc tacâmurile, Aurora? – a întrebat văzându-te cu mititelele alea. (Alt răs pe care nu l-ai putut evita.) Și de ce nu te-ășezi, omule? Așa mănânci mata cu un prieten? Ce tristețe!

Nu știai cum să te așezi. Alături, cu un picior în față, mai pe marginea scaunului sau mai pe mijloc... Ți-era rușine să te vadă domnul mâncând. Nu mâncaseși niciodată în fața cuiva ca el, de fapt niciodată în afara bucătăriei și te simțeai atât de ciudat, atât de altfel, atât de necioplită, atât de nelalocul tău... Dar pentru nimic în lume n-ai fi vrut să-l superi și te sforțați... Luai atât de puțin în linguriță, că abia de simțeai gustul

1 „Adevărat?” (ital.). (N. ed. orig.)

2 Arie din opera *Don Pasquale* de Donizetti: „Cât e de blândă / noaptea în miez de aprilie / Și albastru cerul, / fără vâl luna / totul este langoare / pace, mister, iubire!” (ital.). (N. ed. orig.)

ciocolatei și deschideai gura ca o păsărică, de tot răsul. Dar doctorul nu râdea de tine, el făcea totul natural, cu ușurință. Până și privirea aia țintă începea să ți se pară normală. Deși uneori încă te făcea să roșești.

— Ei? Îmi explici noutatea? a zis

— Am făcut-o cu apă și lapte, juma-juma.

A ridicat din sprâncene, surprins.

— Aaa....

— E ultima modă de la Viena și de la Paris.

— Și mata știi lucruri de-astea, Aurora? Ai fost vreodată la Viena sau la Paris?

— Eu? Bineînțeles că nu, săraca de mine. Am citit într-o revistă străină de modă – ai roșit puțin, de parcă ai fi fost prinsă cu ceva rău.

— Ai dreptate! Uit mereu că știi să citești, Aurora. Mata ești puțin ciudată. Așa că-ți cumperi reviste de modă străine.

— Din leafa mea, domnule. Și doar din când în când, dacă fac ceva economii, că sunt scumpe. Sunt scrise într-o limbă străină, dar dacă tot citești și uiți de cuvinte, ajungi să-nțelegi.

— Adevărat? – Sprâncenele nu coborau. Doctorul se uita la tine ca la un fenomen curios. – Păi, Aurora, dă-mi voie să-ți spun că sunt total de acord cu moda de la Viena și Paris! Dumitale ți-ar plăcea să mergi în locurile astea?

— Bine-nțeles că nu! Ce să fac eu acolo, ca o momâie?

— Să mănânci ciocolată cu lapte?

— Ei, mănânc aici, ai zis tu și-ai râs și de răsul tău s-a molipsit doctorul care, când râdea, parcă era un bas-bariton, deși tu nu știai și răsul împreună chiar vă făcea să păreți doi vechi prieteni.

— Uite ce-i, Aurora, vreau ca începând de astăzi să incluzi revistele străine de modă în cheltuielile casei.

— O, nu, domnule doctor. Nu e nevoie. E o cheltuială de care ne putem lip...

— E o cheltuială obligatorie! Dacă nu, cum o să știm dacă se schimbă moda ciocolatei la Paris și Viena? Fă ce-ți spun,

Aurora. Cumpără revistele de modă. Sau, și mai bine: fă un abonament la revistă.

Dădeai din cap că nu, de parcă doctorul își pierduse mințile, de vreme ce-ți propunea o prostie.

— La Paris? ai întrebat, cu o octavă mai sus decât de obicei, atât de speriată erai.

— Unde-o fi, copile! Trimite și gata. Pe numele dumitale, firește. Nu mă abona pe mine la o revistă de modă franceză.

Clătina din cap, dar te lăsa convinsă. Era prea tentant, prea generos, ca să lași să-ți scape. Îți încrețeai fruntea, foarte în rolul tău, dar tot nu-ți ieșea din cap cum de era posibil.

Omul ăla era ca lozul cel mare, care-ți picase nu știai cum. Ție, care n-avuseseră niciodată nimic.

Te-ai mai întors de câteva ori la casa domnului Antoni cu ciocolatiera în brațe. Nu se deschidea ușa, dar în spatele vizorului apărea mereu mutra acră a Enriquetei.

— Iar? mormăia, doar când te zărea.

Ai observat că te privea insistent. Erai un pic mai împlinită. Arătai mai bine. Erai și mai bine îmbrăcată, căci doctorul te lăsa să-ți faci singură hainele, nu te obliga să porți uniformă de-o culoare sau alta. Deși tu știai cum ar fi trebuit să fie.

— Uite ce-i, Enriqueta. (Vocea îți suna mai sigură decât înainte.) E ultima oară când vin și vreau să spun clar. Când am plecat din casa asta, după povestea cu doamna Cândida, am luat ceva care nu era al meu. Nici acum nu știu de ce am făcut-o, eram mai tânără, dată peste cap, nu gândeam limpede. M-am căit mult, aproape chiar din clipa când am ieșit pe ușa asta. De-atunci vreau să dau înapoi ce-am furat și veșnic dau de tine și de figura ta scârbită, nu mă lași să trec. Zic c-a venit timpul să punem punct, să ne lăsăm de fasoane, nu crezi? Ia, te rog, ciocolatiera și gata!

Și i-ai arătat pachetul, dar ea nu s-a arătat prea interesată.

— O ciocolatieră? a zis, cu o figură de parcă ar fi vorbit despre vreun monstru ieșit din fundul mării.

— De porțelan alb.

— Și cine-și aduce aminte de ea, Aurora? s-a strămbat Enriqueta cu dispreț. Îs zece ani de când doamna Cândida e dusă. Nu crezi că povestea asta n-are cap și coadă?

— Nu contează. Ciocolatiera nu e a mea. Pentru mama domnului Antoni era ceva special. Sau cel puțin așa mi-a spus, cu mult timp în urmă.

— Aurora, doamna e pe moarte. Îți spun, nu-i momentul să răscolești rănilor trecutului. Lucrul ăsta nu mai e al nimănui. De ce n-o păstrezi? E a ta mai mult decât a oricui, dacă te gândești bine. Te rog, nu mai veni! Avem multă treabă.

„Ale cui sunt lucrurile pierdute? Ale cui sunt obiectele pe care le-a iubit cineva, când acel cineva e dus pentru totdeauna? Vor ele să le păstreze un altul, să le aprecieze, să le considere ale lui? E vreun loc unde obiectele pierdute să aștepte să fie găsite? Au lucrurile nevoie de un stăpân sau sunt mai fericite în libertate? Pe cine face fericit libertatea? Nu-i mai bună certitudinea că aparții cuiva?“

— Bine, Enriqueta. N-o să mai vin, ai zis uitându-te în altă parte.

Vizorul s-a închis și iar te-ai trezit în stradă cu ciocolatiera în brațe.

Ai mers încet și cam la întâmplare, prin labirintul de străzi: Agullers ți s-a părut mai lată ca de obicei, pe Espaseria ai auzit bătaia clopotelor de la Santa Maria del Mar și ți s-a părut că ecoul îți freacă obrajii, în goana lui, ca o săgeată, spre mare. Te-ai dus, ca o insectă care zboară spre lumină, la biserică. Ai rămas acolo o vreme. Locul ăla te fermeca totdeauna. Ai ieșit pe ușa dinspre Banys Vells și ți-ai continuat plimbarea liniștită până ce ai cotit la stânga și-ai luat-o pe îngusta stradă Brosolí. Profitai de drum ca să-ți pui puțină ordine în gânduri. Fiindcă și în cap trebuie făcută din când în când curățenie, trebuie aruncate vechiturile care nu-ți sunt de nici un folos și șters praful de pe ce ai mai bun ca zălog. De nu, timpul acoperă totul cu același vâl.

Strada Brosolí dădea în Argenters, chiar în fața intersecției cu Manresa, unde era magazinul Ciocolate Sampons. Te-ai

oprit în fața vitrinelor, străluceau ca un Sfânt Potir și erau pline ochi cu delicatese frumos așezate pe farfurii și platouri. Bețișoare de zahăr candel, parcă niște capricii din gheață, caramelle învelite în hârtie argintie, cornete cu cacao pentru făcut ciocolată, bomboane de toate felurile cu cele mai sofisticate umpluturi, totul pus în valoare de-o pictură cu o frumoasă și foarte elegantă doamnă în biblioteca ei, bând o ceașcă de ciocolată. Dedesubt scria: „Ciocolata Sampons satisface orice poftă.“ Ochii-ți treceau dincolo de cutiile de culori și mărimi diferite, pline de bună-tăți din care nu gustaseși niciodată. Din câte se vedea, marea noutate erau niște bomboane pe care le numeau „gianduja“, care formau piramide lucioase într-o parte importantă a vitrinei, de parcă ar fi fost cheia de boltă. Mai încolo, înșiruite ca niște soldați, erau tabletele de ciocolată. Mari, mici, mijlocii, de ciocolată neagră – „*a la pedra*“ spunea pe ambalaj – sau de ciocolată cu lapte, o raritate, și ea noutate. Nu se indicau prețurile, dar aveai ceva bani – ca de obicei când ieșeau – și te-ai gândit c-o să-ți ajungă să cumperi ceva să-i placă doctorului. Ai împins ușa, a sunat un clopoțel. Mireasma te-a încântat. Ai fi rămas acolo, pironită, mirosind, dacă o voce de femeie nu te-ar fi întrebat imediat, toată miere: „Cu ce vă pot servi, doamnă?“

Doamnă.

Ai privit chipul celei care-ți vorbise. O tânără, pesemne nu mai mult de douăzeci de ani, cu ochi mari, zâmbitori. Nu se vedea după uniforma pe care ți-o făcuseși chiar tu că nu erai doamnă, ci servitoare? De casă bună, asta da, și norocoasă. Tânăra te-ar fi putut tutui dacă s-ar fi uitat mai bine, avea dreptul, dar a preferat să-ți zică: „Cu ce vă pot servi, doamnă?“ Și tu ai cerut ciocolată pulbere, s-o prepari groasă, cum îi plăcea atât de mult doctorului și, profitând de ocazie, și o tabletă din cea cu lapte. Vânzătoarea ți-a împachetat totul în hârtie de mătase, cu zâmbetul neșters. Cât ți le pregătea, te-ai uitat la niște fotografii agățate pe pereți. Se vedeau bărbați tuciurii la piele care culegeau fructe de cacao din niște arbori răsuciți și strâmbi. Dedesubt, o plăcuță preciza: „Ciocolate Sampons. Plantații în Cuba“. Era și un portret al domnului Antoni lângă un morman de păstăi de cacao puse la soare la uscat. Eticheta:

„Antoni Sampsons la Santiago de Cuba, supraveghind uscarea recoltei din anul 1878“. Și, mai încolo, o plăcuță scrisă cu litere negre, foarte vizibile, care spunea:

CIOCOLATE SAMPONS
FIRMĂ FONDATĂ ÎN 1877
Produse premiate la toate concursurile
pentru calitățile lor nutritive.
Aprobate și recomandate de
ACADEMIA REGALĂ DE MEDICINĂ ȘI CHIRURGIE
A ORAȘULUI BARCELONA
De vânzare în principalele cofetării și băcănii.

— O pesetă și șaptezeci și cinci de centime, a zis tânăra și te-ai grăbit să scoți banii din buzunar și să i-i pui în palmă.

Cât așteptai restul, ai descoperit cum să faci ce încă nu făcuseși. Ți s-a părut logic, un fel de act de dreptate. Ai lăsat pe ascuns pachetul cu ciocolatiera pe un scaun de lângă tine, în fața teighelei. Vânzătoarea era cu spatele, iar scaunul nu se vedea din partea cealaltă. În magazin mai erau doi clienți, dar nu erau atenți: unul era ocupat să aleagă niște bomboane de cadou, de parc-ar fi ales pietre prețioase. Celălalt, o femeie grasă, certa un copil care voia zahăr candel. Nu era nici un pericol. Ciocolatiera a rămas pe scaun, pe-o margine, suficient de ascunsă ca să nu-ți zică nimeni nimic. O s-o găsească ei, când o să strângă, la închidere.

— Pofțiți restul, doamnă, să vă fie de bine. O să vedeți cât de mult o să vă placă ciocolata, a zis tânăra.

Așa deci, acum arătai a om care bea ciocolată? Așa crezuse vânzătoarea, că o cumpărai pentru tine?

Ai împins ușa, erai deja în stradă cu marfa dulce în mâini. Ai scos un suspin de ușurare.

„Gata. Am dat-o înapoi. S-a sfârșit“, ți-ai zis.

Și te-ai depărtat cu pas sigur și capul sus.

Ciocolatiera s-a întors rapid în mâinile tale, în viața ta, în conștiința ta de femeie cinstită, ca un animăluț din acelea care se pierd pe străzi, dar în nici un minut găsesc drumul spre casă.

Ți-a dat-o vânzătoarea cu chip zâmbitor. Ca întotdeauna, te-ai dus la magazin să cumperi ciocolată pulbere pentru doctor, din cea pe care o preparai cu lapte după moda de la Paris și Viena și așteptai privind ambalajul caramelelor și bomboanelor și abțibildurile pe care le dăruiau cu tabletele și le colecționau copiii. Când ți-a dat restul, fata ți-a zis:

— Așteptați-mă o clipă, vă rog. A dispărut în spate și s-a întors cu pachetul înfășurat în hârtie de mătase și cu zâmbetul care-o lumina totdeauna: Alaltăieri ați pus asta pe un scaun. Vi l-am păstrat, că eram sigură că o să reveniți.

Ai luat pachetul încercând să fi politicoasă.

— Mulțumesc, ai zis. Credeam că l-am pierdut.

— E la dispoziția doamnei, a zis ea.

Doamna.

Ajunsă acasă, ai pus pachetul în dulap. Acum chiar că nu știai când o să mai ai vreo ocazie să scapi de el. Sau dacă o să mai ai vreodată.

Anii zboară ca rândunica toamna, zisese o dată bătrânul lângă care trăiai fericită, fără să înțelegi. Dar câte nu zicea doctorul pe care tu nu reușeai să le înțelegi. Uneori ți se părea că un comentariu făcut de el cu mult timp în urmă căpăta brusc sens. Câteodată trebuiau să treacă ani. Ca-n ziua în care te-ai uitat în oglindă și ai văzut o femeie cu fața rotundă, cu un zulf care-ți cădea pe frunte și niște ochi fără urmă de tulburare și te-ai gândit: „Cum e posibil?”

Cum era posibil să ai treizeci și nouă de ani și să faci cincisprezece de când stăteai în apartamentul din strada Pi, unde la fiecare pas se vedea mâna ta, și acum doctorul Volpi să aibă tot părul alb și tu încă să-l asculți cu aceeași admirație și aceeași teamă ca-n prima zi? Și cum era posibil chiar și acum, după atâta timp, să te faci încă să râzi și să roșești?

Între cei patru pereți anii nu treceau sau treceau cântând mereu același cântec. Doctorul se închidea să citească sau pleca foarte devreme și nu venea până nu se termina cenaclul – și tu aveai pregătită o ciocolată cu pâine sau cu pișcoturi sau cu

brioșe sau madlene... – și-ți povestea despre ce vorbise cu prietenii și bombănea că e frig și e multă lume bolnavă și-l ajutai să-și pună halatul de mătase și papucii și apoi îți spunea: „Noapte bună, Aurora, sunt mulțumit că săptămâna viitoare la Liceu e premieră cu *Guglielmo Tell*. O, ce mult îmi place opera în franceză!“ și se ducea la culcare fredonând și tu îi urai noapte bună, domnule doctor Volpi, pe mâine, dacă vrea Dumnezeu!

După-amiezile citeai revistele de modă, veneau acum în fiecare lună, și nu făceai față, sau ieșeai să dai o raită pe Rambla, era o plăcere să privești, atâta animație, atâtea cafenele și teatre, apoi veneai acasă și aprindeai lămpile și-ți ziceai: „Cum se poate să nu se întâmple nimic, dar anii să se scurgă ca apa printr-o sită?“

Bineînțeles, au fost și spaime, ca în seara cu blestemata aia de *Guglielmo Tell*. Blestemată, să te ierte cerul, fiindcă doctorul a ajuns acasă mai devreme, descompus și cu vesta albă pătată de sânge, cât pe-acți să mori de spaimă când l-ai văzut și-ai crezut că-i rănit. Încă agitat, așezat în fotoliu în timp ce-l ajutai să-și scoată ghetetele, îți povestea că soția librarului Dalmàs îi murise în brațe, că nu putuse să facă nimic s-o salveze și că nu fusese singura, că spectacolul morții și distrugerii fusese oribil. Și explodase doar o bombă din cele două aruncate. A doua rămăsese prinsă ca prin minune în fusta soției avocatului Cardellach, deja moartă, Dumnezeu s-o odihnească, biata.

— O, Doamne! exclama doctorul Volpi, pe care-l vedeai pentru prima oară dat peste cap. Liceu n-o să mai fie niciodată ce-a fost, Aurora. Niciodată n-o să ne revenim după baia asta de sânge!

Brusc i-ai dat drumul pe covor celei de-a doua ghetete. Acolo, îngenuncheată la picioarele doctorului, ai izbucnit în plâns. El a rămas mut, de spaimă, cu ochii la tine. Tu suspinai ca o fetiță, plângeai în hohote, nu te mai opreai. Te gândea: „De unde-a apărut deodată disperarea asta? Ce-i cu mine?“ și doctorul gândea același lucru și-l speriau concluziile.

— Aurora! a zis, Aurora, ridică-te de jos. Ce ai, omule? Nu plânge în halul ăsta! Vorbește, fii drăguță!

Și te-a tras de-un braț. Și tu dă-i și plângi și-n loc să te ridici ai căzut de tot și fusta ți s-a umflat și-ai rămas ca o ceapă mare pe covor. Și el, tot mai surprins, mai disperat.

— Aurora, te rog, vrei să m-asculți? Ce-i cu dumneata? Spune-mi ce ai. Plângi cumva pentru cei uciși de bombă?

Când ai reușit să te liniștești puțin – doar puțin, fiindcă plânsul e încăpățânat și când începe nu vrea să se termine – ai mormăit câteva vorbe, doar cât să te-nțeleagă omul ăla.

— Atâta sânge... M-am speriat rău... Credeam... Dumneata păreai rănit... Sângele... Mulțumesc Domnului... N-ai pățit nimic... Ce frică mi-a fost!

Te-a ajutat să te ridici și te-a privit în ochi.

— Aurora, copilule!... Dar atunci... Atunci, numai din cauza mea plângeai așa? (Doctorul Volpi avea ochii umezi și poate-i tremurau puțin mâinile, dar n-ai observat, prea ocupată cu propria tristețe.) Ia loc, Aurora, ia loc, îți aduc o batistă.

Și s-a grăbit să iasă din salon și te-a lăsat singură, privind cizmele, și ele pătate de sânge, și cu cât priveai mai mult sângele, cu atât suspinai mai mult la gândul c-ar fi putut să i se întâmple ceva și, cu cât suspinai mai mult, cu-atât îți venea să suspini și cu cât te uitai la ghete... și era un fel de a o ține langa, odată început, nu te mai oprești.

Doctorul ți-a adus o batistă și o ceașcă de ciocolată și a încercat să te încurajeze cu vorbe ca pentru o fetiță, pline de candoare, cum nu mai primiseși. Pe urmă te-a pus să pleci în camera ta, să adormi tristețea și el a rămas singur, treaz, în fotoliul din bibliotecă, privind cărțile, martori ai atâtor lucruri din viața lui, de parcă le-ar fi cerut sfatul sau de parcă le-ar fi împărtășit tristețea. A chibzuit mult doctorul Volpi noaptea aia. Poate cum n-o făcuse niciodată, cel puțin când fusese conștient că o face. Când se lumina deja, și-a zis că trebuie să doarmă puțin și s-a băgat în pat.

Și a dormit cu plăcere, fiindcă luase ceva ce aducea puțin a decizie.

— Aurora, trebuie să-ți vorbesc despre o problemă. Poți mata să iei loc aici, în fața mea?

Bietul doctor Volpi! nu bănuia ce muncă îl așteaptă. Dar de-ar fi bănuit, ar fi făcut același lucru, fiindcă era un bărbat din aceia încăpățânați, când iau o decizie nu se împiedică de mărunțișuri.

Te-ai așezat pe scaun cu picioarele lipite, mâinile în poală și o cută în mijlocul frunții. Îți aranjai fusta. Părai liniștită, dar obrajii îți erau de culoarea trandafirului.

— Cum spui domnia ta, domnule doctor.

— Ăăă... de multe zile dau târcoale unei probleme care are legătură cu mata și puțin și cu mine, firește, și cred că a sosit momentul să-ți spun, presupunând că o să găsec cum, căci pesemne ai observat că nu-s foarte sigur. Și totuși... dacă e să fiu sincer, oricum ai lua-o, mi se părea mai ușor în teorie, când repetam discursul înainte să te chem pe mata, problema e că acum nu știu nici cum să-ncep. Ce chestie, la vârsta mea!

— Aș putea să fiu de ajutor în vreun fel, domnule doctor? ai zis tu.

— Povestea e că e unul din lucrurile care nu se spun des, știi? Chiar eu, la vârsta mea, m-am găsit în situația asta doar o dată și data trecută a fost foarte diferit. Cred că nu-i dădusem atâta atenție. O, tinerețea, ce boală a conștiinței! Dar lasă, lasă, o să mă descurc. Ăăă... Aurora, mata probabil nu-ți amintești de câți ani ești în casa asta.

— Din noiembrie 1877, ai răspuns și cuta de pe frunte și se adâncea.

— Atunci... – a calculat doctorul – nouăsprezece ani! Mamăăă, chiar că s-a dus repede timpul.

Neliniștea ți-a țâșnit sub formă de întrebare:

— Se-ntâmplă ceva, domnule doctor? Să mă sperii? V-am supărat cu ceva?

— Nu, nu, nu, nu, Aurora, ascultă-mă, te rog! Nouăsprezece ani înseamnă timp...

— Și douăzeci și una de zile.

— Ăăă... ce vreau eu să-ți spun și poate o să ți se pară puțin ciudat, așa, deodată, e că în acești nouăsprezece ani și douăzeci și una de zile am fost omul cel mai bine tratat de pe pământ.

Ai zâmbit, flatată. În același timp însă, tremura cămașa pe tine de teamă. Cuvintele alea aveau un ușor de recunoscut aer de rămas-bun, de închidere, de final de ceva. Se întâmpla ceva grav, începeai să vezi limpede.

— Domnia ta nu te simți bine, domnule doctor. Ești bolnav?

— Bolnav? Nu, din câte știu. La vârsta mea, cel mai rău lucru care mi se întâmplă e că am vârsta mea. Nu te neliniști, Aurora! Lasă-mă să vorbesc!

„Ușor de zis «Nu te neliniști»“, gândeai. Și tăceai și strângeai din dinți și-l lăsa să vorbească, dar el doar vorbea aiurea.

— Îmi place să cred că și mata te-ai simțit bine în acești ultimi nouăsprezece ani în casa asta, a zis.

— Ai domnia ta vreo problemă? Ai intrat în politică?

— Dacă ești amabilă să taci o clipă, Aurora... Ți-o cer atât de agresiv fiindcă, dacă nu taci, o să-mi pierd puținul curaj și-o să te las cu misterul *ad aeternum*, ceea ce înseamnă mult timp.

— Nu, nu, pentru Dumnezeu! Tac.

Și iar tăceai și strângeai și mai tare din dinți, dar îți era tot mai greu. O adevărată tortură.

— Îmi place să cred că ai uitat că ai lucrat pentru mine, că eu am fost stăpânul casei și toate bazaconiile astea convenționale, că de fapt am fost doi prieteni care s-au simțit bine povestindu-și diverse lucruri și bând ciocolată împreună.

Făceai niște ochi cât cepele. Încă nu înțelegeai. Te dădea afară? Era pe moarte? Pleca în străinătate? Dacă martiriul este mai mult decât tortura, atunci începea să fie martiriu.

Acum te privea fix, așteptând ceva și tu nu știai ce aveai de făcut.

— Ai putea să-mi confirmi, Aurora, ce ți-am spus ultima oară?

— Sigur, domnule doctor. Cum era?

— Suntem prieteni?

— Nu, bineînțeles, domnule doctor! Dumneata ești stăpânul și eu menajera.

— Dar am putea să ajungem să fim?

— Nu! Ar fi o foarte gravă lipsă de respect din partea mea să mă consider prietena dumitale. Eu nu sunt egală cu domnia ta, știi foarte bine.

— Dar ți-ar plăcea să fim?

— Știi, eu prieteni n-am avut niciodată. Ai văzut cum își pierde forța, de parcă ce voia era un lucru imposibil. Și totuși ai continuat: După părerea mea, asta cu prietenii nu-i pentru oameni ca mine. Prietenii te împiedică să muncești și eu am venit pe lume să muncesc. Asta e.

Ți-ai încrucișat mâinile în poală, mândră de ce ai spus. Doctorul s-a încruntat, a rămas cu privirea în aer o secundă, descurajat, și s-a frecat pe față.

— Nu, Aurora, nu mă descurc! E mai greu decât credeam.

Ai avut o tresărire de spaimă, de neliniște, confuzie. Nici tu nu știai ce se întâmplă. Omul ăla nu era doctorul Horaci Volpi pe care-l cunoșteai tu și cel mai rău era că nu știai de ce.

— Nu mă speria mai tare, domnule doctor, ai zis. Spune-mi odată ce-i cu dumneata. Vrei să-mi spui ceva, nu? Lasă-mă să te ajut. E de rău? O veste proastă?

— O, copilule, să dea Domnul să nu ți se pară așa.

— Nu. Bine. Atunci... Atunci e o... altfel de veste?

— Exact.

— Ciudată?

— Foarte.

— Neplăcută?

— Nu neapărat.

— Pleci cumva din Barcelona?

— Nu, unde vrei să mă duc la vârsta mea?

— Ești bolnav? O să mori?

— Sigur că o să mor! Dar nu mi-ar plăcea deloc s-o fac chiar acum.

Terminaseși posibilitățile.

„Gândește-te, Aurora, ce poate să fie de este așa tulburat? Ceva ce nu îndrăznește să-ți spună, că i se sparge glasul de parcă ar fi ca un plod prins cu ceva rău?... M-am prins! E clar că e asta! Nu poate fi altceva.“

— Atunci nu poate fi decât ceva legat de femei, ai zis.

— Ești isteță ca o veveriță, Aurora! a zâmbit doctorul ușor.

— Vrei să te căsătorești. Asta e, da?

— *Bravissimo!*

Dezlegarea problemei te-a dezumflat. Voia să-ți aducă stăpână în casă! În momentul ăla, o stăpână însemna o lovitură, și încă una mare! Acum trebuia să faci totul cum vrea ea, o să te năucească cu poruncile peste tot, o să vrea să țină socotelile casei, o să schimbe lucrurile – puteai să-ți iei adio de la revistele de modă, o să controleze de-a fir a păr cheltuielile casei și-o să-și umple buzunarele, clar! Căci dacă nu ca să-și umple buzunarele, cine să vrea să se mărite cu doctorul Volpi, un bătrân de șaptezeci și cinci de ani, cu o viață atât de searbădă, de la bibliotecă la cenaclu, de la cenaclu la loja de la Liceu? Sigur o femeie tânără și deșteaptă... Dar, un moment! Cât de tânără? Dacă o să fii nevoită să suporti o stăpână de douăzeci și cinci de ani cu trup fraged și față de porțelan fin, care să-ți scormonească toată ziua prin dulapuri, să ți se urce sângele la cap? Sau și mai rău: să-l vezi pe doctorul Volpi, pâinea lui Dumnezeu, cum umblă ca pe ace ca să-i facă pe plac unei tinerele profitoare! Sigur c-o să-i suporte toate toanele, că nu e-n stare să zică nu nimănui, și-o să-și piardă firea adevărată, căci e știut, puterea femeilor asupra bărbaților întrece orice s-a inventat vreodată, și-asta chiar că nu te vedeai în stare să suporti!

Te-ai rușinat imediat de gândurile alea. Cine erai tu să gândești în felul ăla despre deciziile doctorului? Poate timpul ăla de privilegii ți se urcase la cap, Aurora? Ai crezut că dacă o gură-cască de vânzătoare de la Sampons îți zicea „doamnă“ aveai deja vreo putere asupra lui? Ți s-a făcut rușine de tine și te-ai certat în gând: „Aurora, e de necrezut, chiar ai ajuns să crezi că o să dureze veșnic? Și-ncă zi mersi că douăzeci de ani

ai dus-o ca pe roze. Tu, venită pe lume singură-singurică. Tu, care nu meritai nimic“.

Între timp tăcerea creștea, devenea stânjenitoare. Doctorul Volpi respira greu de neliniște și de-atâta așteptare, iar tu nu știai ce să spui, ce să faci mai departe:

— Uite ce-i, Aurora, gata! Nu mai pot! O să ți-o spun direct și-o scoatem mai bine la capăt, nu crezi? (Ai dat din cap că da.)
Ăăă, Aurora... Aș vrea foarte mult să te căsătorești cu mine.

„Ești rea, Aurora, ești o femeie rea, un diavol. Ai gândit urât despre doctor. Ai murdărit cu gândul singurul om cu-adevărat bun pe care l-ai cunoscut. Și singurul lucru care i se-ntâmplă e că, sărăcuțul, s-a țcănit. A înnebunit. Uite cu ce vine acum! Să se-nsoare! Cu tine! Ah, să mori de răs! Dar fii atentă, că el o ia în serios. Fii politicoasă!“

— Nu, domnule doctor, asta nu se poate, te-ai auzit spunând, foarte fermă, absolut convinsă.

— Și de ce nu? Nu suntem liberi, mata și eu?

— Nu se poate fiindcă nu e bine. Domnia ta și cu mine nu suntem la fel. Nu suntem liberi în același fel.

— A, nu?

— Nu, domnule doctor. Eu n-aș putea să fiu soția dumitale. Nu te-aș putea însoți nicăieri.

— Și de ce nu?

— Fiindcă ar vorbi lumea, dumneata nu-ți dai seama!

— Deja vorbește. Prefer să vorbească fiindcă m-am însurat decât să umble cu tot feluri de prostii fiindcă nu mă însor. Nu știam că te afectează ce zice lumea, Aurora.

— Mă afectează dacă te vorbește de rău, clar.

— Ei, uite, mie mi-ar plăcea să le dau motiv să vorbească despre noi.

— Doamne ferește! Nu, nu, nu, nu – dădeai din cap că nu, subliniind negările cu negări – nu te-ai gândit bine. E o toană. Nu-ți dai seama c-o să te considere smintit?

— Nu mă deranjează, să mă considere! Cât timp mata nu crezi...

— Nu, nu, nu, nu se poate, nu, nu, nu... (Și iar dă-i din cap într-o parte și-n alta.) Dumneata ți-ai pierdut mințile, domnule doctor. O să știe că sunt menajera.

— Mă lasă rece!

— O să râdă de domnia ta.

— Da, de invidie.

— Ce aiureală! N-am auzit una ca asta în viața mea. Se poate ști de ce ți-a intrat în cap, acum?

Doctorul Volpi a scos un oftat. Lung, încărcat de mistere. Un oftat care ascundea peste o mie de motive pentru care voia ca Aurora să-i fie soție.

— Și-apoi, continua ea, eu despre bărbați nu știu nimic. Niciodată nu... Eu niciodată... Sunt domnișoară, poftim!

— Măi copile, iar eu sunt văduv de aproape treizeci de ani. N-am fost niciodată un ușuratic. Cred că am uitat tot ce-am învățat vreodată. Dar ne-om descurca, nu crezi?

Și tu:

— Nu, nu, nu...

— Uite ce-i, nu că nu-mi imaginez lucrurile astea, Aurora. Mie mi se pare că ai grația unei zeițe, Charis. Cu-atât mai mult cu cât ești reală și ești aici, la mine acasă. Fapt e că atunci când mă gândesc la mata și la mine într-un viitor împreună, la casa noastră, nu plăceri senzuale îmi imaginez. (Tu continuai negând fiecare expresie pe care o auzai – „împreună“, „a noastră“, „viitor“ – cu severitatea unei mame care îi interzice mezinului ei să facă o prostie.) O fi din cauza anilor și fiindcă n-am fost niciodată un bărbat prea subtil, dar primul lucru care-mi vine în cap ești mata întinsă în pat, lângă mine, cu mâna pe mâna mea, în așternut. Și mata râzând de ceva ce ți-am spus eu, în felul ăla, de pari un pițigoi, și mata și eu la Liceu bucurându-ne de ceva frumos, ca *La Sonnambula* sau *Aida*, și mata cu mine plimbându-ne pe Rambla și mata cu mine mâncând împreună ciocolată pe strada Petritxol. Asta-i ce gândesc și, când o fac, leșin de fericire.

— Liceu! Asta-i acum, taci, taci, taci! ziceai tu. Domnule doctor Volpi, mâine o să-ți pară rău că mi-ai zis toate astea.

Dar uite, nu-ți face griji, o să mă fac că n-am auzit nimic. Se vede c-ai muncit prea mult astăzi. Știi ce-o să facem? Te duci la culcare. Chiar așa! O să-ți aduc la pat o ceșcuță de ciocolată din aia care îți place dumitale și-o să închizi ochii și o să dormi, mă ascuți, da?

— Bineînțeles că te-ascult.

— Deci așa. La culcare, și mâine o să vezi mai clar tot.

— Și dacă mâine nu?...

— Nu, acum nu mai spune nimic, că nu e bine, domnule doctor. Mâine o să fie o nouă zi și toate o să fie cum au fost. Hai! S-o fi răcit și sticla cu apă caldă pusă să încălzească patul.

Noaptea a fost lungă. Deși nu voiai să te gândești, cuvintele doctorului Volpi îți veneau în minte, încăpățanate, iar și iar, „frumoasă“, „zeiță“, „pițigoi“, cuvinte care n-ai fi crezut niciodată c-o să fie pentru tine, doar pentru tine, îți erau prea mari, dar îți plăceau mult. Îți plăceau așa cum îți plăcea cum te privea doctorul, tonul vocii lui când îți vorbea de viitor, chiar și venele albăstrii de pe mâini. În liniștea nopții, care întotdeauna face lucrurile confuze, ai încetat o secundă să crezi că totul era o sminteală și te-ai întrebat ce-ar fi dacă...

„Ce-ar fi dacă...“ Toate schimbările din lume, toate revoluțiile, toate cuceririle, tot ce merită efort începe întotdeauna când cineva se întrebă „Ce-ar fi dacă...“

Și te-ai întrebat atât de intens, că a trebuit să te dai jos din pat și să bei un pahar de apă, fiindcă dintr-odată ți se uscaseră gura. Și cât erai în bucătărie, privind vrăjită ambalajul unei ciocolate, citind și recitind „Ciocolata Sampons satisface orice poftă“, te-ai întrebat, pentru prima oară, ce doreai. Ce voiai. Ce ți-ar fi plăcut dacă te-ai fi născut într-o altă viață. Răspunsurile te-au speriat.

Când te întorceai de la bucătărie, ți s-a părut că-l auzi pe doctor murmurând un cântecel, ca întotdeauna, că-i plăcea mult să cânte. Ai tras cu urechea și-ai recunoscut unul dintre cântecele italiene pe care le mai auziseși și alte dați. Cânta cu o bucurie pe care n-ai înțeles-o. Ai dat din cap că nu, încă o

dată, în noaptea aia încărcată de negări, și te-ai întors în pat
însoțită de vesela melodie:

*La morale din tutto questo
è assai facil di trovar.
Ve la dico presto, presto,
se vi piace d'ascoltar:
Ben è scemo di cervello
Chi s'ammoglia in vecchia età;
va a cercar col campanello
Noie e doglie in quantità¹.*

¹ Arie din opera *Don Pasquale* de Donizetti: „Morala la toate-aces-
tea / ușor este de găsit / V-o spun repede, repejor / Dacă vreți s-o ascul-
tați. / Arc minte prea puțină / cine bătrân se însoară /și caută cu orice
preț / probleme și dureri cu carul“ (ital.). (N. ed. orig.)

Rigoletto

„Știi ce-am auzit? Cândida Turull s-a întors la Barcelona.“ Vestea ți-a dat-o doctorul, adică Horaci, când așteptați, în lojă, să înceapă spectacolul *Tristan und Isolde*. La ieșire, el era atât de emoționat explicându-ți de ce sopranele lui Wagner trebuie să fie puternice ca walkiriile și laudând frumusețea cu care știuse să moară din dragoste protagonistă din noaptea aia, încât tot drumul nu ți-a vorbit de nimic altceva și tu n-ai îndrăznit să-l întrerupi cu întrebări.

Ai preferat să aștepți până a doua zi, în timpul orei tihnite de după micul dejun.

— Dumneata știi sigur că este la Barcelona Cândida Turull, domnule doctor? Tare aș vrea să o văd, ai zis.

Horaci a făcut figura aceea nemulțumită:

— Aurora, până când ai de gând să-mi zici dumneata? Curând e un an de când ne-am căsătorit!

Dintre toate transformările din viața ta din ultimul an, aceea ți se părea cea mai grea. Adresarea! Cum se schimbă un obicei dobândit de-a lungul unei vieți? Cum să te ridici în rang tu însăși, dacă niciodată nu te-ai respectat?

— Dacă te tutuiesc am impresia că nu vorbesc cu dumneata, ai explicat sau poate te-ai apărat. Vreau să zic cu tine, Horaci, cu tine! Ai răbdare, te rog, și-ți promit că o să încerc și mai mult. Cel puțin în lume nu mi se întâmplă, nu? Dar nu te îngrijora, fiindcă, deși îți spun dumneata, te iubesc la fel de mult.

Zâmbetul tău era atât de fermecător, încât îl dezarmai. Mereu sfârșea prin a-ți da dreptate. În plus, erai o elevă bună, mult mai bună decât crezuse. Învățaseși într-un an mult mai

multe lucruri decât în toată viața ta, de la cele pur mecanice – să mănânci langustă folosindu-te de un clește de argint – până la cele mai artistice – să dansezi un vals la dreapta, la stânga – sau tot șirul interminabil de norme și convenții care trebuie cunoscute când te amesteci cu oameni care nu-ți iartă nimic și te privesc cu lupa.

Înăuntru, slavă Domnului, îți spuneați, totul era mai ușor, deși și acolo se petrecuseră schimbări ultraimportante, evident. Acum doctorul, adică Horaci, nu mai lua cina singur pe măsuța rotundă. Iar tu n-o mai luai în bucătărie, nici la șapte jumătate. Mâncați în bibliotecă la nouă – oră de domni –, pe o masă în stil englezesc, aleasă chiar de tine în raionul de mobilă din marele depozit al firmei El Siglo, acoperită cu fața de masă făcută de tine. Nici nu mai coseai la bucătărie sau în camera ta, ci așezată într-un balansoar pe verandă, privind pe fereastră la lumea de pe strada Pi sau așteptând să vezi că vine soțul ca să lași tot, să ai ochi doar pentru el. Și destul de des, după ce ți-ai învins teama de a fi văzută de toți, mâncați undeva, la un restaurant – Can Culleretes, Colón... – și apoi vă plimbați și vă uitați la vitrine și tu râdeai pe sub nas și-ți acopereai gura cu mâna înmănușată, fiindcă învățaseși deja că doamnele nu se opresc în mijlocul străzii și nu se-apucă să râdă ca nebunele cu mâinile-n șolduri, aplecate-n față, cum ai fi făcut cu numai douăsprezece luni în urmă.

Noaptea – o, nopțile! – vă băgați amândoi în pat, împreună, puțin rigizi, fiecare cu opaițul lui și figura de circumstanță. Doctorul, Horaci, îți vorbea despre operă, Rossini, Donizetti, Verdi, Mozart, Wagner, Bellini... la început toate erau nume ciudate și titluri complicate rău și nu-ți era ușor. El îți cânta fragmentele lui preferate și tu râdeai și te oripilau atâtea istorii în care se puteau întâmpla de toate – o iertare, o răzbunare, o baie de sânge, trei nunți deodată... –, dar totdeauna în ultima secundă din ultima scenă. Pasiunea cu care soțul tău vorbea despre toate astea îl făcea să pară mai tânăr, ochii îi străluceau de entuziasm ca unui copil și râdea când i se stingea vocea fiindcă nu ajungea la acute și tu îi puneai întrebări, foarte

elementare, ca de pildă „Ce este o *cabaletta*?” sau „Atunci când ariile nu sunt triste nu mai sunt arii?”, iar el îți explica de-a fir a păr, mulțumit peste poate că a trezit în tine interesul pentru unul dintre lucrurile atât de frumoase de pe lume. Și în nopțile friguroase îi prindeai mâna pe sub plapumă și-atunci el simțea o nevoie urgentă să sufle-n opaițe. Și pe întuneric – o, întunericul! – totul era mult mai ușor decât crezuseși. El se purta de parcă ar fi fost în pat cu o regină și nu-ți era deloc greu să te lași purtată, urmându-l fără să îi refuzi nimic, iubindu-l fără tam-tam și fără cuvinte, dar din toată inima. Când te trezeai dimineața, cu grabă să-i pregătești micul dejun doctorului și-n inimă o inutilă înțepătură, trebuia să te cerți ca să-ți aduci aminte:

„Aurora, neroado, acum altfel stau lucrurile, poate-ți intra odată-n cap. Acum servitoare e Clara, e la bucătărie, pregătește micul dejun, și tu ești doamna casei și ești datoare să mai tândălești puțin în pat, să te ridici încetișor, să nu te ia amețeala, apoi să-ți pui halatul și papucii de mătase și să-ți aranjezi părul zece minute în fața oglinzii. Trebuie să o faci, chiar dacă crezi că zece minute au același efect ca jumătate de minut sau inima-ți cere să mergi în fugă la bucătărie, să iei tava și să pregătești ceștile, cafetiera și farfurioarele. Trebuie să o faci pentru el, pentru doctor, adică pentru Horaci, ca să creadă că ai devenit deja o doamnă și n-ai nici o grijă.”

Și-n timp ce gândeai așa și-ți periai părul negru bărbatul tău te privea mulțumit din pat, iar la bucătărie farfuriile și ceștile făceau cling-cling anunțând că, într-adevăr, s-au schimbat lucrurile. Chiar dacă nu reușești să-i zici *tu* doctorului – lui Horaci! – și chiar dacă tocmai i-ai spus c-ai vrea s-o vezi pe Cândida.

— Știu ce-o să facem, ți-a zis soțul. Chiar doamna care mi-a vorbit de Cândida Turull ne-a invitat să-i vedem noua casă din pasajul Domingo, unde tocmai s-a mutat familia ei. Îi îndeplnim dorința și-n treacăt abordăm subiectul, să vedem ce ne poate spune. E Maria del Roser Golorons, soția constructorului

Rodolf Lax. O să vezi c-o să-ți placă. Nu ai de ce te teme, nu-i o cucoană din cele înțepate și insuportabile.

Vizitele și întâlnirile în societate încă te speriau. Horaci și-a trimis cartea de vizită la casa din pasajul Domingo și peste câteva ore o berlină aștepta în fața porții ca să vă conducă până la Passeig de Gràcia și mai sus, în zona unde hotărâseră să se etaleze oamenii cu bani din oraș.

— Și nu se satură să stea așa departe? ai mormăit cât urcai.

— Când ai atâția bani, cred că nu te saturi de nimic, a zis doctorul.

Berlina a străbătut strada Pi până la Portaferissa și-apoi a luat-o la dreapta, să urce la Plaça Catalunya prin Portal de l'Àngel.

— Iată-ne și-n afara zidurilor, și fără să dăm un ban! a zis doctorul, mulțumit, ridicând capul ca să amintească de niște turnuri existente doar în amintirea lui. Iată o urmare a bătrâneții: se schimbă brusc decorul, scenariul și dirijorul, dar tu vrei să continui în același rol.

Doamna Maria del Roser Golorons te-a impresionat. Și ea părea o intrusă, ca tine, dar invers. O doamnă care se putea deghiza în fată în casă fără să atragă atenția, atât era de firească, deschisă, simpatică. V-a primit chiar ea la picioarele scării mari de marmură. „Atenție la abajur“, v-a zis arătând spre o mulură a balustradei, prea încărcată după gustul tău. Ți-ai prins fusta, nici puțin, nici prea mult, nici să nu te împiedici, nici să se vadă glezna, și-ai urcat pe scară în spatele gazdei.

Vizitarea casei – obligatorie, dar plăcută – a început din curte, cu vegetație încă rahitică, și a continuat cu salonul mare cu șemineu, biblioteca, camera de cusut și camera de joacă a copiilor, unde așteptau foarte sobri cei trei copii ai familiei, doi băieți care s-au prezentat ca Amadeu și Joan și o fetiță de un an care făcea primii pași, Violeta. Ați salutat-o și pe bonă, o anume Conxa. Apoi, la întoarcere, la etajul unu ați aruncat o privire rapidă cabinetului domnului Lax și, la ieșire, v-ați oprit în fața unei cămăruțe de sub scară, încuiată, unde se afla minunăția admirată de toți vizitatorii. „Aici e telefonul!“ a

anunțat doamna Lax, cu o figură triumfătoare. Doctorul s-a interesat imediat de ciudățenie și amfitrioana l-a asigurat că le este foarte util ca să vorbească cu responsabilii fabricii de la Mataró, să nu se mai deplaseze de fiecare dată. Horaci dădea din cap, da, și repeta: „Sigur, sigur, Mataró...”

— Și chiar vă aud cei din Mataró când vorbiți prin asta? ai întrebat.

— Te asigur, doamna mea, parcă am fi alături, a zis amfitrioana. Și mie mi-era greu să cred, când am văzut paratrăsnetul ăsta!

Ciocolata vi s-a servit în salonul cu șemineu, o piesă sculpturală prea grandilocventă în opinia tuturor, cu excepția lui Rodolf Lax, care avea tendința să exagereze orice. Cu toate acestea, doctorul, adică Horaci, a avut cuvinte de laudă.

— Dumitale îți place? a zis Maria del Roser sorbind din ceșcuța pe care i-o pusese în față camerista. Mie mi se pare o oroare, dar ce să fac, soțul meu hotărăște!... Alaltăieri ne-a vizitat Antoni Sampons, ciocolatierul, și lui i-a plăcut mult. De fapt, i-a plăcut atât de mult, încât l-a angajat pe sculptor să-i facă unul la fel în casa pe care și-a cumpărat-o pe Passeig de Gràcia. Se pare că deja a început să o renoveze unul din arhitecții doriți acum de toți. Domènech i Cadafalch? Puig i Montaner¹? Nu contează... O, Doamne! Dea Domnul să nu fie din ăștia care nu fac un perete drept! Dacă nu, biata Antonieta n-o să poată să atârne nici măcar un tablou, în viața ei. Că-s de groază!... Știți ce se spune despre marchiza de Vinardell, nu? Se pare că arhitectul i-a făcut niște pereți atât de strâmbi, că nu-i încăpea pianul cu coadă în sala de muzică și, când s-a plâns, nerușinatul i-a zis: „Doamnă, învățați să cântați la vioară!” În ce hal am ajuns!

A fost perfect, doamna Lax a introdus tema, de care Horaci s-a agățat imediat:

¹ Ironie a autoarei. Personajul combină numele a doi mari arhitecți moderniști catalani, Lluís Domènech i Montaner (1850-1923) și Josep Puig i Cadafalch (1867-1956). (N. tr.)

— Apropo, Maria del Roser, așa-i că alaltăieri domnia ta mi-ai spus că s-a întors la Barcelona Cândida Turull?

— Sigur, domnule doctor. Se pare că stă într-un apartament din Passeig de Bonanova, un cadou de la mama ei, sfânta aceea, care era cu gândul la toți. Noi o iubeam foarte mult pe doamna Hortènsia, odihnească-se-n pace! Cred că nepoata îi seamănă mult, cel puțin la cât e de bună.

Doamna Hortènsia a fost câteva minute în centrul discuției, pe bună dreptate. Toți trei ați vorbit despre ea cu dragoste, amintind de blândețea, de simplitatea și de grija ei pentru alții.

— Eu doamnei Hortènsia îi datorez tot ce am, ai zis, cu lacrimile atât de gata să curgă, că le-ai oprit cu greu. M-a tulburat mult moartea ei.

— Presupun, Horaci a spus tot ce tu nu te încumetaseși să spui, că sunteți la curent că iubita mea soție s-a născut în casa Turull.

Maria del Roser Golorons a pus ceșcuța pe masă. Mișcările îi erau cordiale, fără maliție. Ca și cuvintele:

— Sunt informată, domnule doctor. Permiteți-mi să vă spun că acum un an, când v-ați căsătorit, nu se discuta nicăieri altceva. A fost bârfa momentului. (A zâmbit, v-a privit întorcând puțin capul.) Oamenii nu suportă să fie alții mai fericiți ca ei.

— Atunci domnia ta știi deja că interesul Aurorei pentru Cândida este foarte personal. Cum s-ar zice, au supt la același sân. Îi poartă o dragoste de soră.

Iar tu ai adăugat:

— I-am făgăduit doamnei Hortènsia că o să am grijă de fiica ei, să nu cumva să pățească ceva. Dar nu știu dacă vreau s-o văd pentru doamna Hortènsia sau pentru mine.

Maria del Roser Golorons era veterană a multe războaie. Când a auzit aceste cuvinte, a tăcut și a strâns ușor din buze.

— Doamna Cândida nu te-a ajutat deloc să-țiții făgăduința, dar e foarte nobil că totuși vrei să o faci, draga mea. Spune-mi cum aș putea să te ajut.

— Am nevoie doar de adresă, dacă mi-o poți domnia ta da.

— Cum să nu. Dar îți dau și un sfat, dacă-mi dai voie (Ai făcut un gest cu mâna, ți-a ieșit foarte convingător.) Să fi pregătită să nu ți se răspundă cu aceeași noblețe în sentimente.

Ce proastă reușeai să fii! Încă îți părea rău să se vorbească rău de domnișoara Cândida. Doamna Cândida. Cândida.

— Cred că nu primește vizite, a continuat doamna Lax. Mi s-a spus că stă singură, aproape fără servitori. Se pare că are ceva legături cu Antonieta, că Antonieta e bună ca pâinea caldă, un om cu o inimă cât casa. Iar mama și fiica s-au regăsit doar de câteva luni. Închipuți-vă, sunt practic două necunoscute. De n-ar fi avut noroc cu fiica...

— Vrei să spui că...

— Pe Horaci realmente îl tulbura povestea aia.

— Vreau să spun că, dacă domnișoara Sampons nu s-ar îngriji să nu-i lipsească nimic, n-ar avea nici ce mânca. Cântărețul acela, se pare, a lăsat-o baltă după ce a făcut-o să treacă prin câte și mai câte. Nici cât a durat concubinajul nu se poate spune că ar fi tratat-o ca pe-o prințesă. În sfârșit... un dezastru, dar ce dezastru! Dacă s-ar scula bietul domn Estanislau...

Doctorul, adică Horaciu, a făcut un gest de neplăcere:

— Ce situație nefericită, a Cândidei Turull... a conchis.

— Chiar așa, domnule doctor... Chiar așa, a confirmat amfitrioana. Iată, cred că-l aud pe Rodolfo. O să se bucure că vă găsește. Dați-mi voie să vă mai servesc cu puțină ciocolată. Și să schimbăm subiectul, că pe soțul meu asemenea catastrofe îl afectează mult.

În pofida tuturor explicațiilor și reținerilor, te-ai hotărât să te duci. Ai închiriat o trăsură să te ducă la Passeig de la Bonanova. Doctorul, Horaci, te-a însoțit. La intrare te-a întrebat din nou, pentru a nu știu câta oară în după-amiaza aia:

— Ești sigură că vrei să urci singură?

— Sigură.

— Foarte bine. O să te iau de-aici peste o oră. Nu crezi că-i prea mult? Dacă nu merge bine?

— O să meargă bine, ai zis, nu-ți face griji.

Aveai în mâini un pachet. Hârtie de mătase îngălbenită legată cu o fundă albă. Amintea puțin de mumiile de animale care apar din când în când în mormintele antice. Ai bătut la ușă de două ori până să-ți deschidă un majordom sfrijit.

— Cum ați spus că vă numiți? te-a pus să repeți, cât îți cerea să aștepti într-un vestibul întunecos.

— Aurora. Soția doctorului Volpi. Spune-i dumneata Auroreta, poate o să-și dea seama mai repede.

Inima-ți bătea foarte tare, ca atunci când erai o fetiță și doamna Hortensia te striga să-ți tragă o muștruluiială și-ți zicea că „prea multă trâncăneală“, că ții fata de vorbă și n-o lași să învețe. Ca atunci când la casa Sampons beai ciocolata rămasă pe fundul vasului, mereu cu teama că o să intre cineva în bucătărie chiar în clipa aia. Ca atunci când ai intrat în dormitorul Căndidetei și-ai găsit patul nedesfăcut.

Auzeai voci la capătul coridorului. O discuție. Pesemne Căndida cerea să i se repete numele. Poate că majordomul îi spusese că venise în vizită „o doamnă“. O doamnă. Biata Căndida n-o fi înțelegând nimic. Așteptarea începea deja să devină prea lungă când majordomul s-a întors și cu o voce leșinată te-a anunțat că vei fi primită.

Credeai că-ți plesnește inima până ajungi la capătul coridorului. Te-ai uitat în stânga și-ai văzut figura dizgrațioasă a unui motan mare cât un tigru care făcea „Hrrrrrrrrr“. Ai tresărit și-atunci ai auzit un răs gros și ai intrat în salon, unde era o canapea desfundată și, pe ea, o femeie grasă ca o focă râdea și-și făcea vânt cu un evantai și te fixa cu o privire împresurată de riduri.

— Aurora? a zis molfăind silabele, de parcă rostindu-ți numele rar ar fi ajutat-o să creadă ce se întâmplase. Tu ești?

Nu s-a ridicat, evident. Nici nu te-a salutat în vreunul din felurile în care ar fi salutat-o pe soția unui doctor. Te-a privit un timp ca o bufniță, cât, pironită în fața ei, tu te lăsați analizată și la sfârșit a zis:

— Ce rochie frumoasă! Ia rotește-te!

O, de te-ar fi văzut Horaci rotindu-te în fața ei! Cum s-ar mai fi înfuriat! Din fericire, erai singură. Până în clipa aia nu-ți dăduseși seama, Cândida era singurul om pentru care erai cea de totdeauna.

— Mamăăă! Ce schimbare! a zis.

— Pot să iau loc? ai zis, dar n-ai așteptat răspunsul, pentru orice eventualitate.

Te-ai așezat într-un fotoliu în fața ei, de unde aveai o excelentă perspectivă asupra întregii camere, cu ea în mijloc, ca o Venus clasică.

Începeai să te întrebi de ce ai venit. Și încă nu începuse conversația.

— De-ai ști dumneata ce mult am vrut să te văd! ai mărturisit, și n-ai fost deloc surprinsă auzindu-te că-i zici dumneata. Nu ți-a dat prin cap nici o clipă s-o tutuiești: M-am gândit mult la domnia ta în toți anii ăștia! Ce bucuroasă am fost să aflu că ești aici!

— Cum vezi, Auroreta. Pământul se-nvârte...

— Cum te simți?

— Cum vezi, Auroreta. Grasă și bătrână.

— Nu vorbi așa, că suntem de-o seamă, ai încercat să glumești.

— Deci ești la fel de bătrână ca mine.

Majordomul a apărut brusc, ca o fantomă. Apariția de rigoare ca să întrebe dacă doamnele doresc să fie servite cu ceva, dar în cazul ăsta Cândida a răspuns pentru amândouă:

— Nu-i nevoie să aduci nimic, a zis. Du-te și dă de mâncare pisicilor, că așteaptă cam de mult.

Docil, majordomul s-a înclinat, a zis „Da, doamnă“ și a plecat. Ți-era puțin sete, dar n-ai îndrăznit să spui. Ai aruncat o privire în jur. Niște cărți, puține, un teanc de reviste, o mașină de cusut și un gramofon. Era primul pe care îl vedeai și ți s-a părut un bun pretext să o cotești spre o conversație mai lejeră.

— E fantastic să poți să ascuți muzică acasă, ai afirmat, arătând din privire aparatul, încă rar.

— Acum îți place muzica, Aurora? te-a întreat.

— Începe să mă atragă. Încet-încet.

— Bine faci. Lucrurile trebuie făcute cu încetul. Eu aproape nu ascult nimic. Muzica mă agită.

Pe masă, lângă gramofon, erau vreo șase discuri, fiecare în carcasa lui. Ți s-a părut că poți citi nume cunoscute: Wagner, Rossini, Puccini, Verdi. *Rigoletto's Quartet*, spunea singura goală, deschisă. Discul era peșemne pus în aparat, poate puțin înainte cânta. Dintr-odată te-a năpădit durerea imaginându-ți-o pe Cândida așezată pe canapeaua aia veche, singură sau cu o pisică în poală, în timp ce în gramofon cineva cânta „*Bella figlia dell'amore, schiavo son de'vezzi tuoi. Con un detto, un detto solo tu puoi le mie pene, le mie pene consolar*“. Cât tu gândeai aceste lucruri triste, domnea o tăcere totală și mai grăitoare decât orice cuvânt. Atâția ani și nici una din voi două nu găsea nimic de spus.

— Nu-mi povestești nimic? a zis Cândida arătând spre hainele tale.

Te enerva că vorbele îți ies pe un ton de disculpare, de comis ceva rău. Sunt oameni care transformă totul în rău. Până în ziua aia, nu te gândiseși niciodată că și Cândida era din acest soi de oameni.

— Când doamna Hortensia s-a dus să stea cu nepoata ei, m-a trimis la doctorul Volpi, ca menajeră. L-am slujit nouăsprezece ani, până ce mi-a cerut să mă mărit cu el. Și, uite-așa, a fost o nebunie, întâi i-am spus că nu, bineînțeles, dar apoi m-am răzgândit și până la urmă...

— Nici o nebunie, te-a întrerupt, pe un ton neutru, indiferent. Asta se cheamă a fi deșteaptă. Și nu păraai, Aurora. Și cum îți merge cu bărbatii?

— Sunt soția unui singur bărbat, ai zis.

— O, proasto, asta nu poți s-o spui niciodată, a zis ea, dând dintr-o mână moale. Bărbatii așa-s de felul lor, flușturatici și, mai mult, sunt cășcați. Cășcați rău. Nu poți să te-ncrezi total niciodată. De-aia, dacă vrei un bărbat, trebuie să-l ții din scurt și să nu-l lași niciodată singur. Și să-l faci să vadă că drumurile inimii tale sunt greu de găsit, ca drumul bun într-un labirint

de oglinzi. Te va avea mereu cel care vrea să priceapă. Cine nu, vai de el!

Tu nu gândeai așa, dar n-ai zis nimic. Ai schimbat puțin cursul discuției și-a mers. Să vorbești despre bărbați cu Cândida era ultimul lucru pe care-l voiai.

— De fapt, datorez totul mamei dumitale, nu? De n-ar fi fost ea...

— N-am fi pe lume nici tu, nici eu, de n-ar fi fost mama.

— Exact. (O altă tăcere, atenuată de miorlăielile pisicilor, poate mulțumite că simțeau mirosul mâncării.) Mă gândesc mult la doamna Hortensia, în fiecare zi. Cu cât trec anii, cu atât mă uimește ce a făcut pentru mine și cu atât îi sunt mai recunoscătoare.

— Despre ce vorbești, Aurora? Când se încrunta, Cândida îmbătrânea cu zece ani.

— Vorbesc despre doică. Mama dumitale a aranjat să ne alăpteze pe amândouă, îți amintești? Pe dumneata era normal, erai fata ei. Dar pe mine? Să pună să fiu alăptată de o doică? Eram un copil neînsemnat, nu interesam pe nimeni.

— Ce doică, Aurora, ce vorbești?

— Dar nu-ți aduci aminte? (Ai răsuflat, în sfârșit ceva despre care să vorbești firesc, nu de parcă ați fi două statui.) Când eram mică, am vorbit mult despre doică, noi două. Ai întrebat-o pe doamna Hortensia și ne-a spus că sta la grădinile Sant Pau. Știi că m-am dus până și-acolo să văd dacă o găsesc?

Deodată ți s-a părut că pe fața Cândidei vezi o expresie crudă, agresivă.

— Aurora, cum poți să fii încă atât de naivă, la vârsta ta? Povestea cu grădinile Sant Pau am inventat-o eu ca să te fac să taci odată. Tot nu te-ai prins? Fato! N-a existat nici o doică. Mama ne-a alăptat pe amândouă.

Ai avut senzația că ai primit un pumn. O clipă ți s-a făcut negru în fața ochilor, ca o pânză. Cuvintele Cândidei veneau de departe, triumfale.

— Nu pot să cred că n-ai bănuț nimic niciodată! Minciunile mele nu ținneau și tu mereu le găseai un punct slab, nu-ți aduci

aminte? Cum să aibă timp doica să se ducă și să se-ntoarcă, cum de n-o văzuse bucătăreasa niciodată... parcă erai șeful poliției. Dar și credeai totul. Asta era partea cea mai amuzantă.

— Doamna Hortensia, te bâlbâiai, fără să reușești încă să înțelegi ce auziseși. Mama dumitale m-a alăptat? De ce?

— Ah! Asta pe ea ar fi trebuit s-o întrebi.

— E lumea pe dos, ai decretat. Doamnele nu alăptează copiii slujnicilor.

— Mai mult sau mai puțin, a zis Cândida, uită-te la noi, tu pari a fi fata familiei Turull, nu eu.

— Și de ce nu mi-a spus niciodată mama dumitale? ai revenit.

— Știi cum era mama. Nimic nu-i plăcea mai mult decât să respecte porunca biblică: să nu știe dreapta ce face stânga. Era buna samariteană... Uite, mie mi-a dăruit apartamentul ăsta cu bani luați de la tata fără ca el să știe, ce părere ai?

N-aveai nici o părere. Simțeau doar dorința să plângi.

— Ți-am adus asta, ai zis, să umpli cu ceva liniștea și durerea și-ai pus pe masă pachetul învelit în hârtie de mătase.

— Ce e? Nu vreau nimic care să-mi amintească de alte vremuri, Aurora, doar ne știm. Eu și trecutul nu ne mai vorbim de mult.

— Nu vrei să-l desfaci? ai întrebat.

— Spune-mi ce e! Vocea ei aspră, neliniștită, tăioasă ca o lamă de cuțit.

— E ciocolatiera de porțelan alb, cea cu inscripția cu litere albastre.

Pisicile nu mai miorlăiau și liniștea era acum absolută, de parcă pământul uitase să se învârtă. Și vocea dură a Cândidei:

— Ia-o. Nu vreau nici s-o văd. O pauză, poate o reflecție înainte să adauge: Te rog!

Ai terminat înainte de vreme și l-ai așteptat pe doctor, adică Horaci, douăzeci de minute în fața intrării. Te-a găsit devastată, ținându-ți lacrimile, cu ciocolatiera în mână. În drum spre casă te-a lăsat să plângi pe pieptul lui până te-ai răcorit și pe urmă a ascultat tot ce aveai nevoie să-i povestești.

Înainte să te duci la culcare, ai pus încă o dată ciocolatiera în fundul bufetului. Te-ai gândit că acolo o să putrezească, că tu n-aveai de gând s-o mai scoți niciodată.

„Cum de ți se trezesc, din când în când, toate obsesiile, draga mea Aurora?“ te întreba Horaci. Și câtă dreptate avea! Periodic, te apuca ceva inexplicabil. Mai ales când observai că anii trec și nu poți face nimic sau când aveai o zi proastă sau când erai tristă. Ca în ziua aceea de august 1910, când ai aflat că Antoni Sampons a murit la cincizeci și nouă de ani.

Te-ai dus la bufet să iei pachetul cu ciocolatiera. Hârtia de mătase bătea în galben și funda era găurită. Ai schimbat-o cu una curată. Ai scris un bilet: „Vă rog să acceptați acest obiect care v-a aparținut totdeauna, în semn de admirație și sincere condoleanțe. A dumneavoastră, Aurora“. Apoi ai chemat-o pe Clara și i-ai zis:

— Du asta la Casa Sampons, pe Paseig de Gràcia, și fă să ajungă la domnișoara Antònia Sampons din partea noastră.

Ai așteptat-o pe Clara să se întoarcă, prefăcându-te că ai coase lângă fereastră. Doctorul, Horaci, citea și tușea în bibliotecă și la fiecare tuse a lui ție îți bătea inima puțin mai repede. Deja te gândea doar la trecut, căci viitorul era plin de o ceață întunecată.

Clara era tânără, mergea repede. A lipsit doar puțin. Te așteptai să aducă ciocolatiera. Dar de data asta a fost altfel:

— Și pachetul?

— Dumneata mi-ai spus să-l las...

— Da, da, știi ce ți-am spus. L-au vrut?

— Sigur.

— Cine ți-a deschis?

— O menajeră.

— Tânără sau bătrână?

— Cam ca mine. („Oameni noi, slavă Domnului!“) Și-am primit asta pentru dumneata. Ți-a întins un plic mic.

În plic, o carte de vizită. Pe o parte, numele: Antònia Sampons Turull. Și pe cealaltă, câteva cuvinte noi și izbăvitoare:

„Vă mulțumesc mult pentru delicatețea dumneavoastră într-un moment ca acesta. Astfel încât îndrăznesc să vă invit la o ceașcă de ciocolată, mi-ar face mare plăcere. Transmiteți-i domnului doctor salutările mele și multă sănătate. Antònia“.

Dumneavoastră. *Să vă invit.* Te-ai lăsat să cazi în balansoar, privind în stradă. Ciocolata preparată de bucătăreasa Antòniei Sampons – neagră, amară, groasă – avea faima de cea mai bună din Barcelona.

— Pot să mă retrag, doamnă?

— Da, da.

Clara a ieșit. Ai citit biletul de încă șase ori, imaginându-ți ce-ți promitea.

Puține dăți se lasă văzute cu atâta claritate. În mod normal, sunt trecătoare, echivoce, evazive sau cu veșmânt nocturn. De data asta nu. De data asta ai văzut clar: asta era un final.

AL DOILEA INTERLUDIU
CIOBITURA

E o dimineată înăbușitoare din vara anului 1834. Orașul e bolnav și aproape pustiu. Oricine își poate permite a fugi. La țară, la mare, la munte, cu cât mai departe de aerul contaminat de moarte, cu-atât mai bine. Nici păsările din copacii de pe Rambla nu s-au încumetat să rămână. Pe bulevardul cel mai animat din lume este acum o liniște de cimitir. Zilnic, în zori, căruța morților trece să ia cadavrele din case. În unele locuri dau de un trup uscat, însoțit doar de un sicriu dintre cele mai simple, care așteaptă la poartă. Rudele au fugit și l-au lăsat acolo, singur cuc, oferit inevitabilului său destin. Fiindcă, atunci când atacă holera, nu-i nimic de făcut. Două-trei zile, cel mult o săptămână, și ești mort. Cine are un alt loc unde să se ducă scapă.

Într-un colț întunecos din strada Trentaclus, în spatele unui perete căptușit cu mătase roșie și pe un pat tapițat în același fel, agonizează încă o victimă. Tocmai a sosit preotul cu sfânta împărtășanie, care privește totul de parcă n-a văzut în viața lui o casă ca asta (poate chiar trebuie crezut, bietul om) și o întreabă pe bolnavă cum o cheamă și câți ani are. Cu greu mai are forță să răspundă cu un fir de voce:

— Caterina Molins. Șaptezeci și patru.

Agnès, care a stat cincisprezece ani în casa asta și-acum nu a închis ochii patru nopți la rând, așezată într-un scaun lângă pat, are o tresărire, de spaimă. N-a auzit în viața ei de Caterina Molins, dar crede că poate ultima graniță trebuie trecută fără măști și spunând adevărul. Și ce mărunț este adevărul pe care fiecare dintre noi îl poartă în el! Caterina Molins ar putea fi numele oricărei persoane: o vânzătoare de pește, o soție de

țesător, o cameristă de casă bună. Într-o zi, demult, toate erau posibile. Dar de atunci a trecut mult timp. Ea a cunoscut-o doar pe *madame* Francesca – formula de adresare pronunțată franțuzește și numele, italienește: Francesca, nu Franxesca¹ –, a fost pentru ea și pentru alte fete ca o mamă ocrotitoare. Le-a învățat să profeseze cu demnitate această meserie murdară și nedemnă, le-a ajutat când le-a mers prost, le-a apărat de bărbații care nu vor să înțeleagă nimic, le-a dat lefuri bune și chiar le-a vegheat când erau bolnave.

Și, în nopțile fără mult de lucru, a știut să le distreze cu povești de când Francesca era numele celei mai renumite curve din oraș, dar numai pentru bărbați cu buzunarele pline, că alții nu puteau nici s-o adulmece.

— Trebuie să fi văzut multe, Caterina! a zis preotul, cu un zâmbet de om bun, gata să-i dea ultima împărtășanie.

Caterina își încrețește fruntea și mișcă ușor capul că da, dând dreptate slujitorului lui Dumnezeu care, după voce, i se pare tânăr. Nu-l vede prea bine, că-s ani de când i s-a încetșosat privirea, ca memoria, ca viitorul. Dacă vorbele i-ar ieși la fel de ușoare ca gândurile, i-ar spune: „Ai leșina, scumpule, dacă ți-aș povesti ce-am văzut și, mai ales, ce-am făcut“.

Înainte să plece, preotul binecuvântează ușa stabilimentului. Îi face plăcere s-o facă atunci când dă împărtășania într-o casă de toleranță, cu gândul că într-o zi sau alta va profita. Deși acum te impresionează: numai camere goale și tăcere. Clienții au fugit, ca și fetele. Cele care au rămas sunt aproape toate bolnave. Doar Agnès rezistă. Preotul o binecuvântează și pe ea, în prag. „Dumnezeu o să te răsplătească pentru ce faci“, îi spune. Apoi pleacă, cu clopotul lui trist, lăsând în urmă un șir de credincioase îngenuncheate.

Când Agnès se întoarce lângă muribundă, o găsește parcă adormită și o ia amețea. „A murit! Atâta veghe și până la urmă a murit în singura secundă când am lăsat-o singură.“ Dar

¹ Formă catalană a numelui Francesca, pronunțată „Franșesca“. (N. tr.)

se înșală. *Madame* Francesca nu e moartă, se odihnește doar, liniștită, în timp ce simte că încet-încet viitorul se șterge. Păcat că senzația asta o să dureze atât de puțin. E atât de plăcut să nu trebuiască să prevezi nimic, să nu ai a te teme de nimic. Măine ea n-o să mai fie. Ce voluptate!

Când deschide din nou ochii, Caterina arată spre ceva cu un gest confuz. Totul e un chin oribil, chiar și să-i spună lui Agnès să deschidă o cutie de carton pe care-o s-o găsească sub pat. Din fericire, cea care o veghează e fată deșteaptă și înțelege chiar fără cuvinte. Se lasă pe vine, ia cutia, se-așază din nou pe scaun.

Cu mână tremurătoare și mișcări neîndemânatică Caterina smulge capacul cutiei.

— Caută... îi cere, cu puțina răsuflare rămasă.

Agnès caută. În cutie sunt un rozariu, o morișcă de lemn de amestecat ciocolata, o batistă de mătase, un pieptene de fildeş și o bucată de hârtie boțită. Caterina arată spre hârtie. Vrea să îi dea atenție, să o citească.

Este o chitanță de amanet. Numele muntelui de pietate, o dată de acum șase luni, o cifră și un nume: Caterina Molins.

— Du-te... zice *madame* Francesca, înainte să adoarmă din nou.

Nu se mai trezește.

Agnès stă la coadă la ghișeul muntelui de pietate. Au trecut patru săptămâni de când a murit *madame* Francesca, dar casa de amanet n-a deschis până astăzi. Epidemia de holeră pare pe sfârșite și normalitatea vrea să revină pe străzile orașului, începând cu magazinele și cafenelele, care au deschis iarăși.

Când îi vine rândul, Agnès întinde chitanța bărbatului de la ferestruică.

— Șaisprezece pesete, zice bărbatul.

Agnès pune banii pe măsuța din lemn zgrunțuros. Omul dispare cu bonul, răscolește ceva și după câteva clipe se întoarce cu un obiect. Îl pune pe măsuță.

— O cafetieră? întrebă Agnès.

— E o ciocolatieră, explică bărbatul, luând banii. Mi-o amintesc foarte bine pe doamna care-a adus-o. Mi-a spus că e valoroasă, darul cuiva care a plecat definitiv. Am întrebat-o cine era și a zis: „O prietenă. Singura pe care-am avut-o“. „Și s-a dus departe?“ am zis. A răspuns: „Nu mi-a spus. N-am mai aflat nimic de ea. Probabil acum e moartă. Cum o să fiu și eu, curând“.

Pentru Agnès povestea asta e total în plus. Ea n-a venit aici să asculte povești. A venit să ia un obiect pe care și-l închipuia un fel de comoară și-a dat de chestia asta, ce porcărie! Ar vrea să renunțe, să-i dea înapoi banii, dar îi e rușine să ceară.

— Valorează ceva?

— Porțelanul e foarte fin. Și vechi, cel puțin cincizeci de ani. Dar nu-s eu vreun deștept.

Agnès ia resemnată ciocolatiera și-l lasă pe următorul să se-apropie de ferestruică. Ce necaz! Adevărul e că se aștepta la vreun inel, vreo medalie, niște butoni din argint sau poate o rochie de mătase... Orice, numai un vas de porțelan nu. Ce să facă ea cu o ciocolatieră? De-ar fi știut, nu s-ar fi obosit nici să facă drumul. Ca să nu mai zicem de bani. Ce necaz, da, ce necaz!

Cum iese din curtea casei de amanet se întreabă: cum aș putea să-mi recuperez în vreun fel cheltuiala? Și-atunci îi vine în minte ciocolatierul care se stabilise chiar înainte de epidemie în strada Manresa. Gabriel numaiștiucum, nu-și aduce acum aminte tot numele. A trecut pe-acolo doar o dată, dar mirosul care ieșea din magazin umplea toată strada, de-ți trezea o poftă nebună de-o ceașcă de ciocolată caldă! Agnès e moartă după ciocolată. Mai mult, e bună în meseria ei, fiindcă menține organele tinere și puternice și trezește chefu de... de... de ce face zilnic Agnès de peste cinci ori.

Cât merge, repede, nu pierde timpul, se gândește la lucrurile pierdute și găsite. Ale cui sunt obiectele iubite de cineva când acel cineva pleacă pentru totdeauna? Vor ele să și le oprească altul, să le aprecieze, să le considere ale lui? Nu, bine-nțeles că nu, lor le e totuna. O bodogănește pe *madame* Francesca, doar

a ei e vina. Ce vechitură i-a lăsat moștenire? Nu putea s-o lase unde era, să n-o mai năucească pe ea? Dacă n-are nici un câștig, o să se-nfurie și mai mult. Se-apropie deja de magazinul ciocolatierului. Gabriel Sampons, zice cu litere aurite, pe ușă. Împinge, decisă, și-a și ajuns în mireasma fabuloasă. Ciocolatierul este în încăperea din spate și iese amabil să-și primească clienta. Nu că ar cunoaște-o, cum ar putea spune unii dintre cei care iau ciocolată de-aici. E un bărbat tânăr, ultraocupat, abia însurat și deloc dornic de încurcături. Nu se îmbogățesc prostituatele din economiile lor. Dar nu vrea s-o vadă aici, să nu-i sperie clientele distinse.

— Ce doriți?

— Vreau să vă propun o afacere, zice ea, că la vorbit degajat n-o întrece nimeni.

Don Gabriel tremură, sunt oameni în fața vitrinei, la gândul că pot să intre și să-l găsească vorbind cu doamna aia cu viață relaxată.

— Ascult.

Agnès pune ciocolatiera pe o vitrină.

— Un schimb. Vă dau ciocolatiera asta. E din porțelan fin. Și are peste cincizeci de ani.

— Și ce vrei în schimb?

— Ce-mi puteți da?

Cu un gest contrariat, *don Gabriel* studiază piesa. Porțelanul este, cum spune proprietara, de foarte bună calitate. La bază are o inscripție, în franceză, care indică limpede că a aparținut unei femei importante. Adelaïde? Nu-i spune nimic numele. Evident, nu-i expert în istorie, pentru lucruri din astea complicate trebuie întrebat cineva priceput:

— Nu are morișcă?

Agnès nu înțelege ce-i spune. Dă din umeri.

— Morișcă! Un cilindru din lemn cu mâner lung, pentru amestecat ciocolata.

Ah! Agnès își amintește, brusc, că era o morișcă în cutia pe care *madame Francesca* o ținea sub pat. Pentru prima oară își dă seama că cele două piese, morișca și ciocolatiera, sunt înrudite.

— Nu contează, o să-i pun alta, zice *don* Gabriel și decide: O iau. Vă ofer patru ciocolate.

Agnès e obișnuită să negocieze cu bărbații. De când i-au crescut sânii, n-a făcut altceva.

— Pot fi șase? Încearcă.

O doamnă ieșită din strada Brosolí vine, pe Argenteria, drept spre magazin. *Don* Gabriel o cunoaște, e o clientă bună.

— Da, da, cred că-i bine, se grăbește. Poftim. Și plecați imediat!

Agnès se uită la vitrină, înțelege ce se întâmplă și respectă jocul. Când vine o doamnă de-adevărat, toți bărbații devin deodată alții. O știe de mult. Ia ciocolatele, salută cu un zâmbet superb și iese din magazin la timp, să nu o vadă doamna care se-apropie.

Don Gabriel ascunde grabnic ciocolatiera după teighea. Rapid, puțin temător, de parcă ar da la o parte ceva rușinos, să nu jignească privirea unei adevărate doamne, și, ghinion, ciocul lovește colțul întărit cu fier al vitrinei. O izbitură seacă, neechivocă, sar câteva așchii. Ciobitura și-a făcut apariția și-acolo va rămâne pentru totdeauna.

Acum doamna-doamnă se uită în vitrină, pare că-i vine greu să se decidă. *Don* Gabriel plescăie și-și trece degetul peste rana proaspăt făcută. E aspră ca sentimentele lui: abia a ajuns în mâinile lui obiectul și deja n-are cum să-l vândă. Ce ghinion, se gândea să-l pună în vitrină, ar fi arătat foarte bine. De vină-s graba și neîndemânarea lui. Aruncă ciocolatiera în găleata de gunoi chiar în clipa când doamna-doamnă împinge ușa magazinului.

Și porțelanul doamnei Adélaïde rămâne în găleata de gunoi, ce păcat, toată ziua, până ce seara, când sunt gata să închidă, soția ciocolatierului vede un fel de mâner de porțelan foarte fin printre resturi și trage de el.

— Ce-i cu asta la gunoi? E o ciocolatieră superbă. E un pic ciobită, dar nu contează. O, bărbații! Nu-s niciodată în stare să știe ce merită și ce nu, mormăie pentru ea însăși, în timp ce încuie ușa pe dinăuntru și o ia în sus pe scară cu ciocolatiera.

ACTUL TREI

PIPER, CUIȘOARE ȘI ANNATTO

*...nu te simți bine, aproape că n-ai dormit?
Cu o ciocolată bună o să te refaci.*

Marie de Rabutin-Chantal, marchiză de Sévigné,
Scrisoare trimisă de la Versailles la 2 februarie 1671

Unu

Madame,

Îmi face plăcere să vă informez că legația noastră a ajuns la Barcelona ieri în jurul orei șase după-amiaza, după o călătorie de paisprezece zile în care am avut parte mai mult de praf decât de ploaie, mai mult de frig decât de vreme bună și mai mult de figuri ostile decât de vorbe frumoase. Ne-am cazat foarte bine la pensiunea Santa Maria, nu departe de port, lângă o biserică pe care toți o numesc Santa Maria del Mar, una dintre clădirile magnifice grație cărora Barcelona este cunoscută ca „orașul celor trei catedrale“. Proprietarul pensiunii noastre este un italian simpatic cu numele de Zanotti, care, de cum ne-a văzut, ne-a spus că primise ordine nerostite să fim bine tratați. „Ordine de la cine?“ l-a întrebat *monsieur* Beaumarchais într-o italiană destul de reușită. Și omul i-a răspuns: „Dacă v-aș spune, n-ar mai fi nerostite. Dar să știți că sunt în acest oraș oameni care vor, *signore*, să fie pe placul unor ambasadori de rang atât de înalt“.

Cei trei maeștri ciocolatieri care ne însoțesc nu s-au mirat de aceste cuvinte, pentru simplul motiv că n-au înțeles o iotă – v-am spus deja că vorbeau în italiană –, dar am observat că *monsieur* Beaumarchais părea îngrijorat să afle că prezența noastră nu este atât de discretă cum am fi vrut. Și asta deși nu ne-am anunțat și nu ne așteaptă nimeni. Îngrijorarea nu l-a părăsit toată seara, nici la cină, nici la mica discuție de după, și chiar a adormit cu o cută adâncă pe frunte de-atâta frământare. Eu, bineînțeles, nu am închis ochii până nu am fost sigur că doarme buștean, lucru ușor de aflat: când adoarme, *monsieur* Beaumarchais sforăie ca un mistreț furios. Cum fereastra

cămăruței noastre dă în stradă și e chiar sub intrarea principală, cele două felinare care ard până în zori ne luminează întrucâtva orele nopții. M-am gândit de aceea să dedic un timp, în fiecare noapte, după ce Beaumarchais al nostru adoarme, ca să vă scriu în taină cronică întâmplărilor noastre în această țară, așa cum mi-ați cerut. E cea mai sigură oră. Ora sforăielilor (iertare!).

Încep deci, *madame*, prin a vă informa că legația franceză o alcătuim cinci gentilomi, dintre care trei vă sunt cunoscuți cu asupra de măsură: eu, al vostru sigur slujitor; *monsieur* Beaumarchais, care slujește interesele Majestății Sale, nepotul dumneavoastră, și Labbé, căpetenia cofetarilor de la palat, care s-a dovedit un deloc incomod tovarăș de călătorie. Cum urcă în trăsură și se lasă legănat în cadența drumurilor, îl apucă un somn irezistibil. Adoarme ghemuit într-un colț (știți că omul e mic ca o ciupercă) și nu se trezește până la sosire. Ceilalți doi, aleși – cum știți – grație excelenței muncii lor, sunt *monsieur* Delon, reprezentantul corporației ciocolatierilor ilustrului – și dulcelui – Bayonne, și *monsieur* Malesherbes, din breasla ciocolatierilor parizieni. Acest Malesherbes este văr de-al doilea – cel puțin așa susține el – al ministrului cu același nume, de doi ani în slujba nepotului dumneavoastră, dar cred că în afară de ascendență cei doi bărbați nu au nimic în comun, spre nenorocul nostru.

Cât despre Delon, este un domn de vreo cincizeci de ani, uscățiv la față, mai degrabă pipernicit, dar numai ca înfățișare. Este un bărbat plăcut, liniștit, cu conversație inteligentă, senină, excelent mediator în situații dificile și discuții, oricât de aprinse, mereu capabil să găsească cuvântul potrivit și prezența de spirit necesare să apere în mod egal cele două părți, ca nici una să nu se simtă jignită. Am avut noroc cu el, căci Malesherbes, care îi reprezintă pe ciocolatierii parizieni, este ca o furtună din acelea cu fulgere și tunete, dar fără o picătură de apă. Înalt și gras ca un munte, roșu ca un demon și cu o fire colerică, prostul lui caracter izbucnește în cele mai neașteptate momente și încheie totul spunând grosolăni și aiureli. Dacă aș fi notat toate situațiile în care în timpul călătoriei a rezolvat problemele prin strigăte,

mi-ar trebui patru cifre. La Millau a făcut un cal să leșine de-atâta pus să se grozăvească în fața diligenței. Se pare că-i face plăcere să sperie hanzițele: vreo șase au luat-o la fugă plângând, bietele netoate. Labbé al nostru, care are ghinionul să împartă cu el camera, susține că și când doarme vociferează și trezește teamă. Am să vă mai povestesc doar un detaliu, de dinaintea plecării din Paris, care vă va oferi o idee aproximativă despre caracterul personajului.

Monsieur Maleshèrbes s-a lăsat așteptat mai mult de o oră în ziua plecării și, când a ajuns, a venit însoțit de trei cufere atât de mari, încât păreau trei sicrie. Beaumarchais i-a atras atenția că nu poate călători cu bagajul ăla și Maleshèrbes a răspuns:

— A, nu? Și de ce nu? Cine spune că nu?

— Eu spun, domnul meu, s-a sumețit Beaumarchais.

— Și cine sunteți dumneavoastră?

— Pierre-Augustin Caron de Beaumarchais, domnul meu, secretar al regelui și directorul acestei călătorii.

Ciocolatierul disprețuitor a ridicat din sprâncene:

— Beaumarchais? Autorul de comedii? a întrebat.

— Chiar el, a zis omul nostru.

— Și de ce trebuie să iau în seamă ce spune un autor de comedii? l-a provocat Maleshèrbes, înroșindu-se și răcnind de-a speriat toți pasagerii.

— Fiindcă, dacă nu o faceți, comedia ar putea deveni tragedie, a răspuns Beaumarchais, desfăcându-și puțin redingota și lăsând să se vadă sabia, bine ascunsă sub hainele de voiaj.

Maleshèrbes a urcat mofluz în diligență, ne-a salutat cu un mârâit și s-a lăsat să cadă, ocupând două locuri. Nu l-am auzit scoțând o vorbă în următoarele nouă ore, dar vă asigur că ne simțeam mai bine când tăcea, fiindcă omul ăsta e din cei care deschid gura doar ca să insulte. În doar două zile de drum se certase cu toți.

Și cu mine a avut o dispută, când ne-am oprit după a doua zi de drum. Cu aerul scârbit al unuia învățat să dea ordine și fără măcar să mă privească, mi-a zis:

— Hei, tu, băiete! Du-mi cufărul în cameră, repede!

— Îmi pare rău, domnule, dar nu sunt lacheu, sunt asistentul domnului Beaumarchais. Cu dragă inimă însă voi căuta pe cineva să vi-l ducă.

A rămas înmărmurit.

— Asistent al secretarului regelui într-o misiune în străinătate? Dar câți ani aveți?

— Optsprezece, domnule, am zis.

— Și aveți suficientă experiență încât să-l însoțiți pe secretarul regelui într-o asemenea călătorie? a întrebat.

— Eu aș zice că da, domnule.

Nu i-am spus, firește, că o mai făcusem și alte dăți.

— Cum vă numiți?

— Victor Philibert Guillot, domnule.

— N-am auzit de dumneavoastră. Locuiți la palat?

— Da, domnule, sunt secretar personal al doamnei Adélaïde și al surorii domniei sale, *madame* Victoire.

— Oho... oho... a mormăit, în timp ce pe dinăuntru clo-cotea, ca un vulcan în pragul unei erupții. Eu cred că nu v-ar strica, așa slab cum sunteți, să cărați câte un cufăr. Ați servi mai bine persoanele respective dacă ați fi mai robust.

— Îmi servesc stăpânele cu puterea intelectului, nu a brațelor, domnule, i-am tăiat-o.

— Ah, intelectul!... a zis disprețuitor Malësherbes, pe un ton ridicat, înălțându-și ochii spre cer. Ce departe ar fi ajuns țara noastră de-ar fi avut mai puțini oameni care să gândească și mai mulți capabili să care. La o parte, tinere, că o fac eu. Eu nu-mi pierd timpul cu intelectul.

V-aș putea povesti multe ciocniri neplăcute, dar nu vreau să vă obosesc cu anecdote fără importanță. Și acum, cu permisiunea dumneavoastră, voi încerca să dorm puțin, căci domnul Beaumarchais a hotărât că odată cu primele lumini ale zorilor, după ce ne vom fi luat micul dejun, vom îndeplini misiunea care ne-a fost încredințată.

Îmi iau rămas-bun cu o reverență. Al dumneavoastră întotdeauna,

Victor Philibert Guillot

Doi

Madame,

Ziua de ieri a început nefiresc. Ne îmbrăcam ca să coborâm la micul dejun, când am fost anunțați că, în stradă, în fața pensiunii, ne așteaptă trei cavaleri. Ni s-a părut foarte straniu, fiindcă nu aveam întâlnire cu nimeni. Domnul de Beaumarchais și cu mine am ieșit să vedem despre cine este vorba și Zanotti, proprietarul pensiunii, a făcut prezentările:

— Domnul este căpitanul general al Regiunii a Patra Militare, domnul Francisco Gonzáles i de Bassecourt, ceilalți doi care îl însoțesc sunt oameni ai săi de încredere, cu funcții în Consiliul Municipal, și au venit să vă salute.

Primul lucru care mi-a trecut prin cap a fost: „Dar spilcuiți mai sunt politicienii în țara asta!“ Ar fi trebuit să-i vedeți: purtau peruci lungi, proaspăt pudrate, pantofi cu cataramă strălucitoare și redingote brodate din plin cu fir de aur, de parcă s-ar fi dus la o slujbă solemnă sau ar fi trebuit să primească un principe.

Căpitanul general era un bărbat corpolent, numai mușchi – mai ales brațele –, dar cu o voce pricăjită, deloc militară, și avea un nas ca un cartof, de-ți venea să te strici de râs. Zic cartof, doamnă, deși am observat că aici oamenilor nu le plac deloc cartofii, vă vine să credeți? Dimpotrivă, îi disprețuiesc și îi dau animalelor. Câteodată trebuie să explic cuiva cât de mult greșesc, cât de împătimiți suntem la Versailles de acest tubercul și câtă dreptate are *monsieur* Parmentier să îi laude virtuțile. Nu pot să înțeleg de ce nu fac și aici la fel.

Dar, revenind la domnul căpitan general Nas de Cartof, m-am întrebat: „Cum o face omul ăsta să dea ordine trupelor

cu asemenea calitate?" Mai târziu Beaumarchais mi-a mărturisit că altfel și-l imagina pe acest cavaler, căci i se spusese că este un bărbat cult, iubitor al literelor și protector al artelor scenice. Ca să vedeți cum se schimbă oamenii văzuți de aproape!

Ne-a mai mirat și că ne vorbesc în engleză, sau că încearcă, deoarece cunoașterea acestei limbi de barbari pe care o arătau amfitrionii noștri era foarte precară. Doar unul dintre cei trei ciripea, cel mai mic, și cu chiu cu vai le traducea celor doi tovarăși ai săi, care dădeau din cap, ca doi nătângi, și-o țineau întruna: „*Yes, yes, yes*“. Vă veți întreba, cu siguranță, de ce nu am schimbat limba, domnul de Beaumarchais cunoscând atât de bine spaniola, și vă voi spune că de la bun început nu ni s-a părut adecvat, din politețe, să nesocotim dorințele acelor neașteptate gazde. Cum și Beaumarchais și eu cunoaștem limba ce se vorbește la Londra datorită vizitelor în orașul acela urât mirositor, nu am găsit nici un impediment s-o folosim câtva timp.

Căpitanul și cei doi consilieri veneau, am înțeles după mult chin, să ne invite la o vizită prin oraș, vizită care, dintr-un anume motiv, nu putea aștepta. Domnul de Beaumarchais a încercat să le explice că avem ceva de făcut înainte de a ne distra cu plimbări, dar cei trei cavaleri gândeau altfel: întâi plimbarea, pe urmă treaba, și chiar așa au spus, în maniera lor grosolană și atât de insistent, încât domnul de Beaumarchais a trebuit să cedeze.

— O să le facem hatârul încercând să nu ne întindem prea mult și apoi ne vedem de-ale noastre, mi-a zis Beaumarchais în șoaptă, cerându-mi să mă duc după cei trei ciocolateri.

Vizita, pe jos, într-un frig de te îngheța, la care nu ne așteptam în această țară din sud, a început într-o stradă în pantă, foarte veselă, care străbate orașul de sus până jos. Dimineața aici se vând de-ale gurii, după-amiaza se fac plimbări sau se privesc defilări de trupe și permanent se ridică palate noi și se aude misa. I se spune Rambla și este strada cea mai circulată din întregul oraș. Domnul de Beaumarchais s-a arătat dornic să afle mai multe detalii, dar ghizii noștri doar zâmbeau și dădeau din cap că da: „*Yes, yes, yes*“.

Apoi au vrut să ne arate pasajul maritim, care se vede de pe promenada de lângă zidurile oraşului, unde bătea un vânt umed, teribil, de-am înţepenit. Acolo sus a început un concert de strănuturi, amintea de corul zeităţilor infernale din tragedia lirică ce v-a plăcut atât de mult... cum se numea? Una dintr-ale maestrului nostru Lully, nu-mi vine în cap numele. Nu contează, eu oricum le confund. Sigur dumneavoastră ştiţi despre care vă vorbesc. Era un erou şi un cor, ca şi la noi: Maleshèrbes era solistul şi la fiecare explozie a nasului său te temeai că vine apocalipsa. Labbé, Delon şi cu mine îi urmam exemplul, strănutând polifonic. Beaumarchais rezista deocamdată.

Amfitrionii noştri au spus că trebuie făcut ceva să speriem frigul şi ne-au condus la o cafenea unde-am fost serviţi cu câteva pahare dintr-un lichior maro cu un nume greu de ţinut minte care, ni s-a spus, se face din flori, ierburi, nuci. Într-o clipă am lichidat o sticlă întregă, dar stăpânul cafenelei a scos alta şi apoi pe a treia. Băutura mergea bine şi ghizii noştri ne tot serveau, îndemnându-ne să bem fără pauză, cu un interes care doar după al patrulea pahar a început să ni se pară cam dubios. Beaumarchais, bărbat cu experienţă, cum ştiţi, a cerut întregului nostru grup să nu mai bea, dar pentru unii era deja prea târziu. Pricăjitul Labbé nu se mai ţinea pe picioare. Delon avea fruntea încruntată şi privirea ţintă în praful străzii. Eu însumi observam că mi se învârte capul. Dar cel mai rău a fost Maleshèrbes, care după interdicţie a continuat să bea şi s-a luat la ceartă cu Beaumarchais:

— Cine sunteţi dumneavoastră să-mi spuneţi să nu beau? Beau, dacă socotesc de cuviinţă.

— Nu aici, domnul meu. Plecăm.

— Încă un pahar, aici, domnul!

— Vă spun că nu! Domnule, păstraţi-vă sticla!

— Aduceţi-o aici! Şi două pahare!

— Maleshèrbes, ieşiţi imediat în stradă!

— Duceţi-mă, dacă puteţi. Dumneavoastră şi sfrijitul care vă e asistent.

— Nu mă enervaţi, Maleshèrbes!

— Nu mă călcați pe coadă, Beaumarchais!

De data asta Beaumarchais n-a mai discutat și n-a vrut ceartă. Cred că era prea amețit să mai țipe și n-avea în gând decât să se întoarcă la pensiune și să se întindă în pat. În timpul ăsta, înțeleptul și prudentul Delon își golea stomacul pe redingota căpitanului general Nas de Cartof. Labbé, mai prevăzător, își vărsa mațele la rădăcina unui plop, sub privirile scârbite ale celor doi gură-cască municipali, așezați pe două scaune din acelea care se închiriază pe Rambla.

Cum veți înțelege, doamnă, această neprevăzută circumstanță a anulat toate obiectivele noastre. L-am lăsat pe Malesherbes la cafenea, cerând de băut, și cu chiu cu vai am reușit să ajungem la pensiune, unde ne-am dus drept în pat, fără chef și fără posibilitatea de-a analiza ce ni se întâmplase. Labbé părea mai senin după ce vomitase și chiar ne-a urat noapte bună. Domnul de Beaumarchais nu a putut să răspundă, fiindcă în clipa aia era cu capul în lighean, ieșea din el un impresionant lichid acru. De Delon n-am știut nimic, și n-am văzut nici o urmă. În ce mă privește, ultimul lucru de care mi-aduc aminte că l-am văzut a fost chipul căpitanului general Nas de Cartof, care zâmbea fals și îmi zicea (în catalană, limba autohtonă, care e bună la orice):

— Odihniți-vă, tinere, odihniți-vă!

Vedeți deci în ce ignobil mod a luat sfârșit prima noastră zi în acest oraș: dormind după beție la pensiune. În apărarea noastră vă pot doar spune că amfitrionii noștri erau la fel de trădători ca lichiorul din care ne-au dat să bem.

Nu pot încheia, doamna mea, fără să vă anunț că trebuie să vă dau o veste teribilă. Dar, cum azi am o durere de cap cumplită și abia mă mai țin pe picioare, o să o las pe mâine. Vă rog să nu vă supărați și vă salut cu o reverență.

Trei

Iată vestea oribilă pe care ieri n-am fost în stare să v-o dau: căpitanul general Nas de Cartof și cei doi funcționari ne-au prădat! De-aici interesul să ne însoțească la pensiune, să ne vadă în pat. Când am adormit, ne-au răscolit prin lucruri și au luat tot ce le-a fost pe plac, adică banii, aurul, ceva bijuterii, ne-au lăsat pe toți săraci lipiți. Când a descoperit, Beaumarchais a fost atât de disperat, încât am crezut că o să se arunce pe fereastră. I-au luat tot. Și, am impresia, în cazul lui tot este mai mult decât ne închipuim.

Eu am fost singurul căruia hoții i-au acordat un tratament diferit. Pe lângă aur și bani, mi-au mai luat un obiect din bagaj. Ghiciți care? Bineînțeles, ce nenorocire! darul pe care i l-ați trimis maestrului Fernandes, pe care urma să i-l înmânez împreună cu scrisoarea. Nu fiți îngrijorată: scrisoarea o am. Darul a dispărut. Domnul de Beaumarchais a zis însă că vom recupera fără întârziere ce ni s-a furat și, în acest scop, a decis să-i facă o vizită căpitanului general la palatul din Plaça del Rei (vă povestesc imediat cum a mers). Mi-a cerut să-i trezesc pe toți și să le spun că-i așteptăm la micul dejun.

Vă puteți imagina, doamna mea, neagra noastră stare de spirit dimineața, când am descoperit dezastrele. Delon a coborât de îndată în sufragerie și a confirmat tot ce v-am spus despre furt. Problema a fost la camera lui Malesherbes și Labbé. Am bătut insistent, i-am strigat – deloc discret –, dar n-am primit nici un răspuns. Înăuntru domnea o tăcere atât de mormântală, că o clipă m-am gândit – prostul de mine – că ieșiseră de vreme să meargă la o slujbă religioasă. Dar apoi mi-am adus aminte că Malesherbes nu e deloc prieten cu preoții, i-am cerut

proprietarului, în numele regelui Franței, cheia și am intrat în cameră, pregătit să înțeleg ce se întâmpla.

Se întâmpla o adevărată rușine. Înăuntru era o duhoare îngrozitoare de alcool prost digerat. Cei doi dormeau, în penumbra draperiilor trase, cu burta-n sus fiecare în patul lui. Malesherbes – ce imagine! – era pe jumătate dezbrăcat. Domnul Labbé era încă îmbrăcat în hainele de stradă. Aruncate pe podea, am numărat șase sticle din lichiorul de casă pe care ni-l oferiseră noaptea trecută, una dintre ele, culcată, se vărsase. Jenat de purtarea celor doi supuși ai Majestații Sale, am încercat să-l trezesc pe Labbé, în care am mai multă încredere, și n-am reușit decât să-l zgudui din toate puterile, cum scuturi un copac plin de fructe coapte, ca să le culegi. Doar după multă stăruință am reușit să-l fac să deschidă un ochi și să mă privească, dar pesemne nu era de tot treaz, căci a zis:

— Bucură-te, Marie, cea plină de har, iată un cod uscat, și s-a prăbușit iar, să-și continue somnul.

Am rămas în dubiu: arătam a cod, sau o fi fost o poreclă dată mie de membrii grupului? Am observat că lucrurile lui Labbé și cufărul lui Malesherbes erau și ele răscolite. Hoții veniseră cu un obiectiv concret și avuseseră o strategie perfectă ca să și-l atingă, iar noi fuseserăm niște nătăfleți ușurându-le treaba.

Toate astea mi le-am spus mie în timp ce coboram să-i povestesc situația domnului de Beaumarchais. Evident, s-a supărat și, după ce a luat un mic dejun frugal, a plecat spre palat să ceară explicații.

— Dumneavoastră așteptați-mă aici, Guillot, mi-a cerut, pentru eventualitatea că se trezesc adormiții. Indiferent ce se întâmplă, nu lăsați pe nimeni să iasă din pensiune, ne-am înțeles? Mă întorc înainte de masa de prânz.

Am alergat să-i cer maestrului Labbé ce îmi ceruse Beaumarchais mie. Mi-a promis că o să se străduiască, dar nu era sigur că o să-l poată opri pe Malesherbes dacă muntelui de om i se năzare să iasă din pensiune. M-am luat imediat după Beaumarchais, așa cum mi-ați cerut, mă temeam că o să mă

pierd prin labirintul de străduțe înguste. Am avut noroc, am putut să-l disting și m-am lipit de el ca o umbră, dar foarte discret, fără să-i trezesc suspiciuni.

Întâi și-ntâi a mers la palatul unde i se spusese că-și are biroul atât de înzorzonatul domn Gonzáles din ziua anterioară. A întrebat de el și s-a prezentat ca „trimis al Majestății Sale regele Franței“. Cum vă puteți închipui, a fost primit imediat. Ce s-a întâmplat în birou n-am putut să văd cu ochii mei (așteptam în piață, admirând grandoarea și splendoarea locului și tremurând de frig, căci mantaua nu-mi era de ajuns să-l alung). Când a ieșit, Beaumarchais era mai senin, pășea cătinel-cătinel și zâmbea, de parcă i s-ar fi spus lucruri plăcute. Și-a continuat drumul cotind-o la dreapta, pe o stradă lungă și îngustă ca lama unei săbii, numită chiar *Espaseria*¹. L-am urmărit cu toată atenția. Pășea atât de hotărât, că oricine ar fi crezut că se întoarce la pensiune.

Am fost surprins să-l văd că o ia pe lângă zidul lateral al bisericii Santa Maria și iar o cotește, de data asta la stânga, pe o stradă elegantă, cu numele de Montcada. Mergeam cât se poate de aproape de el, cu instinctul treaz al spionului care nu e începător, mă ajuta animația străzii, plină de oameni alergând încolo și-ncoace și de negustori care-și strigau produsele în limba lor, nu spaniola, nici nu vor asta.

Domnul de Beaumarchais nu a încetinit pasul până nu a ajuns pe la mijlocul străzii. Acolo s-a oprit, și-a ridicat privirea, mi s-a părut că un moment nu era sigur la ce poartă să bată și până la urmă s-a decis. A bătut la poarta unui palat și imediat i s-a deschis și a fost introdus. Mi s-a părut că nu era un necunoscut pentru cei de-acolo. Am rămas mult pe loc, așteptând să iasă. Am auzit clopotele de la Santa Maria del Mar bătând de zece și de unsprezece și, când deja mă temeam că vine prânzul și mă prinde acolo, s-a deschis poarta și domnul de

¹ *Espaseria*, derivat de la *espasa* – „sabie“, strada pe care-și avea sediul în Barcelona medievală, breasla fabricanților de săbii, spade, pumnale. (N. tr.)

Beaumarchais a ieșit la fel de serios cum intrase, dar cu un fel de mister conturat pe chip. Vreau să zic că avea aerul, dacă se poate ști asta, că a încheiat o afacere profitabilă.

De data asta, am ghicit, se întorcea la pensiune și m-am grăbit să i-o iau puțin înainte (sunt sprinten, iute la pas, cu picioare lungi și cu douăzeci și cinci de ani mai tânăr, dați-mi voie să spun că am reușit fără mare efort). Cum am ajuns, l-am întrebat pe Labbé dacă sunt noutăți și mi-a spus că somnoroșii erau tot în camera lor. M-am așezat la o masă în sufragerie, m-am făcut că citesc o revistă, *Gazeta de Barcelona*, și-am făcut o figură surprinsă văzându-l că intră pe ușă.

Domnul de Beaumarchais scotea foc pe nări când îmi vorbea despre ce descoperise la palat.

— Știți, Guillot? Hoții care ne-au lăsat ieri fără un ban nu au nici în clin, nici în mână, cum deja bănuiam, cu căpitanul general și cu primăria. Adevăratul domn Gonzáles i de Bassecourt e un om cultivat, cum ni se spusese, protector al teatrului din acest oraș și mare admirator al comediilor mele, le-a văzut pe toate. Ne-am înțeles perfect în franceză, s-a arătat impresionat de ce i-am povestit și a promis că o să depună toate eforturile posibile să-i prindă pe răufăcători.

— Și-atunci, am întrebat, cine erau cei trei impostori?

— Asta mă-ntreb și eu, Guillot, exact asta.

Cum a spus Beaumarchais, a avut loc o investigație. Oamenii căpitanului general l-au interogat pe Zanotti – „Eu doar am transmis ce mi-au spus, ce știam eu, bietul de mine, de pungașii ăia, dacă nu-i văzusem niciodată!” se smiorcăia – și au făcut un inventar cu tot ce se furase. Când au vorbit cu mine, au rămas uimiți:

— O ciocolatieră?

— De porțelan alb, produs al fabricii regale de la Sèvres, dar nu poartă marca ei caracteristică, doi *L* înlănțuiți. Era împachetată în catifea turcoaz.

— Și ciocolatiera asta e de valoare?

— De o valoare incalculabilă, domnule. Este o piesă unică.

— Dacă-mi permiteți, am o curiozitate, a zis unul dintre ei, de ce călătoriți cu o ciocolatieră?

Nu mai aveam încredere în nimeni. N-am vrut să le vorbesc oamenilor ăloră despre dumneavoastră și despre domnul Fernandes. Am spus:

— Niciodată nu plec fără ea, domnule.

Cel mai frumos a fost când polițiștii i-au deșteptat pe cei doi cheflii. Interogatoriul n-a fost prea reușit, trebuie spus. Când au plecat, Beaumarchais în persoană le-a turnat în cap lui Malesherbes și Labbé carafa cu apă de pe măsuța de toaletă. Efect garantat.

— Să vedem, poate-așa mai înviați un pic. Și-acoperiți-vă, omul lui Dumnezeu! a zis arătând spre cele două pulpe ca două șunci ale lui Malesherbes, burta numai untură și cârnăciorul veșted, care în atâta belșug nu știa nici cum să se mai așeze. Și, fiți amabili, purtați-vă cum se cuvine, domnilor, sau trebuie să vă aduc aminte că sunteți înalți emisari ai Majestății Sale regele Franței, cea mai măreață națiune văzută vreodată pe...

— Bine, bine, l-a întrerupt Zanotti, vă mai pot fi de folos cu ceva sau pot să duc carafa lângă lighean?

Până la urmă s-a rezolvat totul cu un ibric de cafea caldă, lăsată să se odihnească după ce a făcut șase-șapte bulbuci. Cum știți, este o băutură medicinală cu gust neplăcut, recomandată acum de toți doctorii din Europa.

Patru

Dar cronică dezastrului, *madame*, e departe de a se sfârși aici. Când eram toți gata, cu capul limpezit și picioarele ușoare, am văzut că începe să ningă. Cum frig avusesem din plin cu o zi în urmă și nu ne ardea de alte concerte de strănuturi și de vreun guturai, domnul de Beaumarchais, cu ochii spre cer, era tot mai iritat.

— E normal timpul ăsta, Zanotti? Credeam că la Barcelona sunteți mai temperați.

— O ia lumea razna, domnule.

Am stat o bună bucată de timp, toți cinci, muți ca niște mumii, cu ochii spre cer, sperând că zăpada o să ne lase în pace. S-a întâmplat exact invers, deja semăna cu una cum văzusem o dată la palat, de acoperise complet gărzile de la intrare. Începea să se întunece și Beaumarchais era disperat că mai trece o zi fără să fi făcut nimic bun. Atunci a venit la mine și mi-a zis:

— Guillot, dumneavoastră vă strecurați ușor și picioarele vă zboară, ați putea merge înainte de comisie în strada Tres Voltes? Doar să-l anunțați pe domnul Fernandes că mâine îi vom face cu toții onoarea de a-l vizita.

I-am spus da, nici vorbă, mulțumit să fac un pic de mișcare. Am fugit repede pe scară să iau scrisoarea pe care mi-ați dat-o, s-o duc, bine apărută în tașcă; am ieșit din pensiune sub o zăpadă nemiloasă. Era atât de frig, încât pelerina nu-mi era de nici un folos, oricât încercam să mă zgribulesc sub ea. Cu pași mari, am străbătut distanța până la Plaça de l'Oli, ajunsesem de-mi tremura și părul de frig.

Ca să găsesc locul, am întrebat trecătorii. În Passeig del Born, mi-au spus: „O, mai aveți ceva de mers“, la mijlocul străzii Rec,

mi-au răspuns: „Nu mai aveți mult“ și, în sfârșit, pe strada cu închisoarea mi-au comunicat: „E la doi pași. Uite, luați-o pe strada aceea, Bòria, până la piața care e ceva mai jos“. Zis și făcut. Totul ar fi fost mai ușor, evident, dacă n-ar fi fost ger, dar am ajuns, și anume la o ușă din lemn încuiată. O tăbliță anunța:

FERNANDES
MAESTRU CIOCOLATIER
FURNIZORUL PRINȚESELOR FRANȚEI

Pe stradă nu era picior de om, ferestrele aveau genele lăsate, zăpada începea să se adune pe străzi, nu-mi mai simțeam nasul, mâinile, degetele de la picioare. Am bătut în ușă, dar nu mi-a deschis nimeni. M-am gândit că o să mor înghețat dacă o să fiu nevoit să rămân pironit acolo și-am bătut cu insistența care începuse să-mi devină obicei de când ajunseseam la Barcelona. Să nu credeți că mi s-a deschis imediat. Am avut chiar timp să spun o rugăciune, apărât de pelerină, sub intrarea fără marchiză, în timp ce zăpada îmi luneca pe nas și-mi pudra peruca. Am bătut în ușă cât m-a sfătuit disperarea. Până la urmă, cu vocea care-mi mai rămăsese am strigat:

— Domnule Fernandes, pentru numele lui Dumnezeu, deschideți-mi odată, că mor aici înghețat ca un câine. Sunt Guillot, vin de la Versailles, trimis de *madame* Adélaïde, vă aduc o...

Trebuie să știți, doamnă, că numele dumneavoastră a fost ca o parolă. Chiar în clipa în care ninsoarea începea să fie atât de nemiloasă, încât nu mai vedeai la doi pași distanță, o mică deschidere, de speranță, s-a ivit în ușa ciocolatierului și doi ochi negri ca smoala m-au fixat prin ea. Am implorat:

— Domnule Fernandes, îngheț, dați-mi voie să intru!

Ușa, miloasă, s-a deschis și-am intrat, în sfârșit, la adăpost; într-o încăpere în care ardea focul, cu o tejghea lungă și un miros de cea mai bună ciocolată.

Am simțit că mi se pune o pătură pe umeri și o voce blândă, de femeie, îmi zice:

— Așezați-vă lângă foc, o să vă reveniți imediat.

Poate vă întrebați în ce limbă au fost rostite aceste cuvinte. Ei bine, trebuie să vă spun că nu știu sigur. Femeia care îmi deschisese nu era complet străină de secretele frumoasei noastre limbi, dar ar fi exagerat să spun că o vorbea. Cam la fel și eu, știu câteva cuvinte în catalană și câteva, mai puține, în spaniolă și m-am putut face înțeleș. Știți că am avut totdeauna ureche bună pentru cuvintele străine. Astfel că într-un amestec din cele trei limbi, și nu pot fi sigur dacă n-a fost și vreo așchiuță de italiană, ne înțelegeam, cum veți vedea, nu prea rău, eu și îngerul salvator.

Epitetul de înger salvator i-l dau nu doar pentru pătura de care v-am spus, nici doar pentru ceașca de ciocolată delicioasă pe care mi-a oferit-o imediat și care m-a readus la viață. O fac mai ales datorită expresiei chipului ei. Salvatoarea mea era o femeie de cel mult douăzeci și cinci de ani, cu niște ochi negri care străluceau ca stelele în fața flăcărilor căminului, cu obraji fini, părul de culoarea aramei învechite și buze de catifea. Am fost atât de năucit de frumusețea aceea, încât o clipă m-am gândit că îngerii din cer, dacă aș fi murit în fața ușii, nu mi-ar fi plăcut atât de mult.

— Vorbiți limba mea, i-am zis, cu admirație.

— De fapt, nu... a zis ea, dar înțeleg. Am mulți clienți care vorbesc ca dumneavoastră. La Barcelona sunt mulți francezi.

Mi-am amintit că Beaumarchais mă avertizase, când plecam din Paris: „O să vedeți, prietene Guillot, că Barcelona e cel mai francez dintre orașele străine“.

Când mi-am terminat ciocolata, femeia m-a întrebat:

— Spuneți că vă trimite *madame*?

— *Oui*, am răspuns.

— Aveți dovezi?

— *Naturellement*.

— Lăsați-mă să le văd.

— Le voi arăta domnului Fernandes. Este acasă?

— Nu în clipa asta.

— O să-l aștept.

— Nu vă sfătuiesc. Ar putea să întârzie.
— Nu-s grăbit.
— Eu, însă, sunt. Lăsați-mi mie dovezile. O să i le arăt domnului Fernandes.

— Sunteți menajera?

— Nu, domnule.

— Domnul Fernandes vă este rudă? Tată, poate?

— Nici asta.

— Îmi spuneți sau va trebui să ghicesc?

— Este soțul meu. Și-acum, îmi arătați ce-ați adus pentru el?

Recunosc că m-a făcut să șovăi și era cât pe-acți să-i arăt, dar mi-am amintit la timp de înșelăciunea de care am avut parte de cum am sosit și-am dat înapoi.

— Nu mi-e clar dacă pot să am încredere în dumneavoastră, doamnă.

— Am același dubiu, domnule.

— Unde este domnul Fernandes?

— Dați-mi dovezile de la *madame* și o să vă spun.

— Nu încape tocmeală.

— Nici din partea mea.

— Nu aveți încredere în mine?

— Din păcate.

— Aveți motive?

— Cu vârf și-ndesat!

— Am făcut ceva?

— Dumneavoastră, nu. Alții, da.

— Și plătesc pentru păcate pe care nu le-am comis.

— Ca toată lumea, uneori.

— Dacă mi-ați da dovezile, s-ar aranja totul.

— Sau poate nu. Greu de spus.

— Haideți, domnule, nu fiți atât de încăpățânat.

— Sunt un om hotărât. Și-s mândru de asta.

— Lăsați-mă să le văd!

— Vă spun că nu!

— Atunci, plecați!

— Nici gând!

— Pentru un bărbat atât de tânăr, sunteți încăpățânat ca un catâr!

— Și dumneavoastră, pentru o femeie!

Chiar în clipa aia s-au auzit bătăi în ușă, deloc prietenoase: bum! bum! bum!

— Sunt pierdută! Sunt cei de la breaslă! Ne-au auzit! Știu că sunt aici! a zis îngerul meu cu fața schimonosită de o reală frică.

Bătăile s-au repetat – bum! bum! bum! –, de se zguduia lemnul. Un glas tunător a zis, în engleză:

— În numele regelui George, deschideți ușa!

— Soțul dumneavoastră face afaceri cu englezii? am întrebat în șoaptă, dar nervos.

— Nu, domnule, din câte știu eu, a zis ea.

— Atunci, ce vor ăștia?

Îngerul a dat din umeri.

— În numele Majestății Sale George III, deschideți ușa!

— Ce facem?

— Deschidem, evident! am zis, cu forța unui titan hotărât să răzbune el singurel onoarea pierdută în Războiul de Șapte Ani¹.

Și așa a și făcut. A deschis larg ușa și m-am trezit în față cu nasul roșu și gușa numai negi a unui bărbat, parcă un broscoi râios. Era mai înfolfolit ca un servitor și de trei ori cu mai multă carne, poate de aceea tremura mai puțin. Era însoțit de doi soldați în uniformă, cu spadă, care-i spuneau *sir*.

— Domnilor, vă salut în numele Majestății Sale George III, rege al Angliei, Irlandei, Menorcăi, Indiei, Dominicăi, Grana-dei, San Vicente, Tobago, Floridei...

— Da, da, da, știm toate astea. (Englezii ăștia, veșnic în gură cu toate victoriile, sunt insuportabili.) Cu ce vă putem fi de folos? am zis.

¹ Război desfășurat în anii 1754, respectiv 1756-1763, care a avut ca protagoniste marile puteri europene (Prusia, Marea Britanie, Austria, Franța, Rusia, Suedia, Spania și Portugalia). Una dintre urmările lui a fost diminuarea puterii Franței. (N. tr.)

— În primul rând, lăsați-ne să trecem, dacă nu vă deranjează.

M-am dat la o parte din calea lui și i-am făcut semn femeii să facă același lucru. Cei trei bărbați au intrat înăuntru cu toate farafastâcurile lor și au închis ușa. O secundă am trăit toți ușurarea de-a fi lăsat afară întunericul și zăpada. Englezul a aruncat o privire, mi s-a părut că aproba spațiul cu un gest aproape invizibil de buză.

— În numele Majestății Sale George III, vă ordon să îmi arătați aparatul pe care l-ați inventat pentru prepararea ciocolatei, a zis *sir* Broscoi Englez, care, după toate aparențele, nu se prea omora să-și piardă timpul cu prezentări și preambuluri. De-atâta eficiență, când vorbea îi tremura gura.

Dintr-o ocheadă, îngerul meu mi-a dat de înțeles că se teme de oamenii ăia. Și a rămas cu ochii pe mine, așteptând să fac ceva.

— Vă ia drept soțul meu, a șoptit.

— Mi-am dat seama, am răspuns.

— Și ce vor?

— Să vadă mașina.

— Asta nu se poate! Nu-i vreau în casa mea!

Trebuie să recunosc, răspunsul acela și, la fel, antipatia ei față de englezi mi-au plăcut.

— Vreți, cu adevărat, să plece?

— Da.

— Atunci arătați-le mașina!

Cât noi discutăm în șoaptă, broscoiul își pierde răbdarea, bătea din picioare și începea să bombăne. Soția ciocolatierului a consimțit să mă ia în seamă – mă temeam că nu o s-o facă și că *sir* o să declare pe loc război – și ne-a condus într-o încăpere din dosul prăvăliei.

— Vă rog, domnilor, după dumneavoastră, am zis, cu o reverență, știind că nimic nu-i înmoaie mai mult pe englezi decât politețurile.

În spate, am dat de minunea mecanică ajunsă în zilele noastre admirația întregii Europe civilizate, o mașină făcută numai din lemn și metal, cu șase picioare, patru manete mari și roți

de-o mare eleganță, cu și fără dinți. În mașina asta, cum am putut înțelege din explicațiile îngerului meu, intră boabele de cacao, se amestecă înăuntru cu zahărul și cu mirodeniile și iese o pastă foarte gustoasă care poate fi numită, fără exagerare, cea mai bună ciocolată din lume. Englezii au lăudat-o peste poate, au zis că o asemenea invenție nu poate ieși decât din imaginația unui geniu și s-au interesat imediat de modul de funcționare, explicat de ea cu toate amănuntele, eu traduceam, trecând poate peste cele mai uluitoare. Și asta fiindcă la fiecare cuvânt blestemam puțină noastră ingeniozitate, lăsam ambasada sălbaticilor ăloră să ne-o ia înainte.

S-au mai interesat supușii regelui George III și de mirodeniile care trebuie amestecate cu pasta de cacao. Îngerul le-a spus că pot fi diverse, dar nu pot lipsi niciodată paisprezece boabe de piper negru, o jumătate de uncie de cuișoare și o nucă mare de annatto, cât mai roșie. Unii recomandă să se pună și cardamom, scorțișoară, un baton de vanilie, migdale și chiar roiniță, dar ea — a zis — e adepta rețetelor simple.

— Astăzi oamenilor nu le mai plac mâncărurile atât de încărcate, a zis, fermecătoare, la ciocolată important este să fie cât mai naturală și de cea mai bună calitate.

Dar, iertare, admiram mașina, care le-a plăcut atât de mult englezilor, încât au rămas fără grai (la fel și eu, deși mă vedeam forțat să ascund). Cei doi soldați măsurau totul bucată cu bucată, fără să se ferească, au vrut chiar să vadă cam cât cântărește, apucând-o fiecare din câte o parte, ca pentru a afla de câți oameni ar fi nevoie să o care. Intendentul, în schimb, tândălea, fără să scoată o vorbă.

— Aș putea ști motivul acestei atât de mari străduințe, *sir?* am întrebat.

— Regele George a auzit de invenția dumneavoastră, domnule Fernandes, și vă face cinstea de a-și arăta interesul. Regelui George îi place mult ciocolata, bea de trei ori pe zi. Îl ajută să gândească și-i dă o putere cât șase tauri.

Am zâmbit, aparent flatat, dar toate astea mă făceau să am o presimțire rea. Oamenii lui terminaseră de măsurat, cel puțin așa se părea, când broscoiul a vorbit iarăși:

— Am o curiozitate, domnule Fernandes, și numai dumneavoastră mă puteți lămuri, a zis.

M-am gândit: acum *eu* am băgat-o pe mânecă. Dacă îmi cere vreun detaliu despre construcția și funcționarea mașinii, va descoperi păcăleala și furia lui mă va strivi ca pe o muscă.

— Spuneți!

— Cum se face că vorbiți engleza cu un accent atât de francez? a vrut să știe.

— Ah, asta... – zâmbeam în timp ce căutam un răspuns suficient de convingător – fiindcă am avut o doică franceză.

— Dar mi s-a spus că ați fost discipolul unui maestru Lloseres, care-și avea magazinul pe-aici, pe-aproape.

— Da, domnule.

— Câți ani aveți?

— Nu-mi arăt vârsta, domnule. Fiindcă sunt slab. Așa cum mă vedeți, am împlinit de curând treizeci și unu.

— Adevărat?

— Vă jur.

Broscoiul englez își mângâia bărbia.

— O fi ciocolata. Consilierii regelui spun că e foarte bună, că menține vigoarea tinereții.

— N-o să vă spun că nu!

Părea a crede tot.

— Și încă o întrebare.

Dumnezeule, ce spaimă!

— La ordinele dumneavoastră.

— Cunoașteți țara mea?

— Nu, *sir*, am mințit.

— Noi, englezii, suntem ospitalieri, avem bun-gust și admirăm foarte mult oamenii ca dumneavoastră, în stare să facă lumea să progreseze prin idei noi și utile, capabile să dea naștere la minuni mecanice. Asta este valabil și pentru Majestatea Sa, bineînțeles. Nu demult, am cumpărat, în numele regelui, o mașină de dragat, foarte utilă pentru recuperarea obiectelor pierdute în naufragii. Sau una care face portretul a trei persoane în basorelief (și asta doar răsucind o cheie). Majestatea Sa regele George are multă încredere în lucruri din astea, este convins că

progresul omenirii trece prin asemenea roți, manivele sau pistoane, care vă sunt atât de bine cunoscute. Majestatea Sa ar mai vrea să știe dacă dumneavoastră și frumoasa dumneavoastră soție ați accepta o invitație la Palatul Buckingham, să rămâneți cât timp este nevoie ca să construiți o mașină ca a dumneavoastră.

Am rămas încremenit. Din fericire, am reușit să reacționez:

— Va trebui să mă consult cu soția, *sir*.

— Evident, înțeleg.

— Înțelegeți?

— Cum să nu! Dacă aș avea o soție atât de frumoasă ca a dumneavoastră, n-aș mișca un deget fără să mă consult cu ea. Tot înainte!

Broscoiul a arătat cu mâna spre îngerul meu și-n ochi i-a licărit o scânteie de admirație, sau poate de dorință, pentru frumosul meu înger.

— Ne permiteți să vorbim singuri?

Și el, resemnat:

— Faceți ce aveți de făcut!

Sir Broscoi și oamenii lui au ieșit din încăpere lăsând mașina liniștită, iar pe noi, și mai mult. Am tradus toate cuvintele schimbate cu el, n-am lăsat unul deoparte, dar, când ea a priceput despre ce este vorba, a început să dea din cap:

— Nu, nu, nu se poate. Bărbatul meu n-o să mai facă nici o mașină.

— Gândiți-vă bine. Este o excelentă ocazie să câștigați bani frumoși.

— Vă spun, nu. Nu se poate.

— Nu vă grăbiți! Trebuie cântărit pe-ndelete.

— Nu-i nimic de cântărit. Spuneți-le că le refuz oferta.

Cum nu mi se părea recomandat să-l enervez pe englez cu un refuz atât de categoric, am preferat să-mi păstrez o porțiță de scăpare. Am ieșit, cu o figură de soț sub papuc – are totdeauna efect între bărbați – și-am zis:

— Soția mea vrea să se mai gândească. Dacă-mi spuneți un loc unde să vă trimitem răspunsul, îl veți avea în câteva ore.

Englezul a notat o adresă pe o hârtie și mi-a dat-o. Stăteau la pensiunea Manresa, pe strada cu același nume.

— Vă dau două zile. Să nu mă faceți să-mi pierd răbdarea, domnule Fernandes.

— Nu, domnule.

— Aaa, Fernandes, s-a întors brusc el spre mine. Încă ceva.

— Da, domnule.

— Nu cumva ați văzut prin oraș o legație de francezi?

— Francezi, domnule? Sunt atâția în oraș...

— Țștia sunt ambasadorii regelui Ludovic, au sosit acum câteva zile. Stau la pensiunea Santa Maria.

M-a surprins, recunosc, că era atât de la curent. O clipă mi-am spus că ei ne furaseră, dar mi-am amintit cum vorbeau pungașii ăia și am renunțat la idee: oricât de nătângi sunt englezii, încă știu să vorbească engleza. Iar măgarii ăia nu știau o iotă.

— Nu, domnule, n-am văzut nici un francez, am zis.

— Bine. Dacă îi vedeți cumva, nu vrem sub nici o formă să faceți afaceri cu ei, m-ați înțeles, Fernandes?... Vreau să spun – s-a corectat, privindu-l pe înger cu niște ochi goi – că Majestatea Sa regele George III va ști să-și exprime recunoștința că nu faceți afaceri cu francezii ăștia grobieni, ci doar cu noi și marea noastră națiune.

— Sigur, *sir*. Doar cu dumneavoastră, am zis fără tragere de inimă, dar foarte în rolul meu.

De n-aș fi crezut totdeauna că englezii nu simt decât foame, somn și-un dezmăț animalic, aș zice că grăsanul ăla se uita la ciocolateră cu ochi de broscoi înamorat.

— Sunt convins, a zis, mulțumit. Lăudată fie Majestatea Sa! La revedere.

Cu un fel de salut militar, au ieșit toți trei trântind ușa. Mi-a fost clar că nici despărțirile lungi nu erau pe gustul idolatrului.

Și acum, cu permisiunea dumneavoastră, doamna mea, voi da un răgaz mâinii mele înainte de a continua cu ultima parte a acestei utile după-amiezi în casa domnului Fernandes și a frumoasei și fermecătoarei sale soții.

Cinci

Slujitorul dumneavoastră, mai devotat decât oricare altul, după ce a înghițit două smochine uscate și o gură de apă, este gata să-și continue cronica întreruptă la sfârșitul capitolului anterior. O reiau de unde am lăsat-o: suntem în magazinul ciocolatierului Fernandes și broscoiul englez, însoțit de redusa-i suită, tocmai a ieșit, trântind ușa.

De-atâta agitație, îngerul meu, sărăcuța, era înspăimântată. Stătea lângă mașină, plângând cu lacrimi fierbinți, nu mă întrebați din ce cauză.

— Vor să mi-o fure. Toți vor să mi fure mașina, zicea printre suspine.

I-am cerut să se calmeze puțin, am așezat-o lângă foc și-am încercat s-o fac să înțeleagă partea bună a lucrurilor: dacă soțul ei este cât de cât deștept și renunță la partizanate politice, care nu duc niciodată nicăieri, ar putea pune mâna pe un sac de lire de la blestemații ăștia de englezi și de la regele lor care, din câte spun, e bine dus cu pluta.

— Domnul Fernandes este realmente un bărbat norocos, am adăugat și trebuie să vă mărturisesc că doar în parte mă gândeam la afacere.

Dar ea doar dădea din cap că nu și plângea nemângâiată.

— Vă spun că e imposibil, șoptea.

— Dar de ce nu? De ce atâta încăpățănare?

Ea dă-i și plângi, fără să-mi dea vreun răspuns. Și eu nu puteam înțelege nimic: nici de ce atâtea lacrimi, nici de ce soțul ei nu vrea să le ia englezilor banii. Mi-ar fi plăcut să am eu ocazia să-mi vâr nasul în palatul ultrainamicului nostru. Ce-aș mai fi profitat!

— Încă nu vă știu numele, domnule, a zis brusc îngerul înlăcrimat.

— Victor Philibert, la dispoziția dumneavoastră.

— Pe mine mă cheamă Marianna.

Iertați-mă că vă spun o intimitate, doamna mea, dar auzind acest nume, m-am gândit că de puține ori pământul și cerul au știut să se pună în acord cu atâta succes. Numele acela făcea întru totul dreptate înfățișării acelei făpturi.

— E un nume foarte frumos, Marianna, am zis.

— Mi l-a pus părintele Fideu. Îl cunoașteți? E un adevărat sfânt. Îi datorez viața, norocul, tot ce sunt.

— Chiar îl cheamă părintele Fideu?

— Așa-i că-i hazliu? Multă lume crede că-i o poreclă fiindcă îi place supa cu fidea. Dar nu, e numele lui de familie adevărat! Iată câte lucruri ciudate se petrec. (A zâmbit, și, mulțumită, era și mai frumoasă.) Părintele Fideu este preotul de la Santa Maria del Mar. Eu țin de parohia lui, știți? Mare noroc am avut! Dar, decât să ascultați despre viața mea, nu prea veselă, n-ar fi mai bine să-mi arătați dovezile că sunteți trimis de *madame*?

— De acord.

Am scotocit prin tașcă în căutarea misivei dumneavoastră. Din păcate, nu-i puteam înmâna darul pe care îl promitea scrisoarea, mi-ar fi făcut plăcere întâi și-ntâi pe el să i-l dau.

— O cunoașteți pe *madame*? am întrebat-o în timp ce căutam.

— Nu, bineînțeles. Dar atât am auzit vorbindu-se, că parcă am fi vechi prietene. Ne vin atât de des comenzi de la dânsa! Și are atât de mult bun-gust! Știți că ciocolata pe care i-o dăm este făcută special pentru ea, pentru nimeni altcineva.

— Iat-o. Și i-am înmânat scrisoarea.

A desfăcut-o, a admirat scrisul frumos și semnătura. Mi-a dat-o înapoi:

— Mi-o citiți?

— Nu știți să citiți?

Puteam să-mi închipui, nu era decât soția unui ciocolatier. Frumoasa și încântătoarea soție a altui bărbat.

— M-au învățat, dar eram grea de cap, a zâmbit.

— Pentru dumneavoastră, o fac cu multă plăcere, am zis.

O să-i transmițeți soțului ce scrie?

— Puteți fi sigur!

Și am început să citesc:

Stimate domnule Fernandes, căruia atâtea lucruri dulci îi datorăm: fac să vă parvină această scrisoare prin secretarul meu, dom...

— Cum de este scrisă în catalană? a ezitat doamna Marianna.

— *Madame* este atentă la fiecare detaliu, am zâmbit, încântat să-i pot da aceste asigurări.

— Oare ne vorbește limba?

— Nu cred, doamnă, deși *madame* are vaste cunoștințe, și în domeniul care ne-ar surprinde pe amândoi, dar cred, mai degrabă, că a pus pe cineva să-i traducă. Gândiți-vă că la Versailles sunt atâția oameni, așa că totdeauna se găsește cineva potrivit pentru orice trebuință, oricât de ciudată ar părea.

— A, bineînțeles, bineînțeles...

... fac să vă parvină această scrisoare prin secretarul meu, domnul Guillot, care v-o va înmâna personal, potrivit dispoziției mele. Poate domnul Guillot o să vi se pară prea tânăr, dar nu vă luați după aparențe. Este un om integru și se bucură de întreaga încredere a mea și a surorii mele Victoire.

— Vedeți ce frumos vorbește despre dumneavoastră? a zis Marianna, emoționată, și eu am răspuns cu un gest de modestie, care voia să însemne: „*Madame* este excesiv de generoasă“. Nu voiam să distrag destinatarul, și-așa cam împrăștiată. Am continuat lectura:

Doresc să vă spun că ciocolata dumneavoastră este la palat ca ambrozia zeilor de odinioară și la fel de căutată, într-atât, încât o ascundem să nu o găsească nimeni în afară de noi. Sora mea și cu mine numărăm câte minute mai sunt până la următoarea. O bem la micul dejun și la gustarea de după-amiază și-atât de mult ne place, că am cerut să ni se fabrice niște ciocolatiere speciale, ca să ne-o putem doza în porții de trei cești, cu gândul că astfel va dura mai mult. Ne-am gândit că v-ar face plăcere să aveți una dintre aceste bijuterii de porțelan, ieșite din fabrica

pe care defunctul rege, tatăl nostru, a avut buna idee să o construiască în orașul Sèvres. Vă trimit, în semn de admirație și de fraternitate, una din zestrea mea personală, marcată cu numele meu, cu speranța că o să vă placă.

— Citiți groaznic în catalană! a râs discret Marianna.

— Ați înțeles ce se spune în scrisoare?

— Da, că vrea să-mi dăruiască un vas pentru ciocolată.

— Nu dumneavoastră, soțului.

— Așa-i. Și unde-i vasul?

— Ne-a fost furat. Dar, când îl găsim, o să vi-l aduc.

— Ah! V-a fost furat?

— Da, Marianna, ghinion. Dar ascultați, acum urmează ce este mai important.

— Să vedem.

De asemenea, îndrăznesc să vă cer o mică compensație. Emisarul care vă va înmâna această scrisoare vine în numele unei comisii de gentilomi trimisă de însuși regele, nepotul meu, Ludovic XVI. Cum știți, iubitul nostru monarh este un om cu idei progresiste, interesat de orice dovadă de modernitate ce poate apărea în lume. De aceea mecanismul inventat de dumneavoastră pentru fabricarea ciocolatei i-a trezit cel mai viu interes și a dorit să-l trimită pe maestrul ciocolatier al palatului, monsieur Labbé, pentru a-i deprinde tainele de la dumneavoastră. Vă rog să-l primiți cu considerația pe care o merită un om care îndulcește existența regelui Franței. Același lucru și pentru suita sa, formată din doi cavaleri despre care veți avea curând informații și de la secretarul regal. Vă spun toate astea știind că sunteți un om drept și onest, ca să vă rog să-i primiți pe toți acești domni cu aceeași plăcere cu care m-ați primi pe mine însămi sau pe Majestatea Sa și să-i ajutați să-și ducă la...

— Și toți oamenii ăștia au venit cu dumneavoastră? O, Doamne, acum chiar că-s pierdută! m-a întrerupt din nou.

— Așteptați, doamnă, că imediat închei. Ascultați cu atenție ce urmează, am zis, înainte de a ajunge la finalul scrisorii.

... și să-i ajutați să-și ducă la bun sfârșit misiunea. De asemenea, îmi revine trista obligație de a vă aduce la cunoștință că am primit informații că o ambasadă a regelui Angliei, execrabilul George III, aflând de obiectivele noastre, a hotărât să viziteze orașul Barcelona, presupunem ca

să-și vâre nasul prin magazinul dumneavoastră. Nu sunt, domnule, persoane demne de încrederea oamenilor nobili; ca prietenă a dumneavoastră, cum mă consider, mă văd obligată să vă avertizez. Vă cer, în numele nepotului meu, regele, să nu vă vedeți cu ei sub nici o formă, dacă nu vreți să vă tâlhărească sau să văucidă sau ceva și mai rău.

În acest punct, Marianna s-a încruntat.

— Domnule, dumneavoastră știți ce ar putea face mai rău decât să neucidă?

— Ssst! Mai e doar formula de încheiere.

Cum știu că toate acestea vă vor provoca unele neplăceri și pentru nimic în lume nu vreau să mă fac vinovată de problemele dumneavoastră, i-am cerut secretarului meu, monsieur Guillot...

— Iarăși dumneavoastră!

— Da! Ascultați, doamnă, nu sunteți deloc atentă!

... i-am cerut secretarului meu, monsieur Guillot, să vă facă o comandă mare, suficientă spre a îndulci tristele și friguroasele ierni de la palat în următorii ani... Odată îndeplinite dorințele trimișilor noștri, monsieur Guillot vă va explica detaliile și vă va recompensa foarte convenabil munca și destoinicia. Vă asigur că suma este generoasă și vă va răsplăti pentru tot deranjul pe care vi-l putem provoca și, dimpotrivă, veți putea avea satisfacția de a fi oferit un foarte util serviciu Coroanei franceze. Mă opresc aici, domnul meu, nu îmi mai rămâne decât să vă reamintesc recunoștința mea pentru după-amiezile fantastice pe care le petrecem grație băuturii dumneavoastră. De-ați ști ce bine se împacă ciocolata, exercițiile la vioară, lectura în micul cabinet al surorii mele Victoire și după-amiezile cenușii în sala armelor... din toate acestea sunt făcute serile de la palat, în apartamentele noastre. Primiți o strângere de mână de la prietena dumneavoastră, madame Adelaïde a Franței.

S-a lăsat o tăcere puțin stingheră.

— Gata? a întrebat Marianna și, când am făcut semn din cap că da, a dat drumul unui suspin și-a adăugat: Sunt pierdută!

— Haideți să vedem. Mă însoțește un grup de persoane care vor să vadă mașina...

— Am înțeles tot, mai puțin povestea cu afacerea și compensația.

Am zâmbit, mulțumit că a mers direct la partea cea mai interesantă pentru ea.

— E simplu, Marianna. *Madame* vrea să vă răsplătească pentru deranj. Pe soț și pe dumneavoastră.

— Și vrea să ne răsplătească mult sau puțin?

— Foarte mult.

— Bani gheață?

— Aur.

— Curând?

— *Madame* dorește să fiți bogați înainte ca eu să părăsesc orașul.

Am trecut total sub tăcere amănuntul că nu aveam nici o centimă, căci toți banii ne fuseseră furați cu o noapte în urmă. Mi-am dorit însă ca *monsieur* Beaumarchais să fi avut dreptate când mi-a spus că o să recuperăm tot ce ni se luase.

— Și răsplata dumneavoastră ar fi mai mare sau mai mică decât ce îmi oferă englezii?

— Doamnă, nu mă jigniți! Chiar dacă ar fi aceeași sumă de bani, tot ar fi mai interesant să aveți relații cu marea națiune franceză!

Ochii Mariannei s-au aprins de emoție. Aș zice că oferta dumneavoastră a interesat-o mult mai mult decât au îndrăznit cuvintele ei să-mi spună, nu mă întrebați din ce motiv. Stătea descumpănită, de parcă mi-ar fi ascuns o informație deosebit de valoroasă sau de parcă, în pofida cuvintelor pe care i le citisem, încă n-ar fi avut încredere în mine și în intențiile noastre.

— Spuneți-mi, a zis, comisia pe care o reprezentați ar putea să nu se vadă cu soțul meu?

— Evident, nu, doamnă, am zis, soțul dumneavoastră este chiar obiectivul vizitei noastre.

— Credeam că obiectivul este mașina, a răspuns ea.

— Bineînțeles, mașina. Dar soțul dumneavoastră trebuie să ne arate cum funcționează, să ne facă o demonstrație...

— Pot face eu demonstrația. Știu toate secretele mașinii. L-am ajutat s-o gândească și s-o monteze. Și, de luni de zile, o fac să meargă fără să mă ajute nimeni.

— Nu știu... nu la asta ne gândiserăm... — am ezitat, înainte să întreb: Și de ce să o faceți dumneavoastră? Sunteți atât de sigură că domnul Fernandes nu o să se întoarcă? Nu e prea mare încăpățânarea?

După o tăcere elocventă, au urmat câteva cuvinte triste:

— Din nefericire, domnule, din locul unde s-a dus soțul meu oamenii nu se întorc.

Și, cum n-am înțeles-o prea bine, a adăugat, în șoaptă, apropiindu-se de mine:

— E mort, domnule. Dintre toate încăpățânările, cea mai mare.

— Mort?

Cu siguranță, de surpriză am ridicat prea mult vocea și ea a făcut ochii mari îngrozită.

— Sst! Nu strigați! Nu știe nimeni!

— De cât timp?

— Se fac curând șase luni.

— Șase luni! Și cum e posibil să nu știe nimeni?

— Fiindcă am ținut secret.

— Din ce motiv?

În clipa aia s-au auzit iarăși bătăi în ușă care, prin stil și forță, ne-au dus cu gândul la neplăcuții ambasadori englezi. O voce stridentă, puternică, ne-a risipit orice umbră de îndoială:

— Hei, tu, femeie! Deschide imediat sau dărâm ușa!

Ea s-a albit. Mi s-a părut că tremura.

— E Mimó, a zis.

Am ridicat din umeri, parcă întrebând cine e atât de puțin civilizatul Mimó. Mi-a explicat:

— Un mizerabil, i-a intrat în cap că mă vrea și nu-i chip să i-o scoți. Trebuie să vă ascundeți.

La ușă continuau strigătele și loviturile, atât de puternice, că vasele de ciocolată de pe rafturi (și inimile noastre) se clătinau.

— Marianna! Deschide! striga vocea stridentă.

Marianna mi-a făcut semn, sub tejghea era o scobitură de mărimea unui om. M-am vârât, cât am putut de ghemuit, exact la timp ca să evit să-și ducă la capăt amenințările sălbaticul ăla.

— Marianna! Ori deschizi ușa ori...

A deschis. Intra un frig înțepător și umed, să-ți vină să plângi, nu alta. Am auzit toată discuția și am înțeles-o fără dificultăți, de parcă auzul mi s-ar fi adaptat la limba asta, care nu-i a mea, dar cu care seamănă într-o anumită măsură. Aveți aici transcrierea, făcută din memorie, dar exactă, a vorbelor auzite:

— Ce ai, Mimó?

— Pot să intru?

— Nu. Ce vrei?

— Am venit la bărbatul tău.

— Bărbatul meu e plecat.

— Și-acum? Și când se întoarce?

— O să te anunț.

Vocea aia, doamnă... Am recunoscut-o imediat. Nu pot fi multe pe lume atât de neplăcute. Am ciulit urechile, să fiu sigur.

— Știi de câte zile e plecat bărbatul tău, Marianna?

— Nu e treaba ta.

— Eu am numărat cinci luni, cel puțin. Poate te-a părăsit și-ai nevoie de alt bărbat?

Cum să nu! Nu aveam nici un dubiu: era vocea căpitanului general Nas de Cartof. Sau, mai degrabă, a mincinosului care ne vizitase cu o zi în urmă la hotel, făcându-ne să credem că ar fi căpetenia regiunii militare.

— Dac-aș avea nevoie de alt bărbat, ăla n-ai fi tu, Mimó, i-a trântit ea verde-n față.

Respectivului Mimó nu i-a fost pe plac ce a auzit. Vocea-i suna și mai neplăcut când a spus:

— Ține-ți gura, că putem să-ți închidem afacerea.

— Tu și mai cine?

— Eu și ceilalți maeștri. Din breasla ciocolatierilor și din altele, că suntem toți de acord.

— Și prăvăliașii?

— Și măcinătorii.

— Mamăăă, Mimó, dar ai făcut treabă, nu glumă!

— Și ce-o să mai fac, dacă mă lași, Marianna.

Vocea, acum, se muiașe, se făcuse lipicioasă ca un melc. Îmi venea să ies de sub tejghea și să-i zic două-trei individului.

— Du-te și lasă-mă-n pace. Am mai vorbit de asta de multe ori.

— Și de ce te încăpățânezi, Marianna? Nu vezi că te-a părăsit bărbatul? Nu știi ce pot să-ți ofer eu?

— Tu? Ah, nu mă face să râd!

— Sigur că da. Am bani! Și-o să am și mai mulți! O să fim cei mai bogați negustori din oraș. Cu talentul meu în afaceri, cu mașina ta și zâmbetul tău în spatele tejghelei, n-o să se compare cu noi nimeni.

Marianna a scos un oftat obosit.

— Du-te, Mimó. M-am săturat să tot aud asta.

Am scos, cum am putut, un picior din ascunziș și m-am așezat în genunchi în spatele tejghelei. Inima mi-o luase la galop, știam că-mi pun în joc capul, dar trebuia să fiu sigur. M-am ridicat încet-încet, ca o păpușă în spatele decorului, până am reușit să zăresc bărbatul care vorbea cu atâta nerușinare îngerului meu mort de frig. Și, mă credeți sau nu, instinctul nu mă înșelase. El era! Nasul ăla de cartof mi-a confirmat imediat, deși își scosese masca de înșelat străinii și era îmbrăcat ca un negustor. Avea brațe groase, musculoase, de ciocolatier, și o față de ticălos, înspăimântătoare. O privea pe Marianna de parc-ar fi fost o farfurie cu frișcă și se apropia de ea. Iertați-mi, doamnă, grosolănia acestor cuvinte, vă spun că l-aș fi părut cu dragă inimă pe loc pe imbecil – pentru Marianna, pentru bani, pentru ciocolatieră! – și n-am făcut-o doar ca să nu pătez reputația îngerului meu (și fiindcă, e adevărat, m-ar fi făcut zob). În silă, mușcându-mi pumnii, m-am încolăcit din nou ca un vierme sub tejghea, încercând să gădesc o noimă în toată dandanaua aia.

Discuția continua, la fel de tăioasă ca frigul care pătrundea de afară. Acum Nas de Cartof renunța la iritarea provocată de refuz:

— Văd că te-au părăsit și clienții, nu doar bărbatul.

— Da, din cauza ta și a alor tăi. Crezi că nu știu ce spunei despre mine?

— Și n-o fi adevărat?

— Ești un mizerabil și un invidios, Mimó.

Nas de Cartof și-a umflat pieptul, și glasul, ca un cântăreț. S-a apropiat de Marianna, dar ea nu s-a tras înapoi. Ce femeie curajoasă! Cred că, văzând-o cum îl înfruntă pe fanfaronul ăla, mi-a plăcut și mai mult de ea.

— Nu mă ațâța, femeie, că nu știu ce am.

— Dacă nu-ți place să auzi adevărul, nu veni la mine.

— Vin fiindcă știu că mai devreme sau mai târziu o să-mi spui lucruri plăcute. Trebuie doar să aștept.

— Treaba ta.

— Voi, femeile, faceți mare tărahoi la-nceput, pe urmă vă pierdeți curajul și căutați pe cineva să vă apere.

— Ai terminat? Vreau să-nchid ușa.

— Încă nu ți-am spus ce venisem să-ți spun. M-a trimis breasla.

— Care?

— A noastră.

— Ce să-mi spui?

— Noi, căpeteniile ciocolatierilor, vrem ca bărbatul tău să plătească ce datorează.

— Nu datorăm nimic.

— Cotizația pe cinci luni. Și dobânzile. Sunt bani mulți. Vrem să vină bărbatu-tău la prima întrunire, miercurea viitoare, cu banii și explicații.

— Lăsați-mi bărbatul în pace! Vorbiți cu mine!

— Asta e treabă de bărbați, Marianna. Așa spune legea.

— Când legea nu mai e bună, trebuie schimbată.

— Dar de ce ești așa căpoasă...? Vino cu mine, Marianna. Facem front comun, tu, eu și mașina. Și gata cu problemele tale. O s-avem o afacere înfloritoare!

— Eu am deja afacere înfloritoare, oricâte bețe-n roate îmi puneți!

— Da, până-ți luăm mașina...

— Ești un mizerabil, Mimó, a zis Marianna și-a împins ușa.

Mimó și-a pus un picior între ușă și toc. Prin spărtura rămasă, a intrat cel mai înghețat frig din lume. Și nu vorbesc de zăpada căzută din cer, ci de cuvintele auzite.

— Nu pricepi? Ești femeie! Femeile nu pot fi maeștri în nici o meserie. N-ai cum ține tu aparatul ăla. Ți trebuie un bărbat.

— Nu știi tu ce-mi trebuie. Pleacă, Mimó. Ne-am spus ce-am avut de spus și e frig.

— Te-ncăpățânezi să fii o amărâtă, Marianna, când poți să ai tot.

— Părerea ta.

— O să-ți pară rău.

— Lasă-mă să închid.

— Tu n-auzi ce-ți spun?

— Sigur c-aud, nemernicule. (Acum Marianna își umfla pieptul, glasul și dorința, de unde nu știu, de a se apăra singură și mi s-a părut că n-o făcea pentru prima oară.) Te-aud prea bine! O să-mi pară rău, zici? Ce-o să-mi faceți de data asta? Să aruncați mai multe minciuni, cum atât de scârbos faceți în ultimul timp? A cui a fost ideea asta îmbârligată? Că pun în ciocolată sânge menstrual, de parc-aș fi vrăjitoare? Așa ceva nu poate să iasă decât dintr-un cap ca al tău, un mizerabil și-un invidios. Singurul care-mi strică ciocolata ești tu, cu fierea din gândurile tale. Că asta ai, doar fiere. Pizma care-ți roade sufletul! Ai vrea tot ce-avea bărbatul meu, nu? Eu, mașina, reușita în afaceri? Crezi că nu știu cum mă priveai și când era lângă mine? Ei bine, n-o să ai nimic din ce-i al lui. Niciodată, oricât ai aștepta, oricât ai veni la mine acasă să strigi. Ai priceput? Niciodată! În viața mea!

Mimó a făcut un pas înapoi, speriat de forța cu care Marianna îi aruncase-n față toate adevărurile acelea. A mai putut să adauge:

— O să vedem noi!

Și ușa s-a închis în fața nasului perplex al ciocolatierului – zdrang! – și biata Marianna s-a chircit, parcă nu era ea cea care

cu o clipă în urmă își umfla pieptul în fața lui Mimó, s-a prăbușit la pământ ca un sac gol și, cu fața în mâini, a izbucnit în hohote de plâns. Am vrut să-i vorbesc, s-o întreb despre tot ce auzisem și mă neliniștise rău, s-o consolez cu vorbe blânde, dar nu putea vorbi și nu se putea opri din plâns, mi-a făcut un semn vag că o să ne mai vedem, poate cerându-mi să plec.

Vă mărturisesc, doamnă, că am rămas uluit, incapabil să scot o vorbă sau să fac ceva să-i ușurez disperarea, cu gândul că, atunci când femeile își plâng de milă, noi, bărbații, suntem în stare doar să facem figură de neghiobi.

Am ieșit, cu gândul încă la acel Mimó și la cum să pun mâna pe el, am străbătut câteva străzi căutându-l, dar era aproape beznă în cartierele acelea, unde nu erau nici torțe, nici felinare. Până m-am oprit să ascult cum scârțâie zăpada sub picioare. Erau puțini oameni afară, pe vremea aia și la ora aia. Nu trebuia decât să-mi urmez auzul și instinctul, ca un animal sălbatic.

Brusc, când dădeam colțul unei străzi, am văzut o lumină mișcătoare și l-am recunoscut pe ticălosul de Mimó în fața unei intrări, cu un felinar în mână. Mi-am fixat bine locul, ca să mă întorc mai târziu, poate însoțit. Strada se numea Caputxes.

La întoarcerea la pensiune, în întuneric, tremurând de frig pe străzile ninse, un glăscior pe care nu voiam să-l ascult îmi zicea întruna:

„Azi totul e lunecos, dar mâine o să fie mai rău“.

Şase

Madame,

Dornic să închei cronica de ieri în punctul cel mai adecvat, ca să vă fie lectura plăcută, am lăsat pentru astăzi un amănunt important. Ajuns la pensiune, după seara de emoții și îngheț, nu l-am găsit pe Beaumarchais așteptându-mă. Mi s-a părut straniu. L-am întrebat pe Zanotti și iată ce mi-a spus:

— Când a ieșit pe ușa asta, a zis că se duce la teatru, dar e o minciună, *signore*.

— Pe ce vă bazați?

— Păi Casa de les Comédies e închisă și ferecată, *signore*. De doi ani nu mai vedem nici un spectacol, nici cântat, nici vorbit. Ni se spune că este criză și opera costă bani mulți. Nu e de plâns că am ajuns în halu-ăsta? Cum să trăiești fără muzică și fără teatru?

Dar cel mai straniu a fost că Beaumarchais al nostru n-a apărut toată noaptea, a trebuit să dorm singur, după ce, destul de mult timp, am scris la lumina vie a felinarelor din stradă. Dimineața, la micul dejun, nu-l văzuse nimeni și absența lui lăsa toată legația decapitată și fără să știe ce e de făcut.

— Nu putem merge la domnul Fernandes fără el, ar fi nepolitic, zicea Delon, cel totdeauna corect.

— Eu n-am de gând să-l aștept veșnic! adăuga Malesherbes, cât înghițea trei felii de pâine cu brânză.

— Oare n-ar trebui să-l anunțăm pe căpitanul general? Poate a fost sechestrat, se îngrozea Labbé.

Și Delon:

— Nici vorbă, dacă ar fi fost sechestrat, am ști deja.

Și Labbé:

— Da? Cum?

Și eu:

— Domnilor, să nu ne grăbim prea tare. Sunt doar câteva ore de când lipsește. Să-l lăsăm să revină prin forțe proprii, să nu-l amestecăm pe căpitanul general!

— Mai bine, căpitanul ăsta general e un zero, intervenea Malesherbes cu gura plină. Uite, dacă nu altceva, banii furați. Vi se pare că face ceva să dea de ei?

După câteva clipe de ușoară chibzuință, Delon a luat cuvântul:

— Spuneți dumneavoastră, Guillot, ce planuri sunt pentru astăzi, să știm ce avem de făcut.

— Eu? am întrebat.

— Evident. În absența lui Beaumarchais, capul trebuie să fiți dumneavoastră.

Bietul de mine! Dacă e ceva ce nu știu, nu știu să iau decizii. Nici măcar pentru mine, doamnă. Când trebuie să decid ceva, tremur. Și, după ce o fac, e și mai rău, fiindcă tot timpul mă gândesc că ar fi trebuit să aleg ce am dat deoparte. E un chin, vă asigur.

În fața acestei situații care, fără a fi disperată, era destul de gravă, am dat liber întregului grup.

— Și ce vreți să facem, cu atât de mult timp și fără un ban? a întrebat Labbé, pe bună dreptate.

— Eu mă duc înapoi în pat, a hotărât Malesherbes, cu un aer de purcel satisfăcut. Anunțați-mă când e pusă masa de prânz.

— Omul ăsta trăiește doar ca să mestece! se îngrozea Delon.

— V-ar plăcea să facem o plimbare pe promenada de lângă zidurile orașului, domnul meu? i-a propus Labbé colegului său din Bayonne.

Și astfel, lăsându-i cât de cât aranjați, unul în pat și doi afară, la răcoare, am dispus și eu de timpul meu liber cum mi s-a părut mai bine. Și, cred, cu mare folos, cum o să vă dați imediat seama.

Am început prin a face o vizită îngerului meu ciocolatier. Era plăcut să mergi prin oraș dimineața. Primăria scosese toți deținuții să curețe străzile. La fiecare colț de stradă se adunau mormane de zăpadă. Un soare vesel strălucea, dar nu prea încălzea și totul mirosea a nou.

În magazinul din strada Tres Voltes am găsit-o pe Marianna în spatele tejghelei, și mai frumoasă decât cu o zi în urmă, zâmbind unei cliente care cumpărase o livră de ciocolată.

— Nu-i nicăieri ca aici, zicea femeia, cu marfa în mână, soțul meu și cu mine nu dorim alta.

Marianna dădea din cap că da, mulțumită.

Și clienta, ieșind:

— Salutări soțului!

— Îi voi transmite, a răspuns ea, cu privirea tulbure.

Când ochii i s-au întâlnit cu ai mei, Marianna a zâmbit larg, parcă se bucura că mă vede.

— Vă simțiți mai bine? am întrebat.

— Mult mai bine, mulțumesc.

— Mă bucur să aud.

A apărut o altă clientă. Părea o cameristă de casă bună. Marianna m-a lăsat un moment, să se ocupe de ea.

— Domnii vor să știe dacă poate veni ciocolatierul la dâșșii după-amiază, să facă ciocolată.

— Soțul meu e plecat, a răspuns Marianna, cu zâmbetul ei fermecător, care schimba în adevăruri toate minciunile, dar o să vin eu.

— Dumneavoastră? Să faceți ciocolată?

— Sigur. Și o să fie la fel de bună ca a soțului meu.

— Și piatra pentru măcinat?

— Vin eu cu ea, ca întotdeauna.

— Și îngenuncheați pe jos, ca un bărbat?

— Da, bineînțeles. N-am genunchi?

— Genunchi, da. Dar putere? Vreți să spuneți că...?

— O să rămâneți uimită.

Camerista de casă bună dădea din cap că nu.

— Uf, cred că nu. Stăpânilor n-o să le facă plăcere să vă lase pe jos. (Cu ochii mijiți, o privire gânditoare.) Și primăria vă dă voie să faceți ciocolată pe la case, ca un bărbat?

Marianna a oftat, resemnată. Începea să-și dea seama că lupta ei era pierdută. Nu a răspuns nimic. Camerista a continuat:

— Mai bine caut un ciocolatier bărbat. Știți unde aș putea găsi unul?

Marianna și-a permis un zâmbet sarcastic:

— Îmi pare rău, dar nu cunosc nici unul îndeajuns de bărbat.

Clienta a privit-o cu aerul că, într-o problemă atât de simplă, dreptatea e total de partea ei și a ieșit indignată.

— Chiar știți să manevrați piatra de măcinat?

— Cum să nu! E cel mai ușor lucru.

— Credeam că e nevoie de multă forță în brațe.

— Am o forță grozavă, domnule! Mai ales când mă-nfurii.

— Poate vă pot ajuta. Mă puteți învăța?

— Să faceți ciocolată pe la case? Dar v-ați uitat la dumneavoastră? A izbucnit în râs: Păi sunteți slab ca un țâr. N-ați putea nici să ridicați piatra de măcinat. Și v-ați murdărit pe haine. Nu, nu, se vede de la o poștă că sunteți născut să scotoțiți prin cărți și hârtii. Și să gândiți! Nu e de dumneavoastră.

— Adevărul este că aș face orice ca să vă văd mulțumită – a pufnit din nou a resemnare – și, ca să vă fiu alături, mi-aș murdărit și sufletul, înțelegeți? Sunt cel mai mare admirator al dumneavoastră, Marianna.

— În ultimul timp îmi apar tot felul de combinații! a zis, râzându-și puțin de mine, dar imediat a adăugat serios: Dar vă mulțumesc din toată inima că vreți să mă ajutați.

— Ieri mi-ar fi plăcut să-i sparg nasul lui Mimó ăla!

— Nu ați obține nimic. Din nefericire pentru mine, are dreptate, știți? Orice aș face, va trebui să închid. Și ei o să-mi ia mașina, că asta vor.

— Cum? Vă predați? Dumneavoastră?

A dat din umeri.

— Am obosit să lupt cu tot și cu toți.

— Și cum o să trăiți?

— Va trebui să mă întorc la Casa de Binefacere. Își mai aduc încă aminte de mine. Am cunoștințe acolo, bătrâne și tinere. Am vorbit deja cu părintele Fideu. O să mă ajute.

— Casa de Binefacere?

— De-acolo am plecat când m-am măritat, tot cu ajutorul omului ăstuia sfânt. O să vă povestesc într-o zi, povestea mea e una greu de crezut. Am avut mare noroc să pot să mă mărit și mi-am iubit mult bărbatul! Dar dintr-odată mi s-a sfârșit norocul, așa, dintr-odată, de parcă ar fi ajuns la fundul unui sac. A tăcut, și-a reluat zâmbetul care o lumina totdeauna și-a zis: Dar cel puțin nu mă dau lui Mimó. Asta vă consolează?

Și iarăși a izbucnit în râs, fără să-mi lase timp să răspund. Am lăsat-o, fiindcă aștepta o nouă clientă și nu voiam să deranjez. I-am spus că voi reveni, poate de data asta însoțit de comisia pe care o reprezentam, și am ieșit în piațetă, unde am zărit un bărbat care, rezemat de zidul din față, nu-și lua ochii de pe magazin. Îmi venea să-l întreb ce face acolo și cine îl trimisese, dar am preferat să nu-i atrag atenția, deocamdată, și să-mi văd de ale mele.

Cum tot aveam ziua liberă și o zi are o mulțime de ore de umplut, mi-am zis să fac puțin pe iscoada vizitându-l pe acel bărbat sfânt de care tot vorbea Marianna, să văd dacă-mi poate spune ceva mai mult despre îngerul meu. Am luat-o spre Santa Maria del Mar, marca navă acostată în viața unui întreg cartier, care începea să fie al meu. Totdeauna o parte din mine va aparține acestor străzi și acestor piațete micuțe, totdeauna își va aminti larma diferitelor accente și voci grăbite care-ți răsună în urechi, va păstra în suflet numele simple ale acestor străzi evocând meserii de oameni simpli: Vidrieria, Esparteria, Espasaria, Formatgeria¹... Sunt ciudate drumurile inimii, doamnă, dar ea, doar ea, hotărăște cărui loc vrea să îi aparțină.

¹ Nume de străzi date după breslele care le ocupau, respectiv: sticlari, artizani care produceau obiecte din împletituri, producători de sulite, de brânzeturi. (N. tr.).

Inima mea s-a declarat de puțin timp barceloneză din cartierul Ribera și văd că nu am ce face.

Pe drum, am avut timp să mă gândesc și la toată încurcătura în care m-am trezit vârat și la cum să ies din ea. Nu vi se-ntâmplă ca, atunci când vă mișcați picioarele, să vă meargă și gândurile? Eu mult mai bine gândesc când mă mișc, *madame*, de mult mi-am dat seama. De aceea, când vreau să mă gândesc, ies la plimbare prin grădinile palatului. Dumnezeuule, oare chiar era nevoie de imensitatea aia? Parcă ar fi făcute ca eu, de felul meu nehotărât, să mă lămuresc.

Revenind la gândurile mele în timp ce pășeam prin Barcelona: mi-a trecut prin cap că poate vi se întâmplă cum mi se întâmplă mie și aveți nevoie de o explicație pentru a înțelege mai bine situația. Așa că, în timpul necesar spre a merge de la Tres Voltes până la ușa preotului, o să vă explic că breasla ciocolatierilor din Barcelona este încă un copil abia născut. După patruzeci și opt de ani de dificultăți și reclamații, vechea confrerie a fabricanților de ciocolată, cu Sfântul Anton de Padova ca patron, a reușit acum șapte ani să fie recunoscută de tribunal ca breaslă independentă. Trebuie să știți că până atunci doar băcanii aveau voie să vândă ciocolată, iar Colegiul Băcanilor și Cofetarilor din oraș făcea tot posibilul – legitim și ilegitim – să-și păstreze monopolul. Și, colac peste pupăză, și cei care macină boabele de cacao au început să ceară dreptul de a vinde produsul măcinat și li s-a refuzat și lor, din vina băcanilor care, ani de zile, au avut marele talent să facă să ajungă la judecători ce îi interesa.

De când există breasla, ciocolatierii au propriile norme, adunate în regulament: doar maeștrii ciocolatieri pot intra în breaslă. Cine nu e membru al breslei nu are dreptul să vândă dulcele aliment nici în detaliu, nici angro. Ca să devii maestru ciocolatier trebuie să faci ucenicie cel puțin șase ani și trebuie plătite cu religiozitate cotizațiile către breaslă. Nu-ți poți schimba maestrul decât de două ori. De asemenea, trebuie trecut un examen. Examenele au faima de a fi foarte dificile și

au o parte teoretică și una practică. Cea practică constă în măcinarea, în fața unui juriu, cu o piatră din cele numite *metate*¹. Fiecare aspirant trebuie să aprindă focul și priceperea lui este foarte apreciată. Aspiranții trebuie, de asemenea, să analizeze diferite boabe de cacao și să le separe în funcție de specie, origine și calitate. După trecerea examenului, mai trebuie plătită doar cotizația spre a te numi ciocolatier. Dacă aceasta nu este plătită timp de patru luni, se pierde calitatea de membru al breslei, nu însă și cea de maestru. Femeile nu pot da examen și, ca atare, nu pot fi maeștri ciocolatieri și nu au nici dreptul de a face parte din breaslă. Cum se zice aici în popor, ciocolata, doamna mea, e treabă de bărbați.

Și, cu aceste explicații, care sper că v-au lămurit, am ajuns la ușa domnului paroh de la Santa Maria, cu numele (autentic) de părintele Fideu. Sper că nu o să vă plictisească să aflați interesantele lucruri pe care mi le-a povestit despre Marianna noastră, pe care o să vi le spun amănunțit în următorul capitol, fiindcă biata mea mână începe să simtă nevoia de odihnă (iar stomacul se tânguiește de dorul smochinelor uscate).

Încă ceva.

Probabil gândiți că atâta pasiune pentru problemele acestei femei nu se poate justifica doar prin interesul de a sluji afacerile legației noastre. Poate credeți, dumneavoastră care sunteți atât de perspicace, că, dacă-mi mișc atâta picioarele pe străzile înghețate ale Barcelonei și dacă întreb necunoscuți și mă deranjez atât de mult, o fac fiindcă există o altă dorință care mă inspiră.

Ei, da, *madame*, vreau să vă mărturisesc înainte de a descoperi dumneavoastră. Evident, pasiunea mea este deja vizibilă. Poate vă decepționez, poate *monsieur* Beaumarchais mă va

¹ Cuvânt din America Latină (originar din nahuatl, limba aztecilor) care desemnează un sistem de măcinare a boabelor de cacao cu ajutorul a două pietre: sub cea de jos, vulcanică, se aprinde un foc pentru a o încălzi, topind astfel și transformând într-o pastă boabele de cacao, zdrobite prin acționarea manuală a pietrei de deasupra. (N. tr.)

pedepsi când va afla. Voi primi cu dragă inimă pedepsele și încă voi întoarce și celălalt obraz, căci nu-i nimic de făcut și, mai mult, merită.

Recunosc: Marianna îmi umple toate gândurile, zi și noapte (cu îngăduința Maiestății Sale și a domniei voastre).

Sunt îndrăgostit nebunește, doamna mea.

(Acum veți putea să îmi reproșați că mi-am neglijat responsabilitățile. Dar n-o să-mi puteți spune niciodată că nu știu cum să închei un capitol.)

Șapte

Vă cer iertare pentru întorsătura neașteptată luată de această cronică, din care mă pregătesc să vă ofer încă un capitol, corespunzător discuției pe care am avut-o la biroul parohial de la Santa Maria cu acel bărbat sfânt, părintele Fideu. După prezentări (scurte) și formulele de politețe (necesare) am trecut direct la Marianna. I-am spus fără ocolișuri că m-a cucerit frumusețea ei, dar și mai mult curajul, al cărui martor am fost în timp ce stăteam chirchit sub tejghea. Preotul mă asculta de parcă n-ar fi avut nimic de făcut toată ziua, cu un zâmbet abia schițat pe buze și cu mâinile încrucișate pe masă. Figura lui amintea de ilustrațiile cu pustnici atinși de harul lui Dumnezeu din scrierile hagiografice.

Am cutezat să-i vorbesc fără ocolișuri despre interesele mele. I-am spus că, dacă aș locui în acest oraș, sau dacă m-aș gândi să mă stabilesc aici, nu m-aș îndoii nici o clipă să-i propun căsătoria unei femei ca Marianna și să întemeiez cu ea o familie, cu cât mai numeroasă, cu-atât mai bine, dar, cum, din păcate, înalte obligații mă leagă de națiunea mea, la palatul Versailles și în slujba doamnei mele, mă văd obligat să mă gândesc la altă soluție, poate și ea satisfăcătoare. N-aș vrea, sub nici o formă, ca Marianna să se întoarcă într-o casă de binefacere și, cu atât mai puțin, să rămână în puterea animalului de Mimó și a altora ca el, care îi vor doar răul și se uită la... Poate nu-i nevoie, doamnă, să vă spun la ce se uită.

Părintele Fideu și-a dat asentimentul la tot ce a auzit.

— E foarte bine că vă gândiți la ea, *monsieur*. Eu sunt bătrân și-n curând îmi va veni ceasul să stau de vorbă cu Domnul. Când o să mă întrebe de Marianna, aș vrea să-i pot spune că totul este bine.

— De aceea mă aflu aici, părinte. Ca să duc la bun sfârșit anumite țeluri pe care le văd posibile, am nevoie de ajutorul și de acordul dumneavoastră. Marianna vă ascultă și vă iubește. Spune că o cunoașteți dintotdeauna. Nu este nimeni mai potrivit decât dumneavoastră să-mi spună câteva lucruri pe care trebuie să le știu înainte de a face primul pas. Dacă nu aveți nimic împotriva, bineînțeles...

— Vreți să știți dacă-i fată cinstită, dacă vă puteți baza pe ea?

— Ați ghicit.

— Cum ați venit să aflați o istorie... (A bătut încet în masă cu vârful degetelor de la o mână, mulțumit.) Istoria Mariannei, ciocolatiera, așa-i?

Nu era neplăcere în glasul lui. Părea mai degrabă satisfăcut.

— Dacă se poate...

— Cu multă plăcere. Așezați-vă comod în scaun, că merită. Vă voi povesti ce vreți să auziți și povestea începe când Marianna a rămas de micuță orfană de tată și mamă. Cineva a dus-o la Casa de Binefacere, unde se strâng copiii sărmani. Acolo a crescut, sănătoasă și bine hrănită, după priceperea măicuțelor terțiare. Eu am cunoscut-o, ca și pe alți bieți copii de acolo, în calitate mea de confesor. Fetița Marianna ieșea în evidență prin candoarea și bunătatea ei, ca și prin drăgălășenia, fără seamăn, a chipului. De mică era o frumusețe. Mai mult, toată lumea povestea despre ea lucruri minunate. Călugărițele spuneau că-i ageră și harnică și – cel mai important – nu mai cunoscuseră alta cu un suflet atât de bun.

Dumneavoastră nu știți, poate, ce fac regii Spaniei în aceste ținuturi, când le prisosesc câțiva bănuți și sunt într-o dispoziție bună. Bunul Carol III, fericit că i se născuse un nepot (nenorocos: nu a trăit nici trei ani), a organizat în orașul nostru un concurs destinat fetelor sărace aflate la vârsta căsătoriei. A făgăduit șase mii de reali ca dotă pentru trei fete între cincisprezece și treizeci și cinci de ani sărace, orfane și cumini. Trebuiau să ceară în scris și să prezinte garanția unui slujitor al Domnului.

De cum am aflat, m-am gândit la Marianna. Nu era nici una ca ea și, fără dotă și fără părinți, și-ar fi petrecut toată viața

între patru pereți. S-a văzut destin mai nedrept pentru o făptură perfectă? Lăudat fie Carol III și ideile lui, omul ăsta nu pare a fi fiul tatălui său decât prin obsesia de a-i pune pe toți să vorbească spaniolă, ce manie!, parcă n-am vorbi în continuare cum vrem, zică el ce-o zice. În sfârșit, întâmplarea aia a fost o mană cerească pentru fată. Am alergat să strâng toate hârtiile: certificatele de moarte ale tatălui și mamei, o adeverință că e sănătoasă, alta că respectă preceptele Bisericii, una de sărăcie rușinoasă (ce lucruri!) și am redactat o scrisoare în care spuneam că e o fată cinstită, bine-crescută, fică biologică, cuviincioasă și fără accidente care să îi ascundă bunătatea chipului. Am semnat eu, „neștiind ea să scrie“, și m-am dus să le prezint.

Marianna a făcut niște ochi cât cepele, sărăcuța, când i-am explicat, asigurând-o că nimeni nu merita mai mult ca ea să obțină acel favor al regelui nostru. Avea doar șaisprezece ani, dar era deșteaptă și deja se resemnase să îmbrace haina monahală, singura soluție demnă care îi rămânea ca să nu moară în mizerie, când, brusc, după ce m-a ascultat, m-a întrebat: „Și cu cine să mă mărit, biata de mine, dacă nu cunosc decât orfane, bătrâne și călugărițe?“

Atunci mi-am dat seama că nu era destul să-i fac rost de dotă. Trebuia să-i găsesc un bărbat îndeajuns de bun ca să o merite și asta avea să-mi ceară ceva mai mult timp. M-am apucat imediat. Am faimă de om liniștit și cumsecade, domnul meu, dar vă asigur că întotdeauna sunt cu ochii în patru și nu-mi scapă nimic. Din clipa când am depus hârtiile, am început să privesc atent la toți burlacii din oraș și nici unul nu mi se părea îndeajuns de bun pentru Marianna. Pe unii îi vedeam cum vorbesc grosolan, alții mi se păreau prea molatici sau prea repeziți, sau prea lățoși, sau prea leneși, am ajuns chiar să judec rău un băiat al cărui unic defect era că venea din Espluga de Francolí. Simțeam deja că încep s-o iau razna, când l-am cunoscut pe Fernandes, ciocolatierul.

Ce bărbat! Era bun creștin, nici nu credea că tot ce zboară se mănâncă, nici nu dormea pe el. Închipuți-vă că am dat de el din întâmplare, într-o după-amiază când am intrat în maga-

zinul din strada Tres Voltes și mi-am îngăduit să-i fac un hatâr gurii lăsându-mă invitat la o ceșcuță de ciocolată dulce și parfumată. Se pare că necivilizații indieni din cealaltă parte a lumii o consideră hrana zeilor! Nu mă mir că, după ce au gustat din băutura asta pământeană, e greu să-i aduci la adevărata credință. Fernandes și-a pus și el o ceașcă și a închis puțin magazinul, căci dorea să-mi mărturisească cele mai intime neazuri ale lui. Știți că noi, preoții, ne pricepem foarte bine să ascultăm intimitățile oamenilor.

Astfel am aflat că omul suferea. Suferea mult și muncea și mai mult, fiindcă îi băteau la ușă tot mai mulți clienți și nu le mai făcea față. În plus, mergea, bineînțeles, pe la casele bogătașilor să le prepare ciocolată, cum s-a făcut totdeauna. Ar fi putut să-și găsească un ucenic, dar nu prea avea încredere în oamenii din fruntea breslei, nici în băcani și cu atât mai puțin în cei care măcinau. Nu voia să-și împărtășească secretele oricărui necunoscut, voia să le păstreze pentru ziua când o s-o poată face cu cineva deosebit. Am observat cum, rostind aceste cuvinte, i se frânge glasul de disperare și l-am întrebat la ce se gândea.

Ciocolatierul Fernandes tânjea să aibă pe cineva alături. Era singur, nu avea în oraș nici o rudă. De când venise, pe jos, de la Mataró, încărcat cu pietrele pentru măcinat, nu făcuse decât să muncească de dimineată până seara. Uneori, când își ridica privirea de la boabele de cacao prăjite, încă visa să găscască o femeie care să-i alunge neliniștile singurătății, multe (uncle ziua, altele noaptea). Nu avea obiceiul să iasă cu femei, nu avea timp decât pentru ciocolată și iar ciocolată și acum, că ajunsese la treizeci și trei de ani, vârsta la care zeii mor și anticii ne asigură că este jumătatea drumului vieții, era disperat la gândul că ciocolata care îndulcea existența celor bogați pe a lui o amăra.

În timp ce-mi vorbea despre toate acestea, mă uitam la Fernandes, așa cum mă uit acum la dumneavoastră, și pe dinăuntru plesneam de fericire. L-am lăsat să termine, fiindcă

lucrurile astea fac impresie mai puternică dacă sunt spuse când celălalt s-a descărcat, și atunci am zis: „Poate o să te mire, Fernandes, că sunt mulțumit de tot ce ți se întâmplă“.

L-a mirat mult, bineînțeles. M-a întrebat de ce sunt mulțumit, de vreme ce-mi povestise doar despre necazuri. „Fiindcă am soluția pentru toate necazurile dumitale, Fernandes. Lasă-mă să-mi fac treaba și vei vedea despre ce este vorba.“

N-aș vrea să credeți că am aranjat concursul, am vorbit doar cu doi-trei oameni influenți, care-mi dau totdeauna ascultare (mai ales când le impun penitență). N-a fost nevoie să exagerez, doar să le descriu realele garanții ale candidatei mele și toți mi-au dat dreptate. Am auzit pe urmă că se prezentaseră o mie opt sute de fete, dintre care au fost eliminate trei sute nouă, care nu îndeplineau toate cerințele. Au rămas o mie cinci sute șaptezeci și una. Alegerea Mariannei mele a fost un act de dreptate aproape divină, vă asigur. Iar unirea ei cu Fernandes, ciocolatierul, cea mai bună idee pe care am avut-o vreodată.

Formau o pereche fantastică. Ea și-a găsit adăpost, el bucurie. Cu ajutorul Mariannei, bietul om s-a putut gândi, în sfârșit, la alte lucruri. M-am trezit că le trecea prin cap o mașină de fabricat ciocolată. Noaptea, când închideau magazinul, vorbeau despre piese și-și făceau planuri de viitor, din câte-mi spuneau. „Când închideți magazinul, gândiți-vă să aduceți copii pe lume!“ îi certam eu, că mă simțeam ca și cum ar fi trebuit să mă facă bunic. Dar nimic, gândul lor era doar să facă ce le trecuse prin cap. Și au făcut! Nu era nimic să nu poată face cei doi împreună, mă înțelegeți? Erau ca o vijelie din acelea de septembrie, care, când încep, nu le poate sta nimic în cale și duc cu ele totul.

Vorbind despre protejata sa și despre ciocolatier, părintelui Fideu i se umpluseră ochii de lacrimi.

— Așa că mașina pe care ați văzut-o parc-ar fi fost copilul pe care nu l-au avut niciodată, că erau cu gândul la altele. Le stătea bine împreună celor doi, așa cred, meritau altă soartă, nu una atât de tristă. Domnul nostru are, uneori, un scris foarte greu de înțeles, of!

Am așteptat să treacă momentul de emoție și lacrimi și l-am întrebat dacă era sigur că Fernandes e mort.

— Sigur că e mort! a sărit. Chiar eu l-am înmormântat, aici, alături, într-o grădină de zarzavaturi a parohiei.

— Dumneavoastră l-ați înmormântat?

— M-a rugat Marianna. S-o ajut să-i facă nefericitului o înmormântare creștinească și să păstrez secretul morții lui, ca să nu-i închidă cei din breaslă magazinul. Și eu, cum făpturii ășteia nu-i pot refuza nimic, am făcut-o. Dumnezeu să mă ierte! Din când în când vine la mormânt, nimeni în afară de noi doi nu știe unde e. E puțin straniu să vezi o femeie atât de tânără și atât de frumoasă rugându-se și vărsând lacrimi la broccoli și la conopide, dacă mă întrebă sacristana îi spun că, săraca, de-atâtea griji, i s-au tulburat mințile.

— Și de ce a murit ciocolatierul?

— De pojar. Ce zile groaznice! Într-o zi blestemată a făcut febră mare și în două săptămâni era sub pământ.

Am fost tare mișcat de povestea îngerului meu și a ciocolatierului ei. În același timp, mi-a picat bine vizita la părintele Fideu, căci mi-am dat seama că este perfect pentru țelurile mele.

— Părinte, am zis, înțeleg că nu ați fi mulțumit s-o vedeți pe Marianna călugăriță, să se îngroape pentru totdeauna între patru pereți la Casa de Binefacere.

— Bineînțeles că nu, a zis, cu însuflețire. Și, cu glas mai stins, a adăugat: Dar ce mai pot face eu? V-am spus deja că nu-s tânăr și nu am...

— Lăsați-mă să vă spun, părinte! Sigur, am venit după o poveste. Ce nu știți dumneavoastră e că vreau să vă plătesc un preț bun pentru ea.

— Adevărat? A deschis ochii mari, a ridicat din sprâncene: Și care e prețul?

— Un final.

Cum prevăzusem, l-a interesat foarte mult. Dar, înainte de a-i înfățișa totul de-a fir a păr, l-am întrebat:

— Aveți ceva de făcut mâine după-amiază la cinci?

Opt

După-amiaza, când am ajuns la pensiunea noastră din Santa Maria, mă aștepta Zanotti.

— Poate mă amestec unde nu-mi fierbe oala, *signore*, dar am aflat că Beaumarchais al dumneavoastră a fost văzut în port, cu un soldat în uniformă.

— Uniformă de-aici sau de-acolo? am întrebat, intrigat.

— Franceză, *signore*. A Ordinului Ludovic cel Sfânt.

Hopa! Asta m-a speriat. Ce făcea Beaumarchais cu asemenea prieteni? Și, cum dragostea îmi îngăduia încă să gândesc și nu-mi ștersese profundul sentiment al datoriei, întotdeauna punctul meu forte, am întrebat cum se ajunge în port și am pornit imediat la drum, însoțit doar de un felinar dat de Zanotti.

Pe drum mă gândeam doar la cuvintele dumneavoastră.

Parcă vă văd, *madame*, așezată în salonașul dumneavoastră, cu vioara în poală și în față tava cu serviciul de ciocolată, deja răcită. Ați oftat, severă, și mi-ați spus: „Poate o să vi se pară ciudat, *monsieur* Guillot, dar sora mea și cu mine avem motive întemeiate să bănuim că *monsieur* de Beaumarchais și-a pus ceva în gând și de aceea s-a înscris la călătoria la Barcelona cu scuza de a proteja legația ciocolatierilor. Și *madame* Victoire și eu suntem aproape sigure că va profita de timpul petrecut în acest frumos oraș ca să se întâlnească cu cineva cu care nu se poate vedea la Paris și, poate, să facă vreo afacere. Nu știm dacă aceste mișcări le face din ordinul regelui sau din dorință și interese proprii, dar ne vedem obligate să vă cerem să-l urmăriți îndeaproape și să ne informați despre tot ce face“.

În momentul acela, trebuie să vă spun, neîncrederea dumneavoastră mi s-a părut puțin exagerată. Ieri însă, în timp ce

străbăteam în neagra noapte Piața Palatului, spre a găsi poarta către port, îmi ziceam că fusesem nesocotit gândind astfel. Câtă dreptate aveți, *madame!* Și ce dureros ar fi, dacă se confirmă bănuielile dumneavoastră, să fiu nevoit să vorbesc urât despre secretarul regelui, pentru care nutresc un foarte mare respect și o adâncă admirație.

Vedeam deja poarta, prin care trebuia să ies înainte să se închidă porțile din zidurile orașului, când am auzit o larmă confuză. N-o să vă vină să credeți pe cine am văzut!

În fața mea, la o distanță de vreo douăzeci și cinci de pași, era un grup de prieteni, sau așa părea, veseli, ai fi zis că se întorc de la o petrecere. Unul dintre ei, gras, semăna cu o broască, era atât de beat, încât trebuiau să-l care doi oameni. Aceștia, foarte bine îmbrăcați, cu peruci noi, redingote cu nasturi de aur și strălucitoare cataramă din aur la pantofi. Unul dintre ei traducea ce vorbeau într-o engleză atât de rudimentară, să te strici de răs. În grup, ieșea în evidență un bărbat mai aparte, și el îmbrăcat luxos, cu multe broderii, mult, mult aur, care etala în centrul feței o proeminență nazală care aducea atât de mult a cartof, încât iarăși m-am trezit gândind: „Oare de ce oamenilor din țara asta li se pare atât de oribil să mănânce cartofi?“, de parcă vederea bărbatului ăluia și gândul la asemenea lucruri ar fi fost unul și-același lucru. Din cei doi indivizi rămași, unul vomita pe trunchiul firav al unui copac de curând plantat, iar celălalt îl privea cu o figură care parcă spunea: „Termină, că acum mă duc eu“.

Vă veți mira și dumneavoastră, doamnă, că am dat de-o atât de selectă companie? Ei bine, da, doamna mea, se întâmpla iarăși! Ciocolatierul Mimó, din nou deghizat în căpitan general, hotărâse să iasă să pună în practică distracția cu jefuirea străinilor, care îi place atât de mult. De data asta, victimele urmau să fie *sir* Broscoi Englez și cei doi însoțitori ai lui, care, plecați la băutură, își lăsaseră sulیțele acasă. Când i-am găsit, pesemne dăduseră peste cap cel puțin cinci sticle și mergeau spre pensiunea lor din strada Manresa, unde, știam, aveau să fie jumuliți de cum o să închidă ochii să tragă la aghioase.

Recunosc, această certitudine mi-a ridicat o foarte incomodă dilemă morală. Trebuia să împiedic pățania nefericită a unor oameni pe care-i consideram dușmanii țării mele și ai regelui meu? N-aș face un mai bun serviciu țării dacă mă așez de partea hoților? Dar, așezându-mă de partea hoților, nu mă trădam pe mine însumi, și eu o victimă inocentă? Nu e de datoria oamenilor decenti să dea ajutor cui are nevoie? Și nu e omenesc – și de bun-simț – să-i fie alături? Trebuia să servesc Franța înaintea bunului-simț? Și, cum nu mă hotăram și oamenii ăia mergeau înainte, am sfârșit prin a lua instantaneu o decizie (știți că deciziile nu sunt punctul meu forte).

Am alergat spre grup și m-am proțăpît în fața broscoiului. Voia să mă privească, dar nu reușea să-și deschidă complet ochii. Și totuși, a zis, cu o voce cleioasă:

— Dumneavoastră, Fernandes?

— Da, domnule. Am venit să vă dau răspunsul în legătură cu mașina, am zis, într-o foarte reușită engleză și foarte ferm.

Am observat că Mimó-Nas-de-Cartof mă privea fără să priceapă de unde ieșisem și ce voiam. Și, spre norocul meu, nici ce spuneam.

— Și trebuie acum și aici? Adică e momentul? a întrebat dușmanul meu.

— N-am putut aștepta, am mințit.

— Bun, a făcut un efort. Deci? Ce ați hotărât? Și-a coborât vocea, ca să adauge: Vorbiți în șoaptă, nu vreau să afle nimeni despre afacerile noastre.

— Bineînțeles. Am hotărât că da.

— Veți veni cu noi?

— Sigur că da!

— Și aparatul?

— Va fi al dumneavoastră.

— Și soția?

— Nu, ea nici gând!

— Voiam să zic dacă ne va însoți.

— Da, și ea.

Pe buzele broscoiului a apărut un zâmbet searbăd, satisfăcut. A vrut să zică: „Magnifice știri“, dar i-a ieșit doar:

— Magficate ști...

Chiar în clipa aia i s-a burzuluiit stomacul și numai cuvinte n-au ieșit din el. Un dezastru pentru jiletca domnului Nas de Cartof.

Când a redevenit el însuși și și-a aranjat peruca, a reluat discuția, asudat, palid, dar cu toate farafastâcurile pe care englezii le confundă cu buna educație.

— Voi veni mâine la dumneavoastră să încheiem contractul.

— Aș prefera poimâine.

— N-am nimic împotriva. Stabiliți dumneavoastră ora.

— Ce-ați zice de cinci după-masă?

— De acord. Vom fi acolo. Venim cu hârtie timbrată.

Lichiorul din nuci și ierburi țâșnea din stomacurile englezilor, de parc-ar fi fost fântâni umane. Dar broscoiul era mulțumit și-a arătat-o limpede cu un mic discurs vâscos, dar plin de exaltare, exaltarea aceea dată de lichior.

— Ce oraș aveți, domnule! Câte delicii! Ce oameni amabili! Un adevărat paradis pentru un bărbat. Băutură bună, mâncare bună, prieteni buni – i-a trântit o palmă sonoră însoțitorului său –, femei bune! A coborât puțin vocea, pentru confidențe: Azi după-masă m-am trezit în pat cu o foarte distinsă doamnă, pe care-o cunoscusem de doar câteva ore. Stă chiar la pensiunea mea. E mare adeptă a armatei engleze și zice că mă găsește frumos. Nu vă puteți închipui ce ospitalitate! În brațele ei am devenit un cățeluș. Ce plăcere! Ce doamnă! Iertați-mă, vă rog, o clipă!

Cât ofițerul englez se întorcea cu spatele ca să vomite mai plăcut, imbecilul de Mimó nu-și lua ochii de pe mine. Sigur se întreba cum îi afectează prezența mea interesele. Înainte să plec, m-am apropiat de englez sub pretextul că-i iau de pe redingotă o bucățiță de biftec semidigerat și i-am mormăit la ureche, să mă înțeleagă bine:

— Noapte bună, *sir*.

Mimó se uita cu o privire bănuitoare, exact ce voiam.

Da, știu: aș fi putut să-i spun altceva. Am avut ocazia să-l previn de pericolul care îl pândea, dar n-am făcut-o. Vă dau dreptate dinainte, nu-mi reproșați! Voiam să-l previn de furt, dar în ultima clipă m-am răzgândit. Nu sunt în stare să iau decizii, asta e, niciodată nu-s sigur ce e bine să fac și ce nu.

Broscoiul nici n-a clipit, după gestul meu se aștepta sigur la niște cuvinte mai solemne. Sever, de parcă ar fi fost gata să-și dea viața pentru onoare, mi-a răspuns:

— La fel, Fernandes!

Apoi m-am întors spre imbecilul de Mimò, mi-am scos pălăria cum nu se poate mai teatral, zicându-i, în catalana mea încă fragedă:

— Domnule căpitan general, a fost o onoare să vă revăd.

Și-am luat-o la fugă, căci eram deja în criză de timp.

Nouă

Am ajuns la intrarea dinspre mare chiar în clipa când porțile se închideau cu vuiet grozav. Oricât m-am rugat de paznici să mă lase să ies, invocându-l pe regele francez și pe cel spaniol, onoarea lor, cuvântul meu și mama care le-a dat viață, nu am reușit să-i conving. Cred că nu am folosit argumentele adecvate. S-au uitat la mine cum s-ar fi uitat la un câine râios și și-au văzut de treabă.

Nu-mi rămânea decât s-o iau spre promenada de la zidurile orașului, pe panta de lângă mănăstirea Sant Sebastià și, de acolo, să văd ce pot face. Portul începea la picioarele zidului, dar se întindea mult și totul era scufundat în întuneric. Ca să nu fiu văzut, am stins felinarul și umbra mi s-a topit în umbrele nopții. De frig, gemea totul. Nu vă puteți imagina, doamna mea, ce vânt bătea în locul acela, la ora aceea! La prima rafală, nasul deja nu mai mi-era de nici un folos. Pălăria și peruca se încăpățâneau să-mi lase capul singur, trebuia să le țin. Și, de parcă nenorocirile n-ar fi fost de ajuns, era o noapte neagră, fără lună.

„Trebuie să am răbdare, să aștept, mi-am zis. „Răbdarea este un pom cu rădăcini amare, dar cu fructe dulci“, spunea poetul clasic. Cine a fost? Nu-mi aminteam. Poate Ovidiu? Horațiu? Sau marele Petrarca? Deodată mi-a venit în minte biblioteca tatălui dumneavoastră, după-amiezile atât de încântătoare – și calde, lângă foc – când ordonam cărți, separându-le pe cele ce trebuiau trimise la legat, lăsându-mă purtat de foșnetul paginilor și de lectura mută a poezilor italieni, care mi-au plăcut totdeauna. Ce fericit aș fi, doamnă, de-aș putea sta mereu în biblioteca palatului! Dacă această misiune o să se termine cum

vă doriți, poate o să mă încumet să vă rog să mă recomandați pentru funcția de bibliotecar. Cred că aș îndeplini-o foarte bine, dat fiind că acolo nu trebuie luate decizii mai dificile decât clasificarea *Divinei comedii* la D de la Dante sau la A de la Alighieri și fiindcă firea mea se potrivește cu liniștea obiectelor.

Cărțile sunt cea mai bună companie, nu credeți? Cuvintele înțelepte, frumoase, pe care le culegem din ele ne fac mai buni. Iată deosebirea dintre unul care a citit și unul care nu a pus niciodată mâna pe o carte: primul poate spune că a scotocit într-o mulțime de suflete diferite, în timp ce al doilea nu a ieșit niciodată din el însuși, bietul. Dacă aș fi pus să spun pe cine consider maeștri, fără îndoială ar fi poeții italieni. Nu e miraculos ca un necunoscut născut în urmă cu trei sute de ani să-ți spună lucruri despre tine de care nu știai? În noaptea aceea, în timp ce tremuram de frig sus, au venit să mă salveze versurile. Primul a fost, bineînțeles, marele Petrarca, adecvat situației:

*Îngândurat, cu leneș pas agale,
Singur mășor câmpiile deșarte
și ochii-mi cată până-n zări departe
loc neumblat și neumblată cale.¹*

Dar apoi mi-au venit în minte poezii de dragoste pe care nu le înțelesesem niciodată deplin și acum, brusc, dobândeau un sens nou, coplesitor. Marianna, chipul, vocea ei erau pretutindeni. *Văzându-te, doar, în chiar prima zi, am hotărât să te iubesc cu credință. Cu ochii și mintea, femeie, te caut... o, prima mea dragoste!* Și, ca atrase de undița amintirii ei, au apărut alte versuri, toate încâlcite, în dezordine, dar la fel de autentice ca sentimentul care îmi creștea în piept. *O clipă îi e inimii de ajuns ca să se îndrăgostească. Toate gândurile mele vorbesc de iubire... Și inima mi-e cuprinsă de-un tremur...* Acum înțelegeam toate neliniștile și temerile poezilor de odinioară.

¹ Francesco Petrarca, *Canțonierul I*, XXXV, traducere de Eta Boeriu, Humanitas, București, 2011. (N. tr.)

Nu vi se întâmplă, când cântați, să simțiți și mai mult dorința de a cânta? Așa mi s-a întâmplat mie în noaptea aia, după ce am început să-mi laud dragostea cu cuvintele altora, nu mă mai puteam opri. Și șopteam, cu dinții clănțănind: ...*și vreau să vorbesc și tulburarea mă amuțește...*

Din nefericire pentru mine, viața se scurge în proză și neli-niștile iubirii nu țin deloc de cald. Deodată, în plin tremurat, mi s-a părut că văd mișcându-se pe chei o luminiță și-a trebuit să-mi întrerup cu neplăcere recitalul poetic pe care mi-l ofeream. Am mijit ochii și-am încercat să nu pierd din priviri lumina.

Era ca și cum ai urma cu privirea un licurici care n-are nici o grabă. Pe chei, cineva mergea agale. Era un om, erau doi? plecau sau poate veneau... Încet-încet, am dezlegat misterul. Lumina înainta în direcția mea, dar era încă departe. Felinarul însoțea o discuție. Erau doi oameni. Poate doi prieteni? Sau iubiți? Umbrele sunt totdeauna înșelătoare. Doar când s-au mai apropiat, vântul mi-a îngăduit – acum bătea în favoarea mea – să disting vocile. Una era mai degrabă subțire și nazală, n-aș ști să spun dacă de bărbat sau de femeie, dar destul de dezacordată. La cealaltă, mi-ar fi foarte ușor să-i descriu consistența și tonalitatea, dar nu-i nevoie: vă voi spune doar că era inconfundabila voce a iubitului nostru domn Beaumarchais.

„Iată-l pe secretarul regelui în compania prietenului său, comandor al ordinului Ludovic cel Sfânt“, mi-am zis, înainte să văd cum Beaumarchais prinde cu delicatețe mâna persoanei de-alături. Mi-am zis că o fi Beaumarchais un excentric, dar nici chiar să sărute mâna unui ofițer. Atunci am observat că umbra cu vocea dezacordată purta fustă și avea capul plin de bucle bine alcătuite. Nu i-am putut vedea fața, deși mi s-a părut că avea maxilare proeminente și o bărbie pătrătoasă, deloc delicată. A izbucnit în râs, schimonosit, ca tot ce-i ieșea din gură, și a dispărut în direcția unei umbre tăcute care aștepta puțin mai încolo: o trăsură din cele cu două roți și o singură bancă, gândite pentru una, cel mult două persoane. A urcat, strângându-și cu grație fusta și și-a luat rămas-bun de la Beaumarchais fluturând din mână. El a așteptat câteva minute înainte de-a

face același lucru. A urcat în altă trăsură – închiriată, m-am gândit – și l-am pierdut și pe el din ochi.

Deci asta era tot, mi-am zis. O întâlnire galantă.

Mi-am râs în barbă la gândul că săgețile iubirii au scrijelit și inima lui Beaumarchais, omul rece, strategul, imperturbabilul. Eram amândoi loviți de aceeași boală. Îmi venea să-l îmbrățișez ca pe-un coleg și să-i zic: „Domnule, sunt gata să împărtășesc cu dumneavoastră și iubita dumneavoastră poezii mei italieni“. Dar ne despărțea un zid.

M-am gândit că ar fi mai bine să mă întorc la pensiune și să încerc să dorm puțin. În timp ce pășeam pe străzile pustii, aveam în cap doar o întrebare: ce are acest oraș Barcelona încât și cele mai înalte spirite găsesc aici ceea ce nu știau că ar căuta?

Zece

Beaumarchais a ajuns la pensiune când s-a luminat de ziuă, și-a scos pantofii, ciorapii și pantalonii și s-a întins în pat cât era de lung.

— Stimat domn, i-am zis. M-am gândit că mâine la cinci ar fi un bun moment să mergem tot grupul la magazinul ciocolatierului Fernandes, să vedem mașinăria care constituie motivul călătoriei noastre. După ce vă veți odihni și...

Dar se pare că Beaumarchais era epuizat și poate foarte satisfăcut, fiindcă, drept răspuns, a scos un horcăit.

M-am sculat, îngrijorat, am umplut vasul de pe măsuța de toaletă cu apă și m-am spălat pe față. Oglinda mi-a înapoiat fața de bleg dintotdeauna, dar înrăutățită de prezența unor cearcăne albastre. Nu dormisem deloc. Cu toate astea, trebuia să o văd imediat pe Marianna. Inima nu mai răbda alte ceasuri de despărțire.

Hainele mele, spre deosebire de cele ale secretarului regelui, erau împăturite cu grijă pe un scaun. M-am îmbrăcat, împins de nerăbdare, și, când eram pe punctul să-mi iau pantofii, am avut parte de o mare surpriză.

Ceva învelit în catifea turcoaz, atât de familiară ochilor mei, apăruse ca prin minune pe masă. Am verificat fără să fac zgomot: era ambalajul ciocolatierii dumneavoastră, pe care mi-ați dat-o împreună cu scrisoarea. Am înlăturat catifeaua și am dat de finețea porțelanului alb, mânerul elegant, ciocul, inscripția de la bază: „*Je suis à madame Adélaïde de France*“. Era, fără îndoială, ciocolatiera dumneavoastră. Cea pe care mi-o șterpelise în prima noapte nerușinatul de Mimó deghezizat în căpitan general! Cum de era acolo, printre lucrurile lui Beaumarchais?

Mi-am zguduit fără menajamente colegul de cameră. Aveam nevoie de-o explicație.

— Cum de aveți ciocolatiera de la *madame*? De unde ați scos-o?

Dar nu era nimic de făcut în lupta cu somnul secretarului regelui. Am reușit doar să-l fac să mormăie câteva vorbe.

— Ciocolatiera... A... da... Luați-o... V-am adus-o...

Și s-a întors pe partea cealaltă, sforăind bubuitoare.

Clar, nu era momentul de explicații. Nu conta însă, căci ciocolatiera era o scuză perfectă să mă duc la Marianna și să duc, în sfârșit, la capăt planurile dumneavoastră. Ultimul lucru pe care mi-l doream era să dau nas în nas cu vreunul dintre cei trei ciocolatieri francezi. Dar, cum se întâmplă cu toate gândurile rele, providența m-a pedepsit să-l văd pe al meu imediat împlinit. La ieșirea din pensiune am dat, ghinion, de Malesherbes, furios.

— Neocoliți, domnule Guillot? Vă jucați de-a șoarecele și pisica?

— Nu, domnule, nici vorbă!

— Și unde vă duceți la ora asta, fără să luați micul dejun?

— Am de rezolvat niște probleme personale.

— Tot așa mi-a spus și Beaumarchais ieri, când l-am văzut plecând în mare grabă. Ce probleme personale puteți avea într-un oraș străin, cu buzunarele goale? Eu și colegii mei ne-am săturat de atâtea mistere.

— Nu e nici un mister, întâlnirea e deja stabilită.

— Da? Și când o să fie?

— Mâine după-amiază, domnule, la cinci fix. Ne întâlnim toți la magazinul domnului Fernandes.

Omul ăla era ca un munte, bara orice trecere! Deși îi spuseseam ce voia, nu mă lăsa să ies.

— Și-acum ce mai e? am întrebat.

— De ce-ar trebui să cred un guguștiuc ca dumneavoastră?

— Fiindcă pe altcineva nu aveți, domnule.

Obosisem deja. Nu mi-a trecut prin minte decât să m-așez în patru labe și să trec printre picioarele lui, în timp ce-i strigam:

— Spuneți-le celorlalți, Malesherbes! Și lui Beaumarchais!

Am mers în grabă pe străzi, tot mai sigure pe măsură ce se topea zăpada. Mai era încă mult până să vină vremea frumoasă la care mă așteptasem într-un oraș de pe malul mării, dar deja simțeam că mantaua începe să mă apese.

Din câțiva pași am ajuns în strada Tres Voltes. Am fost mirat să găsesc intrarea păzită de doi soldați înarmați. Marianna mea era cu domnul căpitan general, cel adevărat, acel González de Bassecourt care nu ne rezolvase încă problemele. Mi-am dat imediat seama că nu ca să cumpere ciocolată se afla acolo.

Dulcea Marianna stătea pe un scaun în fața teighelei, iar el dădea roată încăperii pocnind din încălțări și bombardând-o cu întrebări pe un ton inchizitorial:

— Vă rog, nu mă faceți să pierd timpul, doamna mea. Mă așteaptă probleme importante și agasante. Trafic de arme, nici mai mult, nici mai puțin! Și iată-mă aici, vorbind despre ciocolată! Dar în ultimul timp s-au primit multe denunțuri împotriva dumneavoastră și nu e posibil. Regele vă este client. Dacă îl păcăliți și eu nu fac nimic să evit, o să fiu spânzurat fără putință de a mă apăra. Așa că răspundeți odată! Și spuneți-mi adevărul!

— Vi l-am spus deja, domnule. Denunțurile nu au nici o bază. Verificați chiar dumneavoastră!

— Și cum de sunt atâtea? Și toate dintr-odată?

— Fiindcă îmi vor mulți răul, domnule.

— Deci dumneavoastră jurați că nu ați falsificat niciodată ciocolata ca să scădeți costurile?

— Niciodată, domnule.

— Nici n-ați adăugat vreun produs dezgustător ca să vă răzbunați pe cineva sau să faceți farmece?

— Bineînțeles că nu, domnule. Sunt ciocolatieră, nu alchimistă. Și nici vrăjitoare, cum vor să vă facă să credeți.

— Știți ce porcării spun că puneți în ciocolată?

— Sigur că știu, domnule. Din păcate.

— Ați jura în fața unui judecător că acuzațiile sunt false, dacă ar fi nevoie?

— Aș jura în fața lui Dumnezeu. Mai mult, aș putea demonstra.

— Spuneți că vă vor răul. Vă referiți la cineva anume?

— La toată breasla ciocolatierilor. Și a băcanilor, a cofetarilor și a măcinătorilor.

— Oho, e vorba de multă lume! Le-ați făcut ceva tuturor acestor oameni?

Văzut de aproape, căpitanul general părea un om destul de slab de înger. Se uita la Marianna ca la un glob de sticlă, așteptând vreun rezultat magic. În sinea lui, se afla într-o dilemă, dilema celor mari: lua în seamă denunțurile, făcea puțin cam mult caz – din cauza regelui, mare băutor de ciocolată – și poate comitea o nedreptate, sau asculta ce-i spunea inima și lăsa în pace ființa aia atât de frumoasă? Domnul Gonzáles se pierdea în îndoieli.

— Domnule, dacă îmi îngăduiți cutezanța, am intervenit. (Altfel aș fi plesnit.) Am să vă răspund eu în numele doamnei, dânsa e prea modestă ca să vă spună adevărul. Motivul pentru care toți acești oameni fără caracter vor să fie închis acest magazin este unul singur: Marianna este cea mai bună ciocolatieră din Barcelona. Dar ce spun, din Barcelona? Din toată Catalunya! Din Europa! Din lumea civilizată! Am făcut o pauză: Vă place ciocolata, domnule?

— Foarte mult! a răspuns el cu un aer vesel.

— Și de aici n-ați gustat niciodată?

— Niciodată, spre ghinionul meu...

— Ridicați-vă, Marianna, să ia loc domnul căpitan general, că azi are o zi grea și are nevoie să prindă puteri. Traficanți de arme, ați spus! Ce responsabilitate! Așezați-vă comod, domnul meu. (L-am condus, ținându-l pe după umeri, la scaun și l-am ajutat ușor să se așeze, sub privirea furișă a celor doi soldați de la poartă.) Dați-ne voie să vă oferim să gustați din ceea ce îi place atât de mult Majestății Sale regele Carol, ale cărui gusturi nu coincid cu ale vărului său îndepărtat, Ludovic XVI al Franței. Se știe doar că cei doi cu greu se pun de acord. După ce gustați, puteți decide de partea cui sunteți.

— Nu știu... Domnule... Nu știu dacă... Dar cine sunteți dumneavoastră?

— Victor Philibert Guillot, domnule, la dispoziția dumneavoastră. Cel mai mare admirator al ciocolatei domnului Fernandes și a soției sale, sosit direct de la Versailles spre a-i elogia excelentele calități. Cred că l-a impresionat această prezentare, dar și mai mult ce i-am spus în continuare: Cred că în urmă cu doar câteva zile ați avut ocazia să-l cunoașteți pe conducătorul ambasadei noastre, celebrul autor de comedii Caron de Beaumarchais, a venit la dumneavoastră în legătură cu o întâmplare foarte neplăcută ale cărei victime am fost. Vă amintiți?

Doar gândul la Beaumarchais l-a făcut pe căpitanul general să-și dea ochii peste cap.

— Ah, ce om, cât îl admir! a zis. De-ați ști cât am râs când am văzut *Nunta lui Figaro*! Cred că niciodată nu s-a scris ceva mai bun! A tăcut, parcă să îngăduie amintirii lui Figaro să se șteargă din aerul din jur, și, puțin abătut, a continuat: De aceea îmi pare atât de rău că nu am reușit să rezolv povestea cu furtul! Am fost foarte ghinionști, atâtea neazuri deodată!

— Nu vă faceți probleme! Cu orașul plin de traficanți de arme, nu mă miră că aveți altceva de făcut! l-am scuzat (fiindcă, evident, îmi convenea).

El a oftat ușurat, așa zice că s-a simțit înțeles.

— Și nu doar traficanți de arme, domnule. Sunt lucruri și mai rele.

— Ce lucruri?

— Din păcate, nu vă pot spune.

— O, ce păcat! Recunosc, m-ați făcut curios. Dar acum nu vă mai gândiți la lucruri neplăcute. Sorbiți un pic din cea mai reconfortantă băutură care există, pregătită de aceste mâini de nea și servită pe o farfurioară specială cum încă se face în Americi. Farfurioara este din majolică de Liguria, cea mai fină din câte există, adusă special la Barcelona pentru a satisface cele mai fine gusturi! Vedeți ce spumă face băutura? Simțiți aroma boabelor de piper? Iată ce bea regele Carol în fiecare

după-amiază. Îi place mult și papei de la Roma. Știți doar că ciocolata a început ca o plăcere aristocratică, monarhică și vaticaniană, chiar dacă a ajuns și în mâinile murdare și păroase ale vulgului. Și, vă rog, nu uitați să vă ștergeți mustața, să nu se observe unde ați fost!

Căpitanul general a aspirat ceașca înainte de a lua, ezitant, neîncrezător, prima gură. Apoi nu s-a mai putut opri. Marianna se duse în încăperea din spate, să ia ceva.

— Vedeți? am continuat, văzându-i figura încântată. Ciocolată de asta, cu bucățele de pâine sau fructe proaspăt culese, bea de două ori pe zi baronul de Maldà, unul dintre mulții clienți iluștri ai acestei case. Îl cunoașteți? Bineînțeles că da! Ce întrebare prostească! Bineînțeles că oamenii de calitate sunt între ei vechi prieteni. Acum gustați delicatesa asta adusă de stăpâna casei și-o să vedeți că o să mai vreți.

— Ce este exact?

— O ciocolată solidă cum nu ați mai gustat.

— Solidă? Nu știam că există.

— Iată că vedeți. Există fiindcă soțul ei e un geniu. Vă pot asigura că, dacă domnul Fernandes ar fi aici, ar fi încântat să vă explice mulțimea de teorii filozofice, economice, gastronomice, chiar și astrologice de care a ținut seama ca să-și conceapă minunea. Păcat că este plecat în călătorie și mai durează puțin până vine. Sigur, cei care doresc ca doamna Marianna să eșueze v-au spus ceva și despre...

— De fapt, mi-au spus că n-o să se mai întoarcă.

— Minciuni peste minciuni! Este la Versailles. Vi se pare Versailles-ul un loc de unde nu se mai întorc oamenii? Uitați-vă la mine, intru și ies de acolo când doresc. Același lucru îl va face și domnul Fernandes, după ce o să-și termine operațiunea secretă pe care o îndeplinește pentru Majestatea Sa, regele Ludovic.

— Operațiunea secretă?

— Pentru Dumnezeu, nu comentați cu nimeni! Am coborât vocea: Domnul Fernandes a primit o însărcinare de la ficele regelui. Vor să aibă doar pentru ele o mașină ca aceea de la Bar-

celona. Cei din breasla ciocolatierilor plesnesc de invidie. Aici talentul celorlalți irită mult.

— O, câtă dreptate aveți! Și eu sufăr din cauza asta în fiecare zi, zicea căpitanul general cu gura plină.

— Cred, domnule, cred. Vi se pare bună ciocolata?

— Delicioasă.

— Sunteți un pic mai puțin neliniștit?

Toate mărturisirile mele îl împlânziseră pe căpitanul general, care mi-a răspuns cu secretele lui.

— O, domnul meu, nu pot să mă liniștesc. Sunt înconjurat de incompetenți și de analfabeți care nu știu nici unde-i America!

— Vorbiți serios? am făcut pe uluitul.

— V-am vorbit despre traficanți de arme, nu? (Am dat din cap că da.) Sunt adepți ai independenței Americii.

— Independența? Și de ce vor să fie independenți ceata aia de sălbatici?

— Nu știu, domnule. Niște analfabeți. Nicăieri n-o să fie mai bine ca sub controlul civilizației. Să se guverneze singuri? Ce prostie. N-au nici rege! După ce o să eșueze, o să se-ntoarcă cu coada între picioare să ceară protecția unui guvern adevărat. Și-atunci o să vedem cine comandă în lume și ce preț are aroganța.

— Sunt de acord întru totul! Ați schițat viitorul!

— Ei, și fantomele pe care le caut vor să trimită bani și arme rebelilor, ca să lupte contra Imperiului Britanic. Și vor să o facă de pe cheiul din Barcelona, vă dați seama ce bătaie de cap!

— Îmi dau seama. Ați controlat navele?

— Toate, una câte una. Dar n-am găsit nimic.

— Și-s multe fantome?

— Nu am putut să aflu. Uneori par a fi mulți oameni, alteori unul singur.

— Ce situație! Mâncați, mâncați, să prindeți putere. Marianna, mai servește-l pe domnul!

— Sunt disperat, domnule Guillot.

— Vă plâng, prietene. Poate aveți nevoie de ajutor.

— Am ajutor, să nu credeți că n-am. Nici mai mult, nici mai puțin, un *comandor* al Ordinului Ludovic cel Sfânt, care se află zilele astea la Barcelona. El se ocupă de controlul navelor, una câte una. E un om foarte riguros.

— Al Ordinului Ludovic cel Sfânt? m-am speriat.

— Pe nume Charles. Îl cunoașteți cumva?

— Charles? (M-am gândit un moment.) Nu, nu știu cine e. Discuția îmi oferea mai multă informație decât m-aș fi așteptat. Ca să ne relaxăm puțin, m-am întors la ciocolată.

— Gustați-o pe aceasta, domnule. Este făcută din cacao din aceea adusă prima oară de Hernán Cortés din Mexic. Nu știau ce să facă cu ea și au trimis-o la o mănăstire de maici. Lor le-a venit ideea să o amestece cu zahăr. Să mai spună cineva că ordinele religioase nu sunt de nici un folos.

— Chiar așa.

— Mai luați! Alimentul ăsta o să vă ajute să rezolvați problema, sunt sigur. E un tonic excelent, toți medicii spun. Are efecte miraculoase! Cunoașteți, cumva, cazul doamnei Rosa Catalina Font?

— Rosa Catalina... Nu. Despre ce este vorba?

— Această doamnă Rosa Catalina locuiește în strada Mirallers¹ și, n-o să vă vină să credeți, se apropie de o sută doi ani, cu o sănătate de fier.

— A, da? Și cum?

— La optzeci și cinci de ani s-a angajat la o familie, de care s-a ocupat până la nouăzeci și trei de ani singură. De ce? Fiindcă zilnic mânca zarzavaturi proaspete din grădină și bea două cești de ciocolată de la casa Fernandes. Vă pot asigura că nici măcar n-a leșinat vreodată. La vârsta de o sută de ani a avut un atac de erizipel pe craniu, dar i s-a luat sânge de două-trei ori și și-a revenit în scurt timp. Nici măcar luările de sânge nu au slăbit-o. Iar astăzi, la vârsta sa, încă toarce, coase, se îmbracă și se gos-

¹ În Barcelona medievală această stradă era locuită de *els mirallers* (derivat de la *mirall* – „oglinză”), cei care fabricau și vindeau oglinzi, organizați într-o confrerie. (N. tr.)

podărește singură. Nu vi se pare un miracol? Ei bine, asta se vinde la teigheaua asta.

— Foarte interesant totul. Nu vă închipuiți cât vă sunt de recunoscător că m-ați hrănit. Dar acum trebuie să plec. Traficanții...

— Bineînțeles, domnule Gonzáles de Bassecourt, în primul rând traficanții. Dar fiți amabil și luați pentru drum bucățica rămasă în farfurie. Și reveniți ori de câte ori vă observați spiritul slăbit, căci la boala asta nimic nu se compară cu ciocolata.

Cum a ieșit, cu forțe proaspete, căpitanul general, m-am așezat pe scaun, încercând să dezleg enigma care mi se părea tot mai complicată.

Am întrebat-o pe Marianna dacă are și pentru mine o ceașcă de ciocolată și-atunci mi-am amintit că încă aveam la mine ciocola...

Dar așteptați, doamna mea, să facem o pauză, în eventualitatea că vreunul din noi are ceva important sau urgent de făcut înainte de-a continua să savurăm cuvinte și iarăși cuvinte.

Unsprezece

— Marianna, este pentru dumneavoastră. Darul de la *madame* Adélaïde pe care nu vi-l putusem înmâna, i-am zis, scoțând din tașcă pachetul înfășurat în catifea turcoaz.

— L-ați recuperat.

— Din fericire.

Marianna a zâmbit, fermecătoare.

— Ce este? a zis, începând să-l desfacă.

Și în timpul ăsta râdea încetișor, jenată, sigur fiindcă nu este obișnuită să primească daruri. A dat la o parte cu grijă catifeaua – erau două straturi – până ce a apărut piesa de porțelan. Părea nouă, parcă abia scoasă din cuptor.

— O ciocolatieră! Cât e de frumoasă! a zis, privind-o pe toate părțile. Când a văzut literele albastre de la bază, m-a întrebat din ochi.

— Aici zice: „Aparțin doamnei Adélaïde a Franței“, am tradus. Este o piesă unică. Pot să-i spun că vă place?

— Cum să nu! a zis. Vreți să o inaugurați? Vă pot servi în ea ciocolata.

— Mi-ar face plăcere să o inaugurați dumneavoastră.

— Atunci o s-o facem împreună.

Ce enigmă, cuvintele! Cel pe care îl rostise Marianna – „împreună“ – mi-a făcut inima să tresalte.

Poate o să vă par demn de jenă, doamna mea, dar am pierdut firul. Nu al conversației, mai degrabă al existenței. Am rămas încremenit, privind-o. Ochii ăia, buzele, sânii de statuie grecească! Și, de parcă trupul meu ar fi decis de unul singur, am observat că mă îndrept încet spre ea și că-i privesc buzele de parcă aș fi vrut să le topesc într-ale mele. Nu știu ce-aș fi

făcut dacă vocea ei catifelată nu m-ar fi adus brusc cu picioarele pe pământ:

— Vă simțiți bine, domnule?

Am tresărit. I-am prins mâna și am depus pe ea un mic sărut, un biet mic sărut care nu reflecta în nici un fel tot ce îmi inspira când era lângă mine (chiar și când era departe). În momentul ăla, de parcă lumea m-ar fi chemat, am auzit un zgomot, semn clar că se apropia un vehicul: scârțâit de roți, tropot de copite... M-am uitat un moment afară și l-am văzut pe Beaumarchais cocoșat pe capra unei trăsurii – poate chiar cea din noaptea trecută – în compania doamnei cu bucle.

Vă asigur că niciodată ca în clipa nu am avut mai mare merit în supunerea la ordinele dumneavoastră. Am părăsit-o pe Marianna – *à contrecœur*, pentru dumneavoastră și pentru Franța –, mi-am luat rămas-bun în grabă, m-am uitat în toate părțile și am urmat scârțâitul roților trăsurii, dispărută fără urmă. Nu e ușor să te ții – pe jos – după o trăsură, dar știți că-s iute și cu simțurile treze.

Am ajuns la timp să-l văd pe Beaumarchais intrând, după doamna lui, pe ușa pensiunii Manresa.

Doisprezece

Încă nu știu cum, am urcat pe scară în spatele perechii fără să mă las văzut, chircindu-mă pe paliere și pândind între stâlpii balustradei. La etajul doi, doamna a scos din sân o cheie, a răsucit-o în broască și a intrat. Înainte de a o urma, Beaumarchais s-a uitat în toate părțile. Ușa s-a închis în spatele secretului celor doi.

M-am apropiat cu prudență și am privit prin gaura cheii. Nu se vedea nimic. Beaumarchais e lup bătrân, sigur a avut grijă s-o astupe cu vreo haină. Încercând să-mi păstrez toate instinctele în alertă, am făcut singurul lucru pe care îl puteam face în acele împrejurări: să mă încred în auzul meu. Eram pregătit să aud zgomotele obișnuite care însoțesc o întâlnire clandestină între un bărbat și o femeie într-o pensiune, dar mi-am dat seama că nimic nu suna cum trebuia să sune. Nu scârțâit, nu gemete înăbușite, nu mobile lovite (asta nu se potrivește cu Beaumarchais, recunosc), nici mugete ca de animale în călduri, nimic, nimic. Singurul lucru care se auzea era o discuție pe care v-o transcriu din memorie, cât se poate de fidel:

— Ați pregătit totul? a zis vocea lui Beaumarchais.

— N-am uitat nici un amănunt.

— Cum se numește nava?

— *Libertas*. E un nume latin. Nu-l notați?

— Prefer să-l țin în minte. E mai sigur.

— Bine faceți. Aveți multă experiență.

— Nava e un bric?

— Sub pavilion spaniol. Comercializează cacao din Venezuela.

— Ascunzătoarea perfectă.

- Sper, domnule.
- Atunci... ne întâlnim acolo mâine la cinci fără un sfert?
- Vă aștept pe chei.
- Aduc tot ce mi-ați spus.
- Cred că noaptea asta n-o să pot dormi de grijă.
- Aș zice că nici eu.
- Să nu întârziați. *Libertas* va ridica ancora la șapte fix.
- Nu vă faceți griji. Sunt om serios. Cuvântul meu e lege.
- Mi-ați demonstrat deja.
- Deci pe mâine.
- Pe mâine.

Când ușa s-a deschis iarăși, mă ascunsesem într-un cot al coridorului, îmi scoteam doar un pic capul să adulmec noutățile. L-am văzut pe domnul Beaumarchais cum iese cu un aer firesc și coboară fără grabă scara. Se mișca, mi s-a părut, ca un om care luase o hotărâre capitală. Apoi s-a așternut liniștea.

Am profitat de ea, să mă liniștesc un pic. Cu atâtea șocuri, de-o bună bucată de vreme îmi sărea inima din piept. Mi-am zis să-i dau un răgaz, în timp ce rumegam ce tocmai aflasem: Beaumarchais ne abandona ca să fugă în Indii cu doamna misterioasă. Astea-i erau intențiile când s-a adăugat grupului nostru! Bine-ați făcut că nu ați avut încredere în el de la început. Cui să-i treacă prin cap, la vârsta lui!

O clipă m-am întrebat câți o să-i ducă dorul la curte, câți o să plângă după el. Mi-am amintit de doamna aceea, Marie-Thérèse de Willer cred că o cheamă, moartă după el. Dar în afară de ea și de câțiva lingăi care vor să-i fure ideile și să-i imite comediile, nu mi-a venit nimeni în minte. Nu prea și-a făcut prieteni la Versailles domnul de Beaumarchais, poate cu un talent ca al lui nu-ți faci ușor prieteni. Uneori mi se pare că nici nepotul dumneavoastră nu-l prea iubește și-l trimite în toate misiunile în străinătate ca să scape de el. Poate este adevărat ce se spune, că a făcut lucruri abominabile, falsificări de documente sau deturnări de fonduri. Mie, doamnă, mi s-ar umple inima de tristețe să nu-l mai văd. Chiar de-o fi adevărat tot ce se spune despre el.

Pe de altă parte, doamna. Mă întreb cine-o fi? În maniere i se citește rangul și, în înfățișare, banii. Nu este tânără. Printre virtuțile sale, frumusețea nu va ocupa niciodată un loc de frunte, dar vorbește plăcut, ca o femeie cultivată, deși vocea îi are un nu știu ce neplăcut, dezacordat, cum am observat seara trecută de lângă ziduri. O voce imprecisă, chiar auzită de-aproape: nu știi dacă e ieșită dintr-o gură de bărbat sau de femeie. Pe de altă parte, este destul de clar că ea și Beaumarchais se cunosc de mult. Nimeni nu pune la cale fuga cu alt om pe un continent îndepărtat dacă nu are destulă încredere, nu credeți? Cât o fi de când...? Și cu ce ocazie s-au...?

Vă asigur, doamna mea, că-mi fierbea capul de-atâta chibzuit și de-atâta căutat răspunsuri la întrebările mele. Acum, că inimii îi oferisem un armistițiu, era rândul capului să mă sperie.

Nu ajunsese încă la nici o concluzie, când s-a deschis din nou ușa și a ieșit cineva. Din fericire, nu mă mișcasem din ascunzișul meu și am putut să trag cu ochiul. Mă așteptam să dau de doamna misterioasă răsucind în broască cheia. De-aceea am avut parte de cea mai mare surpriză din viața mea văzând că închidea ușa un comandor al Ordinului Ludovic cel Sfânt, cu uniforma de rigoare, inclusiv o sabie cu lamă lungă și îngustă, părea foarte ușoară, ideală pentru încăierări de oraș. Nu m-am putut uita la el prea mult, dar mi s-a părut un bărbat nici bătrân, nici tânăr, bine făcut, cu ochi albaștri, maxilare pătrate, obraji rozalii, buze subțiri. Avea o mustăcioară neagră, fină, pe care și-o tot mângâia cu buricul unui deget, de parcă s-ar fi temut că îi cade. Avea ceva familiar, încât m-am întrebat dacă-l văzusem vreodată, poate altundeva. M-am mai întrebat, evident, de ce nu-i auzisem vocea în timpul discuției lui Beaumarchais cu doamna lui, dacă era în aceeași cameră. Se ascunsese oare și el? Camuflat? Dacă era un criminal, un hoț, un asasin, un spion? Mistere și iar mistere.

După ce a încuiat ușa, comandantul și-a pus cheia în buzunarul redingotei, și-a îndesat pe cap tricornul, s-a încins cu sabia și-a luat-o în grabă pe scări.

Treisprezece

Poate credeți că episodul cu scara de la pensiune se încheie aici. Ei, nu, doamna mea, din păcate trebuie să vă mai povestesc o foarte importantă parte de după. Mă prinsesem de capătul balustradei și mă pregăteam să cobor, încă tulburat de ghemul de gânduri pe care nu-l puteam descâlci, când am auzit că pe treptele de lemn urca parcă o întregă armată. Am fugit să mă ascund iarăși într-un cot al coridorului, unde mi-a ajuns la ureche vocea broscoiului englez:

— Repede! Acum! Intrați!

Cei doi soldați care o însoțeau mereu pe piticanie s-au aruncat ca niște vandali în ușa camerei și-au spart-o din doar două izbituri. Metoda te ducea cu gândul la o trupă de cuceritori ajunși într-un teritoriu strategic. Doar gândul la femeia rămasă în cameră, singură și fără apărare în fața celor trei sălbatici, m-a umplut de revoltă.

Nu este de datoria oricărui bărbat care se consideră așa să apere o doamnă de un atac ca acela? O dată în viață, n-am stat deloc la îndoială. Mi-am părăsit ascunzișul și-am luat-o hotărât spre cameră, cu intenția de a evita ultragierea doamnei domnului de Beaumarchais. Nu aveam nici o armă, dar motivul care mă împingea a fost de ajuns ca să strig:

— Opriți-vă imediat, domnilor! Nu voi permite ce faceți în clipa asta!

Cei trei bărbați s-au oprit brusc și s-au întors spre mine. Furioși, înainte de-a mă recunoaște. Ca vânătorul care se relaxează în fața prăzii neputincioase, când au văzut cine e. Atunci broscoiul a zis, zâmbitor:

— A, dumneavoastră sunteți, Fernandes. Se poate ști ce faceți aici?

Mi-am aruncat în jur privirea. Camera era goală. Patul, perfect aranjat și nici urmă de doamnă. Fereastra, închisă. Cuferele, deschise și răscolite. Pe jos, am recunoscut redingote de diverse culori – bej și roșu închis –, fuste de mătase galbenă realmente frumoase, ciorapi albi – mi s-au părut bărbătești – și două peruci: una de bărbat și una de femeie. Cred că nici de-aș fi avut timp să chibzuiesc, nu m-aș fi dumirit ce însemna asta, dar cu doi soldați cu sabia în drum spre nasul meu nu gândesc deloc bine.

— Pentru cine lucrați? a întrebat broscoiul, pe un ton ceva mai puțin prietenos decât ultima oară când ne văzuserăm.

— Eu? Pentru nimeni, domnule. Doar pentru mine.

— Atunci de ce sunteți aici? Căutați ceva?

— Sunt prieten cu doamna care stă în camera asta, am mințit.

— Daaa? (Broscoiul își luase un aer malițios, fiindcă, fără îndoială, dăduse un sens foarte concret cuvântului „prieten“.) Atunci, cred că aveți mulți rivali, tinere.

A făcut semn cu capul spre uniformele de pe podea. Nu era nici o îndoială, călătoreau în aceleași cufere cu fustele de mătase. Era clar și că nu erau ale lui Beaumarchais. Nu pricepeam nimic.

— Și spuneți... a continuat broscoiul. E foarte strânsă prietenia care vă leagă de doamna care stă în această cameră?

— Un cavaler nu răspunde niciodată unei asemenea întrebări, am zis, făcând pe jignitul, ridicând semeț bărbia.

În clipa aceea, am simțit, chiar între bărbie și mărunții lui Adam, răceala vârfului unei săbii.

— Credeți că ați putea face o excepție? a întrebat broscoiul, care, din mână, indica soldatului să nu îmi străpungă gâtul. Încă.

— Este o prietenie destul de strânsă, am mințit din nou, crezând că minciuna o să mă salveze.

Evident, am ales cea mai proastă opțiune.

— Bun, bun, bun... S-a nimerit foarte bine, e foarte interesant. Englezul își freca mâinile, parcă să se ajute să gândească. Brusc, a spus: Ei, aflați că noi doi avem ceva în comun...

Când am înțeles ce însemnau aceste cuvinte, am început să asud de spaimă. Era broscoiul englez amantul amantei lui Beaumarchais? Dar câți amanți poate avea una și aceeași femeie în același oraș? Știu că sunt tânăr și puțin cinic, doamna mea, dar asta nu-mi intra în cap. În același timp, ca să-l mai îmblânzesc pe englezul încornorat, mi-am îndulcit puțin minciuna:

— De fapt, nici n-am atins-o. Nu m-a lăsat. Știți, este moartă după dumneavoastră. Moartă!

A fost prea târziu sau poate am exagerat puțin laudele (lipsa de experiență, e știut). Cert e că broscoiul m-a privit cu aerul acela de resemnare care te umple de presimțiri sumbre și-a zis:

— Nu mai spuneți tâmpenii, Fernandes. Târfa m-a furat până la ultima monedă de aur. Mi s-a vârat în pat, m-a adormit și a făcut o copie în ceară după cheile bagajului meu. Pe urmă, profitând de seara cu lichiorul când ne-am întâlnit noi doi, m-a lăsat lefter. Când am ajuns la pensiune, bagajul era gol... Nici o bijuterie, nici o mătase, nici o călimară, nici o centimă! Credeam că nu e nimic de făcut în aceste neplăcute circumstanțe, dar acum soarta a vrut să vă așeze în calea mea și n-am de gând să pierd ocazia. Veți fi leacul bolii mele. Nu puteați fi mai nimerit. A făcut o pauză, a tușit și le-a ordonat oamenilor săi: Legați-l strâns, să nu scape! Domnul Fernandes va fi ostaticul nostru. Să vedem dacă doamna vă iubește destul încât să plătească pentru dumneavoastră răscumpărarea pe care am de gând să i-o cer.

— Ostatic? Al cui? De ce? Eu? Nu, nu puteți cere răscumpărare! Ea nu...

Îmi treceau prin cap o mulțime de lucruri de spus și, la fel, o mulțime de întrebări, dar am văzut că oamenii ăia nu erau dispuși să dea nici un răspuns. Dimpotrivă, își vedeau de treabă, nu mă lua nimeni în seamă. Cu un zâmbet larg pe buze, broscoiul scria o scrisoare în care, cu puține cuvinte,

informa că l-a sechestrat pe domnul Fernandes și în schimbul lui cere tot ce i se luase în urmă cu două nopți.

Între timp, cei doi soldați mă legau cu multă îndemânare și cu sfori din cele mai groase. Măinile, picioarele, tot corpul, până m-au făcut burduf... Încercam să-i conving că tot ce le spuseseam cu o clipă în urmă fusese minciună, că n-o cunosc pe doamna din camera aia, că, de fapt, nici nu sunt Fernandes... dar nu mă ascultau. Își făceau treaba, iar unul dintre ei, cu ochii la gura mea, se apropia în mâini cu o batistă unsuroasă. Broscoiul a făcut un gest cu mâna și cel cu batista s-a oprit.

— Înainte să vi se pună călușul, Fernandes, lămurii-mi o nelămurire, a zis. Dacă aveți o minunăție de femeie, cum de vă culcați cu vaca asta bătrână?

Am dat din umeri în timp ce soldatul îmi puneă ditamai călușul, încât simțeam că mi se desfac maxilarele. Am oftat, resemnat, în timp ce neciopliții ăia doi mă înfășurau din cap până în picioare într-un cearșaf și mă cărau ca pe un balot pe scări. Trecând prin fața proprietarului, am auzit că îl salutau firesc. Le-a întors salutul, mulțumit să le stea la dispoziție.

Cred că orașul ăsta ar fi și mai plăcut dacă banii nu ar putea cumpăra aici orice și pe oricine.

Paisprezece

Dacă m-ați întreba cum au fost orele care au urmat transformării mele în burduf, v-aș spune că au fost negre, foarte negre. Oamenii broscoiului englez m-au târât un timp pe jos, apoi m-au urcat într-o căruță și ne-am continuat drumul. Nu-mi dădeam seama unde mă duc, dar am ghicit că am trecut de zid când am auzit vocea paznicului, i-a lăsat să treacă fără să controleze nici o marfă, și fiindcă pe pavajul de lemn uruitul roților a încetat. Am avut apoi de îndurat câteva viraje în toate direcțiile și-am auzit niște voci dogite, de-aproape și de la distanță, care dădeau ordine în diferite limbi și dialecte.

Trista mea situație, adăugată zguduirilor drumului, m-a făcut să ajung făcut zob. Și, când credeam că o să mă dezlege de toate sforile alea care mă strângeau peste tot, am descoperit că n-aveau de gând nici să mă scoată din cearșaf. Unul din cei doi m-a luat în spate și-am coborât pe o scară îngustă, de lemn, până am ajuns într-un loc cu puternic miros de umezeală, unde pașii aveau ecou. O fi fost o ascunzătoare secretă? Un subsol? Vorbeau într-o engleză bolovănoasă, mi-era greu să înțeleg. Și totuși am priceput că mă lăseau acolo, cu un paznic, altul decât cei doi și că n-aveau de gând nici apă să-mi dea. Am încercat să mă mișc un pic, târându-mă ca un vierme și am cerut apă, deși cu călușul în gură n-aveam cum să fiu înțeles prea bine. În loc de apă mi-au dat un picior în coaste, de mi-a trecut cheful să mai zic ceva. I-am auzit apoi plecând și-au început pentru mine cele mai negre, cele mai grele ore.

Zgomotele mă făcuseră curios de la bun început. Voiam să aflu unde mă lăseseră. Din nefericire, a fost mult prea ușor. Mi-au trebuit doar două minute, după ce am rămas singur, ca

să-mi fie clar totul. Era o mișcare lentă, de parcă cineva ar fi legănat încăperea în care mă aflam. Și un clipocit ca de bulbuci sau de acvariu. Mă duseseră în magazia unui vas din port. Totul se lega: distanța parcursă, scara îngustă pe care coborâserăm, vocile grosolane ale hamalilor de pe chei... Și parcă nu mi-ar fi fost destul de clar, am auzit deodată un chițait și-am observat că pe picioare mi se plimba un animal. L-am alungat dintr-o lovitură, convins că era un șobolan și vă asigur că nu a fost ultima mea ciocnire cu un animal atât de scârbos.

Nu știu cum am făcut să-mi treacă orele captivității. Mi-am epuizat tot repertoriul de versuri italiene, am încercat să dorm puțin – dar nici poziția, nici compania nu-mi erau prea favorabile –, m-am gândit mult la Marianna, am repetat declinările latine, am tot rumegat povestea cu Beaumarchais, amanta lui și comandor al Ordinului Ludovic cel Sfânt, să văd dacă înțeleg ceva, mi-am amintit de tovarășii de călătorie și m-am întristat la gândul că o să-mi simtă lipsa. Se lăsase o tăcere totală, spartă doar de niște sforăituri din apropiere, și mi-am adus aminte de Beaumarchais și n-am putut să-mi opresc o lacrimă.

Dacă vreodată o să vi se pună căluș, doamna mea – să n-o îngăduie astrele! –, să nu plângeți. E foarte puțin practic. Mucozitățile se strâng între nas și ceafă într-un cocoloș care nu trece. Cât m-am chinuit să pot respira! Cum mi se întâmplă de mic. În timpul ăsta paznicul meu dormea, iar șobolanii erau foarte treji. A fost cea mai cumplită noapte din câte mi-a fost dat să trăiesc. Și sper ca în ziua în care o să mor de bătrânețe, să pot spune la fel, căci nu vreau să mai trec pentru nimic în lume prin ceva asemănător.

Dimineața de după noaptea aia era la fel. Nu s-a schimbat nimic: nimeni nu-mi dădea atenție, vaporul era tot acolo, șobolanii se plimbau, vocile de pe chei sunau îndepărtate. M-am întrebat cât timp o să trebuiască să rămân acolo, amorțit, mort de sete, cu inima plină de îngrijorare. Ce-o să se întâmple cu mine dacă nu-mi plătește nimeni răscumpărarea? O să mă arunce în apă fără să mă scoată măcar din cearșaful în care

eram înfașurat? O să fie o moarte misterioasă în apele clocite ale portului? Nu era păcat să mor în felul ăla, la numai optsprezece ani? M-am gândit până și la mama: săraca, dacă ar fi știut că o s-o sfârșesc așa, nu s-ar fi chinuit atâta să mă facă să mănânc când eram mic, că eram tare năzuros.

Dar orele negre erau numărate, doamna mea. Să fi fost trei și ceva când am auzit afară țipete stridente și tot vaporul a tremurat sub o zguduitură. Lovituri, gemete, alergături și, deodată, vocea dezacordată a doamnei lui Beaumarchais:

— Duceți-mă la prizonier sau vă tai pe loc capul!

Nu prea mi s-a părut o purtare feminină, dar mirarea a fost mult mai mică decât bucuria de-a auzi un glas cunoscut, chiar și pe acela. Erau mai mulți oameni, le auzeam pașii hotărâți pe punte, dar gura n-o deschideau. Poate doamna venise cu o trupă de soldați înarmați, ca eroina unei comedii din acelea în care nu-i nimic real și totul se sfârșește cu bine.

Când am simțit niște mâini care mă răsuceau ca să slăbească nodurile de la cearșaf, am mulțumit cerului (și asta fiind eu mai degrabă necredincios). La început n-am văzut chipul salvatoarei mele, fiindcă atâtea ore de întuneric îmi făcuseră ochii inutilizabili. Apoi, treptat-treptat, m-am mai obișnuit cu situația și-n timp ce mâinile necunoscute mă dezlegau de sfori m-am întors să văd cine mi-era salvatorul.

Și, Dumnezeule! Ce surpriză mi-a fost dat să am! Era, ca atunci când nu mă vedea, doamna lui Beaumarchais. Cu buclele ei impecabile, în rochia de mătase galbenă pe care-o văzusem pe podeaua camerei ei și cu mânuși din piele de aceeași culoare. Deasupra fustei, însă, bine prinsă în talia fină, o sabie. Acum, că o vedeam de aproape, i-am admirat ochii albaștri, de un albastru aproape străveziu, buzele subțiri, obrajii rozalii. Mișcările îi erau extrem de fine, dar mâinile musculoase și brațele robuste.

— Sunteți bine? Puteți să mergeți? m-a întrebat, cu vocea aceea atât de neplăcută.

— Cred că da, am răspuns.

— Bravo, ridicați-vă în picioare! Sprijiniți-vă de mine!

Înainte de-a ieși din hruba aia mi-am dat seama, mulțumit, că nu mă înșelasem. Eram, cum gândisem, în magazia murdară și umedă a unui vapor. Ieșind – pe scara îngustă pe care, de asemenea, o ghicisem – am văzut că era o fregată sub pavilion englez și, pe punte, pe cei doi soldați ai broscoiului legați de mâini și de picioare și cu căluș în gură. N-aș putea spune că nu mi-a produs satisfacție să-i văd la fel cum mă ținuseră ei pe mine atâta timp. Mai era un al treilea bărbat, neîngrijit, solid, îmbrăcat doar în cămașă și în pantaloni de marinar, și el legat și cu căluș. Am presupus că era paznicul meu nocturn, cel care sforăia în loc să-și facă treaba. Prizonierii erau păziți de șase soldați, nu știu dacă francezi sau catalani, și jos, pe chei, mai așteptau doi.

— Mi-ar face plăcere să aflu numele salvatoarei mele, m-am încumetat, de-acum mai curajos, când am pus din nou piciorul pe pământ.

— Pentru dumneavoastră sunt *mademoiselle* d'Éon, a răspuns, cu un zâmbet enigmatic, fermecător.

Nu se putea spune că ar fi fost o femeie frumoasă, dar, văzută de-aproape, avea un magnetism care atrăgea ca un cântec de sirene.

Încă era lumină. Am bănuț că nu putea fi mai mult de patru, poate patru și jumătate. Cu puțin noroc, încă-i puteam însoți pe maeștrii ciocolatieri la magazinul Mariannei, cum era stabilit.

Soldații i-au târât pe prizonieri pe chei și s-au oprit lângă *mademoiselle* d'Éon. Ea a ordonat:

— Duceți-i în magazie la *Libertas* și întrebați-l pe domnul de Beaumarchais unde vrea să-i lăsați.

Am tresărit. Era și Beaumarchais acolo? Mi-am amintit discuția clandestină de la pensiune, înainte să înceapă necazurile mele. Își dăduseră întâlnire la cinci după-amiază. Întâmplarea făcuse să fiu martor, mi-am zis, al celui mai intim secret al unuia dintre oamenii pe care-i admir cel mai mult pe lume.

L-am văzut de departe. Beaumarchais era pe chei, în fața unui bric sub pavilion spaniol, cu un aer satisfăcut de om care,

în sfârșit, avea tot ce-și dorise și nu mai trebuie să umble cu mofturi. S-a uitat la prizonieri și-a zis:

— Duceți-i în magazia de la pupa. În cealaltă e ofițerul lor și nu vreau să se vadă și nici să-și vorbească până când vaporul ajunge la Boston. Oricum, când o să aștepte unde merg, o să le treacă pofta de vorbă.

Așa am aflat că fusese capturat și broscoiul englez și că Beaumarchais avea ceva de gând cu el, care îmi scăpa. Se gândea oare să-l vândă ca sclav? Să ceară pentru el răscumpărare? Să-l tortureze ca să obțină informații secrete?

Cât gândeam toate astea, în fața ochilor mei avea loc un spectacol greu de crezut. *Mademoiselle* d'Éon își ridicase fusta și-și punea niște pantaloni bărbătești din șamoa bej. Își scotea delicatii pantofi din satin și încălța niște cizme militare din piele neagră. Se descotorosea de bluză și de corset ca să îmbrace o redingotă de culoare roșu închis toată bordată cu argint. Hainele și le scotea dintr-o boccea dosită într-o trăsură care aștepta în spatele zidului. O perucă masculină i-a înlocuit buclele, niște mănuși de piele neagră pe cele din catifea galbenă. În locul bijuteriilor, de-a curmezișul pieptului, o panglică de care atârna o medalie în formă de cruce. În locul genelor false, o mustăcioară – și ea calpă, pe care și-a lipit-o deasupra buzei cu multă îndemânare. Și, în sfârșit, tricornul tivit cu argint și cocarda din panglică albă. După transformare, singurul lucru rămas la locul lui era sabia.

— Ce vă uitați așa, Guillot? Ce vă sperie mai mult, să vedeți cum se dezbracă o femeie sau cum se îmbracă un bărbat? a zis *mademoiselle*, cât își fixa cu degetul mustața.

Cât ai zice pește, cu îndemânarea celui care-a făcut-o de *n* ori, se transformase în comandorul Ordinului Ludovic cel Sfânt cu care fusese văzut Beaumarchais. Același pe care eu însumi îl descoperisem ieșind din camera pensiunii Manresa. Reieșea acum că el și misterioasa doamnă erau una și-acceași persoană. Mi-aș fi dorit să fiu în stare să lămuresc o seamă de lucruri, dar eram mut de o nețărmurită admirație. Și, pe undeva,

începeam să întrevăd o brumă de sens în toată nebunia aia, deși eram încă departe de-a înțelege cu adevărat.

— Păreați chiar o doamnă, am zis.

— Bineînțeles. Fiindcă sunt.

— Dar acum sunteți bărbat.

— Și asta, și...! Mă prezint din nou: sunt Charles de Beaumont, mai cunoscut ca *chevalier* d'Éon, servitor credincios al regelui nostru și prietenul dumneavoastră, dacă nu vă deranjează. A însoțit aceste cuvinte cu o foarte milităroasă pocnitură din călcâie.

— Nu credeam că poți fi în același timp bărbat și femeie...

— Ei bine, iată! E din naștere. Când m-au văzut, părinții mei au fost atât de nedumeriți, că m-au botezat cu trei nume de bărbat și trei de femeie, ca să nu fie obligați să aleagă. Nici eu nu știu pentru ce să mă decid, de-aia sunt când una, când alta.

— Și de fapt ce vă simțiți, *mademoiselle* sau *chevalier*? am întrebat.

— Depinde de zi, a răspuns, și de nevoi.

— De acord, am insistat, încăpățânat, dar cine sunteți?

— Unul care îi enervează pe cei care cred că lumea e simplă.

— Mamă... Sunt foarte descumpănit, am recunoscut.

— Da, domnule. Deruta este cel mai mic dintre efectele pe care le produc. O să vă treacă.

— E-adevărat că l-ați sedus pe broscoiul râios englez?

— Broscoi râios? Asta e, într-adevăr, bună, a râs el, arătând niște dinți perfect albi, feminini. Sunteți ager, Guillot, îmi place de dumneavoastră. Aveți o minte ascuțită. Și, da, l-am sedus. Câteodată trebuie făcute sacrificii pentru Franța!

— Și l-ați prădat?

— Bineînțeles, o treabă atât de scârboasă nu se poate face gratis. A fost foarte ușor...

— Și, firește, îl ajutați și pe căpitanul general Gonzáles să-i găsească pe traficanții de arme.

— Să-l ajut? N-aș zice chiar așa. Mai degrabă îl distrag... Îl fac să privească în altă parte.

— Fiindcă... — acum venea cea mai riscată deducție a mea — traficantul de arme sunteți tot dumneavoastră.

A zâmbit viclean.

— Puneți prea multe întrebări, Guillot. O să ajungeți departe. Dacă până atunci nu vi se taie capul, evident.

Și-a potrivit sabia la brâu cu un gest brutal, foarte bărbătesc, și mi-a întors spatele, lăsându-mă proșăpătit acolo, cu întrebarea fără răspuns și cu buza umflată.

Operațiile de încărcare a bricului continuau. După prizonieri, hamalii au cărat lăzi de lemn, mari, negre, păreau foarte grele. Fiecare trebuia luată de patru oameni și dusă, foarte încet, în burta vaporului. Era o operație înceată și delicată, supravegheată de Beaumarchais cu ochi de vultur. Din când în când le cerea hamalilor să se grăbească. Dădea instrucțiuni unui caporal care intra și ieșea întruna. Când totul a fost aranjat, oamenii au salutat zgomotos și s-au depărtat de navă. Pentru supravegherea încărcăturii erau de ajuns doi marinari, bine înarmați, deja la locurile lor. Doar atunci și-a permis Beaumarchais să se relaxeze puțin. A venit spre mine și m-a întrebat, cu o privire penetrantă:

— Ce presupuneți că e în cala bricului ăsta?

— Ostaticii englezi? am zis

— Altceva?

— Eu n-am văzut nimic altceva, domnule.

— Știți care e destinația navei?

— Am auzit că Venezuela, dar adineauri mi s-a părut că vorbești de un alt loc. Nu-mi suna cunoscut și l-am uitat imediat.

— Și ce-i veți povesti lui *madame* Adélaïde, în cronicile pe care i le scrieți?

— Voi descrie doar ce am văzut și auzit, domnule. Cum fac întotdeauna.

— Mai adăugați și că, dacă vrea cineva mai multe detalii despre acest vapor, despre încărcătura sau destinația lui, îl poate întreba pe rege, ale cărui interese le servim toți cei care suntem aici.

— Dacă mi-o cereți, așa voi face, domnule.

Am rămas înspăimântat de micimea mea, cât cei doi bărbați, din înălțimile măreției lor, își încheiau socotelile:

— Aș zice că asta e tot, Beaumarchais.

— Și eu cred la fel, Beaumont.

— Veți fi pe chei când se ridică ancora?

— Nu mă mișc de aici până nu pierd din ochi bricul, dincolo de linia orizontului.

— Apoi?

— Apoi nu se poate ști niciodată.

— O să ne mai vedem? Aveți proiecte de viitor?

— E greu de prevăzut. Am în cap două-trei comedii și vreau să le scriu. O să aibă premiera la sărbătorirea zilei de naștere a regelui.

— Poate vă fac o vizită la curte. E-atât de mult de când ultima dată... Mi-e dor de șirul perfect al copacilor din grădini. În afara Versailles-ului totul e dezordonat... Totuși, poate rămân un timp la Londra, incognito, să savurez deliciile lumii bune engleze, cea mai bună din lume.

— Nu știu cum suportați duhorile Londrei, prietene.

— Duhorile familiare nu deranjează la fel de mult ca acelea străine. Nici la Paris nu miroase a trandafiri.

— Dacă mă aduce vântul prin Londra, vă fac o vizită.

— Atunci, bine-ar fi să bată tare. E întotdeauna o plăcere, să lucrez cu dumneavoastră, Beaumarchais.

Mă captiva discuția numai când mă gândeam câte vor fi făcut împreună cei doi veterani. Ce n-or fi văzut! Imaginația îmi zbura ca un pescăruș, când glasul lui Beaumarchais m-a trezit:

— Ah, Guillot, gata cu figura asta de nătâng, fiți amabil, urcați-vă în trăsură. Avem întâlnire cu o ciocolatieră și nu vreau să întârziem.

Cincisprezece

(Suntem la magazinul ciocolatierului Fernandes. Marianna aranjează vasele de pe rafturile de lângă teighea, fredonând ceva. Pare mulțumită. Niște clopote din apropiere bat de cinci după-amiază. Odată cu ultima bătaie, se deschide ușa dinspre stradă. Intră Guillot, Labbé, Delon și Maleshèrbes.)

GUILLOT: În sfârșit, iată-ne aici, domnilor, poftiți. (*Către Marianna*): Stimată doamnă, vi-i prezint pe cei mai buni ciocolatieri ai Franței, veniți până aici să vadă mașina inventată de soțul dumneavoastră.

MARIANNA (*cu o ușoară plecare a capului*): Fiți bineveniți, domnilor.

DELON, LABBÉ, MALESHÈRBES: Doamnă...

MARIANNA (*arătând spre ciocolatiera din porțelan alb de pe teighea*): Doriți o ceașcă de ciocolată? Tocmai am preparat-o.

LABBÉ (*mai destins*): Eu nu aș zice nu.

DELON: Nici eu. Pică bine pe frigul ăsta.

MALESHÈRBES (*către Guillot*): De ce nu ne-ați spus că eram așteptați de o nimfă? Ce frumusețe! Ce noroc că nu-i aici soțul!

MARIANNA: Îmi pare rău, dar nu am decât un scaun. Va trebui să stați în picioare.

MALESHÈRBES: Aici aș sta chiar și în cap.

MARIANNA (*pune trei cești pe teighea și toarnă ciocolata. Exact cantitatea necesară*): Exact trei cești. Dumneavoastră cum o vreți, *monsieur* Guillot?

GUILLOT: Am avut o zi grea și sunt mort de foame. E bună așa cum mi-o dați dumneavoastră.

MARIANNA (*către cei trei ciocolatieri*): Ciocolatiera este un dar de la *madame* Adélaïde. Așa-i că e superbă?

LABBÉ: Mi se părea mie că...

MARIANNA (*cu un zâmbet fermecător*): Gustați, domnilor, ciocolata. M-aș bucura să aflu dacă vi se pare bună.

LABBÉ: Gustul este interesant.

DELON: Este destul de bună.

MALESHÈRBES (*o bea toată*): Delicioasă! Sublimă! Dulce! E cea mai bună pe care-am gustat-o vreodată.

MARIANNA: Și-acum, că v-ați înveselit puțin stomacul, bănuiesc că vreți să vedeți mașina.

LABBÉ: Pentru asta am venit de la atâta depărtare, doamna mea.

MALESHÈRBES: Deși a meritat efortul și să vă întâlnim.

DELON: Dacă-mi permiteți, aș vrea să-i spun câteva vorbe gazdei noastre. Sunteți foarte amabilă că ne arătați aparatul în absența soțului.

MARIANNA: V-a spus domnul Guillot că...

DELON: Că-i plecat într-o călătorie.

MARIANNA: Ah! Mai bine. (*Îndreptându-se spre încăperea din spate*): Pe aici, domnilor.

MALESHÈRBES: După dumneavoastră, întotdeauna.

GUILLOT: Vin și eu.

(*Marianna și cei patru bărbați dispar în încăperea din spatele magazinului. În clipa aia intră Mimó, furibund.*)

MIMÓ (*strigând*): Marianna! E cineva aici? Marianna! Vino încoace!

MARIANNA: Cine-i? (*Cu o figură speriată, când îl vede se schimbă*): A, tu ești, Mimó, nu ies.

MIMÓ: Dă-te la o parte! Am venit după mașină.

MARIANNA: Ce spui?

MIMÓ: O iau.

MARIANNA: Nu.

MIMÓ: E confiscată.

MARIANNA: Nici vorbă!

MIMÓ: Mai bine nu te opune! Acum mașina este a noastră.

MARIANNA: A voastră? A cui?

MIMÓ (*mândru*): A Ilustrei Bresle a Ciocolatierilor din orașul Barcelona.

MARIANNA: Nici în glumă!

MIMÓ: Nu plec fără ea. Legea este de partea mea.

MARIANNA: Am mai discutat asta de multe ori. Legea pe mine mă ignoră, și eu pe ea.

MIMÓ (*cu un zâmbet ironic*): Știam că n-o să fii de acord, că ai refuzat oferte mult mai bune. De-aia n-am venit singur.

(*Intră căpitanul general Gonzáles de Bassecourt.*)

MARIANNA: Domnul Gonzáles? Dumneavoastră?

CĂPITANUL GENERAL: Îmi pare foarte rău. Nu am avut încotro.

MARIANNA: Dar cu nici două zile în urmă erați aici, beați ciocolată și mă ridicăți în slăvi!

CĂPITANUL GENERAL: Da, da, iertați-mă! Sunt un mare admirator al ciocolatei dumneavoastră și al dumneavoastră.

MARIANNA: Și vă arătați admirația foarte ciudat.

CĂPITANUL GENERAL: N-am cum mă împotrivi legii. Are dreptate Mimó: regulile spun că o femeie singură nu poate să conducă o afacere.

MARIANNA: Cum să vă mai spun că nu-s o femeie singură? Sunt măritată. Bărbatul meu e plecat într-o călătorie.

MIMÓ (*ironic*): S-o fi dus la capătul lumii.

CĂPITANUL GENERAL: Îmi pare rău, Marianna, dar va trebui să vă închid magazinul până vi se întoarce soțul.

MARIANNA: Înțeleg. Și-n plus, îmi confiscăți mașina.

MIMÓ: Con-fis-ca-tă! Mașina e *confiscată* ca garanție. Când o să plățiți datoria către breaslă, poate v-o dăm înapoi.

MARIANNA (*către Mimó, în șoaptă*): Ești un om rău, Mimó. Bărbatul meu a știut dintotdeauna. Dar ești și un și mai rău ciocolatier. Un singur lucru știi: să furi munca altora.

MIMÓ: Mi se pare mie sau ai vorbit despre bărbatul tău la trecut? Vezi? Știi și tu că n-o să mai vină.

MARIANNA (*către căpitanul general*): Dumneavoastră n-aveți nimic de spus? Oamenii ăștia îmi intră-n casă și mă calcă-n picioare, sunteți de acord? V-au amuțit cu o mită? Nu vedeți

că fără magazin și fără mașină rămân săracă lipită? Din ce-o să trăiesc? Vă lasă rece? N-aveți suflet? Nici conștiință?

MIMÓ: Cere de pomană! Cu un corp ca ăsta n-o să-ți fie greu să te descurci.

MARIANNA (*cu pumnii strânși*): Ieși din casa mea!

MIMÓ: De data asta nu, femeie. De data asta nu mă scoți. Am venit după ce mi se cuvine. Lasă-mă să trec!

MARIANNA: Nu!

MIMÓ: Treaba ta. Mă obligi să fac lucruri pe care n-aș vrea să le fac.

(*Mimó o dă brutal la o parte pe Marianna și intră în încăperea din spatele magazinului.*)

GLASUL LUI MALESHĒRBES (*furios*): Dumneavoastră? Minune dumnezeiască! Exact de dumneavoastră voiam să dau! Poftim, poftim!

(*Se aud lovituri, zgomot de ceva spart. Iese Mimó, cu mâna la nas, îi curge sânge.*)

MIMÓ (*de-acum înaintea, fonfăit*): Ce caută omul ăsta aici? Și unde e mașina?

MALESHĒRBES (*ieșind din spate și arătând spre Mimó*): El e! Hoțul care ne-a luat tot! Idiotul! Nerușinatul!

CĂPITANUL GENERAL (*năucit*): Ce spuneți? Căpetenia breslei?

MALESHĒRBES (*către căpitanul general, gata să-i mai tragă un pumn lui Mimó*): Arestați-l sau îl fac bucăți.

LABBĒ (*iese din spate, speriat, lui Malesherbes*): Prietene, fiți rezonabil. E mult mai scund decât dumneavoastră.

MALESHĒRBES: Și ce? Dacă m-aș lua după asta, n-aș da niciodată în nimeni.

DELON (*ieșind*): Dumnezeuule! Ce spectacol neplăcut!

CĂPITANUL GENERAL (*ridicând vocea*): Liniștiți-vă, domnilor, vă rog!

MALESHĒRBES (*ii dă un al doilea pumn lui Mimó*): Unde ne sunt banii? Spune, cretinule, de nu, te strivesc ca pe-o boabă de cacao!

MIMÓ: Vă rog! N-am făcut eu nimic!

MALESHĒRBES (*îi mai dă un pumn lui Mimó*): Și mai e și mincinos! Bucăți îl fac!

CĂPITANUL GENERAL: Domnule, vă rog, potoliți-vă!

MIMÓ: Ajutor! Domnule Gonzáles, luați animalul ăsta de pe mine! Mă omoară!

CĂPITANUL GENERAL (*scoate sabia din teacă*): Liniște, toată lumea!

(*Toți se supun. Mimó geme, întins pe podea, cu nasul spart. Marianna privește scena refugiată în brațele lui Guillot. Labbé și Delon așteaptă să vadă ce o să se întâmple. Maleshērbes, roșu ca focul, abia așteaptă să-l pocnească iar pe Mimó.*)

MALESHĒRBES: Spune unde-s lucrurile pe care ni le-ai furat! Unde ni-s banii?

MIMÓ: Nu-i nimic la mine, domnilor. Jur.

MALESHĒRBES: Nu jura mincinos, hoțul! (*Se aruncă pe Mimó*): Îl fac praf. Îl bat de-i iese untul!

MIMÓ (*mort de frică*): Aveți milă, ascultați-mă! Am ceva să vă spun, dar nu pot dacă mă loviți întruna.

MALESHĒRBES: N-am ce să ascult de la dumneavoastră.

CĂPITANUL GENERAL (*către Maleshērbes*): Domnule, trebuie să vă cer să vă potoliți și să-l lăsați pe ho... vreau să spun pe domnul Mimó să vorbească.

MALESHĒRBES: Nu mă interesează nimic din ce poate spune el!

CĂPITANUL GENERAL: Domnule, dacă nu vă potoliți, voi fi nevoit să vă arestez.

LABBÉ (*își sprijină colegul furios*): Maleshērbes, prietene, calmați-vă un pic.

MALESHĒRBES: Imposibil!

DELON: În felul ăsta, e greu să ne înțelegem.

MARIANNA (*cu voce tremurândă*): Vă rog, faceți-o de dragul meu.

MALESHĒRBES (*cu neplăcere*): Bine. Fiindcă mi-o cereți dumneavoastră.

CĂPITANUL GENERAL (*către Mimó*): Aveți posibilitatea să vă explicați, Mimó. Vă ascultăm.

MIMÓ: Este adevărat că eu și doi colegi de breaslă v-am furat tot ce aveți. (*O exclamație generală de indignare.*) Am făcut-o fiindcă v-am confundat. Un informator anonim ne-a spus că se află în oraș o ambasadă engleză cu intenția de a lua mașina lui Fernandes. Ne-au spus și pensiunea unde erau cazați, Santa Maria. Ambasada engleză s-a dovedit a fi franceză, dar când ne-am dat seama era prea târziu. Credem că cineva, nu știm cine, a vrut să ne înșele. Voiam doar să nu-i lăsăm pe alții să ia mașina. Străinii se îndrăgostesc mereu de orice și au buzunarele pline de bani. Nu o puteam îngădui. Mașina trebuie să fie a noastră, cel puțin până când Fernandes plătește tot ce ne datorează.

MARIANNA (*către Mimó, furioasă*): Om rău! De ce nu le spui că mă vrei și pe mine, că iei mașina fiindcă eu te refuz?

MALESHÈRBES (*cum o aude pe Marianna, se aruncă iarăși asupra lui*): Îl fac bucățele! Îl zobesc! Îl fac chiseliță.

(*Trei bărbați îl țin pe Malesherbes ca Mimó să poată termina.*)

MIMÓ: V-am prădat, da, am și recunoscut. După ce v-am îmbătat cu *ratafia*. Dar a doua zi, cineva ne-a furat pe noi, a luat toată prada. Pesemne chiar informatorul anonim, despre care n-am știut nimic altceva. Pur și simplu, s-a folosit de noi. De-aia n-avem nimic din ce v-am luat, domnii mei, Mă credeți sau nu, ăsta e adevărul.

MALESHÈRBES (*luptând să se elibereze de cei care-l țineau*): Eu nu cred nici un cuvânt! Un șobolan, aia sunteți!

CĂPITANUL GENERAL: Un moment, *monsieur* Malesherbes.

Eu îl cred. (*Către Mimó*): Deci mărturisiți că sunteți hoț?

MIMÓ: E hoț cine fură doar o dată, ca să-și salveze breasla?

CĂPITANUL GENERAL: Da, domnule, ca și ceilalți hoți.

MIMÓ: Evident, nu! Englezii ăia voiau mașina! Mașina e pentru ciocolatierii din Barcelona, nu putem permite să ne fie luată. Am făcut-o în interesul nostru!

CĂPITANUL GENERAL: Cred că faceți prea multe în interesul dumneavoastră, Mimó. În clipa asta sunteți arestat.

MIMÓ: Cum? Nu puteți...

CĂPITANUL GENERAL: Cum să nu pot! Sunt autoritatea, de-aceea m-ați chemat. (*Oamenilor lui*): Luați-l!

MIMÓ: Dar ce faceți? N-are nici un sens. Tu ți-ai vârat coada, Marianna? Tu ai pus tot la cale? În plus, mașina nu-i aici. A dispărut.

MARIANNA: Și ce-mi spui mie? Ieri când am plecat la culcare era aici. Poate-ai furat-o azi în zori, cum m-ai amenințat de atâtea ori.

MIMÓ: Bineînțeles că nu.

MARIANNA: Nu te cred. Și n-o să te creadă nici un judecător.

MIMÓ: Nu spune prostii!

MARIANNA: Tocmai ai recunoscut că ești un hoț, Mimó! Cine o să te creadă?

CĂPITANUL GENERAL (*dă din cap*): Doamna are dreptate. Când o să afle că ați mărturisit o infracțiune în fața mea și a acestor martori, judecătorul n-o să vă prea vadă nevinovat. Infracțiunile nu vin niciodată izolate. Orice judecător știe.

MIMO: În viața mea n-am auzit atâtea prostii! Nu-i la mine blestemata aia de mașină.

MARIANNA: Atunci, poate-au furat-o englezii. Și ei o voiau și nu le place să se tocmească.

MALESHĒRBES: Sau poate-am furat-o chiar noi, la asta v-ați gândit?

CĂPITANUL GENERAL: Iată un caz complicat, cu mai mulți suspecți. Asta îmi mai lipsea!

MIMÓ (*strigând*): Marianna, o să-ți aduci aminte de asta toată viața!

MARIANNA: Ca să vezi, o dată suntem de acord.

CĂPITANUL GENERAL: Luați-l pe scandalagiu, vă rog! Direct la închisoarea din Plaça de l'Àngel!

(*Cei doi oameni ies târându-l pe Mimó în stradă și dispar.*)

GUILLOT (*euforic*): Un nas de cartof mai puțin! (*Gânditor*): E foarte agasant: o să plec fără să știu de ce oamenii de-aici nu vor să mănânce cartofi. Dumneavoastră vă explicați, domnule Gonzáles?

CĂPITANUL GENERAL: Nu m-am gândit niciodată. Dar, cunoscându-i pe catalani, nu m-ar mira să fie fiindcă voi, francezii, sunteți morți după ei.

GUILLOT: Nu mă gândisem la asta. Cu atât mai interesant.

CĂPITANUL GENERAL (*Mariannei*): Stimată doamnă, nu știți cât mă afectează toată povestea asta.

MARIANNA: Tot mai vreți să-mi închideți magazinul?

CĂPITANUL GENERAL (*abătut*): Nu vreau, dar, din păcate, va trebui s-o fac. Sunt multe denunțuri împotriva dumneavoastră. Acuzațiile sunt grave. Aveți pe drept dușmani căpeteniile celor trei bresle: ciocolatieri, măcinători, băcani, toți sunt împotriva dumneavoastră! Și mă tem că, dacă soțul nu-i poate face să tacă, nu am altă soluție. Trebuie să bat ușa în scânduri, ca să fiu sigur că nu intră nimeni.

MARIANNA (*se gândește*): Bun, bănuiesc că era de așteptat. Trebuie chiar acum?

CĂPITANUL GENERAL: Cu cât mai repede, cu-atât mai bine.

MARIANNA: Bine, atunci poștiți. (*Îi dă o cheie*): Ieșiți și încuiați ușa pe dinafară. Faceți ce aveți de făcut.

CĂPITANUL GENERAL: Credeți-mă, îmi pare foarte rău...

MARIANNA: Nu vă lungiți, domnule Gonzáles. Încuiați!

CĂPITANUL GENERAL: Și dumneavoastră? Și oaspeții dumneavoastră?

MARIANNA: O să ieșim pe ușa din spate.

CĂPITANUL GENERAL: Bun. Atunci, cu durere în suflet, îmi fac datoria. E deja șapte și mai trebuie să merg în port, să văd dacă sunt ceva mișcări suspecte. Marianna, vă doresc mult noroc!

MARIANNA: La fel și dumneavoastră.

CĂPITANUL GENERAL (*dă din mână*): La revedere tuturor.

(Căpitanul general iese în stradă și începe să închidă obloanele magazinului. Se aude cheia în broască. Apoi oamenii căpitanului acoperă totul cu scânduri, bătute în cuie cu ciocane. Scena care urmează se desfășoară în zgomotul ciocanelor. Înăuntru, treptat-treptat, se face tot mai întuneric.)

LABBÉ: Nu știam că este o ușă în spate.

MARIANNA: Nu este.

LABBÉ: Atunci... Cum ați... Suntem blocați? Se poate ști cum o să ieșim de aici dacă omul acesta barează singura ușă?

MARIANNA: O să ieșim. Nu vă faceți griji, e prevăzut totul. Nu-i așa, *monsieur* Guillot?

GUILLOT: Până la ultimul detaliu.

MALESHÈRBES (*cu un aer tâmp*): Eu am deplină încredere în dumneavoastră, Marianna. Și totul mi se pare foarte original și amuzant.

MARIANNA: Mulțumesc, *monsieur* Malesherbes, sunteți foarte amabil!

MALESHÈRBES: Vă rog, spuneți-mi Auguste!

(*Din spate apare brusc o lumină. Iese părintele Fideu, în mâini cu o cutie plină de felinare aprinse.*)

PĂRINTELE FIDEU: Bună ziua și Dumnezeu să vă binecuvânteze.

(*Lui Guillot*): A ieșit comedia cum trebuia să iasă?

GUILLOT: Chiar mai bine! Au fost și câteva surprize! Gonzáles l-a arestat pe Mimó.

PĂRINTELE FIDEU: Așteptați, că încă n-avem finalul. E toată lumea gata?

GUILLOT: Toți gata. Spuneți!

PĂRINTELE FIDEU (*împarte felinare ciocolatierilor*): Domnilor, fiți amabili, luați câte o lampă, să vă vedeți picioarele. *Monsieur* Guillot, care cunoaște drumul și l-a probat, va merge în față. Eu voi închide grupul, dar înainte de asta o să ascund bine trecerea secretă spre tunel. Nu vă gândeați, nu, c-o să ajungeți în canale? Ei, vedeți, romanii ne-au lăsat tot orașul găurit. Nu știu de ce voiau ei toate drumurile astea secrete, de care profităm noi. Pofțiți, pofțiți o lampă. Strângeți-vă lucrurile! Să nu vă împiedicați! Mai bine vă strângeți bine pelerinele. Coridoarele subterane nu-s prea curate și-ați putea să vă murdăriți. Nu vă temeți: la capătul celălalt vă așteaptă Beaumarchais, cu o căruță pregătită. Hai, înainte, înainte, vin și eu, vin.

(Ies toți din scenă. În această ordine: Guillot, Labbé, Delon, Malesherbes. Marianna ia ciocolatiera și o înfășoară în catifeaua turcoaz în care o primise. O ține cu grijă, ca pe un nou-născut. Rămân singuri Marianna și părintele Fideu.)

MARIANNA (*gata să plângă*): Părinte... Este posibil? Iarăși mi-ați salvat viața?

PĂRINTELE FIDEU: Marianneta, prințesă, ce prostii spui! Asta numai Dumnezeu o poate face. Eu doar îl ajut un pic.

MARIANNA: Cum o să vă pot răsplăti?

PĂRINTELE FIDEU: Îți spun cum. Când vei trăi departe și toată lumea o să se îndrăgostească de tine și regele o să-ți laude virtuțile și toți o să vrea s-o cunoască pe ciocolatiera tânără și frumoasă care a lăsat Barcelona pentru Versailles și o să fii cea mai admirată, cea mai dorită și mai lăudată dintre femeile de la palat, să-ți aduci aminte de unde ai plecat și că și în colțul ăsta de lume lași lucruri bune. Și să-ți aduci aminte că aici ai avut primul tău admirator și ăla am fost eu, un biet preot bătrân cu un nume care stârnește râsul.

MARIANNA: O, părinte, ce spuneți! Ce poate avea cineva mai bun? Și pe cine mai bun decât dumneavoastră? O să-mi aduc aminte de dumneavoastră în fiecare zi cât o să trăiesc afară. Și, cum pot, mă întorc, vă jur pe tot ce...

PĂRINTELE FIDEU: Ssst! Nu jura, nu-i frumos! Hai, că ne așteaptă.

(Marianna zâmbeste, își șterge o lacrimă și iese. Părintele Fideu rămâne singur, luminat de lampă. Figura lui, în întuneric, are un aer puțin fantasmagoric. Oamenii căpitanului general trebuie să-și fi terminat treaba, fiindcă de afară nu mai vine nici un zgomot.)

PĂRINTELE FIDEU: A trecut deja de șapte și în port un vapor ridică ancora. Căpitanul general încă nu și-a dat seama că magazinul nu are ușă în spate. La capătul tunelului subteran o căruță așteaptă tot grupul. În car, demontată în douăzeci și două de bucăți, mașina de făcut ciocolată. Mâine, la ora asta, oamenii și mașina vor fi în drum spre Versailles. Marianna va merge cu ei, convinsă și acum că într-o zi se va

întoarce. Guillot, tânărul îndrăgostit, va fi un bărbat fericit. Beaumarchais... ah, despre Beaumarchais nu îndrăznesc să spun nici un cuvânt. Omul acesta are prea multe secrete, toate importante. Mi-ar face plăcere doar să-l întreb: „Domnule autor, comedia se sfârșește când se sting luminile sau trebuie să așteptăm să se mai întâmple ceva în întuneric?”

(Părintele Fideu iese. Slaba lumină care venea de la intrarea în pasajul subteran se stinge.)

(ÎNTUNERIC)

Şaisprezece

Madame,

Îmi face plăcere să vă informez că legația noastră va părăsi Barcelona mâine înainte de opt, de cum se deschid porțile oraşului. Dacă toată lumea e bine și pe drum nu ne poticnim de pietre, gropi, furtuni, hoți, credem că vom putea ajunge la Hostalric la ora cinei. Din acest punct, ținând seama că într-o călătorie atât de lungă întotdeauna apare ceva neprevăzut care dă peste cap planurile, vom fi la palat în nu mai mult de paisprezece zile.

La întoarcere, formăm legația franceză cinci gentilomi și o femeie. Cred că, dacă ați citit cu atenție această cronică, puteți spune că îi cunoașteți cu asupra de măsură. Cu toate acestea, precizez că este vorba despre mine, care sunt slujitorul dumneavoastră; *monsieur* Beaumarchais, care servește interesele nepotului dumneavoastră; Labbé, căpetenia cofetarilor de la palat; *monsieur* Malesherbes, căpetenia breslei ciocolatierilor din Paris, și *monsieur* Delon, reprezentantul celor din Bayonne. Doamna se numește Marianna și este cea mai bună ciocolatieră din Barcelona, călătorește la Versailles pentru prima oară și este dornică să vă cunoască și să-și arate talentele lumii sofisticate. Toți cred că, în diligență cu ea, drumul de întoarcere ne va fi mai scurt și mult mai plăcut. Sunt de acord.

Ultimele ore în acest oraș au fost pline de surprize, toate magnifice. Prima a fost să găsim în tunelul în care ne-a condus părintele Fideu un fel de cărucioare mici (dar cu roți mari) în care se afla mașina de făcut ciocolată a domnului Fernandes, demontată toată, ca să poată fi transportată mai ușor. Fiecare dintre noi, mai puțin Marianna, a cărat prin tunele, aproape

fără dificultate, câte o bucată din mașina care, în felul acesta, a ieșit din magazin, din cartier și chiar din oraș.

Ce surpriză am avut toți când am văzut că la capătul drumului nostru de cărțițe se afla Beaumarchais, așteptându-ne cocoțat pe capra unei căruțe! Mai erau doi bărbați solizi, păreau hamali de pe chei, care ne-au fost de ajutor la mașină, pe care au așezat-o într-un vehicul mai puternic. Pe acesta l-au luat, ne-au spus, ca să îl pregătească pentru mâine, pentru drum. I-a însoțit părintele Fideu, spunând că un slujitor al lui Dumnezeu întotdeauna face un serviciu într-o situație dificilă. Ne-am luat rămas-bun aproape în lacrimi. Înainte de a ne despărți, m-a privit în ochi și a oftat: „Ceva îmi spune că o să vă întoarceți, Guillot. Nu va trece mult până o să vă primim din nou pe aceste străzi umede“.

Ieșiserăm într-un punct din afara zidurilor. De aceea, o dată urcați în căruță și cu aerul că ne întoarcem după o zi petrecută la țară, am intrat din nou în oraș prin Poarta Nouă, fără să trezim bănuieli. Toți au rămas uimiți de exactitatea cu care fusese gândită manevra și-au fost și mai uimiți când au aflat că autorii ei fuseserăm părintele Fideu și cu mine, deși fără Beaumarchais nu am fi reușit.

— Iată planurile misterioase ale conducătorului nostru, a zis Delon, mereu conciliant.

Și, cum îi venise rândul la cuvânt, secretarul regelui a întors puțin capul de pe capră și a zis că da și nu, că mașinațiunile secrete nu avuseseră totdeauna legătură cu salvarea Mariannei și cu mașina ei, ci, mai degrabă, cu anumite afaceri despre care nu poate spune nimănui, fiindcă sunt secret înalt. A profitat însă de ocazie, ca să ne dea tuturor o veste splendidă.

În căruță s-a creat o așteptare atât de mare, încât până și catârcele – două, foarte bătrâne – și-au întins urechile să audă ce avea să ne spună Beaumarchais.

— Am recuperat ce ni s-a furat în prima noastră noapte în oraș. Când ajungem la pensiune, o să găsiți tot.

Atât de mare a fost explozia de bucurie, că au tresărit catârcele.

— Tot? Și banii? a întrebat Malesherbes, atât de bine dispus, că parcă nu era el.

— Tot!

Le mai rămânea o noapte de Barcelona și, văzându-se cu buzunarele pline, ciocolatierii plănuiau să-și ia rămas-bun cum se cuvine. I-am auzind spunând că vor să meargă din nou la cafeneaua unde gustaserăm *ratafia*, pentru prima, și cine știe dacă nu și pentru ultima, oară, și chiar și ponderatul Delon a pariat câte sticle va fi în stare să golească înainte de a-și pierde mințile.

Beaumarchais nu i-a oprit. La urma urmelor, suntem pe pământ străin și se știe că oamenii nu se comportă la fel acasă și în străinătate. Nu-i nici o nenorocire dacă niște bărbați onești se distrează un pic.

O parte a după-amiezii am folosit-o ca să-mi refac forțele și să-mi fac puținul meu bagaj. Eram pe sfârșite, când a intrat Beaumarchais, a închis ușa și mi-a zis:

— Trebuie să vă întreb din nou, prietene Guillot. Îmi puteți da cuvântul că n-o să povestiți nimic din ce m-ați văzut făcând aici?

— Îl aveți. Cu excepția cronicii pe care am scris-o pentru *madame*, de la mine nu...

— Tocmai despre asta voiam să vă vorbesc. Despre cronică. Va trebui să mi-o dați.

— Cum?

— E prea periculos. Presupun că ați vorbit despre *mademoiselle d'Éon*.

— Sigur că da.

— Și despre mișcările noastre din port.

— Și.

Beaumarchais dădea din cap.

— Dați-mi-o!

— Nu pot. Mi-am dat cuvântul față de *madame*, înainte de a mi-l da dumneavoastră.

— Guillot, dacă vă opuneți, va trebui să v-o iau.

— Sunteți capabil de așa-ceva?

- Îndeplinesc ordinele.
- Ale cui? Ale regelui?
- Nu-i treaba dumneavoastră.
- Sunt atât de importante problemele dumneavoastră?
- Sunt. Cel puțin până primim vești.
- Vești de la Boston. Am auzit vorbindu-se că oamenii de acolo sunt însetați de libertate. Cred că o să le-o dea Franța?
- M-a privit țintă, cu ochii mijiiți.
- Ați spus...
- Că nu-mi amintesc numele orașului în care va acosta vasul.
- Și vi-l amintiți.
- Da, ați văzut.
- Ce mai știți?
- A, nu prea multe. Știu că *monsieur* Beaumont este spion, poate cel mai bun, în serviciul regelui Franței. Mai știu că la palat se pun pariuri pe averi în legătură cu sexul său real, dar până acum nimeni n-a reușit să afle.
- Mă surprindeți.
- Bănuiesc, apoi, că sunteți alături de rebelii americani nu doar în numele regelui. Cred că e implicată propria dumneavoastră avere, deloc mică.
- Mulți gentilomi din Franța sprijină lupta împotriva cătușelor engleze, în numele libertății.
- Clar, înțeleg. Astfel noii oameni liberi vă vor fi îndatorați.
- Bun, Guillot. (Mi se părea că Beaumarchais începea să-și piardă răbdarea și să obosească de-atâta trăncăneală.) Aș vrea să profit de după-amiaza liberă să revăd scena unei comedii pe care o închei. V-ar deranja să-mi spuneți care este oferta dumneavoastră?
- Vă voi da caietul în care am scris cronica pentru *madame* Adélaïde.
- Îmi place că sunteți rezonabil.
- Când ajungem la palat o să-i spun, și dumneavoastră mă veți secondă, că ne-a fost furat pe drum, de hoți, la un han.
- Foarte bine gândit.

— Voi reda cronică orală dacă mi se cere, dar voi trece sub tăcere episoadele pe care le vreți trecute sub tăcere.

— Sunteți un tânăr inteligent.

— Atunci, nu mai discutăm. Măine v-o dau. Aveți cuvântul meu.

— Măine? De ce nu acum?

— Fiindcă vreau să o termin. Un autor nu-și lasă niciodată opera fără final, oricâtă de mărunță ar fi, ar trebui să știți. Nu se știe niciodată ce pagini și sub ce ochi o să cadă.

— Mi se pare corect.

— În schimb, vreau să vă cer ceva.

— Mă miram eu. Aveți grijă, pot oricând să scot sabia din teacă și să închei negocierile.

— Nu-i mare lucru. Vreau să-i vorbiți regelui despre mine. Să mă propuneți pentru o funcție.

— O funcție? Acum o să-mi spuneți că vreți să fiți ministru.

— Și mai bine. Bibliotecar.

I-au strălucit ochii, nu știu dacă de emoție sau de bucuria de a vedea că totul se rezolvă și nu mai există piedici.

— Bibliotecar la palat?

— Exact.

— Știți cât de multe cărți sunt în bibliotecile regelui?

— Cu cât mai multe, cu-atât mai bine, domnule.

— Și în ce dezordine sunt?

— O să am de lucru ani.

— Și cât praf e îngrămădit pe ele?

— O să învăț să manevrez pământul.

— Bibliotecar? și-a mijit ochii. Poate că, într-adevăr, vi se potrivește. Puteți conta pe mine, Guillot.

Așa am încheiat, ca între domni, înțelegerea. Nici o clipă n-am îndrăznit să-i spun că admirația pe care i-o port e atât de mare, încât am scris o parte din cronică ca finalul uneia dintre comediile lui. M-am gândit că o să vadă, când o s-o citească.

Ultima parte din acea ultimă zi, când deja se întuneca, am folosit-o să-mi țin o promisiune pe care i-o făcusem frumoasei Marianna.

— M-ați putea însoți la Casa de Binefacere? Vreau să vizitez pe cineva înainte să plec și mi-e teamă să merg singură pe străzile astea atât de întunecate.

Casa de Binefacere este o clădire mare, neîngrijită, din strada Carme. Persoana pe care voia să o viziteze Marianna era o fetiță puțin peste cincisprezece ani, din cauza întunericului aproape că nu i-am văzut chipul. Mi s-a părut bine făcută, înaltă, plăcută la chip. După aceea am aflat că motivul vizitei fusese să-i dăruiască ciocolatiera pe care i-ați trimis-o dumneavoastră, înfășurată în catifeaua turcoaz. Poate Marianna nu voia să riște să i se spargă pe drum. Sau poate această Caterina este atât de importantă pentru ea, că nu a vrut să plece fără un gest aparte.

Cele două fete plângeau, îmbrățișate, vorbindu-și în șoaptă. Știu că nu se cade, dar am tras puțin cu urechea și așa am putut afla ce-și spuneau:

— Dar când te-ntorci? Ce-o să mă fac fără tine?

— Caterineta, te rog, nu face să-mi fie mai greu! Îți spun, o să mă-ntorc, dar nu știu când. Și, când o s-o fac, vreau să te gădesc mai bine decât te las. Ascultă-le pe surori! Caută o casă bună să slujești! Du-te pe la părintele Fideu! M-ai înțeles bine?

Marianna o mângâia pe păr, iar Caterina dădea din cap că da.

— Ești singura mea prietenă, singura pe lume. Trebuie să-mi promiți că o să fii bine, că n-o să-ți bați joc de viața ta, căutându-ți singură condamnarea. Dacă nu-mi promiți, o să plec cu atâta durere în suflet, de-o să mă omoare înainte s-ajung.

Caterina a deschis ochii, speriată de sentință.

— Bine. Îți promit.

— Ți-am adus niște bani. Nu-i cheltui deodată. Și mai vreau să iei și ciocolatiera asta. E valoroasă, dacă vreodată o să ai nevoie de bani, poți s-o amanetezi și-o să-ți dea cel puțin cincizeci de reali. Și, dacă n-o amanetezi, vreau s-o ții să-ți aduci aminte de mine. O s-o faci, da?

— Bineînțeles.

Și iarăși dă-i și plângi, lipită de ciocolatieră.

— Mă-ntorc, Caterina, îți promit. Vreau să te gădesc cu-minte, mulțumită și în pace cu Dumnezeu și cu oamenii.

Dar copila Caterina nu zice nimic. Își șterge doar lacrimile care-i șiroiesc.

Discuția a mai durat puțin, până când Caterina a zâmbit și Marianna s-a îndurat să plece. Când am ieșit, strada Carme era pustie și bătea clopotul de închidere a porților.

Până aici ajunge, *madame*, această cronică pe care nu o s-o citiți decât dacă vreo încurcătură din cele pe care din când în când scurgerea timpului ni le oferă o va pune în mâinile dumneavoastră.

A scris-o slujitorul dumneavoastră credincios, cu singurul gând de a rămâne fidel dumneavoastră și întâmplărilor, în orașul Barcelona, în înghețata iarnă a anului 1777.

Vă sărut mâna cu o afecțiune de neșters. Al dumneavoastră totdeauna,

Victor Philibert Guillot

FINALE
MADAME ADÉLAÏDE

Draga mea Victoire,

Ieri, învingându-mi lenea, m-am dus, în sfârșit, să vizitez fabrica de porțelanuri de curând mutată, la dorința tatălui nostru, în orașul vecin Sèvres. Am fost primită cu toate onorurile de director, un bărbat prea vorbăreț, care s-a încăpățânat să-mi arate toată clădirea, până la ultimul colțișor. De la gardul de fier care o înconjoară până la atelierele de sub acoperiș, de la etajul al treilea. Trebuie să recunosc că am rămas impresionată. Toți cei care lucrează acolo – sculptori, turnători, reparatori, gravori, pictori, aurari... – fac o treabă magnifică, pe care poate că nu am lăudat-o îndeostul în cursul vizitei, din rațiuni pe care domnia voastră și cu mine le știm. Nu vreau să creadă că nu aprob prezența lor atât de aproape de palat. De fapt, o aprob. Îmi face plăcere că există lângă casă o industrie atât de sofisticată. Mă bucur că Franța o are. Sunt, ca și domnia voastră, o admiratoare a subtilei arte a porțelanului, mă bucur că noi, europenii, i-am înțeles, în sfârșit, misterul și nu mai avem nevoie să cumpărăm totul din China, ca înainte. Consider un progres că există farfurii, borcane, vase, lustre făcute de mâini franceze. Nu mă poate acuza nimeni că nu doresc ce-i mai bine pentru națiunea mea. Dar, în același timp, îmi vine să plâng de furie doar la gândul că toate acestea există datorită ei.

Pe traseu, lung, încât a obosit picioarele doamnelor mele, nu și pe-ale mele, m-am forțat să zâmbesc puțin, deși tot timpul am avut-o în gând. O, ce neplăcut! Nu voiam să-mi aduc aminte de ea, mi-am jurat chiar înainte să intru și totuși... Nu vreau să-i scriu numele pe această hârtie. A scrie ceva înseamnă a o face prezentă, tangibilă, a-i reda viața. Numele ei nu trebuie

să dăinuie nicăieri, deși știu că o să se întâmple, poate chiar mai mult decât al nostru, sora mea. Dacă ieri dimineață m-ați fi întrebat ce merite are femeia aceasta, v-aș fi răspuns imediat: „Nici unul“. Sau, poate și mai rău, aș fi spus vreo meschinărie înveninată: „Ah, dar are merite care se pot arăta în afara patului tatălui nostru și îmbrăcată să iasă?“

Dar ieri, după vizita la fabrica de porțelanuri, am cerut să fiu lăsată un moment singură în caleașcă. Aveam nevoie să reflectez. Acolo, în fața mea însămi, a trebuit să recunosc că cine a vrut să existe un loc ca acesta are un merit. Cel puțin meritul unui gust rafinat. Știți că un alchimist de la fabrică a inventat o culoare doar pentru ochii ei? Un roz palid, deloc urât. Pictorii îl aplică pe toate obiectele cerute de ea. Și se pare că cere multe. Mi s-a părut că oamenii sunt mulțumiți să lucreze pentru ea, semn că e o stăpână generoasă. N-am crezut nici odată că o să spun un asemenea lucru, dar cred că *madame* de Pompadour a făcut un bine națiunii noastre. Iată că am ajuns să-i scriu numele. Se știe: este de-ajuns să nu vrei să te gândești la ceva ca să nu poți să ți-l scoți din cap nici o clipă. Vă spun, o aveam în minte tot timpul, cât străbăteam fabrica. Și o am și acum, când nu mai sunt acolo. Să nu credeți însă că, brusc, aprob delectările ei, foste și prezente, cu regele. N-o s-o fac niciodată. Părerea mea este că pentru a sprijini artele nu trebuie să ajungi în patul nimănui, dar recunosc și că sunt femei care o fac cu toți și apoi nu fac nimic bun. Și acum tac, că o să ajung și s-o iert. Vizita s-a încheiat la etajul întâi, unde se depozitează argilele și alte materii prime. Directorul fabricii, ca să mă măgulească, mi-a adus un platou pentru vasul de apă de pe măsuta de toaletă și mi l-a oferit:

— Poate v-ar face plăcere, doamnă, să alegeți argila pentru un obiect personal pe care să ni-l comandați. Dacă ne spuneți ce, îl vom coace potrivit dorințelor dumneavoastră.

N-a trebuit să mă gândesc mult:

— Mi-ar plăcea o ciocolatieră, am spus.

— Ah, bineînțeles, a zis directorul, știe toată Franța că *mesdames* sunt mari experte în arta de a bea ciocolată.

— Într-adevăr, ne place foarte mult. Ne vine din familie.

— Sigur! Nu strămoșii dumneavoastră au introdus-o în moda curții?

— Sunteți bine informat. Ana de Austria, mama străbunicii mele, a adus-o pentru prima oară, când nimeni nu gustase. Era fiica regelui Filip al Spaniei, singura țară care în epoca aceea îi cunoștea virtuțile. Apoi a făcut-o populară la palat străbunica mea, Maria Tereza. Ea nu a strălucit deloc, deși era soția Regelui Soare. A fost, mai degrabă, cea mai tristă regină care a pășit prin Versailles. Nu i-a plăcut niciodată să stea la palat, deși a fost prima care a făcut-o. Până la soțul ei, locul acela era doar un biet pavilion de lemn în care se țineau uneltele de vânătoare. Cred că singurele clipe de fericire trăite de străbunica mea erau cele în care își bea ciocolata în salonașul ei, ascunsă de somptuo-zitatea care o întrista. Se spune că prima oară când a privit grădinile din balconul Sălii Oglinzilor a simțit o dorință nebună să se-arunce și să se omoare. Din nefericire, a murit puțin după aceea, măcinată de o boală misterioasă. Eu zic că de tristețe. Tristețea poate fi fatală la Versailles, în caz că nu știați.

— Sunt uluit, doamnă. Sunteți o fântână de înțelepciune, a zis directorul.

— Îmi place să fiu informată.

— Va fi o plăcere să fabricăm pentru dumneavoastră o ciocolatieră care să cinstească stirpea femeilor despre care mi-ați vorbit. Și care să vă facă fericită, dacă se poate. Ce culoare v-ar plăcea?

— Albă. Albul mă înseninează.

— O vreți decorată?

— Mai bine fără ornamente.

— Văd că aveți idei foarte clare. Altceva? Mărimea?

— Nici mare, nici mică. Să încapă în ea trei cești, atâtea beau mereu după-amiaza.

— Nimic mai ușor. Va fi o plăcere să vă servim.

— Și încă ceva.

— Orice doriți.

— Nu o vreau marcată. Știu că e obiceiul să se imprime două inițiale înlănțuite ale numelui regelui pe tot ce produceți.

— Da, doamnă. Așa a dorit *madame* de Pompad...

— Aș prefera să nu le văd. Credeți că este posibil?

— Cum să nu, dacă așa cereți. Vom pune o inscripție care să vă ateste ca proprietară. Dacă vi se pare potrivit.

— Da.

— Cea mai bună culoare pentru litere ar fi albastrul, nu rozul, intuiesc bine?

(Omul acela începea să înțeleagă. Nu vreau să am în comun cu ea nici culoarea vasului din care beau ciocolata.)

— Intuiți bine, am zis. Albastru.

— Bun ochi. Albastrul este foarte elegant.

— Deci ne-am înțeles.

— Excelent, *madame*. Mai trebuie doar să alegeți materiile prime. Îmi faceți onoarea?

Directorul a arătat spre niște lăzi pline cu argile și pulberi de diferite culori, de la roz la alb marmorean și mi-a indicat proporția exactă ce trebuia luată din fiecare. Mi-am scos o mânășă, mulțumită, și m-am jucat de-a olărița, urmând instrucțiunile pe care le primeam.

Astfel, întâi am pus pe platou patru mâini dintr-o argilă albă căreia îi spun caolin, apoi o mână și jumătate dintr-o piatră sfârâmată pe care o numesc cu cuvântul latin *albus*. Când am terminat, directorul mi-a arătat micuța colină formată pe platou.

— Iată ciocolatiera dumneavoastră, *madame*. Fie să vă însoțească mulți ani! Peste câteva ore, o puteți deja umple.

Și acum vă las. Ciocolatiera tocmai a sosit și mor de dorința de a o inaugura. Știți ce spuneau rudele noastre, femeile triste: pofta de ciocolată e de nestăvilit.

Vă sărut cu dragoste adevărată. Sora domniei voastre,

Adélaïde

Indice de personaje

ADELAÏDE, *MADAME* (1732-1800): Personaj real. Al șaselea copil (a patra fată) al regelui Ludovic XV al Franței și al Mariei Leszczyńska, strănepoata Mariei Tereza a Austriei, mătușa lui Ludovic XVI, căruia i-a fost și nașă. Cultă, neliniștită, implicată în politica timpului său, nu s-a căsătorit niciodată. Și-a petrecut viața la palatul Versailles, unde ea și surorile ei erau cunoscute ca *mesdames*. S-a opus cu înverșunare relațiilor tatălui ei cu *madame* de Pompadour, una dintre favoritele lui. După revoluție – care i-a adus moartea prin ghilotinare nepotului ei și unei mari părți din familie și de la curte – s-a văzut obligată să fugă. A început astfel un pelerinaj prin Europa, care o va purta în final la Trieste, unde a murit la vârsta de șizeci și șapte de ani.

AURORA: Servitoare în casa Turull (*II*).

BEAUMARCHAIS, PIERRE-AUGUSTIN CARON DE ~ (1732-1799): Personaj real. Curtean, om politic, strateg, spion și autor de piese foarte cunoscute, între care *Nunta lui Figaro* și *Bărbierul din Sevilla*. A intervenit activ, în nume propriu și în numele regelui Franței, în sprijinirea finanțării războiului american de independență (*III*).

BULTERINI, AUGUSTO (1835-1923): Tenor liric italian, specializat în Verdi (*II*).

BEAUMONT, CHARLES-GENEVIÈVE-LOUIS-AUGUSTE-ANDRÉ-THIMOTHÉE D'ÉON (*CHEVALIER/MADEMOISELLE* D'ÉON) (1728-1810): Personaj real. Spion francez în slujba lui Ludovic XV, al cărui sex a constituit întreaga sa viață o enigmă, el alternând ani de zile cele două identități – masculină și feminină. Aventurierul Giacomo Casanova a garantat că a fost femeie, sedusă de el în 1771. O echipă de medici ai regelui francez s-au pronunțat în același sens. A trăit treizeci și trei de ani ca femeie în mediile aristocratice din Londra. La moarte i s-au descoperit atribute sexuale masculine, deși nu avusese barbă. Se crede că ar fi putut fi hermafrodit (*III*).

- CAROL III, REGE AL SPANIEI (1716-1788): Personaj real. Al treilea fiu al lui Filip V, primul pe care l-a avut cu Isabella Farnese. A fost rege al Neapolelui și Siciliei. Între politicile sale, tipic iluministe, se remarcă reforma economică și importanța acordată urbanizării și culturii. Nașterea pe care a sărbătorit-o în 1771 inițiind la Barcelona un concurs public pentru tinere cinstite și sărace a fost aceea a nepotului său Carlos Clemente Antonio (1771-1774), primul fiu al viitorului Carol IV, care, dacă ar fi trăit, ar fi fost fratele mai mare al lui Ferdinand VII și, în consecință, moștenitor al tronului.
- DELON (1741-1805): Ciocolatier stabilit la Bayonne. Face parte din comisia care vizitează Barcelona în 1777 (III).
- ENRIQUETA: Servitoare în casa Sampons (II).
- FERNANDES (?-?): Personaj real. Ciocolatier barcelonez, membru al breslei ciocolatierilor din Barcelona și furnizor de ciocolată al curții de la Versailles. A fabricat o mașină pentru procesarea ciocolatei care a trezit interesul breslei ciocolatierilor din Paris, motiv pentru care în anul 1777 aceștia au trimis o comisie să vadă mașina. Se pare că aceasta a fost expusă la un moment dat la sediul breslei, în strada Sant Sivestre din Barcelona, informație prezentă la cronicarul Ramon Nonat Comas și preluată de istoricul și folcloristul Joan Amades (III).
- FIDEU, părintele (1715-1791): Preot la parohia Santa Maria del Mar, protector al Mariannei (III).
- FONT, ROSA CATALINA (1674-1777): Personaj real, din orașul Vic. A ajuns la vârsta de 100 de ani foarte sănătoasă. Conform necrologului publicat în *La Gazeta de Barcelona*, bea ciocolată în fiecare zi (III).
- FREY ROVIRA, AINA (1998): Fiica lui Max Frey și a Sarei Rovira (I).
- FREY ROVIRA, POL (2001): Fiul lui Max Frey și al Sarei Rovira (I).
- FREY, MAX (1971): Chimist, soțul Sarei Rovira (I).
- GOLORONS, MARIA DEL ROSER (1866-1932): Soția industriașului Rudolf Lax, mutată de curând pe Passeig de Gràcia. Prietena doctorului Volpi (II).
- GONZÁLES DE BASSECOURT, FRANCISCO (MARCHIZ DE GRIGNY, primul CONTE DE ASALTO) (1726-1793): Personaj real. S-a născut la Pamplona, dar era de origine flamandă. A luptat la Havana împotriva englezilor. Căpitan general al Cataluniei în 1777-1788, s-a remarcat în activitatea lui prin lucrările urbanistice (cea mai importantă fiind deschiderea străzii care timp de ani i-a purtat numele, între Rambla și zidurile orașului, actualmente Nou de la Rambla) și sprijinul acordat artelor, în special teatrului. A fost demis și mutat la Madrid în urma

- refuzului de a reprima „revoltele pâinii“ din 1789 [din Barcelona și alte orașe catalane].
- GUILLOT, VICTOR PHILIBERT (1759-1832): Secretar – și puțin spion – al lui Adelaïdei a Franței, locuiește la Versailles. Aspiră la funcția de bibliotecar al palatului. Dacă o obține, va putea trăi liniștit doar până în anul 1789. După 1793, cunoscându-l, cel mai înțelept lucru ar fi să fugă din Franța și să revină în iubita lui Barcelonă (III).
- HORTËNSIA, DOAMNA: soția inventatorului Estanislau Turull, mama Cândidei (II).
- LABBÈ: Ciocolatier regal, întâi al lui Ludovic XV, apoi al nepotului său, Ludovic XVI. Locuiește la Palatul Versailles. Face parte din comisia care vizitează Barcelona (III).
- LUDOVIC XV, REGE AL FRANȚEI (1710-1774): Personaj real. Numit de popor „*le Bien-Aimé*“ (cel preaiubit), a fost iubit la început. Apoi a rămas în amintire prin aventurile sale amoroase și scandaluri. Două dintre favoritele lui se numără printre cele mai cunoscute și influente personaje din istoria Franței: *madame* du Barry și marchiza de Pompadour. Căsătorit cu poloneza Maria Leszczyńska, a avut zece copii, între ei Ludovic, Delfinul Franței, care a murit înainte de a accede la tron, tatăl lui Ludovic XVI. Între fete, care, majoritatea, au rămas necăsătorite, se remarcă *madame* Adelaïde și *madame* Victoire.
- LUDOVIC XVI, REGE AL FRANȚEI (1754-1793): Personaj real, pe tronul Franței în 1774-1789. A trăit toată viața la Versailles. A murit ghilotinat, la 21 ianuarie 1793, ca și soția lui, Maria Antoaneta, și alți membri ai familiei.
- LOMBARDI, MARIETTA: Cântăreață de operă născută la Padova (II).
- MADRONA: Intendentă în casa Sampons (II).
- MALESHERBES: Ciocolatier francez, căpetenia breslei ciocolatierilor din Paris (III).
- MARIANNA (1754-1824): Soția ciocolatierului Fernandes, conduce singură un magazin de ciocolată pe strada Tres Voltes din Barcelona. Personaj inspirat din viața ciocolatierei Eulălia Gallisans, care avea magazinul în piața Llana din Barcelona și, înfruntând breasla ciocolatierilor, și-a exercitat clandestin meseria (III).
- MAS-PORCELL, CATERINA: Personaj real. Cântăreață catalană de operă, care s-a bucurat de mult succes la Gran Teatre del Liceu timp de patru decenii, din 1838 până în 1878 (II).
- MIMÓ: Ciocolatier din Barcelona, căpetenia breslei ciocolatierilor din oraș (III).

- ORTEGA: Ciocolatier, profesor la cursurile de ciocolaterie la care participă tineri ca Oriol Pairot (*I*).
- PAIROT, ORIOL (1970): Ciocolatier autodidact. Prieten al lui Max Frey și al soției acestuia (*I*).
- POMPADOUR, MADAME DE (JEANNE-ANTOINETTE POISSON) (1721-1764): Personaj real. Cea mai celebră amantă a lui Ludovic XV, mare promotoare a culturii și artelor în perioada influenței ei maxime. A fost căsătorită cu Charles-Guillaume Lenormant d'Étiolles, cu care a avut doi copii, morți de mici. A devenit amanta regelui Ludovic XV la douăzeci și trei de ani și a fost făcută marchiză. În următorii douăzeci de ani a susținut proiectul *Enciclopediei* lui Diderot, a fost protectoarea pictorilor și scriitorilor, inițiatora fabricii de porțelanuri de la Sèvres – unde au lucrat mulți muncitori și artiști și unde numele ei a fost dat culorii sale favorite, rozul de Pompadour. A murit la Versailles la patruzeci și trei de ani de tuberculoză, deși s-a spus că fusese otrăvită de ultima favorită a regelui, *madame* du Barry, mai tânără decât ea cu douăzeci și doi de ani.
- ROVIRA, SARA (1969): Soția lui Max Frey, fiică de ciocolatieri. Are o ciocolaterie pe strada Argenteria (*I*).
- SAMPONS, GABRIEL (1806-1870): Ciocolatier artizan. Are un magazin în strada Manresa. Tatăl lui Antoni Sampons (*II*).
- SAMPONS, ANTONI (1851-1910): Fiul lui *don* Gabriel Sampons, ciocolatier din cartierul Born din Barcelona, clădește un imperiu ciocolatier (*II*).
- SAMPONS, ANTONIETA (sau ANTÒNIA) (1873-1965): Unica fiică a lui Antoni Sampons și a Cândidei Turull (*II*).
- TURULL, ESTANISLAU (1799-1873): Inventator barcelonez, proiectant al utilajului industrial în perioada de industrializare din secolul al XIX-lea (*II*).
- TURULL, CÂNDIDA (1854-1951): Unica fiică a lui Estanislau Turull și a doamnei Hortensia. Căsătorită cu Antoni Sampons (*II*).
- VICTOIRE, MADAME (1733-1799): Personaj real. Fiica lui Ludovic XV al Franței și a Mariei Leszczyńska. Mătușa regelui Ludovic XVI. A locuit toată viața în Palatul Versailles, alături de sora ei Adélaïde. Nu s-a căsătorit niciodată. Obligată de revoluție să fugă, a trecut prin diferite orașe franceze și italiene. A murit la Trieste.
- VOLPI, HORACI (sau DOCTORUL) (1820-1911): Medic, prietenul Hortensiei, iubitor de operă, un obișnuit al teatrului Liceu (*II*).

Nota autoarei și mulțumiri

Autoarea dorește să își exprime recunoștința față de o serie de persoane și instituții cărora le este îndatorată: Xavier Coll, Núria Escala, Enric Rovira, Txell Forrellad, Claudi Uño, Manel Carque, Francisco Gil, Santiago Alcolea, Nicole Wildisen, Raquel Quesafa, Francesc Gràcia Alonso, Ángeles Prieto, Montserrat Blanch, Trinitat Gilbert, Claudia Marseguerra, Clàudia Torres, Deni Olmedo, Ángeles Escudero, Xocolates Simon Coll, Arhiva Istorică a Barcelonei, Muzeul Ciocolatei din Barcelona, Muzeul Choco-Story din Paris, Institutul Amatller. De asemenea, aceste pagini datorează mult bibliografiei utilizate, care cuprinde autori ca Roger Alier, Laura Bayès, Chantal Coady, Albert Garcia Espuche, Néstor Luján, Ramon Morató, Montserrat Carbonell i Esteller.

Versurile pe care le recită Guillot în capitolul nouă din partea a treia sunt din opere de Francesco Petrarca, Angelo Poliziano, Pietro Metastasio și Benedetto Gareth, în traducerea lui Narcis Comadira, și fac parte din antologia *Poesia italiana* (Edicions 62, Barcelona, 1985). Discuția dintre Aurora și Cândida din capitolul „*Il trovatore*” cuprinde unele replici din libretul lui Francesco Maria Piave, la opera omonimă a lui Verdi.

În încheiere, vreau să-mi exprim recunoștința față de Sandra Bruna, pentru timpul acordat. Și față de Berta Bruna, pentru încredere. Fără ele, această narațiune nu ar exista.